

Școala incluzivă în societatea democratică

Nr. 1/2020

Suceava, 2020

Coordonator volum:

Prof. Maria Adriana NICHITEAN, CJRAE Suceava

Colectivul de redacție:

Prof. Pavelescu Maria, director CJRAE Suceava

Prof. Palaghianu Lavinia Ocsana, AESv Suceava

Prof. Catargiu Tudor, CJRAE Suceava

Prof. Popa Narcisa, CJRAE Suceava

Tehnoredactare computerizată

Prof. Nichitean Maria Adriana, CJRAE Suceava

Prof. Catargiu Tudor, CJRAE Suceava

ISSN 2734 - 5831 ISSN-L 2734 - 5831

CJRAE Suceava

<https://cjraesuceava.com/>

Volum publicat în cadrul proiectului „Building Inclusive and Democratic School Culture” nr. de referință 2018-EY-PMIP-R2-0008, finanțat prin Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene Mecanismul Financiar 2014-2021 – Programul de Educație, Burse, Ucenicie și Antreprenoriatul Tinerilor din România, Runda 2, derulat de CJRAE Suceava în perioada septembrie 2019 – decembrie 2020

Școala incluzivă în societatea democratică

Nr. 1/2020

Studii de specialitate

ISSN 2734 - 5831 ISSN-L 2734 – 5831

Suceava, august 2020

Cuvânt înainte

Școala de vară pentru profesori „Școala incluzivă în societatea democratică” a fost un eveniment organizat în cadrul proiectului „Building Inclusive and Democratic School Culture”, finanțat prin Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene – Mecanismul Financiar 2014-2021 – Programul de Educație, Burse, Ucenicie și Antreprenoriatul Tinerilor din România, Nr. de referință 2018-EY-PMIP-R2-0008, al cărui beneficiar este CJRAE Suceava.

Proiectul se derulează în perioada septembrie 2019 – decembrie 2020, incluzând activități de formare a profesorilor, părinților și elevilor din școlile sucevene, derulate de cei 9 profesori consilieri școlari participanți la 2 cursuri în Islanda. În perioada 3-9 noiembrie, 2019 în Borgarnes, Islanda 3 profesori consilieri școlari au participat la cursul structurat „Reaching, teaching and keeping our learners: Methods and approaches to reach and increase retention of disadvantaged learners”- InterCULTURAL Iceland. În perioada 2 - 6 decembrie 2019 alți 6 profesori consilieri școlari au participat în Reykyavik, Islanda la cursul „Inclusion and diversity - opportunity for a inclusive Society” organizat de Jafnréttishús Equality Center.

Școala de vară s-a născut din nevoia de a disemina în cât mai multe școli din județ metode și instrumente de lucru pentru profesori, care să stimuleze incluziunea și echitatea în mediul școlar. La școala de vară organizată de CJRAE Suceava au participat 48 de profesori din învățământul preuniversitar, din tot județul, într-o perioadă destul de critică, din cauza pandemiei cu SARS-Cov-2. Organizați pe 3 grupe, profesorii au beneficiat de 3 zile de formare, o zi de teambuilding și o zi de schimb de bune practici pe tema incluziunii. Experiența acumulată în cadrul școlii de vară va fi dusă mai departe în școlile în care profesorii își desfășoară activitatea.

Materialele realizate de participanți au fost incluse în acest volum, care este pus la dispoziția tuturor celor interesați pe site-ul CJRAE Suceava: <https://cjraesuceava.com/>.

Coord. proiect,
Prof. Maria Adriana NICHITEAN

CUPRINS:

• PARTEA I: LUCRĂRI PARTICIPANȚI ȘCOALA DE VARĂ:

Experiența LEAD în Lituania, o uimitoare provocare IT	7
Prof. înv. primar BABII DANIELA, Școala Gimnazială Nr. 10, Suceava	
Educația incluzivă -parte integrantă a educației pentru toți	9
Prof.în.v.primar: ALEXIUC MIRELA –AUGUSTINA, Școala Gimnazială „Ioan Băncescu” Adâncata	
Arta de a trăi frumos împreună	12
Prof. înv. primar FĂRTĂIȘ DORINA-PARASCHIVA, Șc. Gimnazială „Ion Creangă” Suceava	
„De vorbă cu mine”- proiect de consiliere	16
Prof. înv. primar LEVIȚCHI ANGELICA NICOLETA, Școala Gimnazială „Dr. Simion și Metzia Hiș” Volovăț	
Forme ale educației multiculturale desfășurate în școală	26
Prof. înv. primar PASĂRE DANIELA, Școala Gimnazială Nr. 8 Suceava	
O poveste despre integrare și ....incluziune	31
Prof. CLUCERESCU, LĂCRĂMIOARA-TATIANA Școala Gimnazială „Dimitrie Păcurariu” Șcheia	
Copilul cu nevoi speciale-repere	33
Prof.: BORDEIANU MARIA ADINA, Grădinița cu Program Prolungit „Prichindel” Suceava	
„Copil ca tine sunt și eu!” - Proiect educațional	41
Prof. înv. primar MELINTE MARIA CRISTINA - Colegiul de Artă „C. Porumbescu” Suceava	
Curriculum adaptat pentru activitate remedială de predare-învățare-evaluare și integrare a unui elev cu cerințe educative speciale -clasa a IV-a	46
Prof. înv. primar MAXIM BOGDANA, Școala Gimnazială „Ion Creangă” Suceava	
Curriculum adaptat	55
Prof.inv.primar VARTOLOMEI LĂCRĂMIOARA, Școala Gimnazială nr. 8 Suceava	
Program de dezvoltare a încrederii în sine la adolescenții cu CES	63
Prof. psihopedagog COCARI DORINA, Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava	
Forme de manifestare a tulburărilor de limbaj	107
Prof. LENȚA ELENA OLGA, G.P.P.,„Prichindel” Suceava	

Școala de vară „Tradiții în curtea lui Creangă”	115
Prof. dr. MARTINIUC ELENA-LUMINIȚA, Școala Gimnazială „Ion Creangă” Suceava	
Modelul educațional American -„De la educația specială, la educația incluzivă” ..	121
Prof. DIVISEVICI ANA MARIA, Colegiul Național „Mihai Eminescu” Suceava	
Proiect educativ „ ÎMPREUNĂ , PENTRU COPII!” – Parteneriat Școală-Grădiniță...	127
Ed. Prof. OBREJA DORUȚA MIHAELA, Grădinița cu Program Prelungit „1-2-3” Suceava	
Proiect educativ „Asemănători și diferiți”	133
Prof. înv. primar PALAGHIANU LAVINIA OCSANA, Școala Gimnazială ”Miron Costin” Suceava	
Plan de acțiune pentru crearea unui mediu de învățare incluziv, în vederea integrării în școala de masă a copiilor cu CES	136
Prof. CHITICARIU LAURA NICOLETA, Școala Gimnazială Nr.10 Suceava	
Plan de acțiune pentru integrarea copiilor cu dizabilități	139
Prof. înv. primar MIRON CĂTĂLINA, Școala Gimnazială Nr. 4 Suceava	
Plan de servicii individualizat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale	142
Prof. înv. primar GRĂDINARIU ADRIANA MARIA, Școala Gimnazială „Ion creangă” Suceava	
Predarea Educației fizice într-o perspectivă diferențiată și individualizată	151
Profesor: SOLCAN MIRELA, Liceul Tehnologic ”Ștefan Cel Mare ” Cajvana, Suceava	
„Emoțimetrul” și furia proiect de consiliere	165
Prof. înv. preșc. CANCIUC GABRIELA – OTILIA, Școala Gimnazială „Gheorghe Popadiuc” Rădăuți	
Proiect de intervenție educațională	190
Prof. ABALAȘEI CRISTINA MARIA, Școala Gimnazială Nr.10 Suceava	
Dificultățile de comportament și emoționale la copiii cu cerințe educaționale speciale (ces) integrați în învățământul de masă ; stima de sine la copilul cu ces și modalități de intervenție	
Prof. IANOȘ MARIANA, CSEI Suceava	195
Strategii promovate de școală în vederea realizării educației inclusive	220
Prof. GABRIELA PENCIUC, Școala Gimnazială Siminicea, Prof. SIMONA PENCIUC, Școala Gimnazială Siminicea, Jud. Suceava	
Plan de intervenție – clasa I	227
Prof. înv. primar: VISINARI MARIA ELENA, Școala Gimnazială Nr. 4 Suceava	
Aspecte privind dificultățile de învățare	237
Prof. dr. SASU LILIANA – IULIANA, Școala Gimnazială Burla	

NOI împreună cu VOI - Proiect educațional pentru integrarea copiilor cu cerințe speciale în viața școlară și combaterea abandonului școlar prin reabilitarea socio-comportamentală a elevilor	245
Prof. ADRIANA COȚOVANU, Inspectoratul Școlar Județean Suceava	
Modalități de integrare a copiilor cu cerințe educative speciale în învățământul de masă	
Prof. FILIPIUC BEATRICE, Inspectoratul Școlar Județean Suceava	249
Integrarea tinerilor cu cerințe educative speciale (C.E.S.)	253
Bibliotecar VIOLETA DUMISTRĂCEL, Școala Gimnazială Nr. 3 Suceava	
Prof. IONEL DUMISTRĂCEL, Inspectoratul Școlar Județean Suceava	
Plan de acțiune pentru integrarea copiilor cu dizabilități	255
Prof.înv.primar PASAT LILIANA, Școala Gimnazială „ Ion Creangă” Suceava	
Strategia Națională de Acțiune Comunitară – „Bucuria de a dărui”	261
Prof. COZMA ALINA-ELISAVETA, G.P.P. „PRICHINDEL ”- Suceava	
Proiect educațional de voluntariat - Strategia Națională de Acțiune Comunitară- „Șanse egale pentru fiecare”	274
Prof. inv. primar ȘTEFURĂ ANNA, Școala Gimnazială „Miron Costin” Suceava	
Dacă vrei pacea, fii tu pace!	283
Prof. consilier școlar NEAGU ANDA, CJRAE Suceava	

• **PARTEA a II-a: ATELIERE FORMATORI ȘCOALA DE VARĂ:**

Legislația și practicile europene și internaționale pentru o societate democratică și incluzivă, ca repere în elaborarea procesului instructiv educative	287
Prof. consilier școlar VÎRVARA DANIELA, CJRAE Suceava	
Managementul de caz pentru copiii cu CES	291
Prof. consilier școlar ONU MARIANA, CJRAE Suceava	
Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni. Tipuri de dizabilități..	296
Prof. consilier școlar DASCĂLU DELIA, CJRAE Suceava	
Toți diferiți, toți egali	300
Prof.consilier școlar ARDELEAN MĂRIOARA, CJRAE Suceava	
Evaluarea în contextul diversității în clasă	309

Prof. consilier școlar POPA NARCISA- GABRIELA, CJRAE Suceava	
Să construim oameni fericiți!	313
Prof. consilier școlar ZUP ANDREIA RAMONA, CJRAE Suceava	
Proiectele SNAC – oportunitatea de promovare a unei culture democratice și incluzive în școli	
Prof. consilier școlar NICHITEAN MARIA ADRIANA, CJRAE Suceava...	317
Reziliența emoțională a copiilor cu CES	322
Prof. consilier școlar PAVELESCU MARIA, CJRAE Suceava	
Oglinzi interioare. Focalizare spre atitudini și aptitudini	327
Prof. consilier școlar Vlad Florentina, CJRAE Suceava	

EXPERIENȚA LEAD ÎN LITUANIA, O UIMITOARE PROVOCARE IT

Prof. înv. primar Babii Daniela,
Școala Gimnazială Nr. 10, Suceava

In November 2016, I participated to an European Erasmus + KA1 project entitled LEAD – Learning and Education in Adult Development 2016-1-RO01-KA104-023227, financed by European Commission. The course, named Mobile devices in Education was organized by CREF-Education, Resources and Training Centre, Sesimbra, Portugal in Lithuania, Vilnius.

The work below describes the powerful of using mobile devices in education, the flexibility of human mind helped in its evolution by the newly technologies, as I felt working, during a week, together with Lithuanian and Portugal teams. It was a huge challenge for me and my colleagues to see how easy class evaluation can be done in 3 minutes using certain IT programmes, how fast a mind map of an intricate lesson can be shown to the students and how extremely organized anyone can be using Armoured Penguin. It was an amazing experience!

În noiembrie 2016, am participat la proiectul european Erasmus +KA1 intitulat LEAD, *Învățare și educație în evoluția adultă*, 2016-RO01-KA104-023227, finanțat de Comisia Europeană. Cursul s-a numit *Instrumente digitale folosite în educație* și a fost organizat în Vilnius, Lituania, de Asociația CREF care este un centru de resurse și antrenament didactic din localitatea Sesimbra, Portugalia.

Lucrarea prezintă descrie forța de care dispun instrumentele digitale în educație, flexibilitatea minții umane ajutată în evoluția ei de noile tehnologii, așa cum am simțit timp de o săptămână lucrând și învățând alături de echipele de proiect din Lituania și Portugalia. A fost o provocare uriașă pentru mine și colegile mele să înțelegem cât de repede și ușor se poate realiza evaluarea folosind Kahoot, cât de elegantă este o Mindmap pe care poți să o prezinți elevilor și cât de organizat poate fi orice profesor folosind Armoured Penguin. A fost o experiență unică.

Începutul cursului a avut o parte de prezentare a țării, localității și școlii de proveniență pentru cele trei națiuni participante în proiect și am aflat că sunt școli pilot în Portugalia care nu mai folosesc deloc suportul de hârtie, el fiind înlocuit în totalitate de cel digital, electronic. Elevii au primit câte o tabletă pe care au toată materia anuală alături de temele pentru acasă pe care le transmit electronic profesorilor zilnic, au jocuri interactive de învățare a noțiunilor curente, au prezentări power-point sau prezi ale materiei, filmulețe explicative extrase de pe Internet.

Lituanienii își concentrează atenția asupra dezvoltării competențelor digitale ale tinerilor profesori de pe băncile universității și au multiple proiecte comune cu Portugalia în ceea ce privește extinderea utilizării în școală a tablelor interactive, digitalizate, a tabletelor și telefoanelor inteligente.

Am avut ocazia de a urmări o lecție de arte vizuale și arte plastice în care elevii au desenat digital casele viitorului, au proiectat spații industriale și comerciale. În cadrul unei lecții de engleză elevii au lucrat exclusiv pe tabla inteligentă având drept subiect sporturile din întreaga lume. S-a jucat un joc de tenis, unul de cunoștințe despre denumirile obiectelor sportive, folosind funcția drag and drop, s-a cântat în limba engleză, elevii au vorbit despre jocurile lor favorite, despre campionatul de baseball din școala lor. Menționez că am vizitat o școală din suburbiile orașului Vilnius cu școlarizare de la grădiniță la liceu așezată în mijlocul unei păduri cu un peisaj feeric.

Ca și mentori am avut cadre didactice tinere din cadrul Universității Vilnius care au abordat programele IT în moduri interactive, schimbând mereu registrul prezentărilor părții teoretice și alternând cu pauze de exersare pe grupe. Am avut surpriza să aflu că toate aceste programe gratuite pentru cadrele didactice cu largă aplicabilitate în mediul educațional există de mult timp în spațiul virtual și sunt utilizate frecvent de mulți profesori din toată lumea. După o prezentare a unei interminabile liste de astfel de programe îndrumătorii de proiect au ales pentru săptămâna de curs doar câteva: QUIZZES, KAHOOT, MINDLAB, MINDMAP, ARMoured PENGUIN, CROSSWORDS, MY HERITAGE, LINO, mai multe programe VR (virtuale) de chimie, anatomie sau astronomie, StarTracker VR. Ne-au fost prezentate în timpul cursului și filme care prezintă evoluția roboticii mondiale, stadiul extrem de avansat la care a ajuns omenirea în folosirea programării și a utilizării ciberneticii.

După logarea pe fiecare program în parte și după explicațiile date, se trece la realizarea de către profesor a materialului de predat sau exersat prin joc de către elevi. Orice program necesită o pregătire în prealabil a profesorului: că face un joc de cuvinte încrucișate, că realizează o hartă polisemantică a lecției de limbă, că înșiră date și adaugă imagini de pe net pentru ora de istorie, profesorul își realizează interactiv materia de evaluat sau predat și apoi își salvează în calculator toată munca pentru a fi folosită cu elevii. Am avut marea surpriză, după ce am aplicat la clasă câteva din aceste programe, să constat că elevii își însușesc foarte repede algoritmul de lucru pe un program și că reușesc să prezinte singuri informațiile, să ia de fapt locul profesorului. Ce salvează în efortul didactic aceste programe este timpul. Evaluarea durează 2 minute, programele de tipul Kahoot înregistrând rezultatele elevilor, realizând clasamente, punctând timpul de reacție și

adnotând și numărul de greșeli. Profesorii pot salva datele în calculator pentru orice evaluare spre a fi prezentată părinților.

La reîntoarcerea în țară, am participat la organizarea unui curs aprobat de CCD Suceava în care, împreună cu colegile mele am diseminat unele din programele învățate în timpul cursului. De asemenea s-a tipărit, ca diseminare a cursului și un material care cuprinde informații despre accesarea acestor programe IT.

Cea mai mare mirare a mea este faptul că, la peste 30 de ani de experiență didactică în învățământul românesc și cu multiple cursuri de dezvoltare a competențelor digitale realizate în țară, dar fără studii de specialitate, am reușit nu numai să parcurg cu ușurință materialul predat, dar să-l asimilez și să-l utilizez, să joc jocuri cu pasionați IT din Portugalia și Lituania, să înțeleg că orice provocare a realității digitale, virtuale sau reale din domeniul educației nu-mi poate fi străin decât în măsura în care nu intră în raza mea de observație.

Consider că, din toate mobilitățile din proiecte europene pe care le-am realizat în ultimii 11 ani, experiența digitală din Lituania a fost una de excepție, irepetabilă și din punct de vedere social, emoțional, dar și informațional.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ – PARTE INTEGRANTĂ A EDUCAȚIEI PENTRU TOȚI

Prof.înv.primar: Alexiuc Mirela-Augustina
Școala Gimnazială „Ioan Băncescu” Adâncata

O școală incluzivă este o școală deschisă către orice elev, o școală care primește orice elev, îl valorizează și îl face să se simtă – acasă. Este școala ideală, unde toată lumea se duce cu plăcere și toți sunt ajutați să-și atingă potențialul nativ maxim. Este școala care oferă sprijin accentuat pentru acei copii care au nevoie în mod deosebit de el.

Școala are datoria de a asigura șanse egale tuturor elevilor, aceasta înseamnă a asigura posibilități maxime de dezvoltare fiecăruia în funcție de aptitudinile și interesele sale.

Educația incluzivă a devenit parte integrantă a educației pentru toți și constituie răspunsul școlii la nevoile ce decurg din diversitatea copiilor. Fiecare copil este unic, cu necesități diferite. Noi, adulții – părinții și dascălii deopotrivă, încercăm să-i educăm, astfel încât să devină la rândul

lor, adulți fericiți, iubitori și eficienți. Însă există copii marginalizați, defavorizați sau excluși de la educație, iar pentru aceștia educația incluzivă a devenit o șansă pentru o dezvoltare armonioasă.

Rolul esențial în educația incluzivă îl deține învățătorul clasei, care devine principalul factor de acțiune și de coordonare a realizării programului individualizat pentru acești elevi. Învățătorul trebuie să:

- să elaboreze un plan de instruire individualizat.
- să-și îmbogățească pregătirea cu elemente care să-i faciliteze includerea optimă în clasa de elevi a acestor elevi cu nevoi speciale, pentru a le asigura șanse egale de instruire și educație.
- să manifeste interes continuu pentru identificarea, evaluarea și reprogramarea periodică a conținuturilor învățării pentru fiecare elev cu nevoi speciale.
- să coopereze cu ceilalți membrii ai echipei educaționale, dar și cu familia elevului.

O categorie de copii, pentru care educația incluzivă reprezintă o șansă la învățământul de masă, în care ei să se dezvolte alături de viitori lor semeni, colegi de muncă, vecini, prieteni, lideri de echipă, sunt cei care manifestă tulburare de hiperactivitate cu deficit de atenție (ADHD). Hiperactivitatea specifică elevilor este cauzată de o serie de deficiențe cerebrale, de faptul că impulsurile și informațiile nu se transmit într-o manieră normală datorită insuficienței secreției neurotransmițătorilor. Conform cercetărilor, alte cauze ar fi: plictiseala, supradotarea, conflicte psihice, tulburări emoționale, depresie, mediul familial conflictual, deficitul de atenție, deficitul de învățare, auz, vâz, tulburări tiroidiene, alergii alimentare.

Educația incluzivă promovează egalitatea de șanse, oferind sprijin pentru învățare și acestor copii, care nu reușesc să se adapteze la exigențele școlii, care întâmpină dificultăți de învățare, care uneori vor, dar.....nu pot.

Incluziunea presupune nu doar acceptarea, tolerarea copiilor cu nevoi speciale într-o clasă din învățământul de masă, ci și adaptarea cerințelor acestor copii, cuprinderea acestora în programele educaționale, responsabilitatea de a le asigura servicii de specialitate, programe de sprijin individualizate. Incluziunea înseamnă asumarea unor schimbări în organizarea și dezvoltarea activităților instructiv – educative derulate în școală. Dar, în condițiile actuale, patronate de lipsuri materiale, de numărul mare de elevi la clasă, când prezența unui profesor itinerant, care să fie alături de copilul cu ADHD reprezintă doar o dorință a învățătorului, responsabilitatea pentru educarea unui astfel de copil cade pe umerii profesorilor și a psihologului școlar (dacă și acesta există în școală).

Intervenția din mediul școlar presupune, încurajarea copilului să relaționeze cu ceilalți colegi, activități, jocuri în care să fie implicat alături de copii, astfel încât să ne stabilim ținte

individuale, dar, în același timp, copilul să nu se simtă diferit față de ceilalți. În mod eronat se crede că, persoanele din jurul unui astfel de copil au de suferit de pe urma efectelor negative ale comportamentului său, dar de fapt, cel mai afectat în urma acestei interacțiuni este chiar copilul hiperactiv – el întâmpină dificultăți de relaționare cu ceilalți – este respins de colegi și de societate, încalcă regulile școlare și primește pedepse – iar consecințele comportamentului său îmbracă forme ale tristeții, persecuției, izolării, deprimării, respingerii, revoltei, nesupunerii.

La nivel fundamental, incluziunea este de fapt, corectitudine. Depinde de noi să le deschidem drumul pe care pornesc, pentru că nu putem să-i ignorăm și nici să-i excludem. Ei vor fi cei de care vor trăi alături copiii noștri, ei pot fi copiii noștri, și implicit, ei vor fi adulții și cetățeni de mâine.

Este nevoie ca profesorul să aibă în vedere faptul că „fiecare om în același timp seamănă cu toți, seamănă cu unii și nu seamănă cu nimeni” (Vasile Pavelcu), pentru că așa cum nu sunt în aer doi fulgi de nea care să aibă aceeași formă, două apusuri identice, tot așa și omul – copilul este unic – o unicitate irepetabilă. Esențială este madalitatea prin care putem stârni curiozitatea și imaginația fiecărui copil, stă în puterea învățătorului să găsească bobul de rouă și raza de lumină pe care să le insereze în sămânța cu rod bogat a minții copilului, astfel încât acesta să rodească și mai apoi să înflorească. Și totuși, poate cel mai important este să păstrăm mereu zâmbetul pe fețele pure ale acestor copii. Zâmbetul este un gest tandru de prietenie, zâmbetul destinde sufletul împovărat și redă speranța celui descumpănit. Uneori este nevoie de un singur zâmbet, chiar dacă acesta durează doar un moment, se poate păstra în memorie –veșnic.

Bibliografie:

- Vrajaș Traian, (2004) -, „Învățământul integrat și/sau incluziv”, Editura Aramis, București.
- Vrajaș Ecaterina, (2006) - ,, Introducerea în educația cerințelor speciale”, Editura Cedis, București.
- Gherguț Alois, (2006) - ,,Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale – strategii diferențiate și incluzive în educație”, Editura Polirom, București.

ARTA DE A TRĂI FRUMOS ÎMPREUNĂ

Prof. înv. primar Fărtăiș Dorina-Paraschiva
Șc. Gimnazială „Ion Creangă” Suceava

Una dintre cele mai potrivite definiții pentru educația incluzivă poate fi considerată cea dată de Kant: „calea omului către umanitate”. Omul reprezintă simbioza rațiunii cu simțirea: rațiunea fără simțire transformă omul într-un sloi de gheață, iar simțirea fără rațiune îl izolează și îl ține pe loc. Așadar, educația aduce beneficii societății doar atunci când toate pârgھیile ei sunt puse în scopul formării adevăratului om, atât rațional, cât și sensibil. Să vedem cum am putea îmbina armonios aceste două paliere și atunci când intrăm pe poarta școlii, dar mai cu seamă cum să ne păstrăm umanitatea în condițiile oferite de sistemul nostru de învățământ.

În primul rând e necesar să renunțăm la obsesiile noastre de a ne raporta mereu la alții sau de a evalua acordând note, calificative, pentru a verifica performanțele academice ale fiecărui elev. Urmărind doar acumulări de cunoștințe teoretice încurajăm comportamentul egocentric și competiția acerbă dintre elevi și părinți; în acest mod vom pierde din vedere deschiderea spre ceilalți copii de toate categoriile, semn al unui mediu în care elevii sunt apreciați, în care ei au o părere pozitivă despre ei înșiși și despre ceilalți, în care se vor putea dezvolta la un nivel optim, în acord cu achizițiile, predispozițiile și competențele fiecăruia. Una din caracteristicile societății contemporane este diversitatea, iar imaginea ei se reflectă în fiecare clasă. În zadar ne vom zbate să uniformizăm ritmul tuturor, de exemplu, fiecare copil este unic în felul său și are nevoie de un timp diferit. Lipsa flexibilității cadrului didactic nu este favorabilă tuturor și poate chiar să creeze bariere în învățare, în special pentru copiii aflați în situații de risc sau vulnerabili la excludere și marginalizare (UNESCO 2000). De aceea, strategiile învățării trebuie adaptate astfel încât să corespundă nivelurilor de dezvoltare ale elevilor.

În al doilea rând ar trebui să avem mereu în prim plan dorința și știința de a descoperi în fiecare copil un grăunte de aur care, alături de ceilalți, va străluci mult mai frumos. O clasă prietenoasă presupune, înainte de orice, acceptarea faptului că orice copil poate face progrese și se poate dezvolta și prin faptul că interacționează cu ceilalți. Sursele învățării, pentru fiecare, vin și din relațiile interumane, din experiența permanentă cu semenii și cu sine. Dacă în clasă există elevi cu CES, este important ca învățătorul să depună eforturi pentru a-i integra, oferind cât mai multe experiențe practice, potrivite nivelului lor de dezvoltare, în așa fel încât ei să nu

fie excluși sau marginalizați. Metodele interactive de grup, folosite cu tact, creează situații de învățare, centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența lor reciprocă din interiorul unor grupuri mici.

Să nu uităm că orice cadru didactic are capacitatea de a oferi unui copil sentimente de inferioritate sau de superioritate, dar, pe termen lung, ambele pot fi la fel de periculoase. Măiestria didactică apare atunci când copiii sunt îndrumați permanent și dobândesc treptat abilități de viață:

- ✓ Dorința de autocunoaștere
- ✓ Atitudine pozitivă față de sine și față de ceilalți
- ✓ Exprimarea nevoilor și emoțiilor
- ✓ Aplicarea practică a cunoștințelor învățate la școală
- ✓ Lucru în echipă
- ✓ Analiza critică a informațiilor
- ✓ Autonomie în gândire
- ✓ Implicare socială
- ✓ Acceptarea diferențelor de opinie
- ✓ Responsabilitate civică

Dar educația nu se desfășoară numai în context formal, în instituții de învățământ, ci și acasă sau în alte contexte informale sau nonformale. Oricât de mult ne-am dori, școala nu poate suplini totul, dar putem obține totuși rezultate pozitive prin implicarea copiilor în activități nonformale; acest lucru oferă premise pentru dezvoltarea capacităților organizatorice, rezolvare de probleme și gândire critică, dar și un cadru propice cultivării talentelor și intereselor. Când activitățile sunt înglobate într-un program de educație nonformală bine structurat, proiectat responsabil, adaptat nevoilor clasei, implementat constant, se poate contribui chiar la creșterea inteligenței emoționale a copiilor, dar și la stimularea comportamentului pro-social.

Împreună cu elevii clasei I am creat PROGRAMUL „Arta de a trăi frumos împreună”.

Scop: Dezvoltarea socio-emoțională prin optimizarea relațiilor intra- și interpersonale

Obiective:

- Cultivarea spiritului de echipă și a interacțiunii pozitive cu cei din jur
- Dezvoltarea comportamentelor pro-sociale prin descoperirea și acceptarea diferențelor între membrii echipei
- Exersarea comportamentelor care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor armonioase

Perioada: un an școlar

Participanți: 28 de copii ai clasei I

Am conceput acest program de educație nonformală, convingerea fiind aceea că învățarea socio-emoțională va fi un catalizator al comportamentelor prosociale, al abilităților de comunicare asertivă, al dezvoltării empatiei, al autocontrolului. Programul s-a bazat pe 3 elemente preluate din pedagogia cercetăsească: educația prin acțiune, sprijinul adulților și sistemul patrulelor.

Pentru aceasta am împărțit clasa în 4 grupe și am creat premise pentru ca fiecare copil să își dorească să adere la grupul respectiv. În fiecare echipă au avut loc negocieri pentru alegerea rolurilor: lider, ajutor de lider, casier, bibliotecar, designer, mediator, detectiv. Membrii echipelor au învățat să se asculte unii pe alții, să-și recunoască limitele și să aprecieze colegii, să asculte alte opinii, să își rezolve conflictele, cooperând, comunicând, reglându-și emoțiile și învățând reguli ale „conviețuirii” în grup pe parcursul a 15 activități.

Activități

1. Formarea grupelor- un proces de selectare, comunicare, argumentare, negociere.
2. Alegerea unui șef de echipă
3. Găsirea identității grupului- stabilirea numelui (Curajoșii, Eroii, Fluturașii, Albinuțele)
4. Simbolul grupei- propuneri și desene
5. Imnul echipei
6. Jocuri de cooperare
7. Ziua României - amenajarea standurilor în echipă și prezentare de produse
8. Pregătirea momentelor din Serbarea de Crăciun- 5 minute pentru fiecare echipă
9. Spectacol “De Crăciun fii mai bun” – alternare de roluri: spectatori, actori, organizatori
10. “Târgul de jucării”- acțiune caritabilă, sub forma unui concurs de strategii de marketing, pe grupe
11. Înființarea *Jurnalului de membru*- un carnetel în care vor fi consemnate evenimentele importante
12. Găsirea celui mai talentat jurnalist în cadrul fiecărei grupe- probe, negocieri, prezentări de rezultate finale, propuneri, alegeri.
13. Experimente propuse și prezentate de fiecare echipă
14. Stabilirea casierului fiecărei echipe
15. Primele economii ale echipei- economisirea banilor de autobuz, prin deplasare pe jos

Rezultate ale implicării în program

Programul a oferit participanților posibilitatea de a exersa negocierea și rezolvarea de probleme în cadrul grupurilor formate. Treptat, unii copii au reușit să treacă de la o atitudine

centrată pe propria lor persoană la o comunicare empatică, preocupări și chiar o conduită potrivită gestionării conflictelor iscate din opinii diferite. Cei care de regulă își susțineau vehement punctual de vedere au învățat să mai cedeze uneori sau să comunice nonviolent, fapt ce le-a adus acceptarea în cadrul echipei. Numărul de conflicte verbale s-a diminuat pe măsură ce s-au derulat activitățile.

Am asistat la un progres semnificativ în ceea ce privește dezvoltarea inteligenței emoționale a copiilor, oferindu-se oportunități pentru valorizare, automotivare, comunicare asertivă și exersarea comportamentelor pro-sociale.

Răspunsul la provocările societății actuale poate sta în alegerea unei strategii care să asigure completarea gamei de activități formale, obligatorii, cu activități non-formale, valorizându-se astfel întreaga personalitate a copilului, făcând posibilă maximizarea potențialului acestuia și astfel, asigurarea stării de bine. A da implicit cadrului didactic ocazia de a vedea dincolo de performanța academică a unui copil înseamnă a evita etichetările care erodează personalitatea în formare, dându-i-se șansa de afirmare. Să ne amintim mereu, atunci când gândim strategii de învățare, să nu livrăm doar forme fără esență, ci să le adaptăm potențialului elevilor noștri, pentru a le stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală și socială. Doar așa vor deveni oameni adevărați, învățând și exersând *Arta de a trăi frumos împreună*.

BIBLIOGRAFIE:

*** - *Să înțelegem și să răspundem la cerințele elevilor din clasele incluzive*, Ghid pentru profesori, UNESCO, Editura RO MEDIA, București, 2002.

Repida, Tatiana- (2013) *Educația nonformală: abordare teoretică și metodologică*, Chișinău

Statutul Organizației Naționale Cercetașii României, aprobat la data de 23.07.2015

<http://scout.ro/despre-noi/grupe-de-varsta/>

<http://voceaparintilor.ro/scoala-intre-creier-si-inima/>

„DE VORBĂ CU MINE”- Proiect de consiliere

prof. înv. primar Levițchi Angelica Nicoleta,
Școala Gimnazială „Dr. Simion și Metzia Hîj” Volovăț

„Iată care e taina mea: Limpede nu vezi decât cu inima. Ochii nu pot să pătrundă în taina lucrurilor.”

(Antoine de Saint-Exupery)

I. INTRODUCERE

Mulți psihologi - între care E.L.Thorndike, H.Gardner, P.Solovey, au concluzionat că IQ, care se referea la o bandă îngustă de abilități lingvistice și matematice, nu garantează în mod direct nici măcar succesul în clasă și cu atât mai puțin în viață. A fost tratată o perspectivă mai detaliată a inteligenței în experimentarea de a reinventa, redefini noțiunea din punctul de vedere al abilităților necesare să înlesnească succesul în viață. Așadar, inteligența emoțională include abilități ce pot fi grupate în cinci domenii principale:

1. Cunoașterea emoțiilor - recunoașterea unei emoții când se produce – este un element esențial al inteligenței emoționale. Incapacitatea de a recunoaște propriile noastre emoții, sentimente ne aruncă pradă lor. Persoanele mai sigure pe propriile emoții, sentimente își pot dirija viața mai bine pentru că știu mai bine ce simt despre anumite hotărâri.

2. Gestionarea emoțiilor - așa încât să fie cele mai adecvate (unei situații, persoane) această abilitate se bazează pe autocunoaștere și se referă la capacitatea de a se calma, de revenire la starea de echilibru. Persoanele lipsite de această abilitate sunt într-o permanentă luptă cu sentimente de anxietate, depresie și sunt incapabili să se redreseze repede după un eșec.

3. Automotivarea - este imperios de important să pui emoțiile în slujba unui țel. Autocontrolul emoțional – amânarea recompensei, înăbușirea impulsurilor, capacitatea de a te pune « în priză »- duce la realizări remarcabile în orice domeniu.

4. Identificarea emoțiilor la alții - empatia este abilitatea care se bazează pe autocunoaștere și este fundamentală pentru abilități de relaționare. Persoanele racordate la semnalele sociale subtile care indică de ce anume au nevoie sau vor alții sunt buni în profesii care se bazează pe relații cu oamenii (profesor, administrație etc.)

5. Stabilirea relațiilor - o corectă recunoaștere a emoțiilor la alții facilitează interrelația cu alții.

Capacitățile emoționale înseamnă și conștientizarea de sine, identificarea, exprimarea și stăpânirea sentimentelor, controlul asupra impulsurilor, și amânarea recompenselor, stăpânirea stresului și a anxietății. O capacitate fundamentală în controlul impulsului ar fi cunoașterea diferenței dintre sentimente și acțiuni și învățarea de a lua hotărâri emoționale mai bune, prin controlul impulsurilor, prin identificarea și alegerea reacțiilor alternative și intuirea consecințelor înainte de a reacționa. Multe dintre competențe sunt interpersonale: receptarea indiciilor sociale și emoționale, ascultarea atentă, capacitatea de a face față influențelor negative, tratarea lucrurilor din punctul altora de vedere și înțelegerea comportamentului acceptabil într-o anumită situație.

Dezvoltarea emoțională în timpul școlarității le va oferi elevilor, în viitor, o oportunitate de adaptare la cerințele mereu în transformare ale societății. Prin exerciții și jocuri de dezvoltare a capacităților emoționale copiii au șansa de îmbunătățire a abilităților de gândire critică și optimizare a sentimentului de autoeficacitate,

II. PREZENTAREA PROGRAMULUI

- Tema proiectului: stimularea și activarea inteligenței emoționale
- Scopul proiectul: Dezvoltarea capacităților emoționale:conștientizarea de sine, identificarea, exprimarea și stăpânirea sentimentelor, controlul asupra impulsurilor
- Durata: 5 săptămâni
- Resurse de timp: 50 de minute/activitate
- Grup țintă: elevii de 9 / 10 ani
- Competențe dezvoltate prin intermediul proiectului:
  - creșterea capacității de conștientizare a propriilor emoții și sentimente
  - identificarea gândurilor și credințelor care pot activa teama de respingere și efectele acestora asupra calității vieții
  - creșterea capacității de a gestiona situațiile care generează emoții negative
  - dezvoltarea abilității de aplicare a acceptării necondiționate în interacțiunile cu semenii
  - creșterea capacității de adaptare a comportamentului în direcția respectării normelor sociale, de comportament, de securitate personală și colectivă
  - dezvoltarea capacităților social-afective, a potențialului psihologic și aptitudinal pe baza experiențelor trăite
- Resursele proiectului: povești terapeutice, jocuri, exerciții, fișe de lucru
- Activități propuse:
  - Ședința 1: „Universul emoțiilor”
  - Ședința 2: „Emoții și reacții”

Ședința 3: „Gândul – făuritorul realității”

Ședința 4: „Sunt unic și valoros”

Ședința 5: „Resursele succesului”

III. ACTIVITĂȚI PROPUSE:

ȘEDINȚA 1

TITLUL: „Universul emoțiilor”

SCOPUL: dezvoltarea capacității de cunoaștere și autocunoaștere

COMPETENȚE DEZVOLTATE:

- recunoașterea unei varietăți de emoții trăite în raport cu sine și cu ceilalți
- dezvoltarea capacității de a demonstra cunoașterea însușirilor proprii
- formarea atitudinilor și comportamentului prin cunoașterea emoțiilor pe care le trăim și le exprimăm în relațiile cu cei din jur

TIPUL ACTIVITĂȚII: activitate de grup

MATERIALE NECESARE: bomboane, foi, foarfece, culori, laptop, videoproiector, minge

DESCRIEREA ACTIVITĂȚII:

I. INTRODUCERE: Se prezintă scopul și obiectivele activității prezente a proiectului. Copiii sunt invitați să se prezinte pe rând și în același timp să se îndulcească cu bomboane multicolore pline de semnificații: *bomboane roșii* – lucruri care te entuziasmează / te energizează, *bomboane verzi* – lucruri care te enervează / te înfurie, *bomboane galbene* – lucruri care te fac fericit, *bomboane violete* – lucruri care te fac să visezi, *bomboane albastre* – lucruri care te destind, *bomboane portocalii* – lucruri care te întristează – toate fiind pretexte de prezentare a evantaiului emoțiilor și introducerea în descifrarea „ABC-ului emoțiilor”.

II. MUNCA ÎN GRUP

1. EXPERIENȚA CONCRETĂ Se prezintă exercițiul – joc ce urmează a fi desfășurat „Tălpițele noastre suntem noi”. Într-o atmosferă de destindere, într-un cadru provocator, favorabil de exprimare liberă li se propune copiilor să pășească lent, în ritm muzical după indicații: pe vârfuri, pe partea interioară/ exterioară a labei piciorului, pe călcâie, pe toată talpa piciorului și vor fi întrebați de fiecare dată ce au simțit tălpițele lor și ce amintiri au declanșat senzațiile avute. După oprirea mișcărilor de dans fiecare își va contura și decupa forma tălpii pe care o va colora și va desena pe ea ceva reprezentativ pentru starea din timpul dansului. Fiecare va contribui la crearea unui *drum al tălpițelor* - „Tălpițele noastre suntem noi”, așezându-și propria tălpiță în funcție de coordonatele spațiale dorite.

2. REFLECȚIA Copiii care vor dori își vor recunoaște și arăta tălpițele lor, argumentând alegerea

locului pe traseul drumului (apropierea/ depărtarea / direcția față de celelalte tălpiți) și ce reprezintă tălpița prin desenul, culorile, simbolurile create.

3. **CONCEPTUALIZAREA** Elevii descoperă că emoțiile sunt firești, însoțesc manifestările lor, exprimându-se printr-o sumă de expresii emoționale ce conțin mimica și pantonimica, comportamentele. Este normal să experimenteze o varietate de emoții, să vorbească despre ele utilizând cuvinte, expresii ce denumesc stări emoționale. Emoțiile ne pun în acord cu noi înșine și cu mediul.

4. **ACȚIUNEA** Printr-un joc de imaginație elevii se pregătesc pentru o excursie și sunt puși în situația de a alege și lua în rucsac emoțiile dorite din lista dată. Anunțându-se începerea călătoriei, fiecare excursionist va alege din rucsacul său emoția cea mai potrivită situațiilor date și va nota pe fișa de lucru alegerile făcute, comparându-le apoi cu ale colegului de bancă.

5. **ÎNCHEIEREA** Elevii vor urmări un scurt videoclip despre emoțiile de bază și specificul acestora <https://www.youtube.com/watch?v=Im1blfeluX4>. Apare Emoționel care drept mulțumire le aduce în dar o minge surpriză pe care fiecare o va rostogoli spunându-i cum s-a simțit la activitate. Se subliniază importanța recunoașterii, denumirii și exprimării propriilor trăiri sufletești în comunicarea cu ceilalți pentru a înțelege și a fi înțeleși.

- **TEMA PENTRU ACASĂ:** Se solicită elevilor să realizeze „Harta emoțiilor din viața mea”, prin decuparea și lipirea de imagini, prin folosirea cuvintelor, simbolurilor, prin asocierea emoțiilor cu diverse desene, culori, forme de relief.

ȘEDINȚA 2

TITLUL: „Emoții și reacții”

SCOPUL: dezvoltarea capacității de implicare empatică în emoțiile celorlalți și de reglare a propriilor emoții în diferite situații sociale, pentru minimalizarea efectelor nesănătoase ale emoțiilor negative și pentru împărtășirea emoțiilor pozitive cu ceilalți

COMPETENȚE DEZVOLTATE:

- identificarea reacțiilor comportamentale asociate emoțiilor
- analizarea expresiilor emoționale în funcție de starea și comportamentul propriu
- perceperea/diferențierea emoțiilor cu impact pozitiv și negativ asupra vieții fiecăruia

TIPUL ACTIVITĂȚII: activitate de grup

MATERIALE NECESARE:

DESCRIEREA ACTIVITĂȚII:

I. **INTRODUCERE:** Se prezintă scopul și obiectivele activității prezente a proiectului. Elevii care doresc vor prezenta tema realizată „Harta emoțiilor din viața mea”.

II. MUNCA ÎN GRUP

1. EXPERIENȚA CONCRETĂ Li se propune elevilor vizionarea secvenței de film „Întors pe dos”.
2. REFLECȚIA Copiii sunt dirijați în relatarea acțiunii, în prezentarea personajelor cu care au făcut cunoștință: fetița Riley Anderson de 11 ani și emoțiile care colaborează în cetățuia centrală din mintea ei: Bucuria, Tristețea, Frica, Dezgustul și Furia. Prima emoție apărută în mintea lui Riley, când s-a născut a fost Bucuria, care își dorea ca fetița să aibă o viață fericită. Nu după mult timp, pe când Riley se afla într-o perioadă mai dificilă din viața ei, fiind nevoită să se mute în alt oraș, Bucuria constată că trebuie să se înfrunte cu alte emoții ce doresc să o înlocuiască la panoul de comandă și totuși își dă seama că fiecare are rolul său bine fixat, cu excepția Tristeții careia nu-i vede rostul. Călătoria în tovărășia celor cinci emoții nu este numai în mintea lui Riley, ci și a părinților săi. Așadar se asistă la „certa” dintre Furia din capul unui copil cu Furia din capul tatălui și la haosul produs de preluarea controlului de către Bucurie atunci când, de fapt ar fi trebuit Tristeții. Ilustrarea emoțiilor e simbolizată prin obiecte reale: Bucuria - o stea, Tristețea - o lacrimă, Furia - o cărămidă, Frica - un nerv, Mânia - o flacăra, Dezgustul - un broccoli, fiecare având rolul său Bucuria de a o face fericită, Frica de a o proteja, Furia de a avea grijă să i se facă dreptate, Dezgustul de a avea grijă să nu fie otrăvită (nici fizic, nici social), iar Tristețea însă... nu are un rol sigur al ei fiind ignorată de celelalte emoții. Întreaga animație este construită în jurul Emoțiilor - ele sunt cele care conduc. Surprinzător a fost Bing Bong, prietenul imaginar al lui Riley, în forma unui elefantel roz. El le conduce pe Bucurie și Tristețe în călătoria lor către „panoul principal”. Interesante sunt și trenul gândirii numit „Gândire abstractă” și „fabrica de vise” și subconștientul lui Riley, unde sunt ținute sub pază amintirile terifiante.
3. CONCEPTUALIZAREA Cu toții am trecut printr-o perioadă de schimbare majoră ce ne-a influențat destul de puternic și ne-am manifestat poate uimitor atât față de noi cât și față de cei din jur. Dar ne-am întrebat vreodată oare cum aceste reacții pe care le avem se nasc? Din animația „Întors pe Dos” aflăm cum cele 5 emoții în jurul cărora gravităm zi de zi stau la sfat și decid ce simțim. Trebuie să controlăm felul în care acționăm pentru a alege cum să ne simțim. Empatizând cu personajele și circumstanțele prin care trec, elevii vor analiza la rândul lor, situații și dispoziții, adică ce produce această „întoarcere pe dos” și de ce e bine să rezervăm mai mult loc bucuriei decât furiei, dezgustului sau fricii.
4. ACȚIUNEA I se distribuie fiecărui elev câte o pungă de hârtie și fâșii de hârtie. Pe foaia de hârtie vor scrie un sentiment pe care l-au simțit și nu l-au spus nimănui, vor nota emoția respectivă și vor introduce fâșia în pungă, apoi pe exteriorul pungii vor scrie exemple de emoții pe care le-au simțit și nu le-au ascuns. Vor observa că emoțiile interiorizate sunt emoții negative, iar cele

împărtășite celorlalți sunt emoții pozitive și se va discuta despre reacțiile

5. ÎNCHEIEREA Se propune un exercițiu de relaxare. Copiii închid ochii și imaginându-și că sunt împreună cu Riley mimează rostind „Suntem la duș, apa ne spală corpul de furie, teamă, ne spală capul, trunchiul..., acum suntem curați, deschidem ochii și adunăm emoțiile negative și le aruncăm la coșul de gunoi. Trecem prin poarta fericirii, ajungem în poiană unde toată lumea este veselă, cântă, dansează”.

- TEMA PENTRU ACASĂ: Se prezintă diferite situații-problemă, elevii având sarcina de a mimea emoția corespunzătoare. Ei trebuie să identifice propriile trăiri emoționale și consecințele reacțiilor emoționale conștientizând că două persoane pot avea reacții diferite în aceeași situație.

ȘEDINȚA 3

TITLUL: „Gândul – făuritorul realității”

SCOPUL: înțelegerea influenței gândurilor/ convingerilor asupra emoțiilor și comportamentelor în vederea dezvoltării autocontrolului emoțional

COMPETENȚE DEZVOLTATE:

- dezvoltarea gândirii pozitive în situația existenței unor stimuli emoționali negativi
- dezvoltarea strategiilor de coping de a face față fricilor normale
- dezvoltarea atitudinii de autoacceptare

TIPUL ACTIVITĂȚII: activitate de grup

MATERIALE NECESARE: laptop, videoproiector, fișe de lucru

DESCRIEREA ACTIVITĂȚII:

I. INTRODUCERE: Se prezintă scopul și obiectivele activității prezente a proiectului. Elevii care doresc vor prezenta tema cu consemnările propriilor trăiri / reacții emoționale

II. MUNCA ÎN GRUP

1. EXPERIENȚA CONCRETĂ Copiii audiază povestea „*Noua prietenă a lui Wilfrid*”
<https://soundcloud.com/ada-petre/noua-prietena-a-lui-wilfrid-promo>

2. REFLECȚIA Copiii sunt dirijați în relatarea acțiunii, în prezentarea personajelor cu care au făcut cunoștință: șoricelii familiilor Morley și Montgomery care mergeau la aceeași Școală Primară Bușteanul Scobit. Sugestivă pentru descoperirea semnificațiilor textului este diferența dintre aceste familii pe care autorul o abordează într-un mod original cu scopul de a evidenția că modul în care gândesc personajele le influențează starea și comportamentul. Astfel, șoricelul Wilfrid, cu toate că este un șoricel isteț, care învață bine simțea că niciodată nu va fi apreciat și niciodată nu va avea prieteni trebuind să trăiască pentru totdeauna singur, învinovățindu-se de rușinea ce o ducea din cauza sărăciei. Mereu era trist și plângea gândind că el nu poate fi la fel ca ceilalți șoricelii ce aveau

ghiozdane adevărate și umbrelă. De multe ori mergea cu capul în jos, se ascundea și își dorea să fie invizibil decât să suporte râsul și batjocora celorlalți șoricei. Când s-a întâlnit cu Zâna și-a dat seama că poate avea și prieteni.

3. **CONCEPTUALIZAREA** Se citește fragmentul care redau gândurile / convingerile și emoțiile șoricelului Wilfrid: „Wilfrid se simți rușinat că nu avea un ghiozdan adevărat și o umbrelă și trebuia să stea adăpostit până va trece ploaia. Își lăsă capul în jos și începu să plângă. Era atât de trist, încât ar fi vrut să devină invizibil. Se gândea că nimeni nu-l apreciază, datorită faptului că era mai sărăcuț, că nu va avea niciodată prieteni și va fi nevoit să trăiască singur o viață întreagă.”

Elevii vor fi antrenați în discuții inițiate de întrebări precum: dacă li s-a întâmplat ca cineva să râdă vreodată de ei / dacă atunci s-au simțit la fel de triști ca și Wilfrid / dacă șoricelul s-ar fi gândit la calitățile sale (învăța bine, era prietenos) tot s-ar mai fi simțit trist. – Cu toate acestea, Zâna s-a împrietenit repede cu Wilfrid neținând cont că nu are un ghiozdan adevărat sau o umbrelă doar a lui și împreună s-au simțit bine ca doi vechi prieteni / dacă în loc să se gândească la starea lui materială, s-ar fi gândit la calitățile sale, nu ar mai fi fost trist, rușinat, ci ar fi avut prieteni empatici.

Pornind de la situația prezentată, elevii vor nota pe silueta șoricelului Wilfrid de pe flipchart consecințele emotivării, a temerii de respingere: emotivitate / sfială / înroșirea feței / încordarea / tremurături incontrolabile / nervozitate / agitație / neliniște / îngrijorare și vor întocmi o listă de metode de a reglare a emoțiilor negative: conștientizarea problemei, acționarea asupra emoțiilor, acționarea asupra gândurilor.

4. **ACȚIUNEA** Li se propune elevilor să devenim prietenii lui Wilfrid și să ne gândim să găsim soluții pentru rezolvarea problemei cu care el se confruntă. Wilfrid – mascota șoricel este adusă alături de copii. Apelându-se la ei să-l înveselească, vor formula motive pentru care ar trebui să gândească pozitiv și să fie fericit. Cel mai mult contează că ai o familie care te iubește. În familia voastră știți să vă ajutați unul pe altul și vă împărțiți între voi lucrurile Ești un șoricel deștept. ....

5. **ÎNCHEIEREA** Activitatea se încheie apreciind răspunsurile/ argumentele copiilor care au reușit să-l înveselească pe șoricelul Wilfrim fiecare primind din buzunărele mascotei câte un emoticon vesel.

- **TEMA PENTRU ACASĂ:** Imaginându-vă că șoricelul Wilfrim ține seama de argumentele sugerate de voi pentru a se înveseli, redactați în scris o scrisoare de mulțumire din partea lui, în care istorisește despre schimbarea emoțiilor sale.

ȘEDINȚA 4

TITLUL: „Sunt unic și valoros”

SCOPUL: dezvoltarea unei gândiri pozitive înțelegând că, numai pentru simplul fapt că oamenii sunt diferiți nu înseamnă că oamenii sunt mai buni sau mai răi

COMPETENȚE DEZVOLTATE:

- identificarea elementelor definitorii ale propriei personalități
- aprecierea unicității fiecăruia ca persoană unică și valoroasă
- formarea unei atitudini pozitive față de sine și colegi prin asumarea calităților și defectelor, a unei comunicări pozitive, responsabile în cadrul grupului

TIPUL ACTIVITĂȚII: activitate de grup

MATERIALE NECESARE: laptop, videoproiector, fișe de lucru

DESCRIEREA ACTIVITĂȚII:

I. INTRODUCERE: Se prezintă scopul și obiectivele activității prezente a proiectului. Elevii care doresc vor prezenta tema citind scrisorile redactate din partea șoricelului Wilfrim

II. MUNCA ÎN GRUP

1. EXPERIENȚA CONCRETĂ Elevii vor fi anunțați că se caută voluntari pentru inițierea unor jocuri de rol, fiind premiate rolurile interpretate cel mai convingător. Pe scena realizată se vor afla două scaune așezate față în față. Fiecare voluntar va primi câte două roluri opuse trebuind să prezinte un dialog între cele două personaje, apoi întrând pe rând în pielea fiecăruia, odată cu schimbarea rolului se va muta alternativ pe câte un scaun. Deci același actor va juca rolul a două personaje cu opinii diferite despre o situație dată tocmai pentru evidențierea însemnătatea experimentării.

2. REFLECȚIA La sfârșitul exercițiului voluntarii vor explica cum s-a simțit fiecare în rolul interpretat, în care rol s-a simțit mai aproape de persoana lui și cât de dificil i-a fost să joace rolul personajului cu care nu prea era în acord.

3. CONCEPTUALIZAREA Elevii vor înțelege diferențele dintre oameni, faptul că nu suntem la fel, fiecare fiind o individualitate care se confruntă cu probleme diferite și poate avea opinii proprii. Însă pentru a trăi într-o societate funcțională este nevoie de toleranță și empatie pentru a ne înțelege mai bine unii pe ceilalți.

4. ACȚIUNEA Copiii sunt rugați să bifeze cuvintele care îi descriu cel mai bine, răspunzând la enunțurile propuse în fișă, de tipul: Eu sunt.....

Ceilalți (colegii / unii colegi cred) despre mine ca eu sunt..... Eu as vrea sa fiu.....

Li se sugerează copiilor să prezinte pe colegul de bancă, la persoana I (exemplu:

Numele meu e Alex. Eu sunt.... Mie imi place..... Aș vrea....). Fiecare dintre copii **încearcă să urmărească ce calități/ defecte** de pe fișa lor au fost cunoscute de către colegul de bancă.

Se poartă discuții pe marginea fișei completate (întrebări inspirate din „Fereastra lui Johari”):

Ce calități / defecte am recunoscut – atât eu, cât și ceilalți?

Ce calități / defecte au recunoscut la mine colegii, iar eu nu le-am sesizat?

Ce calități / defecte am, iar ceilalți nu le știu?

Ce aș vrea să mai știu despre mine, deoarece nu știu tot și nu am aflat de la ceilalți?

5. ÎNCHEIEREA Fiecare elev va completa o fișă cu puncte tari, puncte slabe. Se vor citi câteva fișe, în scopul stabilirii oportunităților și amenințărilor.

- TEMA PENTRU ACASĂ: Fiecare copil va crea „Steaua personală a valorilor” adăugând:

- un lucru pozitiv care te caracterizează/ un motiv pentru care te apreciază colegii/profesorii/ un lucru de care ești mândru,-ă/ un lucru pe care îl aduci într-o prietenie/ un obiectiv în viitor/ un lucru pe care ai dori să-l schimbi la tine.

ȘEDINȚA 5

TITLUL: „ Resursele succesului”

SCOPUL: dezvoltarea capacității de autocunoaștere/ intercunoaștere și atitudinii pozitive față de sine

COMPETENȚE DEZVOLTATE:

- cunoașterea sensului conceptelor de: imagine de sine, stimă de sine
- recunoașterea caracteristicilor copilului cu o stimă de sine pozitivă/cu o stimă de sine scăzută
- identificarea modalităților de dezvoltare a imaginii de sine
- dezvoltarea stimei de sine

TIPUL ACTIVITĂȚII: activitate de grup

MATERIALE NECESARE: foi de hârtie, culori, flipchard, fișe de lucru

DESCRIEREA ACTIVITĂȚII:

I. INTRODUCERE: Se prezintă scopul și obiectivele activității prezente a proiectului. Elevii care doresc vor prezenta cum și-au conceput „Steaua personală a valorilor”

II. MUNCA ÎN GRUP

1. EXPERIENȚA CONCRETĂ Se citește povestioara cu tâlc. Li se propune elevilor să-și „șteargă ochelarii” pentru a se privi pe sine și pe colegii săi. Elevii sunt împărțiți în grupe de 5 și primesc câte o foaie A4 și creioane colorate. Fiecare elev desenează conturul propriei palme pe foaie, pe care își va trece numele. Pe degetul mare își va trece o calitate proprie (trăsături de caracter, însușiri morale; de ex.: generos, inteligent, simpatic, talentat etc.) și unul sau mai multe comportamente.

Exercițiul se continuă cu precizarea altor calități și comportamente de către colegii de grup – fiecare membru al grupului va scrie o calitate/ comportament al colegului său pe celelalte „degete” ale conturului palmei acestuia. În felul acesta, la sfârșit fiecare membru va avea un contur al palmei inscripționat cu calități și comportamente identificate atât de el, cât și de colegii săi. În final se afișează toate colile cu desene pe tablă. Se specifică elevilor să identifice calități (aspecte pozitive), nu defecte (aspecte negative) ale propriei personalități, apoi vor completa „păianjenul” - Căi de autocunoaștere

2. REFLECȚIA Se va face o analiză comparativă între ceea ce au scris elevii despre ei înșiși și ceea ce au aflat despre ei de la ceilalți concluzionând cu citatele filosofului chinez Lao Tse „Cel care cunoaște pe alții – e învățat. Cel care se cunoaște pe sine e înțelept.” Imaginea personală este propria noastră părere despre ce fel de persoană suntem. Ne dăm seama că imaginea de sine poate fi prietenul sau dușmanul nostru, în funcție de cum se hrănește: din succesele trecute pentru a ne da curaj să trăim în prezent și să progresăm, sau din eșecurile din trecut pentru a ne submina în prezent.

3. CONCEPTUALIZAREA *Imaginea de sine* este modul în care o persoană își percepe propriile caracteristici fizice, cognitive, emoționale, sociale și spirituale. În limbaj curent, imaginea de sine este părerea pe care o avem despre noi, despre „cine suntem noi” și „ce putem face”. *Stima de sine* reprezintă *dimensiunea evaluativă a imaginii de sine* și se referă la modul în care ne considerăm ca persoane în raport cu propriile așteptări și cu ceilalți (de exemplu, mai buni sau mai puțin buni)

4. ACȚIUNEA Se solicită fiecărei grupe să-și delege liderul în fața clasei, cărora li se vor lega ochii (pentru a nu influența) și vor da răspuns întrebărilor adresate, procedând astfel: pentru fiecare răspuns notat cu roșu va înainta un pas, pentru un răspuns notat cu verde – o jumătate de pas, pentru un răspuns notat cu albastru va rămâne pe loc, iar pentru un răspuns notat cu negru, va face un pas în urmă. La finalizarea traseului, elevii vor trebui să-și exprime opinia: cauzele înaintării, stăgnării sau rămânerii în urmă a elevilor. Elevii comunică realizările lor, luând atitudine și față de răspunsurile colegilor, concluzionează concluzionând că încrederea în sine ne stimulează, ne ajută să avansăm.”

Elevii vor lucra în echipe pentru a realiza și prezenta conform cerințelor portretul fiecărei grupe reprezentând.: grupul 1 - „*Portretul stimei de sine pozitivă*”/ grupul 2 - „*Portretul stimei de sine scăzută*”/ grupul 3 - „*Consecințele imaginii de sine negative*”/ grupul 4 – „*Experiențe ce determină o stimă de sine scăzută*”/ grupul 5 - „*Experiențe ce dezvoltă o stimă de sine pozitivă*”.

5. ÎNCHEIEREA În timp ce se va afișa pe tablă posterul „Vom evita să rostim”, fiecare grup va formula cât mai multe enunțuri ce dezvoltă stima de sine a celorlalți.

- TEMA PENTRU ACASĂ Se propune elevilor să completeze fișa „*Borcanul fericirii*”, adunând

lucruri pentru a fi fericit și eliminând lucruri care pricinuiesc emoții negative și SCALA DE MĂSURARE a stimei de sine a lui M. Rosenberg.

BIBLIOGRAFIE:

- *Exploratori in lumea emoțiilor*, Proiect Educațional Național, CJRAE- Cluj.
- Goleman Daniel, *Inteligența emoțională*, Ed. Curtea Veche, București, 2008.
- Roco, Mihaela, „*Creativitate și inteligență emoțională*”, Editura POLIROM, Iași, 2001.
- Păduraru Camelia Cristina, Petraru Cristina, Gheorghiu Gina, Suport pentru activități de dezvoltare socio emoțională, *Un zâmbet pe chipul tău copile*, Piatra Neamț, 2014.
- Vernon, A., Opre, A., David, D. O., Baltag, A., & Vaida, S. (2006). *Dezvoltarea inteligenței emoționale: educație rațional-emoțivă și comportamentală: clasele I-IV*. Cluj-Napoca: A.S.C.R.

FORME ALE EDUCAȚIEI MULTICULTURALE DEȘFAȘURATE ÎN ȘCOALĂ

Prof. înv. primar Pasăre Daniela
Școala Gimnazială Nr. 8 Suceava

Deschiderea spre noile educații (ca răspunsuri adecvate la problematica lumii contemporane) imprimă un aspect nou, complex și variat al educației multiculturale la diferite niveluri strategice, toate, însă, fiind raportate la conținuturile de bază ale activității de formare-dezvoltare morală, intelectuală, psihofizică, tehnologică, estetică a personalității elevului.

Transformarea României într-o țară care prezintă, ca structură, un spectru larg de străini și imigranți, a dus la formarea unei societăți multiculturale, fenomen cu un impact direct asupra modului cum se prezintă populația școlară. Acest lucru obligă învățământul să ofere cele mai bune și complete servicii educaționale. Totuși, dascălii se confruntă acum cu situația de a crea programe educaționale care să răspundă problemelor complexe ridicate de multiculturalitate și diversitate.

Deși este un fapt obiectiv, fireasca diferență dintre cei ce aparțin unor culturi diverse și care se află, tot mai adesea în ipostaza de a învăța împreună, poate antrena o serie întreaga de dificultăți care, ignorate în procesul educativ, se pot transforma în prejudecăți stereotipii și rădăcini ale unor posibile conflicte. Alteritatea de ordin cultural devine astfel, în societatea contemporană, una dintre marile probleme pe care omeniarea trebuie să le abordeze cu curaj și să le rezolve.

Diversitatea de culturi, forme și structuri în care trăim, nu este nicidecum o realitate nouă, dar intensificarea interdependențelor dintre state, schimbările alerte și intense, într-un timp scurt, de ordin politic, economic și social, mobilitatea internațională crescută a forței de muncă și modul în care acestea influențează existențele individuale, statale și suprastatale scot în prim plan implicațiile ei și îndeosebi, raportările atitudinale ale membrilor societății în raport cu acestea. Constituirea problematicii lumii contemporane, globalizarea ca tendință și ca realitate, au deschis drumul căutării soluțiilor acestor probleme vitale.

În raport cu o multitudine de aspecte ale societății contemporane, școala nu are încă bine structurate mecanismele de reacție și proacțiune. Există mai multe tipuri de contexte care determină o abordare interculturală în educație, dar toate au, în esență, aceeași sursă: înmulțirea situațiilor în care grupe de elevi, clasele și școlile se caracterizează prin diversitate lingvistică, etnică și religioasă, culturală. În școala românească există elevi aparținând unor etnii diferite (români, maghiari, rromi, lipoveni, germani, turci, ucraineni, italieni și altele), de religii diferite, chiar elevi purtători ai unor cu totul altor culturi (chineza, arabă, africană, etc.) ca efect al migrației internaționale.

Analiza conceptuală se întemeiază pe următorii trei termeni: multiculturalitate, interculturalitate și educație interculturală.

a. Multiculturalitatea reflectă starea naturală a societății care este diversă, multilinguală, multiethnică, plurireligioasă. Acest concept accentuează dimensiunea comparativă, coexistență diferitelor culturi care se manifestă într-o societate. Toleranța grupurilor unul față de celalalt este de tip pasiv. Fiecare e centrat pe sine, ceilalți putând fi considerați o amenințare pentru identitatea grupului. Culturile coexistă fără conflicte, dar și fără relații consistente și cooperare.

b. Interculturalitatea accentuează dimensiunea interactivă a grupurilor culturale, etnice, religioase care trăiesc în același spațiu întrețin relații deschise de interacțiune, schimb și recunoaștere mutuală. Aceasta antrenează cu sine o înțelegere superioară a culturii proprii în lumina diferitelor sisteme de referință.

c. Educația interculturală vizează o abordare pedagogică a diferențelor culturale, strategie prin care se iau în coniderare specificitățile spirituale sau de gen. Educația interculturală urmărește dezvoltarea unei educații pentru toți în spiritul recunoașterii diferențelor ce există în interiorul aceleiași societăți, se adresează tuturor elevilor (autohtoni sau emigranți) și caută să-i sensibilizeze la respectarea diversității, toleranței, solidarității.

În România, s-au realizat pași semnificativi în abordarea educației multiculturale atât în plan teoretic, precum și în transpunerea acestor generoase orizonturi în practica școlară. Deși clasele de

elevi cunosc diferite aspecte ale interculturalității, cele mai des invocate sunt cele antrenate de prezența copiilor rromi (deși există copii aparținând altor etnii sau copii aparținând uneia dintre cele 18 religii recunoscute legal în țara noastră).

Literatura de specialitate s-a îmbogățit, mai ales după anul 2000, atât cu lucrări teoretice, cât și cu suporturi curriculare cu caracter aplicativ, cât și rezultatele unor proiecte educaționale axate pe problematica și practica educației interculturale. Cele mai cunoscute sunt: "Dezvoltarea școlară în comunități cu rromi, șanse egale pentru copiii rromi prin educație"; "Șanse egale pentru copiii rromi prin programe de dezvoltare școlară și implicarea părinților", ambele proiecte finanțate de Centrul Educație 2000 + din România. Pe parcursul derulării proiectelor se pot valorifica tipuri concrete de aplicații: cabinete interculturale, lecturi ale unor texte din manual realizate prin grila interculturalității; exerciții aplicative: (ex. "Găsește trei asemănări și trei deosebiri între tine și colegul tău de altă religie"; "Găsește trei asemănări și trei deosebiri între tine și un alt copil de vârsta ta din altă țară"); acțiuni de tipul "Portofoliu de educație multiculturală", desene tematice, probe orale, imagini prezentate în pliante, reviste, casete, utilizarea bibliotecilor, a centrelor de documentare audio-video pentru consultarea unor lucrări care să corespundă obiectivelor educației multiculturale, utilizarea noilor tehnologii ale învățării (învățământ la distanță, internet, programe TV educative, casete audio-video, softuri educaționale); activități desfășurate în parteneriat cu părinții și cu reprezentanții diferitelor instituții culturale (lectorate, povestiri, cântece, jocuri, evocări, informări despre experiențe de viață, participarea la evenimente culturale, expoziții, concursuri, activități muzicale, serbări, manifestări sportive, organizarea de întâlniri între persoane aparținând unor culturi diferite ca ocazie de cunoaștere și stabilire a unor relații noi de prietenie, mergând de la vizite, excursii, petrecere a unui timp liber împreună, până la schimburi literare, muzicale culinare, etc.; exprimarea solidarității în raport cu evenimente locale sau internaționale, calamități, accidente, înfrățirile practicate între regiuni, orașe, comune, școli, instituții social-culturale, între clasele aceleiași școli, clase/școli din județe diferite, clase/școli cu dominanță lingvistică diferită, sau aparținând unor țări diferite; corespondența școlară scrisă sau electronică (casete, e-mail); vizite, cursuri, zile sau săptămâni centrate pe un anumit aspect (artizanat, datini, religie); celebrarea "Zilei drepturilor copilului", a "Zilei drepturilor omului", prin concursuri, expoziții, postere, dezbateri pe teme specifice educației multiculturale. Sistemul disciplinelor opționale la decizia școlilor urmărește integrarea elevilor într-un învățământ modern într-o perspectivă educațională permanentă.

Prin alegerea opționalelor având ca temă educația multiculturală la clasele ciclului primar se urmărește dezvoltarea unui demers educațional pornind de la nevoia de conectare a elevilor la viața

școlii europene, reprezintă un mijloc de lărgire a orizontului de cunoaștere, de cooperare transnațională între școli europene partenere, facilitând accesul general la educație. Activitățile de învățare sunt pliate pe obiectivele stabilite și cuprind acțiuni axate pe stimularea motivației de participare, pe cunoașterea partenerilor și a modului de colaborare cu aceștia, prezentarea obiectivelor, semnificația opționalului, strategiile de derulare. Evaluarea se poate realiza prin: probe orale, desene tematice, portofolii, panouri, mape, articole pentru revista școlii, colecții de fotografii etc.

Educația multiculturală se poate articula pe toate disciplinele de învățământ pentru ca toate invită la toleranță, la respectarea drepturilor omului, la dezvoltare. Prin disciplinele opționale se pot cultiva valorile interculturale-interdependența, empatie, negociere, nonviolență, egalitate, demnitate, etc. Copiilor care provin din grupuri minoritare trebuie să li se dezvolte un sentiment pozitiv față de identitatea individuală și de grup. În acest sens se pot desfășura diferite activități didactice:

- povestiri de familie;
- povestiri referitoare la ocupații;
- cântece și jocuri ale copiilor;
- viața unor personalități;
- tradiții și obiceiuri în comunitatea noastră.

În cadrul opționalului “Literatura pentru copii”, elevii se pot identifica cu personajele întâlnite. Modul în care sunt prezentate acestea, îndeletnicirile și ocupațiile acestora, îmbrăcămintea, sentimentele și preocupările lor, transmite un mesaj cu privire la locul copilului în societatea în care trăiește.

Educația multiculturală la nivelul activităților extracurriculare presupune organizarea unor activități care să implice și comunitatea; activități în cadrul cărora participanții să se cunoască mai bine, să coopereze și să trăiască împreună mai multe evenimente.

Exemple:

- participarea la evenimente și sărbători locale: Târgul de Paști , Zilele Sucevei, etc. ;
- organizarea de întâlniri între persoane de culturi diferite;
- realizarea unor parteneriate educaționale;
- excursii tematice centrate pe un aspect anume (mediul înconjurător, artă, cultură, etc.)
- utilizarea centrelor de documentare audio-vizuale (acestea pot să dispună de lucrări referitoare la drepturile copilului, la evenimente istorice, documente în diferite limbi, spectacole și jocuri specifice diferitelor culturi etnice.

Este important pentru educator să-și dezvolte abilitatea de a conceptualiza și de a integra problemele ridicate de diversitatea culturală în curriculum și în practica de predare. Rezultatele obținute arată că educatorii care sunt informați în legătură cu mediul cultural căruia aparțin copiii cu care lucrează, pot aplica aceste informații la propria practică de predare, ceea ce constituie un real ajutor în procesul de învățare. Concluziile reflectă valorile și convingerile educatorilor și oferă mai bună înțelegere a nevoilor acestora, în cazul în care predau la clase dintr-o perspectivă multiculturală. Aceasta se referă la sprijinul acordat copiilor pentru a-și dezvolta cunostințele și pentru a se simți bine într-un mediu comunitar și social marcat de diversitate. Aceasta include și o bună înțelegere a nevoilor umane comune, din moment ce ne asemănăm și avem modalități diferite de satisfacere a acestor nevoi. Abordarea acestui obiectiv presupune o permanentă atenție la similitudinile și diferențele care există între oameni.

Deschiderile oferite de asemenea activități desfășurate deja în școlile românești, se pot constitui în adevărate elemente declanșatoare și susținătoare ale creativității didactice a acelor interesați de importantul domeniu al educației multiculturale.

Educația multiculturală nu este un simplu set de materiale și activități, ci o abordare care vine din înțelegerea propriei persoane și din dedicația manifestată pentru o astfel de percepție. Trebuie să ne aducem propria contribuție la dezvoltarea unei societăți drepte, astfel încât la un moment dat, educația multiculturală să devină normă firească.

Bibliografie:

- Barzea, Cezar, Interculturalitate, multiculturalitate și educație interculturală în Revista de Pedagogie, Nr.1-6/2003
- Golan, Lucian, (2000), Pași către școala interculturală. Ghid de educație interculturală pentru cadrele didactice, Editura Corint, București.
- Vrasmas, Traian, (2004), Școala și educația pentru toți, Editura Miniped, București.
- Învățământul primar, 2-3/2001, Editura Discipol, București.

O POVESTE DESPRE INTEGRARE ȘI ...INCLUZIUNE

Prof. Clucerescu Lăcrămioara-Tatiana,
Școala Gimnazială „Dimitrie Păcurariu” Șcheia, Suceava

Conceptul de incluziune își are rădăcinile în *Declarația Universală a Drepturilor Omului* (ONU, 1948) care recunoaște că „**toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și drepturi.**” Liniile directoare UNESCO privind Incluziunea în Educație (2009) prezintă principiile educației incluzive prin intermediul cărora se urmărește consolidarea capacității sistemelor de învățământ pentru a ajunge la toți copiii. În viziunea UNICEF există școala prietenoasă copilului, referindu-se la asigurarea calității educației, la un mediu sigur și sănătos și care este incluzivă, încurajează participarea copiilor, familiilor și comunității. OCDE subliniază faptul că respectarea cerințelor speciale ale copiilor reprezintă o parte a dezvoltării unei societăți echitabile și incluzive, iar drepturile individuale sunt recunoscute și protejate. Există foarte multe documente aprobate la nivel internațional care formează cadrul internațional de politici educaționale referitoare la dreptul la educație și educație incluzivă promovând valorile incluziunii socio-educaționale și stabilind angajamentele țărilor în realizarea educației incluzive - Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului (1960), Convenția ONU cu privire la drepturile copilului (1989) Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2007) etc. și alte documente care atestă preocuparea pentru acest tip de educație cum ar fi de exemplu *Declarația Viziunea Tinerilor în domeniul Educației Incluzive* (Lisabona, 2007). Agenda 2030, adoptată de către ONU în 2015, cuprinde în programul de acțiune în domeniul dezvoltării durabile obiectivul 4 – Educație de calitate care se referă la “garantarea unei educații de calitate, incluzive și echitabile, și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.”

Clasa incluzivă nu este un concept nou și se vorbește din ce în ce mai mult despre accesul tuturor copiilor la educație mai ales pe fondul acestei situații excepționale de pandemie. Este adevărat că există elevi care nu au acces la educație din diferite motive (economice, sociale, culturale etc.) și îngrijorător este și fenomenul abandonului școlar care ar putea să explodeze. Educația incluzivă este un proces care urmărește restabilirea echității sociale pentru a exclude cazurile în care există riscul de izolare a unor categorii de persoane defavorizate cum ar fi cei cu dizabilități, foarte săraci, migranți etc.

Cadrele didactice au lucrat și lucrează la clase cu elevi din toate categoriile sociale și cu diverse tipuri de elevi cu dizabilități, iar promovarea incluziunii și predarea incluzivă a devenit o

necesitate a zilelor noastre. În școli se realizează de foarte mult timp integrarea elevilor cu ADHD, autism, tetrapareză spastică, sindrom Down etc. și chiar se fac eforturi spre următorul pas - spre incluziune. Faptul că fiecare persoană este unică ne oferă șansa de a înțelege incluziunea- aceasta permite oamenilor să valorifice diferențele dintre ei.

Conform Indexului incluziunii școlare, care prezintă dimensiunile și indicatorii incluziunii, putem deduce în ce măsură aceasta se realizează. Prima dimensiune este **Crearea culturilor incluzive** care cuprinde o serie de indicatori realizabili prin: consolidarea comunității și stabilirea valorilor incluzive. A doua dimensiune este **Crearea politicilor incluzive** cuprinzând o serie de indicatori ce pot fi realizați prin dezvoltarea specifică a școlii pentru toți și organizarea ei pentru a răspunde cerințelor diversității. O altă dimensiune este **Derularea practicilor pentru incluziune** prin intermediul dirijării învățării și mobilizării resurselor. Toate aceste dimensiuni fac parte din cultura organizațională a unei școli incluzive care depinde foarte mult de managementul educațional sau, de ce nu, de managementul educației incluzive deoarece managementul vizează sistemul de învățământ, instituțiile de învățământ și personalul didactic/nedidactic și auxiliar și, nu în ultimul rând, celelalte tipuri de resurse: financiare, de timp, informaționale etc. Procesul incluziunii este complex și se realizează respectând principiile ce rezultă din politicile educaționale naționale și internaționale cum ar fi: drepturi egale în domeniul educației, egalizarea șanselor, interesul superior al copilului, nondiscriminarea, toleranța și valorificarea tuturor diferențelor, individualizarea procesului educațional și dezvoltarea la maximum a potențialului copilului, asigurarea serviciilor de sprijin, flexibilitatea activității didactice, designul universal, managementul educațional participativ, cooperarea și parteneriatul social.

Declarația de la Salamanca menționează că școlile incluzive sunt cele mai bune în combaterea discriminării și construiesc o societate incluzivă oferind educație pentru toți. Principiile care stau la baza funcționării unei școli incluzive sunt: comunitatea școlară, per ansamblu, împărtășește principiile și valorile incluziunii, școala acceptă și valorifică diversitatea umană, asmându-și să sprijine toți elevii, educația incluzivă se regăsește în toate planificările realizate de profesorii școlii, fiind promovată, iar beneficiile acesteia fiind vizibile.

Managementul clasei incluzive se axează în principal pe crearea condițiilor și oportunităților pentru toți elevii prin intermediul activităților, spațiului de lucru și materialelor ce intermediază accesul la curriculum. Asigurarea mediului incluziv la clasă poate fi realizat prin: mobilarea spațiului de lucru astfel încât activitățile să se realizeze în grupuri de lucru (modele ca: Montessori, Step by Step etc.), utilizarea echipamentelor audio-vizuale (laptop, videoproiector, tablă inteligentă etc.) în cadrul activităților ce pun în valoare toate tipurile de învățare, existența materialelor ce pot fi

manipulate de către elevi și așezate la îndemâna lor (de exemplu: rafturi la înălțimea copiilor dispuse pe lângă pereți în apropierea meselor pe care există materialele necesare derulării activităților), existența materialului vizual cum ar fi: planșe, orare, grafice, numere, litere etc. ce poate fi urmărit de către elevi la centre – dacă se lucrează în acest mod, crearea unui mediu axat pe comportamente pozitive, organizarea unui spațiu dedicat cărților adecvate vârstei elevilor (tipărite sau audio) – biblioteca clasei, căsuța cărților etc. – realizarea orarului clasei în sprijinul activităților incluzive, realizarea unei baze de date despre elevi (fișe psihopedagogice, fișe de observații, evaluări, portofolii etc.) cu scopul de a sprijini elevii în procesul de învățare și pentru a oferi acces la curriculum, accesul la jocuri specifice vârstei și a unui spațiu de relaxare, identificarea strategiilor de predare adecvate potențialului elevilor, gestionarea timpului și resurselor, feed-back imediat și constructiv etc.

În concluzie, educația incluzivă e necesară în contextul în care schimbările societății actuale o impun și e o adaptare necesară a sistemului de educație la nevoile și potențialul tuturor elevilor/copiilor.

Bibliografie:

- Child Friendly Schools. Manual. UNICEF, 2006.
https://www.unicef.org/publications/files/Child_Friendly_Schools_Manual_EN_040809.pdf
- Diversity, Inclusion and Equity: Insights from Special Needs Provision. OECD, 2012
<https://www.oecd.org/edu/school/26527517.pdf>
- Education Equity Now. Including all Children in Quality Learning. Call for Action. UNICEF, 2013.
- Support for children with special educational needs (SEN). European Commission. Bruxelles, 2013.
- Orientările Uniunii Europene pentru promovarea și protecția drepturilor copilului
<https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16031.ro07.pdf>

COPIIUL CU NEVOI SPECIALE – REPERE

Prof. Bordeianu Maria Adina

Grădinița cu Program Prelungit „Prichindel” Suceava

În mod tradițional educația copiilor și a persoanelor cu dizabilități a avut ca domeniu de cunoaștere, intervenție, cercetare și formare, psihopedagogia (educația) specială. Această este

expresie utilizată în România din anul 1990, adresabilă îndeosebi cadrelor didactice care erau (și sunt în prezent) pregătite în mod ținut pentru a lucra în școlile speciale, destinate acestor copii – învățământul special.

Într-o perioadă, acest termen – educația specială - a fost utilizat preponderent și avea în vedere o educație adaptată particularităților unor copii - cu dizabilități (deficiente, handicap), cu dificultăți și tulburări de învățare și conduită, etc - precum și o intervenție specifică (și adițională) de asistență psihopedagogică dar și socială, uneori și medicală.

Astfel, termenii de bază, tradiționali ai psihopedagogiei și educației speciale erau deficiența (handicapul) și dificultatea de învățare.

CES exprimă o necesitate evidentă de a se acorda anumitor copii o atenție și o asistență educațională suplimentară (un anumit fel de discriminare pozitivă, din nevoia de compensare a unui/unor dezavantaje), fără de care nu se poate vorbi efectiv de egalizarea șanselor, de acces și participare școlară și socială.

CES desemnează spectrul larg problemelor speciale în educație, de la deficiențele grave și profunde la dificultățile/tulburările ușoare de învățare.

În mod greșit, de foarte multe ori, copiii cu performanțe scăzute la școală sunt etichetați de părinți și de educatori ca fiind leneși, răsfățați, neastâmpărați sau, pur și simplu, mai puțin isteți. Un procent foarte mare din aceștia sunt însă inteligenți și își dau toată silința să învețe mai bine, dar nu reușesc pentru că suferă de tulburări de citire (dislexie), de scriere (disgrafie), de calcul (discalculie) sau de tulburarea hiperkinetică cu deficit de atenție (ADHD).

Specialiștii europeni estimează că între 7% și 10% din copii întâmpină probleme în a învăța să citească, să scrie și să calculeze. Aceste tulburări apar ca urmare a afectării sistemului nervos al copilului, fie din cauze ereditare, fie în viața intrauterină, la naștere sau în primii ani de viață. În funcție de aria cerebrală afectată, copilul poate avea o capacitate redusă de a distinge literele, probleme de memorie sau de orientare în spațiu. Afectarea poate fi mai mult sau mai puțin importantă, iar de aici rezultă tulburări de diferite grade. În cazul lor, problemele devin vizibile chiar din primele săptămâni din clasa I și se agravează pe măsură ce materiile devin mai grele.

Identificarea și evaluarea complexă a copiilor cu dizabilități și alte cerințe speciale reprezintă o problemă foarte complexă și aflată în plină dinamică.

Pentru ca personalul didactic din școlile obișnuite să facă față provocării legate de școlarizarea copiilor cu CES, una dintre condițiile de bază este sprijinul în activitatea la clasă. Suportul poate lua diferite forme.

În trecut, sprijinul specializat era asigurat preponderent prin retragerea copilului cu probleme din clasă, pentru a lucra cu un profesor specialist (intervenție de remediere). În prezent exista o tendință crescândă de descurajare a retragerii (excluderii) din clasă. Se caută de aceea modalități de sprijin în clasa obișnuită a copiilor cu CES.

De cele mai multe ori, copiii cu deficiențe de comunicare și interacțiune ridică mari probleme cadrelor didactice din sistemul de învățământ care nu este special, deoarece acești elevi par la o primă vedere fără nevoi speciale și așa cum am mai precizat, identificare și evaluarea complexă este o problemă.

Cea mai mare problemă pe care o întâmpină copiii cu probleme de învățare din România este aceea că trebuie să se integreze în clasele cu copii normali, unde nu beneficiază de metode diferite de educație, așa cum ar trebui. Singura școală de la noi formată exclusiv din copii dislexici este gimnaziul „Nicolae Bălcescu” din Târgu-Mureș. În condițiile în care copiii cu tulburări de învățare trebuie să țină pasul cu ceilalți la școală, ajutorul unui specialist este foarte important. În caz de dislexie, disgrafie și de discalculie, specialiștii în logopedie sunt cei la care părinții pot apela, iar în caz de ADHD - specialiștii în psihiatria copilului. Dacă tulburarea de învățare nu este severă, câteva sfaturi din partea acestora pot fi suficiente pentru a ajuta copilul să țină pasul cu restul clasei. În cadrul ședințelor de logopedie, copilul este ajutat să-și dezvolte capacitățile deficitare prin jocuri și prin exerciții. Planul de terapie este personalizat.

Copiii cu tulburări de învățare sunt priviți diferit de colegi și chiar de învățători sau de profesori. De foarte multe ori, ei primesc etichete, sunt ignorați și neglijați. De suferit va avea, pe de o parte, dezvoltarea lor intelectuală, pentru că acești copii nu-și vor atinge potențialul fără a fi înțeleși și sprijiniți, iar pe de alta, dezvoltarea lor emoțională. Acești copii vor avea o încredere scăzută în forțele proprii, vor dezvolta complexe de inferioritate, vor avea probleme de socializare și pot deveni adulți anxioși, depresivi și neîmpliniți.

Abordarea incluzivă susține că scolile au responsabilitatea de a-i ajuta pe elevi să depășească barierele din calea învățării și că cei mai buni profesori sunt aceia care au abilitățile necesare pentru a-i ajuta pe elevi să reușească acest lucru. Pentru aceasta școala trebuie să dispună de strategii funcționale pentru a aborda măsuri practice care să faciliteze îndepărtarea barierelor cu care se confruntă elevii în calea participării lor la educație. Putem stabili de asemenea relații de colaborare cu autoritățile locale, părinții și reprezentanții comunității.

Poate fi dezvoltat un mediu afectiv pozitiv în care elevii să poată discuta cu lejeritate despre dificultățile pe care le pot întâlni și să aiba curaj să ceară ajutor.

Într-o abordare incluzivă toți elevii trebuie considerați la fel de importanți, fiecăruia să îi fie

valorificate calitățile, pornind de la premisa că fiecare elev este capabil să realizeze ceva bun.

BIBLIOGRAFIE

- **Albu A., Albu C.** „Asistența psihopedagogică și medicală a copilului deficient fizic”, Iasi, Poliron, 2000
- **Cucoș, C.** (1998), *Psihopedagogie*, Editura Polirom, Iași
- **Druțu, I.**, (1995), *Psihopedagogia deficienților mintal*, Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai.
- **Gherguț, A.** (2006), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale- Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Editura Polirom, Iași.
- **Gherguț, A.** (2007), *Sinteze de psihopedagogie specială- Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Editura Polirom, Iași.
- **Nicola I** „Pedagogie”, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1994

PROIECT DIDACTIC

Profesor: Bordeianu Adina Maria

Unitatea de învățământ: **G.P.P., „Prichindel” Suceava**

Nivelul de vârstă/ Grupa: **nivelul I / grupa mijlocie A**

Temă anuală de învățare: „Când, cum și de ce se întâmplă?”

Tema Proiectului/ săptămânală: ”Primăvara și prietenii”

Domeniul experiențial: om și societate (D.O.S.)

Tema : „Povestea unei prietenii speciale”

Mijloc de realizare: povestire cu suport intuitiv (teatru de păpuși)

Scopul: Educarea comportamentului empatic și a sentimentelor de respect față de comportamentele prosoziale și proactive, acceptarea diferențelor dintre ființele vii.

Obiective operaționale:

- să identifice comportamentele pozitive realizând conexiuni cu situații din viața cotidiană
- să urmărească cu atenție acțiunea personajelor sugestive din poveste;
- să denumească personajele din poveste exprimându-se corect din punct de vedere gramatical în propoziții simple;
- să deprindă sentimente de toleranță, acceptare;
- să exerseze toleranța;

Strategii didactice:

- a) **Metode și procedee:** - conversația, explicația, exercițiul.
- b) **Elemente de joc:** surpriza, aplauze, mișcarea, mânuirea materialelor; jocul de rol
- c) **Resurse materiale:** - cadran și păpuși pentru realizarea teatrului de păpuși- povestea Buburuzei;

Forme de organizare: frontal, individual, în grup, în perechi

Durata : 30 de minute

Bibliografie:

- „Educația incluzivă și pedagogia diversității” / Alois Gherguț-Iași, Editura Polirom 2016
- „Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii”, ED. a II-a revizuită și adăugită, M.E.C., Ed V& Integral, Buc, 2005
- „Curriculum pentru învățământul preșcolar”, D.P.H., 2009
- „Elemente de Pedagogie Preșcolară aplicată”, Ed. Universității din Oradea, 2006
- „Metode interactive de grup” - Ghid Metodic .Ed.Arves Craiova 2010 -Silvia Breben

Nr. crt.	Etaple activității	Conținutul activității	Strategii didactice		Evaluare/ Metode și indicatori
			Metode și procedee	Mijloace de învățământ	
1.	Captarea atenției	Cu ajutorul elementului surpriză (cadranul pentru teatru de păpuși) se activează atenția copiilor, creând o stare afectivă pozitivă motivată de dorința lor de a participa la activitate.	Conversația Observația	Cadranul pentru teatru de păpuși	
2.	Enunțarea scopului și a obiectivelor	Materialele prezentate vor constitui motivația pentru tema și obiectivele activității propuse, care sunt anunțate în termeni accesibili copiilor.	Explicația	Elementele de decor din ambientul educațional.	
3.	Prezentarea optimă a conținutului și dirijarea	Expunerea povestirii îi dirijează pe copii în decodificarea conținutului, descoperind comportamente și atitudini ale personajelor din poveste, urmărindu-se totodată și:	Expunerea narativă	Teatru de păpuși - cadran,	Probă orală: Identificarea comportamentelor pozitive

4.	<p>Învățării</p> <p>Obținerea performanțelor</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ exersarea deprinderii de a audia cu atenție un text; ➤ receptarea textului povestit și înțelegerea mesajului acestuia; ➤ desprinderea laturii educative; ➤ identificarea comportamentelor pozitive și analiza acestora; ➤ aplicarea conținutului povestirii în contexte noi, utilizând experiențe din viața cotidiană; ➤ implicare și aport individual și colectiv constructiv, ca elemente determinante în dezvoltarea unui comportament pozitiv. <p>Modalitatea de expunere a povestirii îi va transfera pe copii într-un ambient favorabil participării interesate a acestora, astfel încât accesibilitatea mesajului educativ să se regăsească într-un feed-back pozitiv.</p> <p>Pentru fixarea povestirii, copiii vor fi antrenați în citirea unor imagini prin care sunt fixate evenimentele importante ale povestirii.</p> <p>Se va discuta „Nu este important modul cum arăți sau vorbești deoarece suntem diferiți dar cu toate acestea putem fi prieteni”</p> <p>Se va pune accent pe descrierea faptelor personajelor din povestire cu scopul sublinierii laturii educative.</p>	<p>Conversația</p> <p>Expunerea narativă</p>	<p>personaje, decor, etc.</p> <p>Calculator CD cu povestea imprimată</p> <p>Imagini din poveste</p>	<p>Înțelegerea mesajului transmis de poveste</p> <p>„Nu este important ...”</p> <p>Proba orală</p> <p>Expunerea povestirii pe baza imaginilor prezentate.</p>
5.	<p>Evaluare</p>	<p>Concluzii finale din care copiii înțeleg necesitatea acceptării tuturor copiilor</p> <p>Copiii vor recunoaște comportamentele</p>	<p>Conversația evaluativă</p>		<p>joc de rol:”Dau mâna cu tine”</p>

		acceptate Copii vor aplica în clasă și societate acceptarea copiilor chiar dacă uneori par diferiți			
--	--	--	--	--	--

POVESTEA UNEI PRIETENII SPECIALE

Era o dimineață frumoasă, cu aer îmbătător, plin de parfumul florilor de primăvară și răcorit cu rouă pură. Din puful unei pădii apărură somnoroasă o mică buburuză. Se freca ușor la ochișori și își zise:

„Ce dimineață frumoasă! Abia aștept să cobor din floare ca să mă joc cu gândăcelul Buzu dar cu bondărelul Dodo nu vreau să mă întâlnesc că mereu parcă se încurcă în cuvinte; e ciudat când vorbește și toți râd de el.”

- Bibi!... o strigă mama ei, ce bine că te-ai trezit! Ieși afară să te mângâie razele soarelui și să te speli în roua dimineții.

Mama - buburuză o dezmierdă ușor și o luă protector lângă ea.

- Poți să te duci să te joci, dar să nu te îndepărtezi. Poate să treacă vreo pasăre și să te ia în cuibul ei ca mâncare pentru puișori, spuse ea grijulie, așa cum știm cu toții că sunt mămicile.

Mica buburuză coborî de pe pădăie, nu înainte de a făgădui că nu se va duce departe.

După tulpina unei lalele îl găsi pe Buzu, un gândăcel tare năzdrăvan, care umbla de colo până colo căutând să intre în fel de fel de încurcături.

- Bună, Buzu! Spuse Bibi veselă.

- Bună, Bibi! Vrei să mergem să ne jucăm la malul râului? o întrebă gândăcelul, începând să se agite în jurul buburuzei. Vrei? Vrei? Spune, vrei?

Bibi stătu puțin pe gânduri și-i spuse:

- Nnnnn ... nu cred că pot. Știi, nu am voie să mă îndepărtez de casă, zise Bibi uitându-se temător în spate.

- Dar nu va vedea nimeni că ai plecat, pe cuvânt de gândăcel dacă se întâmplă ceva, spuse Buzu, uitându-se la buburuză cu năzdrăvănie în privire.

Tocmai când vorbeau ei, pe acolo trecu și bondărelul Dodo.

- Bu, bu, bunnă! spuse el.

- Ha, ha! Ce haios vorbești! Ești cam ciudat și nu vrem să ne jucăm cu tine!

- Eu, eu vo-voiam să, să mă jo-joc cu, cu vo-voi! Spunând acestea, se îndepărtă de ei trist.

Gândăcelul o convinge pe Bibi să meargă cu el la râu și să nu se mai gândească la Dodo cel ciudat. Nu după mult timp, încep un vânt năprasnic, de apleca tulpinile florilor de mac din apropierea râului. Apa începu să se agite și să arunce stropii reci care încotro. Gândăcelul și buburuza se adăpostiră sub o frunză.

Trebuia să o ascult pe mămica, spuse buburuza. Cum o să ajung acum acasă? Bibi începu să plângă și să o strige pe mama ei.

Vântul începu să sufle puternic, până când desprinse frunza de pe pământ.

- Ajutorrrrrrr! Strigară amândoi speriați, stând agățați de marginile frunzei. Dodo auzind strigătele zbură spre căsuța buburuzei unde o găsi pe mama buburuză ce dorea să plece în căutarea lui Bibi. Află de la Dodo că se dusese la râu cu gândăcelul și plecă în căutarea lor.

Vântul dusese frunza departe, și mai departe, cu prietenii noștri agățați de ea, ca într-un final să o așeze pe valurile învolburate ale râului. Printre șuvoaiele de apă, gândăcelul și buburuza cereau ajutor.

În cele din urmă fuseră trași la mal de mama-buburuză, care apucă marginea frunzei și îi scoase afară pe năzdrăvanii noștri.

Ajunsă acasă, Bibi se aruncă în brațele protectoare ale mamei și-i spuse:

- Nu am să-ți mai ies din cuvânt niciodată mamă! Iartă-mă și vreau să-l văd pe Dodo pentru a-i cere iertare că am râs de el! Cu toate acestea el a fost un prieten adevărat și ne-a ajutat când am avut nevoie. Începu a plânge în hohote.

- Fata mamei, toate mamele își învață copiii numai de bine și îi ajută atunci când au nevoie. Ai greșit și se putea întâmpla ceva rău, dar cred că ți-a prins bine, ca să înveți să ascuți și mai ales să înțelegi că prietenii sunt cei care te ajută la nevoie. Nu este important modul cum arăți sau vorbești deoarece suntem diferiți dar cu toate acestea putem fi prieteni. Vântul se potolise și soarele ieși din nori, râzând de bucurie că poate să mângăie din nou petalele florilor. Și i-am lăsat pe prietenii noștri, buburuza și bondărelul, jucându-se ... pe lângă casă și bucurându-se de prietenia lor specială.

COPII CA TINE SUNT ȘI EU! - Proiect educațional

prof. învă. primar Melinte Maria Cristina
Colegiul de Artă „C. Porumbescu” Suceava

ARGUMENT:

"Copiii nu sunt proprietatea nimănui: ei nu sunt nici proprietatea părinților lor și nici măcar a societății. Ei aparțin numai libertății lor viitoare." (Mihail Bakunin)

Prezentul proiect a fost realizat în parteneriat cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului a Județului Suceava și Complexul de Recuperare-Neuro-Psiho-Motorie „Blijdorp – O Nouă Viață”. S-a desfășurat în două etape, pe parcursul a doi ani școlari, 2018 – 2019 (în cadrul săptămânii „Școala Altfel”), respectiv 2019 – 2020 (în preajma sărbătorilor de iarnă).

Proiectul a pornit de la sentimentele resimțite în cadrul activităților pe care le-am desfășurat în calitate de voluntar al Organizației „Salvați Copiii” Suceava, pe vremea când eram elevă. Sunt cam mulți ani de atunci, dar, cu fiecare generație pe care am modelat-o, am lucrat pentru a le transmite emoția, empatia, bucuria și mulțumirea sufletească pe care o simți atunci când faci o faptă bună pentru a-l ajuta pe cel ce are nevoie.

Șansa de a fi printre primii voluntari ai Organizației „Salvați Copiii” mi-a oferit posibilitatea de a descoperi diferite categorii de copii, mai puțin norocoși față de noi, ceilalți: copii instituționalizați, copii cu dizabilități, copii orfani sau abandonati, copii traficați. Ca să poți înțelege măcar într-o mică măsură ce simte un copil dintr-o astfel de categorie, trebuie să îl întâlnești, să interacționezi cu el, să îl înțelegi, să îl accepți așa cum este, să îi vezi și calitățile, nu doar defectele (pentru care nu este răspunzător), să ajungi la sufletul lui prin calea cea mai accesibilă lui, nu ție, să îl ajuți și să îl iubești așa cum este.

Copiii ne dovedesc că printr-un zâmbet sau o îmbrățișare fiecare zi poate fi remarcabilă. Depinde doar de noi să îi sprijinim ca să ajungă acolo unde visează. Visurile unui copil nu țin cont de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă sau afecțiune. Acești copii au nevoie de atenție, de dragoste necondiționată, de sprijin pentru a descoperi universul înconjurător, pentru a se regăsi.

În spatele unei nevoi speciale se află întotdeauna un copil frumos, dornic să descopere lumea. Copilul căruia noi, de cele mai multe ori, îi vedem doar dizabilitatea visează să fie eroul din desene animate, astronaut, doctor sau orice altceva care să dovedească lumii că poate face lucruri

mărețe. Poate fi fascinat de vioară, de mișcare, de mediul înconjurător, de universul culorilor așternute pe hârtie sau pânză, de cosmos sau de animale și, mai presus de orice, își dorește să se joace și să fie iubit. Așa sunt toți copiii, așa se dezvoltă și așa iau naștere visuri.

Integrarea copiilor cu dizabilități în societatea în care trăim este un proces anevoios, de durată, care se realizează cu pași mici pentru necunoscători, dar uriași pentru acești copii. Terapia prin tot ceea ce înseamnă artă este o modalitate de a ajunge la sufletul lor și de a pătrunde în mintea lor. Terapia prin artă, orice formă a artei, fie muzică, dans, culoare, a dat rezultate spectaculoase de multe ori. Chiar dacă sunt diferiți, acești copii ascultă muzică, dansează, cântă sau îngână sunetele, se bucură de rezultatele unei mici „picturi”, pentru că arta produce o stare de bine, de liniște.

Din acest motiv, am ales să realizez două activități ce îi are ca voluntari pe elevii mei de la Colegiul de Artă „Ciprian Porumbescu” Suceava și beneficiari pe copiii cu dizabilități de la Complexul de Recuperare – Neuro – Psiho – Motorie „Blijdorp – O Nouă Viață” Suceava.

Momentul desfășurării celor două activități nu a fost ales întâmplător: în preajma Sărbătorii Paștelui și a Sărbătorii Crăciunului. Atât Paștele cât și Crăciunul produc adevărate miracole în sufletele noastre, ale tuturor. Sunt acele momente în care ți-ai propus să fii mai bun, să fii mai darnic, să împarți zâmbete fără vreun motiv anume, nu pentru că „trebuie”, ci pentru că sufletul tău zâmbeste și e pregătit să dăruiască.

SCOPUL PROIECTULUI:

Prezentul proiect are ca scop sensibilizarea elevilor la nevoile speciale ale copiilor cu dizabilități prin stabilirea unor relații de socializare, care să formeze trăsături pozitive de caracter la școlarii mici: bunătatea, dărnicia, altruismul.

OBIECTIVELE PARTENERIATULUI:

- Să înțeleagă importanța acțiunii inițiate
- Să desfășoare o serie de acțiuni civice
- Să își dezvolte spiritul de echipă
- Să dobândească sentimente de înțelegere, respect față de copiii cu dizabilități

GRUP ȚINTĂ:

- Copiii cu dizabilități de la Complexul de Recuperare – Neuro – Psiho – Motorie „Blijdorp – O Nouă Viață” Suceava

RESURSE TEMPORALE: 22 martie - 19 aprilie 2019 (etapa I)

20 noiembrie - 19 decembrie 2019 (etapa a II-a)

EVENIMENTE ÎNSCRISE ÎN CALENDARUL PROIECTULUI:

Etapa I – desfășurată la Colegiul de Artă „C. Porumbescu” Suceava,

în perioada 22 martie - 19 aprilie 2019 , în cadrul Săptămânii „Școala Altfel”

22.III.2019	* Prezentarea proiectului conducerii Colegiului de Artă „Ciprian Porumbescu” Suceava
26. III. 2019	* Prezentarea proiectului în cadrul ședințelor cu părinții și aprobarea acestuia
1-5 .IV.2019	* Prezentarea proiectului spre aprobare reprezentanților de la Complexul de Recuperare – Neuro – Psiho – Motorie „Blijdorp – O Nouă Viață” Suceava
8-9. IV.2019	* Achiziționarea materialelor necesare desfășurării proiectului
18.IV.2019	* Desfășurarea activităților din cadrul proiectului: <ul style="list-style-type: none"> - „<i>Să facem cunoștință!</i>” (salutul pe fondul muzical „Clubul lui Mickey Mouse”) - „<i>Ce înseamnă o școală de artă?</i>” (prezentarea caracteristicilor școlii copiilor de la Blijdorp; vizitarea unor săli de studiu ale elevilor de la Colegiul de Artă) - „<i>În lumea micilor artiști</i>” (prezentarea unor scurte momente artistice la pian, vioară și flaut) - „<i>Mâinile dibace ale copiilor</i>” (realizarea unor colaje prin mototolirea hârtiei; activitatea se desfășoară pe echipe mixte formate din elevi de la Colegiul de Artă și copii de la Blijdorp) - „<i>Să cântăm și să dansăm împreună</i>” (interpretarea cântecului „Zăpăcești poveștile”)
19.IV.2019	* Prezentarea concluziilor în fața părinților * Organizarea unor expoziții cu fotografii de la această activitate

Etapa aII-a – desfășurată la Complexul de Recuperare – Neuro – Psiho – Motorie

„Blijdorp – O Nouă Viață” Suceava, în perioada 20 noiembrie - 18 decembrie 2019

20.XI.2019	* Prezentarea proiectului în cadrul ședințelor cu părinții și aprobarea acestuia
25. XI. 2019	* Prezentarea proiectului conducerii Colegiului de Artă „Ciprian Porumbescu” Suceava

26 .XI.2019	* Prezentarea proiectului spre aprobare reprezentanților de la Complexul de Recuperare – Neuro – Psiho – Motorie „Blijdorp – O Nouă Viață” Suceava, respectiv Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului a Județului Suceava
27-30. XI. 2019	* Achiziționarea materialelor necesare desfășurării proiectului
13. XII 2019	* Pregătirea programului de colinde
17. XII.2019	* Desfășurarea activităților din cadrul proiectului: - „ <i>Să ne cunoaștem mai bine!</i> ” (vizitarea Centrului de Recuperare în secțiile cu acces posibil) - „ <i>Primiți cu colinda?</i> ” (prezentarea unui program de colinde pentru gazdele de la Blijdorp) - „ <i>Noi suntem Moș Crăciun</i> ” (împărțirea unor cadouri copiilor de la Centrul Blijdorp; cadourile sunt felicitări realizate de elevii clasei a III-a și dulciuri)
19.XII.2019	* Prezentarea concluziilor în fața părinților * Organizarea unei expoziții cu fotografii de la această activitate

MODALITĂȚI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR:

- Antrenarea elevilor și părinților acestora
- Obținerea de fonduri extrabugetare

MODALITĂȚI DE EVALUARE:

- realizarea unei expoziții cu lucrările copiilor din cele două instituții
- realizarea unui colaj cu fotografii din timpul activităților
- chestionare pentru elevii de la Colegiul de Artă

RESURSE MATERIALE IMPLICATE:

Etapa I:

- cartoane A4 imprimate cu ouă cu diferite modele
- hârtie creponată, aracet, pensoane
- rechizite școlare (blocuri de desen, creioane colorate, plastilină, hârtie glacee, guașe)

Etapa a II-a:

- hârtie pentru tehnica quelling
- aracet, pensoane
- fructe, dulciuri

RESURSE UMANE IMPLICATE:

- prof. Alexandra Veronica Bejinaru - directorul Colegiului de Artă Suceava
- d-na Georgeta Nadia Crețuleac - directorul executiv al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului a Județului Suceava
- d-l Ionel Ivan – șef centru Complexul de Recuperare-Neuro-Psiho-Motorie „Blijdorp – O Nouă Viață”
- prof. înv. primar Melinte Cristina – Colegiul de Artă „C. Porumbescu”
- prof. Arotăriței Monica - Colegiul de Artă „C. Porumbescu”
- prof. Săveanu Mihaela - Colegiul de Artă „C. Porumbescu”
- elevii clasei a II-a A (2018 - 2019), respectiv elevii clasei a III-a A (2019 - 2020)
- familiile elevilor

ACTIVITĂȚI DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE:

- discuții cu elevii clasei cu privire la nevoile copiilor cu dizabilități
- prezentarea și discutarea unor studii de caz în vederea pregătirii psihice a elevilor pentru întâlnirea cu copiii de la Complexul „Blijdorp”

REZULTATE AȘTEPTATE:

- formarea unor deprinderi civice care să modeleze elevi altruști, modești, iubitori și înțelegători față de nevoile altor copii
- stimularea interesului părinților și copiilor pentru ajutorarea semenilor

CONCLUZIILE PROIECTULUI:

În cadrul primei etape a proiectului, șapte copii ai Complexului „Blijdorp” au vizitat Colegiul de Artă „C. Porumbescu” Suceava. Copiii au descoperit muzica, dansul și culoarea, coordonați de cadrele didactice din școala vocațională și de elevii implicați.

Cei șapte copilași au avut șansa să atingă instrumentele muzicale (pian, flaut, vioară, etc), să descopere sunetele pe care le produc (prin atingere, apăsare, suflare, coordonați de profesorii de specialitate), să cânte la aceste instrumente (elevii de la specialitatea muzică au și interpretat pentru oaspeți scurte fragmente muzicale la diferite instrumente).

Copiii au fost împărțiți în echipe mixte (elevi ai Colegiului de Artă și copii de la Blijdorp) și împreună, lucrând în echipe, au realizat mici colaje, folosind tehnica mototolirii hârtiei.

În încheierea acestei prime activități, elevii au cântat și au dansat împreună pe melodia „Zăpăcești poveștile”.

Cea de a doua activitate, desfășurată în preajma Sărbătorii Crăciunului a avut loc la Complexul de Recuperare – Neuro – Psiho – Motorie „Blijdorp – O Nouă Viață” Suceava. Aici elevii școlii noastre au avut posibilitatea să îi cunoască și pe acei copii cu dizabilități grave, care stau în centrul permanent.

Pentru a fi în ton cu atmosfera de Crăciun, împreună cu elevii am prezentat un scurt program de colinde, apoi aceștia au fost oferit mici cadouri realizate de ei (felicități și dulciuri) copiilor de la Centrul „Blijdorp”.

Feedback-ul primit atât din partea elevilor, părinților, cât și al responsabililor Complexului „Blijdorp” a fost unul pozitiv, ceea ce presupune că scopul și obiectivele propuse au fost atinse.

Reacția elevilor la întâlnirea cu acești copii a fost extraordinară. I-au primit zâmbitori, cu încredere; i-au luat de mâini și i-au purtat pe holurile școlii, le-au purtat mânuțele pentru a cânta la instrumente sau pentru a mototoli hârtia.

Interesantă a fost și întâlnirea de Crăciun cu copiii din centrul permanent, cu dizabilități grave. Și în această situație comportamentul pozitiv, atitudinea, empatia elevilor cu acești copii a oferit un feedback pozitiv și încurajator al proiectului.

CURRICULUM ADAPTAT PENTRU ACTIVITATE REMEDIALĂ DE PREDARE- ÎNVĂȚARE-EVALUARE ȘI INTEGRARE A UNUI ELEV CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE -CLASA A IV-A

Prof. înv. primar Maxim Bogdana
Școala Gimnazială „Ion Creangă” Suceava

Elevul C.R.

Deficiență mintală caracterizată prin:

- C.I. – 65 și un profil ce marchează inegalități în dezvoltarea intelectuală;
- limitări în percepție, gândire, memorie, limbaj și psihomotricitate;
- dificultăți în procesul de socializare.

MATEMATICĂ

COMPETENȚE GENERALE

1. Identificarea unor relații / regularități din mediul apropiat
2. Utilizarea numerelor în calcule
3. Explorarea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în mediul apropiat
4. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări
5. Rezolvarea de probleme în situații familiare

1. Identificarea unor relații/regularități în mediul apropiat

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare recomandate
1.1. Observarea unor modele / regularități din cotidian, pentru valorificarea în mod matematic a informațiilor din mediul ambiant	-identificarea cu spijin a unei reguli simple de construcție a unui șir de simboluri/numere - ex. de observare a obiectelor din mediul ambiant prin modalitățile: obiectual-acțională, imagistică, conceptuală -găsirea unor asemănări între obiecte observate mediul înconjurător - exerciții de comparare și grupare a obiectelor
1.2. Aplicarea unei reguli simple pentru continuarea unui model repetitiv	- ex. de continuare a unui model repetitiv cu 2-3 elemente

2. Utilizarea numerelor în calcule

2.1. Recunoașterea (scrierea și citirea) numerelor naturale din centrul 0- 1000 și a fracțiilor subunitare sau echiunitare, cu numitori mai mici sau egali cu 10	- ex. de citire a numerelor -scrierea numerelor până la 1000 după dictare -identificarea cifrei unităților/ zecilor/ sutelor/ miilor prin folosirea unui cod de culori - exerciții-joc de reprezentare prin obiecte sau desene (puncte, cerculețe, liniuțe etc.) a oricărui număr din centrul 0-100 și asocierea grupurilor de obiecte sau desene cu numărul de elemente corespunzător - exerciții de numărare din 1 în 1, din 2 în 2, din 5 în 5, descrescător și crescător, cu și fără
--	--

	<p>sprijin de obiecte cu precizarea limitelor intervalului (de la ...până la..., mai mic decât ... dar mai mare decât ...)</p> <p>-compunerea și descompunerea unui număr mai mic decât 1000 în sute, zeci și unități</p> <p>-formarea, citirea și scrierea cu cifre romane (I, V, X) în situații uzuale</p> <p>- exerciții practice de împărțire în părți egale</p> <p>- exerciții de citire și scriere a fracțiilor cu numitorul 2, 3, 4,5 pe baza unui suport concret-intuitiv (obiecte, reprezentări grafice)</p> <p>-reprezentarea unei fracții cu numitorul 2, 3, 4, 5 prin desen</p>
<p>2.2. Compararea numerelor naturale în concentrul 0 – 1000, folosind simbolurile <, =, ></p>	<p>- compararea a două numere mai mici decât 1000 folosind numărătoarea pozițională sau reprezentări</p> <p>- compararea unor numere mai mici sau egale cu 1000 utilizând algoritmul de comparare</p> <p>- utilizarea semnelor în compararea numerelor sau fracțiilor cu ajutorul unor exemple concrete și a unor reprezentări grafice</p> <p>- compararea unor fracții cu același numitor pe baza materialului concret-intuitiv</p>
<p>2.4. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în concentrul 0 - 1000 sau cu fracții cu același numitor</p>	<p>- efectuarea de adunări/scăderi de numere naturale, fără trecere și cu trecere peste ordin, în concentrul 0 – 1 000</p> <p>- jocuri de rol care solicită compunerea/descompunerea numerelor din concentrul 0 – 1000</p> <p>- efectuarea de adunări/scăderi cu trecere și fără trecere peste ordin, cu numere în</p>

	<p>concentrul 0 – 1000, utilizând algoritmi de calcul</p> <ul style="list-style-type: none"> - efectuarea probei operației de adunare, respectiv de scădere prin operația inversă - estimarea rezultatului unui calcul din concentrul 0 – 1000, fără efectuarea lui - utilizarea calculatorului pentru verificarea rezultatelor adunărilor și/sau scăderilor
<p>2.5. Efectuarea de înmulțiri de numere în concentrul 0 - 1000 și de împărțiri folosind tabla înmulțirii, respectiv tabla împărțirii</p>	<p>rezolvarea de exerciții folosind tabla înmulțirii</p> <ul style="list-style-type: none"> - efectuarea de înmulțiri cu 10, 100 - rezolvarea de exerciții folosind tabla împărțirii - exerciții de înmulțiri între numere formate cu două sau trei cifre și numere formate cu o cifră cu verbalizarea algoritmilor de calcul

3. Explorarea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în mediul apropiat

<p>3.1. Localizarea unor obiecte în spațiu și în reprezentări, în situații familiare</p>	<ul style="list-style-type: none"> - descrierea poziției obiectelor din spațiu, în raport cu alte obiecte - participarea la diverse jocuri în care este necesară localizarea pieselor - completarea unor tabele respectând instrucțiuni în care se folosesc cuvintele „rând” și „coloană” - jocuri de orientare în spațiu - găsirea unor obiecte folosind indicii
<p>3.2. Explorarea caracteristicilor simple ale figurilor și corpurilor geometrice în contexte familiare - recunoașterea formelor plane (pătrat, dreptunghi, cerc, triunghi) și spațiale (cub, sfera, cuboid, cilindru, con)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - identificarea și denumirea figurilor geometrice plane - recunoașterea și descrierea unor obiecte care au forma unor corpuri geometrice cunoscute, din mediul apropiat - conturarea figurilor geometrice plane cu

	<p>ajutorul șabloanelor (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc)</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizarea unor desene/ colaje folosind figurile geometrice învățate - identificarea numărului de figuri geometrice plane dintr-un desen dat/ dintr-o figură geometrică „fragmentată” - gruparea unor figuri sau corpuri geometrice după criterii date - decuparea după contur a desfășurării unui corp geometric dat: cub, paralelipiped, cilindru, con - construirea unor corpuri geometrice folosind diverse materiale (bețișoare, scobitori, plastilină etc.) - jocuri de construcții cu corpuri geometrice - recunoașterea și descrierea verbală a formei obiectelor din mediul înconjurător
--	--

4. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări

<p>4.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură nonstandard și standardizate, în situații concrete</p>	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții-joc de măsurare cu unități nonstandard -palma, creionul, paharul, bile etc.- a lungimii, mesei sau capacității unor obiecte - comparări de lungimi de obiecte având aceeași lungime sau lungimi diferite -exerciții de măsurarea cu unități standard și instrumente specifice a lungimii, mesei, capacității -exerciții-joc de estimare a lungimii, mesei, volumului și verificarea estimării făcute - compararea rezultatelor unor măsurători efectuate cu unități standard, cu rezultatele
---	--

	<p>unor măsurători efectuate cu unități de măsură non-standard</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea și compararea valorilor monedelor și a bancnotelor - alegerea unităților de măsură adecvate pentru a măsura durate de timp
4.2. Operarea cu unități de măsură standardizate, fără transformări	<ul style="list-style-type: none"> - ordonarea unor date în funcție de succesiunea derulării lor în timp (de exemplu, activități într-o zi/ săptămână) - efectuarea unor calcule folosind unități de măsură pentru lungime, masă, capacitate (volum), unități monetare - rezolvarea de probleme practice în care intervin unități de măsură standard - operarea cu unități de măsură în efectuarea de activități practice/experimentale

5. Rezolvarea de probleme în situații familiare

5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea de probleme cu raționamente simple	<ul style="list-style-type: none"> - rezolvarea de exerciții de tipul: „Află produsul/ câtul/ jumătatea/ sfertul/ dublul etc.” - identificarea unor fracții, utilizând suport concret sau desene (pizza, tort, măr, pâine, cutie de bomboane, tablete de ciocolată etc.) - aflarea unui termen necunoscut, folosind metoda balanței - utilizarea unor simboluri pentru numere sau cifre necunoscute, în diverse calcule sau pentru rezolvarea unor probleme - formularea de probleme pornind de la situații concrete, reprezentări și/sau relații
---	---

	matematice, imagini, desene, scheme, exerciții, grafice, tabele
5.3. Rezolvarea de probleme una două operații aritmetice studiate, în centrul 0 - 1000	<ul style="list-style-type: none"> - identificarea și analiza datelor din ipoteza unei probleme - identificarea cuvintelor/sintagmelor în enunțurile problemelor care sugerează operațiile aritmetice studiate (a dat, a primit, a distribuit în mod egal, de două ori mai mult etc.) - rezolvarea problemelor în care numerele sunt date obiectual sau figurate prin simboluri: puncte, cerceulețe, figuri geometrice etc. - rezolvarea problemelor cu date numerice

Conținuturile învățării

I. Numerele naturale de la 0 la 1000

1. Citirea și scrierea numerelor naturale de la 0 la 1000;
2. Compunerea, descompunerea și compararea (ordonarea) numerelor de la 0 la 100. 3. Compararea numerelor 0-1000 cu ajutorul semnelor $<$, $>$, $=$.

II. Operații cu numere naturale

1. Adunarea și scăderea în centrul 0-100 cu trecere peste ordin;
2. Adunarea și scăderea în centrul 0-1000 fără trecere peste ordin;
3. Formarea raționamentelor matematice implicate la operațiile de adunare și de scădere (punerea la un loc, creștere, luare, micșorare și aplicarea acestora în rezolvarea problemelor acționare, imagistice, grafice);
4. Înmulțirea numerelor naturale în centrul 0-100. Tabla înmulțirii.

III. Probleme care se rezolvă printr-un număr de două operații din cele învățate

IV. Elemente de geometrie. Figuri geometrice: triunghi, pătrat, dreptunghi, cerc. Dreapta. Segmentul de dreapta. Corpuri geometrice: cub, sfera, cuboid, cilindru, con.

V. *Măsurarea timpului.* Recunoașterea orelor fixe pe ceas. Unități de măsură: ora, ziua, săptămâna, luna, anul.

VI. *Unități de măsură pentru lungime, capacitate, masă.*

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ

Aria curriculară :MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII

Disciplina :MATEMATICĂ

Clasa : a IV - a

Număr de ore pe săptămână : 4

NR. CRT	UNITATEA DE INVATARE	CONTINUTURI	NR. ORE	SAPT.	OBS.
1.	Numerele naturale de la 0 la 100	-Formarea, scrierea si citirea numerelor -Compararea si ordonarea numerelor naturale de la 0 la 100 -Rotunjirea numerelor naturale formate din sute, zeci si unitati	8	I-II	
2.	Adunarea si scaderea numerelor naturale de la 0 la 100	-Adunarea si scaderea cu trecere peste ordin -Legatura dintre adunare si scadere -Probleme cu una-două operații din cele învățate	16	III-VI	
3.	Inmultirea numerelor naturale in concentrul 0 – 100	-Inmultirea numerelor naturale utilizand adunarea repetata de termeni egali -Inmultirea numerelor scrise cu o singura cifra -Terminologia specifica: factor, produs, „de atatea ori mai mult”, dublu, triplu	24	I-VI	
		-Tabla inmultirii in concentrul 0 – 100			

		-Probleme cu una-două operații din cele învățate			
4.	Elemente intuitive de geometrie	-Forme plane: patrat, triunghi, cerc, dreptunghi, poligon, punct, segment, linie dreapta, linie franta, linie curba -Interiorul si exteriorul unei figuri geometrice -Observarea si descrierea intuitiva a obiectelor cu forme spatiale de: cub, sfera, cilindru, con, cuboid	8	VII-VIII	
5.	Operatii de adunare si scadere cu numere naturale de la 0 la 1000	-Adunarea numerelor naturale de la 0 la 1000, fara trecere peste ordin -Scaderea numerelor naturale de la 0 la 1000, fara trecere peste ordin	16	IX-XII	
6.	Unitati de măsură	-Unitati de masurat lungimea: metrul -Unitati de masurat capacitatea: litrul -Unități de măsurat masa corpurilor: kilogramul -Unitati de masura pentru timp: ora, minutul, ziua, saptamana, luna, anul	12	XIII-XV	
7.	Recapitulare, sistematizare, evaluare	-Numere naturale de la 0 la 1 000 -Operatii cu numere naturale in concentrul 0 – 1000 -Elemente de geometrie si unitati de masura -Tabla inmultirii	8	XVI-XVII	

CURRICULUM ADAPTAT - Clasa a II-a

prof.inv.primar Vartolomei Lăcrămioara
Școala Gimnazială nr. 8 Suceava

Instituția de învățământ ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.8 SUCEAVA

Nume și prenume elev: T.M

Vârsta: 11 ani

Tipul deficienței: asociată (deficiență fizică și neuromotorie , dizartrie)

Gradul : moderat

Disciplina: Comunicare în limba română

COMUNICARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Competențe generale

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Competențe specifice și exemple de activități de învățare
1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute
1.1. Identificarea semnificației unui mesaj oral din texte accesibile variate <i>- audierea unor scurte emisiuni informative accesibile copiilor (prognoza meteo, spoturi publicitare, anunțuri, emisiuni de tipul „Cum se fabrică” etc.)</i> <i>- audierea unor povești, descrieri, instrucțiuni și indicații și manifestarea reacțiilor corespunzătoare la acestea;</i> <i>- ilustrarea printr-o imagine/ serii de imagini/ bandă desenată a mesajului transmis de un text audiat</i>
1.2 Identificarea unor informații variate dintr-un text audiat <i>- identificarea personajelor dintr-un text audiat;</i> <i>- precizarea locului și timpului acțiunii prezentate într-un text audiat ;</i> <i>- identificarea enunțurilor adevărate/ false referitoare la textul audiat ;</i> <i>- recunoașterea personajelor unui text după descrierea înfățișării lor sau după prezentarea acțiunilor acestora</i> <i>- ilustrarea prin desen a unor fragmente de text, cu respectarea unor informații .</i>

1.3. Identificarea sunetelor și silabelor în cuvinte și a cuvintelor în enunțuri rostite cu claritate

- analiza și sinteza fonetică a cuvintelor ;
- identificarea vocalelor și consoanelor în silabe și cuvinte ;
- formarea unor cuvinte din silabe date;
- despărțirea cuvintelor în silabe ;
- stabilirea poziției unui sunet în silabă/ cuvânt;
- identificarea unor cuvinte date după criterii precum: număr de sunete, sunet inițial, sunet final etc.

1.4. Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute

- jocuri de rol/ dramatizări ale unor lecturi cunoscute, folosind păpuși pe deget, pe mână, marionete, măști etc.
- vizionarea unor scurte secvențe din emisiuni sau a unor filme românești/ dublate în limba română pentru copii și discutarea lor ;
- vizitarea unor librării/ biblioteci și observarea organizării spațiului/ standurilor de carte ;
- participarea la activități dedicate unor scriitori, Zilei Mondiale a Cărții etc.

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

2.1. Formularea unor enunțuri proprii în situații concrete de comunicare

- alcătuirea unor propoziții prin care se formulează o solicitare, o întrebare, o mulțumire, o rugămintă, un îndemn, un salut etc.
- oferirea unor informații despre sine, despre familie, colegi, despre activitățile preferate etc., folosind enunțuri scurte;
- jocuri de rol .

2.2 Transmiterea unor informații printr-o suită de enunțuri înlănțuite logic

- dialoguri despre sine, despre familie, colegi, despre animalul preferat, activitățile preferate/ desfășurate etc.
- completarea unor mesaje orale scurte, în cadrul unor discuții în grup ;
- formularea unor răspunsuri la întrebări printr-o suită de enunțuri ;
- jocuri de rol: „La secretariatul școlii”; „La casa de bilete”, „La bibliotecă” etc., cu respectarea normelor de adresare civilizată

2.3. Participarea cu interes la dialoguri, în diferite contexte de comunicare

- formularea unor enunțuri scurte, clare, prin care să solicite sprijin în condițiile neînțelegerii unui mesaj oral;
- utilizarea formulelor de adresare, de solicitare, de mulțumire, corespunzătoare unui anumit context

2.4. Exprimarea expresivă a ideilor în contexte familiare manifestând interes și încredere în sine

- utilizarea unor gesturi și mișcări cu scopul de a-și susține afirmațiile ;
- exprimarea prin mimare a diferitelor emoții și reacții ;
- interpretarea emoțiilor și reacțiilor celorlalți ;
- jocuri de recunoaștere a unor personaje, a unor povești după indicii date ;
- participarea la serbări școlare

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute

3.1. Citirea unor mesaje scrise, întâlnite în mediul cunoscut

- citirea în ritm propriu a enunțurilor scurte - citirea unor mesaje din mediul cunoscut: reclame, afișe, anunțuri, enunțuri, texte scurte etc.
- identificarea alineatelor, paragrafelor, titlului și autorului unui text ;
- citirea unor povești, poezii, reviste, din inițiativa copilului .

3.2. Identificarea mesajului unui text în care se relatează întâmplări, fenomene din universul cunoscut

- formularea unor întrebări și răspunsuri pe baza textului citit;
- identificarea și analizarea ilustrațiilor care însoțesc textul citit .

3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți adecvate vârstei

- memorare, a unor poezii și ghicitori;
- recomandarea unor cărți/ povești/ povestiri colegilor ;
- citirea unor texte în urma recomandărilor făcute de părinți, cadre didactice, bibliotecar, colegi ;
- vizite la muzee și case memoriale

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

4.1. Scrierea unor mesaje, în diverse contexte de comunicare

- copieri și transcrieri de litere, silabe, cuvinte, propoziții ;
- copierea unor texte scurte, exersând încadrarea în spațiul paginii, respectarea proporției între litere și a spațiului între cuvinte ;
- transcrierea sau copierea unor mesaje în cadrul unor activități individuale sau comune ;
- scrierea corectă a unor propoziții/ fraze/ a unui text scurt pe foaie tip II, respectând încadrarea în pagina de caiet (tip II), aprecierea spațiilor dintre litere și cuvinte .

Conținuturile învățării	
Domenii	
Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacțiune)	<p>Cuvântul. Propoziția/ Enunțul</p> <p>Introducerea cuvintelor noi în vocabularul propriu</p> <p>Citirea clară a cuvintelor și propozițiilor</p> <p>Reguli de vorbire eficientă: elemente de politețe verbală asociate actelor de limbaj utilizate (salutul, prezentarea, formularea unei cereri, ascultarea și respectarea opiniei celuilalt)</p> <p>Reguli ale discursului oral</p> <p>Pronunție clară în măsura posibilităților</p>
Citire/ lectură	<p>Cartea</p> <p>Cuprinsul unei cărți</p> <p>Grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi</p> <p>Alfabetul limbii române</p> <p>Citirea cuvintelor, enunțurilor, textelor scurte</p> <p>Propoziția/ enunțul (fără teoretizări)</p> <p>Textul (de maxim 60 de cuvinte)</p> <p>Titlu. Autor. Alineate</p> <p>Așezarea textului în pagină</p> <p>Recunoașterea personajelor. Povestirea orală Textul liric</p> <p>Poezii despre universul copilăriei</p> <p>Textul nonliterar/ informativ</p>
Scriere/ redactare	<p>Alfabetul limbii române</p> <p>Literele mici și mari de mână</p> <p>Grupurile de litere ce, ci, ge, gi</p> <p>Organizarea textului scris</p> <p>Așezarea textului în pagina caietului: plasarea titlului, a autorului, folosirea alineatelor, respectarea spațiului dintre cuvinte</p> <p>Scrierea funcțională</p> <p>Copieri (texte de maxim 30 de cuvinte)</p> <p>Transcrieri (texte de maxim 40 de cuvinte)</p> <p>Dictări (texte de maxim 20 de cuvinte)</p>
Elemente de construcție a	Vocabular

comunicării	<p>Cuvântul</p> <p>Cuvinte cu sens asemănător</p> <p>Cuvinte cu sens opus</p> <p>Fonetică</p> <p>Sunetele limbii române. Vocale și consoane</p> <p>Propoziția/ enunțul (fără teoretizări)</p>
--------------------	--

MATEMATICĂ ȘI EXPLORAREA MEDIULUI

Clasa a II a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare
1. Utilizarea numerelor în calcule elementare
<p>1.1. Scrierea, citirea și formarea numerelor până la 100</p> <ul style="list-style-type: none"> - reprezentarea numerelor de trei cifre cu ajutorul numărătorii de poziționare; - citirea și scrierea numerelor de la 0 la 100; - transcrierea cu cifre a unor numere din intervalul 0 – 100, scrise în cuvinte; - jocuri de asociere a numerelor mai mici decât 100 cu reprezentarea lor prin desen; - identificarea ordinelor și claselor; - evidențierea cifrei unităților/zecilor dintr-un număr;
<p>1.2. Compararea numerelor în centrul 0-100</p> <ul style="list-style-type: none"> - compararea unor grupuri de obiecte prin punerea elementelor unele sub altele, încercuirea părților comune, punerea în corespondență; - scrierea rezultatelor obținute prin comparare, utilizând semnele $<$, $>$, $=$; - compararea a două numere naturale mai mici decât 100, atunci când acestea au același număr de sute/de zeci/de unități, cu ajutorul numărătorii de poziționare; - așezarea în ordine crescătoare/descrescătoare a unor numere date; - identificarea „vecinilor” unui număr de la 0 la 100;
<p>1.3. Ordonarea numerelor în centrul 0-100, folosind poziționarea pe axa numerelor, estimări, aproximări</p> <ul style="list-style-type: none"> - ordonarea crescătoare/descrescătoare a unor numere naturale de trei cifre prin compararea acestora două câte două; - identificarea unor numere mai mici decât 100 în condiții precizate; - estimarea ordinului de mărime a unor grupuri de obiecte/reprezentări simbolice/numere;

identificarea, scrierea și citirea relației de ordine între numere date;

1.4. Efectuarea de adunări și scăderi, mental și în scris, în centrul 0-100, recurgând la numărare și/sau grupare ori de câte ori este necesar

- numărare cu pas dat (din 2 în 2, din 20 în 20, din 100 în 100 etc.) cu suport intuitiv;
- jocuri de rol care solicită compunerea/ descompunerea numerelor din centrul 0-100 (ex.: La cumpărături, În parcare etc.);
- efectuarea de adunări/scăderi cu numere mai mici decât 100, fără trecere peste ordin

1.5. Efectuarea de înmulțiri și împărțiri în centrul 0-1000 prin adunări/scăderi repetate

- adunarea cardinalelor unor mulțimi care au același număr de elemente;
- jocuri de extragere repetată a unui anumit număr de elemente dintr-o mulțime dată;
- evidențierea mai multor modalități de grupare a elementelor unei mulțimi pentru determinarea cardinalului acesteia;
- aflarea unei sume de termeni egali prin rezolvarea unor probleme practice;

2. Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător

2.1. Localizarea unor obiecte prin stabilirea unor coordonate în raport cu un sistem de referință dat, folosind sintagmele învățate

- recunoașterea poziției verticală, orizontală sau oblică a unor obiecte din realitatea imediată sau în cadrul unor desene;
- stabilirea coordonatelor unui obiect într-un plan în raport cu un sistem de referință dat (ex.: este situat pe peretele cu ușa, în stânga dulapului)
- identificarea interiorului și exteriorului unei figuri;
- jocuri de construcții cu obiecte cu formă geometrică, din diferite materiale;

2.2. Evidențierea unor caracteristici simple specifice formelor geometrice plane și corpurilor geometrice identificate în diferite contexte

- identificarea și denumirea formelor plane: pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc
- recunoașterea și descrierea formei obiectelor/ fețelor unor corpuri din mediul apropiat
- recunoașterea unor corpuri geometrice în mediul apropiat (cub, cuboid, sferă); ;
- realizarea unor desene/ colaje cu ajutorul formelor geometrice învățate;

3. Identificarea unor fenomene/relații/ regularități/structuri din mediul apropiat

3.2. Manifestarea griii pentru comportarea corectă în relație cu mediul natural și social

- efectuarea de drumeții în scopul de a observa medii de viață naturale;
- identificarea consecințelor unor acțiuni ale omului asupra mediilor de viață explorate;
- realizarea de proiecte tematice individuale și în grup;

- participarea la programe/proiecte eco;

4. Generarea unor explicații simple prin folosirea unor elemente de logică

4.1. Formularea unor consecințe rezultate în urma observării unor relații, fenomene, procese simple

- realizarea unor jocuri de rol "La doctor" pentru recunoașterea unor simptome ale unor boli frecvente;
- identificarea efectelor intensității și tăriei sunetelor asupra viețuitoarelor;
- stabilirea efectelor lipsei de igienă asupra propriei persoane și a celor din jur;
- organizarea unor jocuri de tip „Ce s-ar întâmpla dacă...?”

6. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări

6.1. Utilizarea unor măsuri neconvenționale pentru determinarea și compararea maselor, lungimilor și capacităților

- aprecierea maselor unor obiecte, „cântărite” în propriile mâini ;
- identificarea unor obiecte pe baza unor caracteristici privind lungimea/capacitatea/ masa acestora ("mai lung", "mai scurt", "plin", "gol", "mai ușor", "mai greu" etc.);
- estimarea unor dimensiuni (Care copii sunt aproximativ la fel de înalți?; Care copii cântăresc aproape la fel?; În câte pahare pot vărsa sucul dintr-o sticlă de 2l?);
- echilibrarea leagănelui-balansoar de către copii cu mase asemănătoare/ diferite;

6.2. Utilizarea unor unități de măsură pentru determinarea, compararea și ordonarea duratelor unor evenimente variate ;

- identificarea datei unor evenimente din viața personală a copilului;
- completarea calendarului personal/ calendarului clasei cu evenimente care au importanță pentru copii/ activități extrașcolare;

6.3. Realizarea unor schimburi echivalente valoric prin reprezentări convenționale standard și nonstandard și prin utilizarea banilor în probleme-joc simple de tip venituri-cheltuieli, cu numere din centrul 0-1000

- recunoașterea bancnotelor de 1 leu, 5 lei, 10 lei, 50 lei, 100 lei, 200 lei, 500 lei ;
- rezolvarea unor probleme simple de cheltuieli/ buget/ cumpărături, oral și scris, folosind adunarea și /sau scăderea;
- jocuri: „Schimbul de cartonașe”, „La cumpărături”, „În excursie”;

Conținuturile învățării	
Domenii	
Numere	<p>Numerele naturale 0-100: recunoaștere, formare, citire, scriere, (cu cifre și litere) comparare, ordonare;; - de la 0 la 100</p> <p>Adunarea și scăderea în centrul 0 – 100, fără trecere peste ordin</p> <p>Probleme care se rezolvă prin una, două sau mai multe operații de adunare și/sau scădere</p>
Figuri și corpuri geometrice	<p>Figuri plane / 2D Pătrat, dreptunghi, triunghi, cerc;</p> <p>Corpuri/ 3D Cub, cuboid, sferă</p>
Măsurări	<p>Lungime Unități standard: metrul, centimetrul, milimetrul Instrumente de măsură: metrul de tâmplărie, panglica de croitorie, ruleta</p> <p>Capacitate Unități standard: litrul</p> <p>Masă Unități standard: kilogramul, gramul Instrumente de măsură: cântarul, balanța</p> <p>Timp Ora (1 oră = 60 de minute; 5 minute; jumătatea de oră, sfertul de oră), Ziua (ieri, alaltăieri, mâine, poimâine), săptămâna, luna, anul (calendarul) Anotimpurile: lunile corespunzătoare Instrumente de măsură: ceasul</p> <p>Bani Leul: bancnote de 200 de lei, 500 de lei Euro (1 euro = 100 de cenți) monede și bancnote Schimburi echivalente valoric în centrul 0-1000</p>
Științele vieții	<p>Corpul omenesc Menținerea stării de sănătate – dietă, igiena personală, exercițiul fizic etc.</p> <p>Plante și animale Caracteristici comune viețuitoarelor (nevoi de bază: aer, hrană, apă)</p>

	Medii de viață: lacul/iazul/balta, pădurea, Delta Dunării, Marea Neagră
Științele Pământului	Elemente intuitive privind: Pământul Alcătuire: uscat, apă și atmosferă Forme de relief: munți, dealuri, câmpii

PROGRAM DE DEZVOLTARE A ÎNCREDERII ÎN SINE LA ADOLESCENȚII CU CES

Prof. psihopedagog COCARI DORINA,
Centrul Scolar de Educatie Incluziva Suceava

STRUCTURA ȘEDINȚELOR: (12 ședințe)

ACTIVITATEA I / 7'	
ȘEDINȚA I	
1oră 1/2 - 2 ore	<p>Joc: SALUT INTERNAȚIONAL</p> <p>Scop: energizarea grupului</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să se creeze o atmosferă plăcută, de încredere; • să-și exprime așteptările legate de participarea la training; • să se contureze coeziunea de grup; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: coli de hârtie A4, creioane, imagini xeroxate cu forme de salut din diferite culture, postituri;</p> <p>Durata: 7 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Dificultate: scazută</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1. Pe o foaie de hârtie se vor schița diferite forme de salut: atingerea nasurilor și a frunții, înclinarea capului și împreunarea palmelor însoțită de formula "Namaste", strângerea de mână, bătaia ușoară pe umăr, scosul limbii, îmbrățișarea, sărutul pe obraji, frecarea nasurilor.</p>

	<p>2. Se numără din doi în doi și se va extrage câte un bilețel de salut, care va fi apoi asociat unei imagini corespunzătoare.</p> <p>3. Participanții se vor împrăștia prin încăperea și vor trebui să se salute fiecare, pe rând, cu salutul extras.</p> <p>4. După salut, adolescenții își vor exprima așteptările legate de participarea la training pe câte un postit, pe care-l vor lipi în <i>Fagul simbolic al încrederii în sine</i>.</p> <p>Evaluare:</p> <p>Cum v-ați simțit salutând în alt mod decât cel obișnuit?</p> <p>Cât de incomod v-a fost să vă intrați în rol?</p> <p>Care formă de salut vi se pare cea mai atipică?</p> <p>Ce formă de salut ați prefera pentru ședințele noastre? (ex. <u>strângerea de mână</u>)</p> <p>De ce credeți că fagul a fost ales ca arbore simbol pentru așteptările voastre?</p> <p>(Este un arbore impozant, cu trunchi drept, în formă de coloană puternică; crește cu mare vigoare și este foarte rezistent; degajă o forță impregnată de seninătate, de încredere și de stabilitate; fagul nu este invadat niciodată, nici de iederă, nici de vâsc; sub el nu veți vedea crescând buruieni sau tufișuri, în schimb, acest arbore crește foarte ușor alături de alte specii, care nu-l împiedică să arate ceea ce este; fagul ne învață să fim la fel de puternici ca el, să ne găsim forța interioară care să ne ajute să înfruntăm fiecare situație critică din viață, cu siguranță și calm.)</p>
	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a II-a / 8'</p> <p>Joc: OCUPĂ-ȚI LOCUL!</p> <p>Scop: prezentarea ritualului de început cu formula de salut</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să se creeze o atmosferă plăcută, de încredere; • să se dezvolte coeziunea de grup. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: fără</p> <p>Durata: 8 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p>

<p>Ritm: rapid</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Toți jucătorii, cu excepția unuia, formează un cerc cu fața spre interior.
2. Jucătorul aflat în exterior începe să alerge în jurul cercului. La un moment dat, acesta atinge pe umăr un jucător din cerc (la alegerea sa) și continuă alergarea.
3. Jucătorul atins pe umăr iese imediat din cerc și începe să alerge și el în jurul cercului, dar în sens opus față de primul jucător. În cerc rămâne astfel un loc liber.
4. Când cei doi jucători se întâlnesc, <u>își dau mâna</u>, își spun “<u>Hi, confident!</u>” și își continuă alergarea fără a-și schimba sensul de deplasare de până atunci.
5. Cei doi jucători încearcă să ocupe locul rămas liber. Cel care ajunge primul ocupă locul din cerc, iar celălalt continuă să alerge, atingând pe umăr un alt jucător și așa mai departe.
6. Pot fi atinși pe umăr numai jucătorii care nu au mai jucat o dată. Pentru a face mai ușoară identificarea lor, opțional se poate cere jucătorilor care au jucat deja să își țină mâinile pe cap.
7. Jocul se încheie când toți jucătorii au alergat în jurul cercului și s-au salutat cu cineva. <p>Evaluare:</p> <p>Cum v-ați simțit când ați fost atinși pe umăr?</p> <p>Cum v-ați simțit când ați atins umărul unui coleg? Cum l-ați ales?</p> <p>Cum v-ați simțit când v-ați dat mâna și v-ați salutat cu formula “<u>Hi, confident!</u>”</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a III-a / 30' - 60'</p> <p>Titlu: SCAUNUL POLEMIC – joc de dezbatere</p> <p>Scop: identificarea regulilor de grup</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să se consolideze coeziunea de grup;
• să-și crească încrederea în forțele proprii;
• să participe activ la luarea de decizii și stabilirea de reguli; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: creioane, coli de hârtie, flipchart</p>

<p>Durata: 30 min – 60 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: calm</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Se amenajează spațiul cu scaune în formă de “U”, cu un scaun în mijloc.
2. Facilitatorul stabilește o listă cu reguli, care să provoace participanții la discuții (participanții pot să propună ei înșiși reguli).
3. Facilitatorul explică regulile activității:<ul style="list-style-type: none">
- va citi o regulă;
- după ce ascultă regula, participanții se vor așeza în funcție de opțiunea lor: dacă sunt de acord se vor așeza la dreapta, dacă nu sunt de acord se vor așeza în stânga, dacă nu sunt decizi se vor așeza la mijloc; dacă există egalitate de opțiuni, pe rând, reprezentanți ai taberelor se vor așeza pe scaunul din mijloc și vor aduce argumente pentru afirmarea poziției adoptate, încercând astfel să convingă participanții din celelalte tabere să își schimbe opinia;
- participanții nu au voie să vorbească dacă nu se afla pe scaunul din mijloc; - regula este adoptată ca fiind regulă de grup dacă majoritatea participanților sunt pe scaune în dreapta.
4. Se trece la derularea activității, regulile sunt citite pe rând, după ce ele sunt sau nu aprobate <p>Evaluare:</p> <p>Activitatea se încheie prin punctarea pe fila de flipchart a regulilor stabilite și printr-un scurt debriefing:</p> <p>De ce este important să stabilim împreună reguli de grup? (argumentare)</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a IV-a / 10'</p> <p>Titlul activității: POVEȘTEA PRENUMELUI</p> <p>Scop: cunoașterea prenumelor participanților</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să definească propria unicitate și unicitatea altor persoane;
• să recunoască propria valoare și valoarea altora;
• să descrie pozitiv propria persoană. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p>

<p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: 9 scaune, cronometru</p> <p>Durata: 10 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: rapid</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Fiecare participant este rugat să vină în fața grupului și timp de un minut să vorbească liber despre prenumele său, ceea ce crede că reprezintă el, ceva special în legătură cu el.
2. Nu se admit refuzuri!
3. Primul care începe povestea numelui timp de 1' este moderatorul. <p>Evaluare:</p> <p>Cum v-ați simțit în fața grupului vorbind?</p> <p>Cum v-ați simțit după ce ați reușit să duceți cu brio sarcina la sfârșit?</p> <p>Cât de bine ați reușit să rețineți numele colegilor de echipă?</p> <p>Ați observat ceva specific grupului? (ex. Există trei fete pe nume Andreea și doi băieți pe nume Vlad).</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a V-a /10'</p> <p>Joc: MINGEA FIERBINTE</p> <p>Scop: facilitarea cunoașterii reciproce a participanților</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să-și însușească numele participanților;
• să inițieze cunoașterea reciprocă în cadrul grupului. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: o minge sau un jucărie de pluș</p> <p>Durata: 10 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: rapid</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Jocul se realizează într-un ritm alert. Mingea e foarte „fierbinte” și „frige”. Toți stau în cerc. Moderatorul explică că persoana ce prinde mingea trebuie să se

<p>prezinte spunând:</p> <ul style="list-style-type: none">
○ numele (sau cum i-ar plăcea să i se spună),
○ una-două preferințe,
○ una-două dorințe,
○ un cuvânt care să definească cel mai bine prezența la activitate. <p>2. Jocul continuă până când toate persoanele se vor prezenta.</p> <p>Evaluare:</p> <p>Cât de ușor v-a fost să rețineți numele colegilor cu nume identice?</p> <p>Cum vă simțiți acum când vă știți supă nume și nu doar?</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a VI-a /20'</p> <p>Titlu: VALORILE</p> <p>Scop: ierarhizarea și prioritizarea valorilor</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să inițieze cunoașterea reciprocă în cadrul grupului;
• să se valorizeze prioritizând nevoi și valori. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: coli de hârtie și pixuri</p> <p>Durata: 20 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: pasiv</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Fiecare participant va scrie pe colțurile unei coli de hârtie valorile care îl determină să facă un anumit lucru.
2. După ce scriu, moderatorul le spune că vor trebui să renunțe la una din valorile scrise, rupând colțul respectiv și aruncându-l la coș.
3. Apoi, pe rând, vor trebui să mai renunțe la încă două valori. <p>Evaluare:</p> <p>Cum v-ați simțit renunțând la aceste valori? (se vor exemplifica și argumenta pe rând)</p> <p>Care au fost criteriile de selecție de care ați ținut cont?</p> <p>Cât de ușor v-a fost să acceptați mai puține valori, drept caracterizare personală?</p>

<p>V-a deranjat știrbirea perfecțiunii pe care v-o atribuiți?</p> <p>Cât de necesar ne este să conștientizăm că perfecțiunea este doar o noțiune intangibilă, la care e normal să aspirăm dar, la fel de normal este să știm când sa ne oprim și să admitem că <i>uneori bun este suficient</i>?</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a VII-a / 5'</p> <p>Titlu: IARMAROCUL FERMECAT</p> <p>Scop: de a da și de a primi mesaje pozitive, cu efecte excelente pentru stima de sine a participanților și coeziunea de grup</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să se aprecieze pozitiv în cadrul grupului și nu numai;
• să accepte ceea ce nu pot schimba la ei;
• să se valorizeze în cadrul grupului. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: o tablă sau un perete (amenajat), cretă sau markere.</p> <p>Durata: 5 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: linistit</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Mediatorul spune jucătorilor: "imaginați-vă că sunteți la un iarmaroc imens, unde există absolut totul. Mai mult, el este magic și fiecare poate să schimbe o trăsătură de caracter, de care vrea să se debaraseze, pe o alta. Însă în piață se poate de intrat doar o singură dată".
2. Fiecare va scrie pe un postit trăsăturile pe care vrea să lase și pe care la va lua, iar în paranteză, numele. Tabla sau peretele reprezintă iarmarocul și fiecare vine să lipească postitul, explicând opțiunea sa.
3. Apoi, se realizează o analiză generală, comunicând despre valori și virtuți, despre vicii și slăbiciuni. <p>Evaluare:</p> <p>Ce dificultăți ați întâlnit?</p> <p>Cum v-ați simțit pe parcursul jocului?</p> <p>Ce concluzii s-ar putea trage?</p>

ACTIVITATEA I / 35'	
ȘEDINȚA a II-a 2 ore	Titlu: MĂ CUNOSC BINE? Scop: dezvoltarea încrederii în forțele proprii Obiective: <ul style="list-style-type: none"> • să conștientizeze manifestarea propriilor trăiri; • să se accepte pe sine, cu părțile bune și cu cele rele; • să-și crească încrederea în forțele proprii. Categoria de vârstă: 14-18 ani Număr de participanți: 8 Materiale: hartie flip-chart, carioca, scotch Durata: 35 min Locul de desfășurare: interior Ritmul: linistit Conținut/reguli și descriere: <ol style="list-style-type: none"> 1. Participanții sunt rugați să se salute cu formula convenită la prima ședință: <u>“Hi, confident!”</u> 2. Participanții sunt rugați apoi să se deseneze în centrul unei foi de hârtie. În partea de sus a foii, în colțul stâng, ei trebuie să scrie cuvintele: „Ca persoană”. În colțul drept trebuie să scrie: „Ca lucrător”. Sub fiecare titlu participanții trebuie să scrie câte 5 cuvinte care îi determină cel mai bine ca persoane sau ca lucrători. 3. Sub desen, ei trebuie să scrie lista lucrurilor care le plac și pe care le pot face bine. Desenul poate fi numit „Cele mai bune calități ale mele”. 4. Desenele se expun pe perete sau pe tablă. Participanții trebuie să ia cunostință cu desenele afișate fără a discuta. Ei trebuie să ghicească cui aparține fiecare desen. 5. Deasupra desenelor care au fost corect ghicite se va scrie numele persoanei. 6. Exercițiul este discutat de tot grupul. Se vor crea 3 categorii, în dependență de următoarele calități: personale, profesionale și de comunicare. Se vor analiza ideile de conștiință de sine, conștiință de sine pozitivă, autoapreciere și autoacceptare. Evaluare:

<p>Păreră despre sine este ceva trecător, ce se poate schimba. De ce?</p> <p>Cum influențează autoaprecierea asupra atitudinii față de propria persoană? Față de alte persoane? Față de muncă?</p> <p>Dacă-ar fi să discutăm desenele, ce am aduce în discuție?</p> <p>V-a fost ușor să faceți exercițiile?</p> <p>Ce noutăți ați aflat despre sine și despre alte persoane?</p> <p>Variante:</p> <p>A. Participanții pot descrie neajunsurile lor și să deseneze ceva ce nu le place să facă</p> <p>B. Participanții pot face lista a cinci lucruri pe care nu pot să le facă foarte bine. Desenul poate fi numit „Partea mea opusă”.</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a II-a / 15'</p> <p>Titlu: CERUL VRĂBIUȚEI</p> <p>Scop: responsabilitatea personală, încrederea în propriile forțe</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să-și exprime opinia în interpretarea metaforei “cerul vrăbiuței”;
• să-și sporească încrederea în forțele proprii;
• să dovedească responsabilitate personală. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: text pe suport xeroxat</p> <p>Durata: 15 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritm: pasiv</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1. Se citește povestioara cu tâlc <i>Cerul vrăbiuței</i>:</p> <p style="padding-left: 40px;">Era odată o vrăbiuță care avea un obicei neobișnuit: ori de câte ori auzea tunetele care anunțau începerea vreunei furtuni, se răsturna pe spate cu piciorușele în sus.</p> <p style="padding-left: 40px;">Vulpea, văzând-o, a întrebat-o într-o zi:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Vrăbiuțo, de ce te răstorni pe spate? Ți-e frică de tunete?
- Nu, îi zice vrăbiuța. Vezi tu, vulpeo, când se umple cerul de nori negri și

	<p>tunetele anunță furtuna, mă tem că ar putea să se prăbușească și să strivească toate ființele. Așa că mă răstorn pe spate ca să le salvez ținând cerul cu piciorușele mele!</p> <p>- Ha, ha, ha! Măi vrăbiuțo, râde vulpea, tu nu vezi cât este cerul ăsta de mare? Cum o să-l ții tu singură cu piciorușele tale?!</p> <p>- Fiecare cu cerul său! Vezi-ți de drum, vulpe năroadă, că nu pricepi nimic!</p> <p>2. Se deduce tema poveștii (ălanosrep aetatilibasnopser).</p> <p>3. Se reflectă asupra imaginii artistice, căutându-se alte metafore, analogii.</p> <p>Evaluare:</p> <p>Cum puteți explica atitudinea vrăbiuței? A fost atitudinea vrăbiuței una încrezătoare? Justificați.</p> <p>Ce puncte tari i-ați atribui?</p> <p>Ce aspect ar fi putut s-o facă să se simtă inferioară?</p> <p>Care-ar fi succesele care i-au construit o astfel de atitudine?</p> <p>Ce puteți spune despre modul în care s-a motivat și despre cât de bine și-a păstrat motivația?</p> <p>Ce credeți, și-a acceptat vrăbiuța teama de eșec ca pe ceva normal? Argumentați.</p>
	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a III-a / 60'</p> <p>Titlu: INSULA PUSTIE – joc de rol</p> <p>Scop: dezvoltarea imaginației și a încrederii în sine</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice consecințele acțiunilor lor asupra celorlalți; • să experimenteze posibilitatea de a vedea cum se pot simți/comporta alții într-o situație dată; • să exploreze abordări alternative ale unor situații. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: hârtie, creioane</p> <p>Durata: 60 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: calm</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p>

<p>1. Participanții trag bilețele. Pe fiecare bilețel este trecut numele unei meserii.</p> <p>2. Participanții își imaginează că au eșuat pe o insulă pustie. Pe acea insulă nu este mâncare suficientă pentru toți decât pentru câteva zile, așa că, din toți participanții, trebuie să rămână în viață doar trei, cei considerați indispensabili pentru viața de pe insulă, cei care pot fi de cel mai mare ajutor.</p> <p>3. Sunt trei ture de argumentări, apoi fiecare votează cele trei persoane care rămân în viață.</p> <p>4. În final se numără voturile și câștigă primii trei care au acumulat cel mai mare număr de puncte.</p> <p>5. În prima tură de argumentări nu se spune meseria, fiecare se descrie pe sine într-un mod cât mai favorabil, astfel încât să fie cel ales. În tură a doua se dezvăluie meseriile, iar în tură a treia se trage o concluzie.</p> <p>7. Fiecare aduce cât mai multe argumente în favoarea sa. Este cu atât mai distractiv cu cât se dau meserii mai neobisnuite: fabricant de geamuri, coșar, consilier școlar, asistent medical, criminal, prostituată, somer, preot, casnică, etc.</p> <p>Evaluare: Participanții sunt rugați să reflecteze asupra faptului că situații complexe și dificile se pot rezolva pe căi simple și eficiente. Ce ați simțit în momentul schimbării de atitudine? Cum ați depășit situația de criză?</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA a IV-a / 10'</p> <p>Titlu: ECHILIBRUL COLECTIV</p> <p>Scop: favorizarea încrederii și cooperării</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să coopereze, comunicând verbal și nonverbal, în cadrul grupului;
• să-și sporească încrederea în sine și în cei din jur. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: fără</p>

	<p>Durata: 10 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tot grupul formează un cerc, apucându-se de mâini, încercând să obțină echilibrul, lăsându-se să cadă unii în exterior, alții în interior. 2. Participanții trebuie să se lase să cadă foarte lent pentru ca să se obțină echilibrul în cadrul grupului. 3. Tot grupul formează un cerc, apucându-se de mâini. 4. Se face numărătoarea de la 1-2. Persoanele care au numărul 1 se vor înclina înainte, cele cu numărul 2 înapoi. 5. Exercițiul dat trebuie efectuat foarte lent. După ce se obține echilibrul cei cu numărul 1 se vor înclina înapoi, iar cei cu numărul 2, înainte. <p>Evaluare:</p> <p>Ce dificultăți ați întâmpinat?</p> <p>Ce probleme există în viața reală care blochează încrederea în cineva?</p> <p>Ce probleme există în viața reală care blochează încrederea în sine?</p>
--	--

ședința a III-a și ședința a IV-a

STRUCTURA ȘEDINTELOR:

ȘEDINȚA	ACTIVITATEA I / 45'- 60'
a III-a	
73' – 100'	<p>Titlu: COMPLIMENTE</p> <p>Scop: cooperarea și comunicarea în cadrul colectivului (grupului)</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verificarea diferitelor opțiuni astfel încât atunci când vor acționa în viața reală, vor dispune de mai multe modele de comportament; • să-și crească încrederea în forțele proprii; • oferă oportunitate de a lua decizii proprii; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: hartie, carioca, pix</p> <p>Durata: 45 min - 60 min</p>

<p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: linistit</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Participanții sunt rugați să se salute cu formula convenită la prima ședință: “Hi, confident!”
2. Roagă-i să discute 1-2 minute cu o persoană pe care o cunosc cel mai puțin din acest grup.
3. După ce fac cunoștință mai bine, fiecare va alcătui o felicitare, un mesaj, un compliment pentru a-l oferi partenerului.
4. După aceasta se vor duce la alte persoane și vor îndeplini același lucru.
5. Felicitările pot fi aceleași sau pot fi alcătuite altele pentru o nouă persoană <p>Evaluare:</p> <p>Este o bucurie să oferim cuiva complimente și este plăcut pentru cel care le primește.</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA II / 8'- 10'</p> <p>Titlu: CE AI FĂCUT?</p> <p>Scop: exerciții de stimulare și verificare a memoriei.</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• cunoașterea deprinderilor celorlalți membri din grup;
• creșterea încrederii în forțele proprii;
• oferă posibilitatea verificării propriei memorii; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: hârtie, pix</p> <p>Durata: 8 min - 10 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: linistit</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Înainte de începerea jocului alege o dată. Alegem iulie 2015
2. Oferă posibilitate fiecărei persoane să spună unde era și ce făcea pe data respectivă. <p>Evaluare:</p>

	<p>Vom asculta părerea fiecăruia, apoi ne vom bucura pentru cei care au petrecut frumos timpul, sau îi vom încuraja pe cei ce au avut experiențe triste, dacă va fi cazul.</p>
	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA III / 20' - 30'</p> <p>Titlu: CORTINA</p> <p>Scop: energizare, distracție</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să-și verifice propriile calități privind reacția imediată la un stimul; • să-și crească încrederea în forțele proprii; • să coopereze și să interacționeze cu ceilalți; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: o pătură (față de masă, foaie de cort)</p> <p>Durata: 20 min - 30 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: linistit</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pătura va fi ținută de doi voluntari verticală, ca o cortină; 2. Grupul se împarte în două grupe egale, care se așează de o parte și de alta a cortinei, la 2-3 metri. 3. Fiecare grupă (care n-o vede pe cealaltă) alege un reprezentant care se va așeza chiar lângă pătură. 4. La semnalul instructorului, cortina e lăsată în jos. 5. Reprezentantul care spune mai repede numele celuilalt jucător câștigă și îl ia pe învins în grupa sa. 6. Câștigă echipa care termină adversarii. <p>Evaluare:</p> <p>Echipa câștigătoare va fi felicitată prin aplauze.</p>
<p>ȘEDINȚA a IV-a</p> <p>100' - 2 ore</p>	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA I / 50' - 60'</p> <p>Titlu: TRANSMITE SCAUNUL</p> <p>Scop: energizare, distracție</p>

<p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să se simtă parte a unui grup;
• să-și dezvolte încrederea în propria persoană și în ceilalți;
• să demonstreze respectul pentru sine și pentru ceilalți <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: 10 scaune</p> <p>Durata: 50 min - 70 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: liniștit</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Participanții sunt rugați să se salute cu formula convenită la prima ședință: <u>“Hi, confident!”</u> și aranjează scaunele în două rânduri cu lungime egală față în față, la circa 1-2 metri.
2. Fiecare rând trebuie să aibă cu un scaun mai mult decât numărul de participanți.
3. Scaunul liber se va afla la un capăt al sălii, iar linia de sosire va fi fixată la capătul opus. Roagă participanții să formeze două grupuri egale.
4. Invită echipele să se așeze pe scaune, în rândurile respective. La semnalul animatorului, persoana care sta lângă scaunul liber îl va ridica și îl va transmite persoanei de alături, care îl va transmite următoarei și tot așa până când scaunul ajunge la ultimul membru din echipă, care îl pune pe podea, se așează pe el și toți ceilalți membri ai echipei se mută pe scaunul alăturat.
5. Apoi echipele încep să miște următorul scaun, repetând acțiunea până când scaunul liber al unei echipe ajunge la linia de sosire.
6. Pentru a nu instiga participanții la concurență, activitatea poate fi desfășurată cu tot grupul.
7. De fiecare dată membrii își vor îmbunătăți performanța de timp și capacitatea de lucru în echipă, ajutându-se reciproc la transmiterea scaunului. <p>Evaluare:</p> <p>Echipa câștigătoare va fi felicitată prin aplauze iar pierzătorii vor face câte 15 genuflexiuni.</p>

ACTIVITATEA II / 50' - 60'

Titlu: „DETECTIVUL DE PANTOFI”

Scop: energizare, distracție

Obiective:

- să se simtă parte a unui grup;
- să-și dezvolte încrederea în propria persoană și în ceilalți;
- să demonstreze respectul pentru sine și pentru ceilalți

Categoria de vârstă: 14-18 ani

Număr de participanți: 8

Materiale:

Durata: 50 min - 70 min

Locul de desfășurare: interior

Ritmul: linistit

Conținut/reguli și descriere:

1. Toți își lasă încălțăminte într-un colț al sălii.
2. Participanții formează echipe de 3 sau mai multe persoane și se plasează la peretele opus.
3. Scopul este să se încalțe cât mai repede.
4. O persoană din fiecare echipă va fi „detectivul”, alta îi va descrie felul în care arată încălțăminte sa, iar celălalt va fi observator.
5. „Detectivul” va încerca s-o găsească în mulțimea de pantofi.
6. Dacă „detectivul” aduce o altă pereche de pantofi, va mai căuta o dată după ce a acumulat mai multă informație.
7. „Detectivul” devine observator după ce a găsit perechea potrivită, iar proprietarul se încalță și devine „detectiv”.
8. Jocul continuă până când toți membrii grupului sunt încălțați.
9. Discută cu participanții despre lucrurile observate în procesul de comunicare dintre „detectiv” și persoana descălțată.

Evaluare:

Echipa câștigătoare va fi felicitată prin aplauze iar pierzătorii vor face câte 5 flotări.

ședința a V-a și ședința a VI-a

STRUCTURA ȘEDINTELOR:

ȘEDINȚA a V-a	ACTIVITATEA I /10'
95' – 115'	<p>Titlu: Pizza</p> <p>Scop: crearea unei atmosfere relaxante, apropierea interpersonală, cunoaștere și relaționare între participanți, introducerea într-o atmosferă relaxantă și distractivă</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să se simtă în largul lor în cadrul grupului; • să-și dezvolte încrederea în propria persoană și în ceilalți; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: -</p> <p>Durata: 10 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Participanții sunt rugați să se salute cu formula convenită la prima ședință: <u>“Hi, confident!”</u> 2. Participanții trebuie să se așeze în cerc, se întorc toți cu fața într-o singură direcție, stând unul înapoia celuilalt. Grupul are sarcina să gătească o pizza italiană, iar tava în care se pregătește compoziția este spatele fiecăruia dintre participanți. Astfel, ei trebuie să urmeze următorii pași:<ul style="list-style-type: none"> - se frământa aluatul; - se întinde aluatul; - se toarnă apoi ingredientele: cascavalul, ouăle, se taie salamul; - se introduce tava în cuptor și se așteaptă ca să fie coaptă. Poftă bună! 3. Facilitatorul le demonstrează participanților cum să urmeze pașii pentru

<p>pregătirea pizzei și le vor arăta gesturile care însoțesc fiecare pas în parte. Ex.: se frământă aluatul = se masează mușchii spatelui...</p> <p>După ce o tranșă a fost scoasă de la cuptor, se mai pregătește încă una, dar de data aceasta, grupul trebuie să se întoarcă în direcția opusă, astfel cei care au făcut masaj celor din fața lor, vor fi acum masați chiar de aceștia.</p> <p>Evaluare: Cum v-ați simțit pe parcursul jocului? V-a fost greu să vă relaxați?</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA II / 10-30'</p> <p>Titlu: Dacă aș fi ...</p> <p>Scop: stimularea capacității de exprimare a caracteristicilor unor persoane, verificarea percepție persoanelor din jur față de propria persoană</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să exprime, fără teama de critică, caracteristicile unei persoane;
• să-și dezvolte încrederea în sine;
• să conștientizeze percepția celor din jur asupra propriei lor persoane. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: hârtie, pixuri</p> <p>Durata: 10 min -30 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Fiecare participant va trebui să scrie pe un bilețel continuarea la două afirmații: “dacă as fi..... as face.....”, “într-un grup îmi place.....”.
2. Biletele se adună împăturite și se reîmpart participanților spre a fi citite cu voce tare, trebuind să ghicească cine a scris bilețelul și să facă o scurtă caracterizare a persoanei respective în funcție de răspunsurile date. <p>Evaluare: Cât de lesne v-a fost să caracterizați o persoană în funcție de răspunsurile date?</p>

Detaliați.
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA III /15'</p> <p>Titlu: TELEGRAMA</p> <p>Scop: exprimarea sentimentelor prin ritm</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să favorizeze exprimarea sentimentelor prin ritm și alternarea acestuia pentru a schimba sensul sau conținutului mesajului;
• să-și folosească imaginația și memoria într-o manieră creativă. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: -</p> <p>Durata: 15 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Participanții se aranjează în cerc, luați de mână și cu ochii închiși.
2. O persoană transmite mesajul colegului său prin intermediul mâinii (de exemplu: două strângeri de mână, pauză, o strângere de mână, pauză etc.), exprimând un sentiment.
3. Mesajul trebuie să parcurgă întreg grupul ajungând la persoana anterioară celei ce l-a transmis, aceasta exprimându-i verbal conținutul. Apoi, se continuă cu noi mesaje. <p>Evaluare:</p> <p>Se poate atrăge atenție la ceea ce însemna inițial mesajul și sensul înțeles de ultima persoană. De aici se poate iniția un dialog despre semnificația comunicării nonverbal în grup și în general.</p> <p>NOTĂ: Pe parcursul jocului se va observa o mai mare varietate de senzații, precum și un spirit de echipă mai bine pronunțat.</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA IV /40'</p> <p>Titlu: DICTAREA DESENELOR</p> <p>Scop: dezvoltarea încrederii în sine</p>

<p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să se favorizeze comunicarea verbală; • să faciliteze dezvoltarea încrederii în sine; • să se analizeze limitele unei comunicări unilaterale. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: materiale pentru desen</p> <p>Durata: 40 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Până la sfârșitul exercițiului nu se pot privi nici desenele perechii, nici ale vecinilor. Pe parcursul evaluării se vor vedea diferențele și asemănările dintre desenele executate în baza diferitor reguli. 2. Grupul se separă pe perechi, membrii stau cu spatele unul la altul, fără a se privi sau atinge. Animatorul împarte fiecărei perechi câte un desen. Persoana ce va dicta va încerca să "povestească" desenul, fără ca cealaltă persoană să poată pune întrebări sau să întoarcă capul. Când cei ce dictează consideră că exercițiul e terminat, fiecare schimbă rolurile cu "pictorul". 3. La o nouă alternare a rolurilor, regulile se schimbă. De această dată cine desenează poate pune tot felul de întrebări, însă tot fără a vedea desenul. Exercițiul poate fi repetat, schimbând rolurile în cadrul perechilor și cu un desen nou. <p>Evaluare:</p> <p>Se compară desenele realizate, vorbind despre emoțiile trăite. Se poate compara timpul cât a durat pentru a-l face, cu sau fără întrebări.</p> <p>Cum vă simțeați doar ascultând? Dar dictând? Dar atunci când ambii puteați vorbi? Cum influențează alte canale conversative: privirea, expresia feței etc.?</p>	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA V /20'</p> <p>Titlu: FIȘA DE CĂUTARE</p> <p>Scop: dezvoltarea încrederii în sine</p>
---	--

	<p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să se favorizeze comunicarea verbală; • să faciliteze dezvoltarea încrederii în sine; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: fișe pe care sunt scrise anumite indicii de căutare, pixuri.</p> <p>Durata: 20 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Se împart fișele de căutare și se explica cum trebuie completate. 2. Fiecare participant va trebui să completeze foaia cu numele persoanelor care corespund indicilor. <p>Cuprinsul fișei de căutare: exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> · caută persoanele care au șosete negre; · caută persoanele care au ziua de naștere în aceeași lună cu tine; · caută persoanele care au același număr de pantofi ca și tine; · caută persoanele care au aceeași pasiune. <p>Evaluare:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Cum v-ați simțit? · Cum a reușit comunicarea în grup? · Ți-a fost ușor să vorbești cu ceilalți?
<p>ȘEDIȚA a VI-a</p> <p>100' - 2 ore</p>	<p>ACTIVITATEA I / 50-70'</p> <p>Titlu: ASEMĂNĂRI / DIFERENȚE IZBITOARE</p> <p>Scop: dezvoltarea încrederii în sine</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să-și crească încrederea în forțele proprii • să conștientizeze propriile avantaje și neajunsuri. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: hârtie flip-chart, carioca, scotch</p>

<p>Durata: 50-70 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. După salut: <u>“Hi, confident!”</u>, participanții sunt rugați să formeze perechi.
2. Se distribuie fiecărui participant câte o copie a fișei Asemănări/diferențe izbitoare.
3. Li se oferă 5 minute pentru a completa fișa.
4. Li se cere apoi să-și împărtășească răspunsurile, discutând despre asemănările și diferențele dintre ei.
5. După ce au finisat, perechile sunt invitate să facă un schimb de experiență în grupul mare. <p>Fișa Asemănări / diferențe izbitoare</p> <p><i>Cum te porți în diferite situații? Completează propozițiile de mai jos:</i></p> <p><i>Când văd că anumite lucruri nu sunt făcute la timp și aș dori să le văd realizate, eu ....</i></p> <p><i>Când lucrurile din jur par a merge bine, eu ...</i></p> <p><i>Când se întâmplă să nu fiu de acord cu colegii mei, eu ...</i></p> <p><i>Când mi se propune să mă implic într-o activitate, eu ...</i></p> <p><i>Când am de făcut ceva ce nu-mi place, eu ...</i></p> <p><i>Când fac activitatea mea preferată, eu ...</i></p> <p><i>Când lucrez înconjurat de colegii mei, eu ...</i></p> <p><i>Când lucrez singur, eu ...</i></p> <p><i>Când nu sunt de acord cu activitatea organizației / grupului în care activez, eu ...</i></p> <p>...</p> <p><i>Când văd clar care este scopul meu și calea de atingere a lui, eu ...</i></p> <p><i>Eu prefer să mă comport ...</i></p> <p><i>Nu-mi place să mă comport ...</i></p> <p>Evaluare:</p> <p>Cât de deranjante pot fi diferențele dintre oameni și când? Cum putem apropia oameni diferiți în proiecte sau acțiuni comune?</p>

ACTIVITATEA II /40'

Titlu: INUNDAȚIA

Scop: dezvoltarea încrederii în sine, a puterii decizionale și a stăpânirii de sine

Obiective:

- să-și crească încrederea în forțele proprii
- să constate calitatea deciziilor luate în grup față de cele individuale;
- să producă idei aplicabile atât individual, cât și în grup;
- să se implice în soluționarea unor probleme.

Categoria de vârstă: 14-18 ani

Număr de participanți: 8

Materiale: pixuri, creioane, lista obiectelor.

Durata: 40 minute

Locul de desfășurare: interior - exterior

Ritmul: activ

Conținut/reguli și descriere:

1. Se anunță participanții că în această activitate vor avea de luat o decizie serioasă referitor la lucruri importante într-o situație de criză.

2. Se citește următoarea situație: „*Când te întorci acasă din vacanță, afli că acolo plouă de trei zile. Exact când ajungi în preajma casei tale te întâlnești cu mașini de poliție și urgență care anunță evacuarea populației din zonă, înainte ca răul să se reverse. Discuți cu un polițist, pentru ca acesta să-ți permită să intri în casă pentru a-ți putea lua cateva lucruri dragi ție. Intri și îți dai seama că ai la dispoziție doar 5 minute pentru a decide ce să iei și poți lua numai 4 lucruri. Ce vei lua?*”

3. Fiecare participant primește câte o fișă *Inundația* și li se acordă 5 minute pentru a decide ce 4 lucruri vor fi luate. Se anunță când a rămas ultimul minut. Când toți au făcut alegerile, formează grupuri de 4-5 persoane în care se alege, colectiv, 4 lucruri comune.

4. Pentru aceasta sunt rezervate 15 minute.

5. Nu se poate vota, se acceptă doar hotărârile luate de tot grupul. Fiecare grup delegă un purtător raportor care prezintă lista. Apoi, tot grupul împreună are cel mult 20 de minute pentru a decide ce va lua. Sunt încurajate discuțiile

	<p>despre lucrurile ce trebuie salvate și de ce. Când lista este gata, se întrebă participanții ce roluri s-au observat pe parcursul activității, dacă au fost implicați toți membrii grupului, cum au ajuns la consens, ce tehnici de negociere au fost folosite.</p> <p>Evaluare:</p> <p>Notă: <i>orice obiect lăsat va fi distrus de inundație. Ai 5 minute pentru a alege.</i></p> <p>Motivați alegerea făcută.</p>
	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA III / 10'</p> <p>Joc: CA FRUNZELE COPACULUI</p> <p>Scop: favorizarea încrederii în sine și a cooperării</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să coopereze, comunicând verbal și nonverbal, în cadrul grupului; • să aprecieze pozitiv situații și context; • să-și sporească încrederea în sine și în cei din jur. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: o coală mare de hârtie, pixuri, un marker, o rolă de bandă adezivă, „frunze” tăiate din hârtie groasă (aproximativ A5).</p> <p>Durata: 10 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Moderatorul desenează pe foaia mare de hârtie (agățată pe un perete) un copac, cu componentele sale: trunchi, rădăcini, ramuri, frunze, fructe etc. 2. Participanții, așezați în cerc, în jurul planșei desenate, primesc câte o „frunză” și un pix cu care vor scrie pe „frunză” un gând sau o învățătură cu care pleacă de la activitate. 3. Fiecare va prinde apoi frunza sa cu o bucată de bandă adezivă pe copacul desenat pe planșă, într-un loc ce i se pare mai potrivit, cu gândul scris: la rădăcină, pe trunchi, pe o ramură, ca o frunză etc. <p>Evaluare:</p> <p>Moderatorul încheie activitatea comentând atât gândurile scrise pe „frunze”,</p>

	cât și locurile unde au fost ele amplasate, accentuând simbolismul și importanța fiecărei părți (rădăcină, trunchi etc.) pentru ansamblul copacului (grupului).
--	---

ședința a VII-a și ședința a VIII-a

STRUCTURA ȘEDINTELOR:

	ACTIVITATEA I /40'
ȘEDINȚA VII	
100' – 2 ore	<p>Titlu: BAROMETRUL VALORILOR</p> <p>Scop: dezvoltarea încrederii în sine</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să-si formeze o idee mai clară despre ceea ce îi unește și ceea ce îi face diferiți; • să favorizeze flexibilitatea poziției și căutarea compromisurilor; • să-și dezvolte încrederea în sine pentru găsirea de soluții. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: un panou, o tablă, sau o coală mare de hartie cu rubricile "pro" și "contra"</p> <p>Durata: 40 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1. Nu există neutralitate, fiecare trebuie să se pronunțe. Sunt interzise explicațiile, doar se expune părerea (pro sau contra). Se cere liniște, seriozitate (fără zâmbete sau comentarii). Ocuparea unei poziții corespunde unei deplasări la dreapta (pro) și stanga (contra). Cei ce nu pot decide exact care este alegerea lor, se vor plasa între cele 2 grupuri. Animatorul prezintă condițiile jocului și determină spațiul pentru fiecare opinie. Al doilea animator observă proporția celor ce sunt pro sau contra. Scopul lui este să caute enunțul ce desparte grupul pe echipe, mai mult sau mai puțin echilibrate (ca număr și motivație).</p> <p>2. Odată ce s-au înțeles bine condițiile jocului, animatorul propune enunțurile ce indică diferențele din interiorul unei teme, sau punctele ce vor fi discutate în timpul activității. La fiecare propoziție participanții trebuie să se deplaseze în</p>

<p>spațiul respectiv, motivându-si alegerea. Fiecare va propune o reformulare a propoziției, pentru a ajunge la un consens cât mai satisfăcător pentru ambele părți. Când consideră că etapa s-a terminat, animatorul va ruga lumea să revină la pozițiile comune, enunțând o altă afirmație.</p> <p>EVALUARE:</p> <p>V-a fost dificil să vă expuneți coerent și independent părerea? Ce a condiționat deplasarea în spațiu? Ce ați înșușit despre respectarea opiniei celorlalți? În timp ce ascultați motivația, explicația altora, ce schimbări s-au produs? E ușor să fii apropiat de o persoană ce are valori și opinii diferite de ale tale?</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA II /60-120'</p> <p>Titlul: REZISTENȚA</p> <p>Scop: a demonstra că nonviolența poate acționa în favoarea ta</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să acționeze încrezător;
• să conștientizeze avantajele atitudinii nonviolente. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: Coli de flipchart, markere, creioane colorate</p> <p>Durata: 60-120 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Animatorul roagă participanții să formeze perechi și să se pună în genunchii unii în fața celorlalți. O persoană va fi A și cealaltă B. Partenerii întind mâinile în față și se sprijină unii în mâinile celorlalți. Rugați partenerii să împingă cu mâinile lor mâinile partenerului.
2. Spuneți-le partenerilor A să cedeze (să, nu mai împingă), fără a-I preveni. Schimbați rolurile și repetați exercițiul. <p>Evaluare:</p> <p>Cum v-ați simțit când ați încetat să opuneți rezistență?</p> <p>Cum v-ați simțit când ați continuat depuneți efort?</p> <p>Poate surplusul de putere să ducă uneori la un rezultat contrar?</p> <p>Puteți să dați exemple de situații similare din viața cotidiană?</p>

ACTIVITATEA I /60'	
<p>ȘEDINȚA a VIII-a</p> <p>1oră 1/2 – 115'</p>	<p>Titlul: DIALOGUL ÎNCHIS</p> <p>Scop: dezvoltarea încrederii în sine</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să stabilească dificultățile în stabilirea unui consens; • să ia hotărâri ce ar putea facilita consensul; • să-și dezvolte încrederea în sine, gândind pozitiv la soluții. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: o tablă, un panou, o coală mare de hârtie</p> <p>Durata: 60 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Se aleg reprezentanți ai grupurilor sau persoane care au poziții și/sau interese diferite. Numai aceste persoane pot vorbi. Jocul decurge mai bine dacă la dispoziție este o tablă, un panou, sau o coală mare de hârtie. Grupul ce va dialoga se adună în centru, iar restul persoanelor se plasează în jur. Începe discuția între cei din centru. 2. Cei din afară au misiunea de a remarca și de a analiza rolurile autodistribuite în grup, persoanele ce blochează conversația, consensul, precum și dificultățile ce apar în comunicare. Eventual, se poate crea posibilitatea ca grupul exterior să facă propuneri scrise sau formula sugestii, idei pentru găsirea unui consens, ori poate propune idei ce nu au fost discutate. 3. Dacă "interiorul" nu încearcă să ia o decizie, cei din exterior doar vor nota aceasta. <p>Evaluare:</p> <p>Cum v-ați simțit? Toți sunt de acord cu decizia luată? Câtă încredere ați avut în decizia luată?</p>

ACTIVITATEA II /15'

Titlul: DISCURSUL PERSUASIV ÎN CINCI PAȘI

Scop: dezvoltarea încrederii în sine

Obiective:

- să-și dezvolte încrederea în sine pentru depășirea situațiilor;
- să-și dezvolte puterea de convingere, adaptabilitate și control.

Categoria de vârstă: 14-18 ani

Număr de participanți: 8

Materiale: scaune

Durata: 15 min

Locul de desfășurare: interior - exterior

Ritmul: activ

Conținut/reguli și descriere:

1. Participanții stau în cerc. Animatorul afirmă: “principala provocare pe care o comportă un discurs de persuasiune nu rezida în primul rând în structura lui, ori în forța argumentelor ori în elocința vorbitorului - așa cum e mai la îndemână de bănuț - ci, cel mai adesea, într-o bună înțelegere a celor ce trebuie persuadați. Putem argumenta un același subiect în multiple feluri: rațional, afectiv, cronologic, cu umor, etc. însă alegerea variantei sau a combinației de variante depinde în primul rând de înțelegerea tipului de auditoriu căruia ne adresăm și de contextul în care o facem.”

2. Participanții sunt rugați să iasă în mijlocul cercului, pe rând, pentru un discurs de raliere de 2 minute, pe problematica remanierii educaționale din învățământul de stat, în condițiile unui auditoriu sceptic, neîncrezător, chiar ostil, respectând structura în cinci pași:

1. Începerea discursului prin captarea atenției publicului cu o frază provocatoare
2. Câștigarea încrederii audienței
3. Enunțarea datelor problemei ce trebuie rezolvate
4. Prezentarea avantajelor soluției propuse
5. Menționarea motivațiilor care i-ar determina pe oameni să acționeze așa cum li se sugerează și beneficiile pe care le vor obține procedând așa.

<p>Evaluare:</p> <p>Se concluzionează din prisma emoțiilor trăite și a încrederii în sine de care au dat dovadă participanții.</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA III /40'</p> <p>Titlu: TRENUL EXPRES EXPERIMENTAL</p> <p>Scop: dezvoltarea încrederii în sine</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să surprindă elemente generatoare de trebuințe și modalități de rezolvare a lor;
• să evidențieze trebuințele care au fost activate în joc. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: sfoară, fișe cu numere</p> <p>Durata: 40 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior - exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1. Se creează pe podea un tren cu 8 vagoane prin delimitarea unor pătrate de 3 x 3 metri cu ajutorul unor panglici sau a hârtiei de toaletă. Se lasă un spațiu de 2 metri între fiecare două pătrate. Atâta timp cât există această distanță între vagoane, trenul poate lua orice formă (nu este neapărat să fie dreaptă) pentru a încâpea în sală. Se numerotează fiecare vagon, plasând pe ele fișe cu numere. Se anunță participanții: „Pe acoperișul vagonului 8 al trenului expres a avut loc o goană dramatică! Echipa voastră a fugit de bandiți; toți membrii ei s-au separat, aflându-se acum pe acoperișurile diferitelor vagoane ale trenului în mișcare. Ați convenit din timp că dacă aveți să vă despărțiți, vă veți întâlni pe ultimul vagon al trenului. Dificultatea însă constă în existența spațiului dintre vagoanele pe care trebuie să le traversați pentru a ajunge acolo”.</p> <p>2. Dacă numărul participanților este mai mare de 8, ei se vor plasa câte 2-3 pe fiecare vagon. La fel, ar fi util pentru evaluare dacă 2-3 persoane ar fi observatori. Sunt pregătite din timp fișe mici pe care sunt scrise cifre de la 1 la</p>

8 și se propune participanților să extragă câte o fișă care le va indica pe ce vagon vor începe. Acțiunea începe cu membrii echipei de pe acoperișul vagonului 1: ei trebuie să inventeze o tehnică pentru a trece peste prăpastia dintre vagonul 1 și 2. Cei 4-6 membri ai echipei din vagonul 2 trebuie acum să inventeze o nouă tehnică creativă, astfel încât să treacă ambii peste prăpastie și să ajungă la vagonul 3. Acest proces continuă pe toată lungimea trenului, până când toți membrii echipei sunt împreună, încercând să găsească o tehnică creativă comună pentru a trece peste prăpastie și a ajunge în vagonul final cu numărul 8.

3. Dacă cineva pășește în afara spațiului marcat sau „cade” de pe vagon trebuie să se întoarcă în vagonul precedent. Pe acoperișul fiecărui vagon se găsește câte un obiect:

vagonul 1 – o mătură;

vagonul 2 – o carte;

vagonul 3 – o franghie sau coardă de orice lungime;

vagonul 4 – o pungă din plastic;

vagonul 5 – o legătură cu chei;

vagonul 6 – o foaie A4;

vagonul 7 – două plase.

4. Participanții pot utiliza aceste obiecte pentru a găsi o tehnică creativă prin care să treacă peste prăpăstii. Ei le vor lua cu sine pe toată lungimea trenului. Timpul pentru a ajunge la vagonul final este limitat. Participanții nu au timp pentru pregătiri. Se accentuează asupra faptului că organizațiile de orice fel nu pot acționa prin ele însele, independent de oameni. Se pot identifica două niveluri active ale trebuințelor: nivelul trebuințelor organizației și acela al trebuințelor personale ale negociatorului. Indivizii, prin identificare, deseori depășesc granițele structurii proprii lor trebuințe și mental devin parte a unui grup care acționează la nivel organizațional.

Evaluare:

Ca o consecință, în anumite cazuri, o trebuință mai puțin bazală (de exemplu stima) va devansa o trebuință aflată la un nivel inferior în piramida trebuințelor

	(de exemplu securitatea): marea majoritate a oamenilor nu dorește război, dar identificarea acestora cu națiunea le permite să se lase convinși să participe la un conflict, și prin aceasta să-și pună propria securitate în pericol.
--	--

ședința a IX-a și ședința a X-a

STRUCTURA ȘEDINTELOR:

ȘEDINȚA IX	ACTIVITATEA I /30'
<p>1oră 1/2 - 2 ore</p>	<p>Titlu: GĂSIȚI PARTENERUL</p> <p>Scop: dezvoltarea interacțiunii și a cunoașterii în cadrul grupului</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să-și sporească interacțiunea în cadrul grupului; • să-și identifice reciproc trăsăturile personale, fizice și morale. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: hârtie și creion/pix</p> <p>Durata: 30 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritm: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1.Participanții sunt rugați să se salute cu formula convenită la prima ședință: <u>“Hi, confident!”</u></p> <p>2. Fiecare participant va scrie pe trei foi de hârtie caracteristicile personale, fizica și/sau morale care îi definesc. Participanții nu trebuie să semneze foile. Acestea se adună într-o cutie.</p> <p>3. Fiecare trebuie să extragă din cutie trei foi și să găsească posesorul caracteristicilor Numele persoanei găsite trebuie scris pe foaie. Când sunt găsiți toți participanții, foile pot fi citite întregului grup.</p> <p>Evaluarea:</p> <p>Se realizează pe baza unei serii de întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> -A fost greu să vă găsiți trei trăsături fizice/caracteriale? -Considerați că a fost dificil să identificați colegul/colega din grup pe baza caracteristicilor? De ce? -Cum v-ați simțit pe parcursul jocului?

	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA II /30'</p> <p>Titlu: SPUNE ADEVĂRUL</p> <p>Scop: dezvoltarea încrederii în sine și în ceilalți; autocunoașterea</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să-și identifice atuurile dar și slăbiciunile; • să conștientizeze propriile dorințe, plăceri, slăbiciuni, frustrări. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: fișe, carioci</p> <p>Durata: 30 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1.Se pregătesc fișele cu întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce poți face cel mai bine? - Ce programe TV și radio îți plac? - Dacă ai fi câștigat 1000 de euro cum i-ai fi cheltuit? - Ce te face să zâmbești? - Cel mai fericit moment din viața ta? - Ai dori să fii altcineva? Cine? - Ce te-a bucurat astăzi cel mai mult? - Cu ce te vei ocupa în următorii 10 ani? - Despre ce ai mințit în ultimul timp? - Ce te stimulează cel mai mult? - Ce te frustrează? - Când ai plâns ultima dată? - Ce te-a indispus pe parcursul ultimei săptămâni? <p>2.Participanții trebuie să creeze un cerc. Fișele trebuie puse pe podea, în centrul cercului, cu fața în jos. Fiecare fișă are câte o întrebare pe partea opusă. Când va veni rândul, fiecare participant trebuie să ia fișa și să încerce să răspundă la întrebare cât se poate de sincer. Dacă cineva se simte că nu este în</p>
--	--

<p>stare să răspundă la întrebare spune “pas” și transmite fișa următoarei persoane. Unele din întrebări vor provoca discuții. În dependență de întrebare discuțiile pot fi stimulate.</p> <p>Evaluarea:</p> <p>-La ce tip de întrebări v-a fost mai ușor să răspundeți? De ce?</p> <p>-Cum v-ați simțit pe parcursul jocului?</p> <p>-Ce ați schimba la joc?</p> <p>Notă: Această joacă funcționează mai bine dacă animatorul grupului, de asemenea, participă și răspunde la întrebări sincer. De asemenea este foarte important ca tipul întrebărilor să corespundă grupului dat. Dacă în grup sunt persoane introvertite, ele trebuie convinse să participe.</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA III /20'</p> <p>Titlu: AUTOAFIRMARE</p> <p>Scop: încurajarea respectului față de propria persoană și acceptarea de sine</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să-și recunoască propriile calități;
• să aprecieze calitățile celorlalți;
• să-și dezvolte încrederea în sine. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: fișe, carioci, ace de siguranță</p> <p>Durata: 20 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul:</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1.Tot grupul se așează formând un cerc. Animatorul roagă pe fiecare, fără a se uita sau vorbi cu cineva, să scrie calități pozitive în mijlocul fișei. Trebuie să fie cel puțin patru. Se pot exprima prin cuvinte, desene sau propoziții.</p> <p>2.Animatorul participă și stimulează grupul, spunând că fiecare are mult mai mult de patru.</p> <p>3.Apoi, în liniște, toate persoanele se plimbă cu fișa pe piept, astfel ca toți s-o poată citi.</p>

<p>Evaluare:</p> <p>Se pot forma perechi, în care să se găsească detalii sau explicații despre ceea ce au scris.</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA IV/20'</p> <p>Titlu: PERETELE</p> <p>Scop: stimularea încrederii în sine însuși și în grup</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să-și dezvolte încrederea în alte simțuri decât cel al vederii; în special, în dimensiunea spațiu-timp; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: panglici de stofă</p> <p>Durata: 20 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1. Participanții se plasează la vreo 2 metri de obstacol, formând un rând, la mică distanță unul de la altul (pentru a acoperi tot spațiul peretelui, pe cât e posibil). Voluntarul e dus la o anumită distanță de grup (cu panglică la ochi), și trebuie să alerge cu cea mai mare viteză posibilă (fără exagerări) înspre obstacol. Grupul va trebui să-l prindă, fără a înainta, pentru ca persoana să nu se lovească de perete.</p> <p>Evaluarea:</p> <p>Se apreciază emoțiile trăite, temerile, alte impresii etc.</p> <p>Notă: E important ca înainte de a începe jocul, participanții să se antreneze în “prinderea persoanelor” care trebuie făcută cu atenție, siguranță, fără a cauza vreun rău. Jocul se face doar în grupuri în care deja s-a lucrat asupra dezvoltării încrederii.</p>

ȘEDINȚA a X-a 1oră 1/2 - 2 ore	ACTIVITATEA I /15' Titlu: CURENTUL ELECTRIC Scop: crearea unei atmosfere relaxante și dezvoltarea spiritului de observație. Obiective: <ul style="list-style-type: none"> • să se creeze o atmosferă plăcută, de încredere; • să-și dezvolte spiritul de observație. Categoria de vârstă: 14-18 ani Număr de participanți: 8 Materiale: nimic Durata: 15 min Locul de desfășurare: interior/exterior Ritmul: activ Conținut/reguli și descriere: <ol style="list-style-type: none"> 1.Participanții respectă aceeași formulă de salut, stabilită inițial: <u>“Hi, confident!”</u> 2.Participanții formează un cerc și se apucă de mâini. Animatorul le spune că prin ei va trece curentul electric. Curentul electric se începe prin strângerea mâinii vecinului și se transmite de la un participant la altul în același mod. Un voluntar se plasează în centrul cercului, închide pentru câteva clipe ochii și apoi îi deschide încercând să determine unde e curentul, apucând persoana respectivă de mână. Dacă a ghicit, trece în cerc, iar cel prins trece în locul voluntarului. Evaluare: <ul style="list-style-type: none"> -Cum v-ați simțit pe parcursul jocului? -Ce anume v-a ajutat să identificați mai ușor persoana?
	ACTIVITATEA II /20' Titlu: EFICIENȚĂ MAXIMĂ Scop: creșterea capacității de a face față presiunilor sociale. Obiective: <ul style="list-style-type: none"> • să-și dezvolte abilități de creștere a încrederii în sine în pofida

	<p>presiunilor sociale sau ale grupului</p> <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: o cutie adâncă, o sticlă (recipient cu gât îngust) și 75 de clame (cuișoare etc.)</p> <p>Durata: 20 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1.Șase voluntari părăsesc încăperea.</p> <p>2.Activitatea este explicată jucătorilor care au rămas. Apoi voluntarii sunt invitați unul câte unul și sunt rugați să treacă un test de abilitate manuală (capacitatea de a efectua mișcări rapide și precise). Primilor doi li se spune că se poate în timp de 20 de sec. de transferat aproximativ 25 de clame.Următorilor, li se ridică baremul la 40. Ultimilor, tot 40, dar se mai adaugă, spre exemplu, că vor primi un premiu sau dimpotrivă vor fi pedepsiți.De fiecare dată, înainte de a începe jocul, toți voluntarii sunt întrebați câte clame cred că pot fi transferate în cutie. După exercițiu, jucătorii sunt rugați să facă un nou prognostic, pentru persoana următoare.</p> <p>Evaluarea:</p> <p>Se poate discuta modul nostru de a reacționa în fața presiunilor sociale și modul nostru de a construi criterii, fie acceptându-le sau negându-le, dar rareori ignorându-le.Ce e mai important, ceea ce simți sau criteriile altora?</p>
	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA III /50'</p> <p>Titlu: VIITOAREA MEA CASĂ</p> <p>Scop: conștientizarea valorilor existente</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să perceapă cum este fiecare în funcție de gusturile, necesitățile și valorile proiectate; • să-și respecte colegul/colega indiferent de valorile după care acesta se ghidează în viață. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p>

<p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: mese și scaune, hârtie în pătrățele pentru fiecare participant (21 * 29 cm), creioane, vopsele, radiere, ascuțitoare, echere și rigle.</p> <p>Durata: 50 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1.Procedura constă în construirea planului unei case în care am vrea să trăim, indicând dimensiunile, mobilierul, camerele...</p> <p>2.Planul o dată terminat, fiecare îl prezintă grupului, răspunzând la întrebări. Se poate încerca, într-o ambianță favorabilă de a ajunge în grup la unele concluzii, opinii comune, acorduri și disensiuni reflectate într-un plan unic.</p> <p>Evaluarea:</p> <p>-Cum v-ați simțit văzându-vă casa? Dar ceilalți?</p> <p>-V-ar plăcea să invitați pe cineva înăuntru? Pe cine?</p> <p>-Ce fel de valori ați descoperit văzând casa replanificată (varianta comună).</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA IV/ 20'</p> <p>Titlu: SUNT LIBER</p> <p>Scop: dezvoltarea capacității de afirmare în plan fizic</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
• să-și crească încrederea în forțele proprii;
• să-și dezvolte abilități de depășire a unei situații neplăcute; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: nimic</p> <p>Durata: 20 min</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut/reguli și descriere:</p> <p>1. Persoanele se separă în perechi. Una dintre persoane stă în spatele celeilalte, ambele privind în aceeași direcție. Își încrucișează la spate mâinile (mâna stângă ține dreapta și vice-versa).</p>

	<p>2. Persoana ce stă în față (cu mâinile încrucișate) trebuie să încerce să se elibereze, aplicând forță, iar cealaltă persoană încearcă (prin metode acceptabile, morale) s-o mențină în aceeași stare. Dacă reușește “evadarea”, se schimbă rolurile.</p> <p>3. Animatorul, la mijlocul jocului dă semnalul de schimbare a rolurilor pentru perechile mai “rezistente”.</p> <p>Evaluarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cum v-ați simțit în fiecare dintre roluri? - Ce e mai convenabil pentru voi: să vă eliberați sau să țineți “deținutul”?
--	--

ședința a XI-a și ședința a XII-a

STRUCTURA ȘEDINTELOR:

ȘEDINȚA XI	ACTIVITATEA I / 45'
<p>1oră 1/2 - 2 ore</p>	<p>Titlu: DEPRINDERILE PE CARE LE AM EU ȘI DEPRINDERILE DE CARE AM NEVOIE</p> <p>Scop: Stimularea autocunoașterii participanților</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> -cunoașterea calităților proprii; -identificarea și recunoașterea propriilor neajunsuri; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: hârtie, flip-chart, carioci și scotch</p> <p>Durata: 45 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: alert</p> <p>Conținut, reguli și descriere: Participanții trebuie să scrie pe o coală de hârtie flip-chart lista tuturor deprinderilor pe care le posedă și domeniile în care doresc să se afirme. Participanții trebuie să se gândească la ceva ce pot ei să facă cel mai bine. Apoi trebuie să-și demonstreze deprinderea fără a folosi cuvinte. Restul grupului trebuie să ghicească despre ce deprindere este vorba. Pe urmă listele vor fi afișate pe perete și participanții le vor putea citi.</p> <p>Evaluarea: Se pot discuta următoarele probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> -numărul și diversitatea deprinderilor pe care le au participanții;

	<p>-oamenii au calități pozitive și negative; -componenta totală a deprinderilor în grup;</p> <p style="text-align: center;">ACTIVITATEA II 20'</p> <p>Titlu: COPĂCELUL MEU</p> <p>Scop: Încurajarea autoafirmării și stimularea comunicării în interiorul grupului</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> -favorizarea cunoașterii reciproce și cunoașterea de sine; -încurajarea autoafirmării și valorificarea pozitivă a fiecăruia; -stimularea încrederii și comunicării în interiorul grupului; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: nimic</p> <p>Durata: 20 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut, reguli și descriere:</p> <p>Fiecare participant desenează un copac, cel care îi place cel mai mult ca specie, cu rădăcini, trunchi, crengi, frunze și fructe. La rădăcini va scrie calitățile și capacitățile pe care le are. În crengi, trunchi-calitățile pozitive, lucrurile frumoase ce le face. Frunzele și fructele vor reprezenta succesele și triumfurile. La sfârșit se face ”expoziția”, pe parcursul căreia fiecare va mai adauga elemente ce sunt indicate de grup.</p> <p>Evaluarea: Te apreciezi suficient? Ceilalți au descoperit multe calități pe care tu nu le-ai inclus? Cum te simți? Pe lângă fag, ce alți arbori ați ales spre a vă reprezenta? Argumentați alegerea, precum justificarea fagului, de la prima întâlnire. (ex. mesteacănul - Sub finețea de mătase a scoarței sale, mesteacănul ascunde, însă un lemn dur și solid. Când te așezi la rădăcina unui mesteacăn, pătrunzi într-o atmosferă blândă, ocrotitoare, care îți dă sentimentul că te eliberezi de poveri. Un îndemn să credem că viața nu e făcută doar din luptă, ci că poate fi adesea placută și armonioasă. Blândețea mesteacănelui ne ajută, de asemenea, să ne împăcăm cu</p>
--	---

<p>noi înșine și cu ceilalți, lăsând să izvorască iubirea și bunătatea.)</p>
<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA III 30'</p> <p>Titlu: CE ÎMI PLACE MAI MULT?</p> <p>Scop: Stimularea afirmării fiecărui participant</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none">
-cunoașterea gusturilor și pasiunilor participanților;
-favorizarea afirmării fiecărui participant; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: fișe sau foi, stilouri su creioane</p> <p>Durata: 30 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut, reguli și descriere: Animatorul împarte participanților o fișă cu următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none">
-spune-ne care este poezia/nuvela ta preferată
-.....cântecul
-.....discul/caseta/albumul
-.....jocul/ocupația
-.....filmul/serialul
-.....mâncarea preferată
-.....tipul de peisaj
-.....ora din zi
-.....proverb sau expresie auzită sau care ți-a fost spusă <p>Fiecare răspunde completând fișa. Când au terminat toți, se încearcă realizarea unei medii a „gusturilor”, implicând participarea întregului grup. Apoi, se poate întocmi acea listă unică.</p> <p>Evaluarea: Ce dificultăți ați avut în determinarea răspunsurilor?</p> <p>Cum v-ați simțit la expunerea preferințelor?</p> <p>Cum reacționează grupul?</p> <p>La ce concluzii ați ajuns?</p>

	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA IV 15'</p> <p>Titlu: GHEMUL</p> <p>Scop: Unificarea grupului și sporirea încrederii în sine a participanților</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> -favorizarea afirmării tuturor membrilor grupului; -stimularea dezvoltării în sine a membrilor grupului; -unificarea grupului; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: un ghem de ață groasă sau de lână</p> <p>Durata: 15 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut, reguli și descriere: Grupul se așează în cerc. Animatorul începe, aruncând ghemul fără a face vreun pas. În același timp spune un compliment persoanei căreia îi aruncă ghemul. Cine prinde ghemul, apucă firul și-l aruncă altcuiva, cu aceeași procedură și așa până se termină ghemul fără a rupe ața, doar țesem o pânză...</p> <p>Evaluarea: Cum v-ați simțit? Cum apreciați și valorificați unitatea pânzei? Se recunoaște grupul în pânză?</p>
	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA V 10'</p> <p>Titlu: SPĂLĂTORUL DE AUTOMOBILE</p> <p>Scop: Favorizarea afirmării fiecăruia, pentru a fi iubit și apreciat de grup</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> -stimularea afirmării fiecărui membru a grupului; -crearea unei atmosfere de acceptare și iubire; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: nimic</p> <p>Durata: 10 minute</p>

	<p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: alert</p> <p>Conținut, reguli și descriere: Grupul formează două șiruri care se situează unul în fața celuilalt. Fiecare pereche se transformă într-o porțiune a unui aparat de spălat automobile, făcând mișcările corespunzătoare. Măinile mângâie, freacă și lovesc ușurel ”automobilul”- o persoană ce trece prin tunel. După ce a fost spălată reintră în sistem, și altă persoană intră în tunel. Jocul se termină când toate ”automobilele au fost spălate”.</p> <p>Evaluarea: Ce sentimente, emoții a produs contactul fizic? Ce a simțit grupul?</p>
<p>ȘEDINȚA a XII-a</p> <p>1oră 1/2 - 2 ore</p>	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA I/ 25'</p> <p>Titlu: GRĂDINARUL</p> <p>Scop: Dezvoltarea încrederii în sine a participanților</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> -dezvoltarea încrederii în sine a participanților; -favorizarea orientării în spațiu; <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: o găleată sau un alt obiect de grădinărit, panglici de stofă</p> <p>Durata: 25 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut, reguli și descriere: Jucătorii formează două rânduri la distanță de aproximativ 2 metri unul de altul. Ei reprezintă copacii dintr-o alee. Unul din membrii grupului este grădinarul, care cu ochii închiși trebuie să traverseze tot drumul (dintr-un capăt al aleii în celălalt) pentru a-și lua găleata. Drumul trebuie astfel trecut încât să nu fie atinși copacii. Dacă condiția este încălcată, jucătorul iese din joc, acesta fiind continuat de o altă persoană. Același lucru se întâmplă și atunci când jucătorul ajunge la finiș. Jocul ia sfârșit când se epuizează numărul participanților.</p> <p>Evaluarea: Cum s-au simțit participanții?</p>

	<p>Au avut dificultăți în orientare? Cum au simțit spațiul?</p> <hr/> <p style="text-align: center;">ACTIVITATEA II /25'</p> <p>Titlu: CORUL SERII Scop: Favorizarea și încurajarea respectului de sine și a încrederii în sine Obiective: -să învețe să gândească pozitiv; -să se respecte pe sine; -să își dezvolte încrederea în sine; Categoria de vârstă: 14-18 ani Număr de participanți: 8 Materiale: nimic Durata: 25 minute Locul de desfășurare: interior/exterior Ritmul: activ Conținut, reguli și descriere: Grupul se așează, formând un cerc. Animatorul explică ceea ce fiecare persoană trebuie să spună. Exemplu: -numește floarea, animalul sau copacul de care îți amintește persoana de alături; -numește o calitate a persoanei de lângă tine și prezintă-i una din calitățile tale pozitive; - spune un cuvânt sau mai multe care exprimă sentimentele tale de mulțumire și satisfacție referitor la aflarea ta în grup. Evaluarea: Ți-a fost ușor să găsești calitățile pozitive? Dar să le auzi de la ceilalți?</p> <hr/> <p style="text-align: center;">ACTIVITATEA III /45'</p> <p>Titlu: AI ÎNȚELES DESENUL? Scop: Stimularea conștientizării de către participanți a propriei persoane și a partenerilor Obiective: - să își consolideze încrederea în sine;</p>
--	---

	<p>- să se accepte pe sine, să accepte atât valorile pozitive cât și pe cele negative;</p> <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p> <p>Număr de participanți: 8</p> <p>Materiale: cariocă, foarfecă, clei, ziare, reviste</p> <p>Durata: 45 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior</p> <p>Ritmul: activ</p> <p>Conținut, reguli și descriere: Fiecare participant va avea o foaie de hârtie și o cariocă. Ei trebuie să separe în două foile printr-o linie perpendiculară și să scrie în partea de sus a fiecărei jumătăți: ”Acesta sunt eu!” ”Acesta este viitorul meu!” Participanții vor tăia fotografiile, cuvintele, desenele și frazele despre ei și despre viitorul lor. Pentru partea cu denumirea ”Acesta sunt eu!” exemplele pot să includă trăsături fizice, părți ale corpului, haine, hobby, succese, trăsături ale personalității. Toate aceste lucruri trebuie să fie lipite într-un singur loc formând un colaj. Participanții trebuie să prezinte colajele lor grupei. Apoi va urma o discuție ca un început pentru dezbaterile ce vor avea loc în activitatea a IV-a care reprezintă ultima activitate a trainingului.</p> <p>Evaluarea:</p> <p>Coincide imaginea personală cu cea care o au despre noi colegii nostri?</p> <p>Care sunt trăsăturile distinctive?</p> <p>A mai folosit cineva simboluri asemănătoare?</p>
	<p style="text-align: center;">ACTIVITATEA IV/ 25’</p> <p>Titlu: CE AM ÎNVĂȚAT DIN TRAINING?</p> <p>Scop: Clarificarea lucrurilor noi învățate în cadrul trainingului; stabilirea scopurilor de viitor; analiza experienței dobândite în cadrul grupului.</p> <p>Obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să prezinte lucrurile noi învățate sau descoperite pe durata desfășurării trainingului; • să prezinte scopurile ce sunt propuse și vor fi urmărite pe viitor; • să-și exprime printr-o emoție întreaga participare la training. <p>Categoria de vârstă: 14-18 ani</p>

<p>Număr de participanți: 8</p> <p>Durata: 25 minute</p> <p>Locul de desfășurare: interior/exterior</p> <p>Materiale: foi, pixuri</p> <p>Conținut, reguli și descriere:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Fiecare participant va spune ce crede despre el, va aprecia măsura în care trainingul l-a ajutat, va puncta ce schimbări a produs trainingul în modul în care se vede pe sine și încrederea în sine pe care o simte.
- Adolescenții fac schimb de păreri și fiecare scrie pe o coală de hârtie câteva scopuri pe care și le propune pentru viitor, apoi le va prezenta celorlalți membri ai grupului și vor discuta pe marginea acestora.
- Apoi, în încheiere, adolescenții sunt invitați să exprime printr-o emoție întreaga participare la training și măsura în care așteptările inițiale, lipite în <i>Fagul simbolic al încrederii în sine</i> de-a lungul activităților ședințelor de training, și-au găsit răspuns.
--

FORME DE MANIFESTARE A TULBURĂRILOR DE LIMBAJ

Prof. Lența Elena Olga
G.P.P., „Prichindel” Suceava

Tulburările limbajului reprezintă rezultatul disfuncțiilor intervenite în recepționarea, înțelegerea, elaborarea și realizarea comunicării scrise și orale din cauza unor afecțiuni de natură organică, funcțională, psihologică sau educațională, care acționează asupra copilului mic în perioada apariției și dezvoltării limbajului. Datorită importanței limbajului în structurarea și desfășurarea proceselor cognitive, orice afectare a acestuia ar putea influența și calitatea operațiilor gândirii, relațiilor cu cei din jur și structurării personalității copilului.

Pentru clasificarea tulburărilor limbajului pot fi invocate mai multe criterii. Verza face o clasificare a tulburărilor de limbaj prin raportare simultană la criteriile anatomo-fiziologic, etiologic, lingvistic și psihologic. Astfel, sunt identificate următoarele categorii de tulburări:

- tulburări de pronunție:* dislalia, rinolalia și dizartria;
- tulburări de ritm și fluență a vorbirii:* bâlbâiala, tahilalia, bradilalia, logonevroza;

- c) *tulburări de voce*: afonia, disfonia și fonostenia;
- d) *tulburări ale limbajului citit-scris*: dislexia-alexia și disgrafia-agrafia;
- e) *tulburări polimorfe*: afazia și alalia,
- f) *tulburări de dezvoltare a limbajului*: mutism psihogen, electiv sau voluntar și întârzierea în dezvoltarea generală a vorbirii.

Această clasificare cuprinde, majoritar, zona foneticii și fonologiei (articulare, ritm, fluentă, voce, intonație).

Din perspectiva dezvoltării limbajului s-au diferențiat următoarele tulburări:

- limbaj întârziat, cu model patologic (limbaj nedevelopat);
- limbaj întârziat, cu model normal;
- întreruperea dezvoltării limbajului;
- limbaj calitativ diferit de limbajul normal.

Clasificarea modelelor dezvoltării poate fi utilizată în depistarea modului de instalare a tulburărilor de limbaj, în copilăria mică și mijlocie, prin metoda anamnezei. Astfel se obține un indicator pentru evaluarea rezistenței la intervenția de corectare logopedică și se pot stabili metodele de învățare și reeducare a vorbirii și limbajului.

Trei cazuri sunt ilustrative.

Caz 1. Deși avea 4 ani, elevul nu încerca să vorbească și nu răspundea la interpelările anturajului, chiar dacă avea un auz normal. Totuși, comunica prin mormăieli și țipete, pe care familia a învățat să le interpreteze. (categoria: *limbaj nedevelopat*)

Acest caz face referire la corelația dintre deficiența mintală și tulburarea de limbaj. La copiii cu deficiență mintală, limbajul este mai afectat decât alte zone ale dezvoltării (de exemplu, psihomotricitatea). Aceștia au probleme de înțelegere a limbajului (recepție) și de pronunțare a cuvintelor și propozițiilor (expresie). Tulburările de limbaj sunt cu atât mai accentuate cu cât este mai severă deficiența mintală.

Caz 2. Bunica a avut dreptate când spunea că va vorbi atunci când va fi pregătită să o facă. La vârsta de 4 ani, limbajul ei era asemenea cu cel al vărului de 2 ani. Mama era îngrijorată, dar toți din casă simțeau că va deveni o bună vorbitoare, deoarece înțelegea propoziții și fraze complicate și reacționa adecvat la ele. (categoria: *limbaj întârziat pe model normal*)

Aceste manifestări diferențiază o întârziere patologică de limbaj de o întârziere pe model normal. Copiii cu întârziere pe model normal dau semne de înțelegere a verbalizărilor din anturaj (înțeleg înainte de a vorbi). După ce vorbesc, întârzierea se manifestă în raport cu nivelul mediu al

dezvoltării vorbirii pentru vârsta cronologică respectivă: vocabularul este mai sărac, redus la cuvinte uzuale, iar posibilitățile de formulare a propozițiilor sunt limitate.

Caz 3. Toată copilăria a vorbit. Părinții erau mândri de el/ea, dar la grădiniță educatoarea nu a fost încântată de deprinderile lui/ei de limbaj. Ea spunea că, deși participa frecvent la discuții, judecățile sunt sărace, folosește jargonul și leagă nepotrivit cuvintele. Colegii erau iritați că le repeta întrebările în loc să răspundă la ele. (categoria; *limbaj calitativ diferit de limbajul normal*)

Ultimul caz este apropiat de ceea ce a fost definit drept handicap sociocultural; există un decalaj între criteriile familiale de apreciere și standardele impuse de grădiniță, generând o problemă de interpretare, respectiv dacă limbajul copilului prezintă un deficit sau o diferență culturală. Pentru a reduce acest decalaj, mediul preșcolar și școlar trebuie să ofere un cadru de participare activă a copilului la dezvoltarea și perfecționarea capacităților sale lingvistice.

Alături de stres și eșecuri repetate, greșelile educative pot declanșa mutismul electiv (sau voluntar), care se manifestă prin refuzul de a vorbi cu anumite persoane, în anumite împrejurări sau, mai grav, cu toți din jur și în orice împrejurare. Dacă în activitățile desfășurate în școală personalul didactic va persista în atitudinea de încurajare activă a exprimării copiilor și le vor oferi, în forme neagresive, dar ferme, modele bune de vorbire, atunci ei vor părăsi formele incorecte (fonetice, morfologice, sintactice).

Dintr-o altă perspectivă, putem clasifica tulburările de limbaj în cinci categorii:

- *tulburări fonologice* - persoana nu produce sunetele conform cu regulile lingvistice ale comunicării;

- *tulburări morfologice* - privesc construcția cuvintelor ca formă, număr, gen, caz, mod, timp etc.;

- *tulburări sintactice* - încălcări ale regulilor de codificare a mesajelor, în ceea ce privește ordinea cuvintelor în propoziții și fraze;

- *tulburări semantice* - privesc simbolistica, acordarea de semnificații, codificarea și decodificarea cuvintelor și frazelor;

- *tulburări pragmatice* - combină discordant limbajul verbal cu comunicarea nonverbală.

Dificultățile de învățare a conținutului limbajului se referă la aspectele semantice ale limbii; asimilarea cuvintelor limbii (vocabularul, fondul lexical al limbii) nu se rezumă la memorarea etichetelor lingvistice, ci implică procese subiective de cunoaștere a realității și de reprezentare simbolică și analitică (simboluri, concepte, judecăți și raționamente); acest proces începe în copilăria mică și continuă de-a lungul vieții prin:

- cunoașterea obiectelor și proprietăților lor esențiale;

- categorisirea obiectelor și ierarhizarea lor;
- cunoașterea fenomenelor (relații între obiecte, schimburi, apariții, dispariții, deplasări, înlocuiri etc.);
- categorisirea fenomenelor;
- relații între fenomene și relații între obiecte și fenomene.

Astfel, se învață codificarea, adică acordarea de semnificații sistematice și reprezentarea lumii externe în idei verbalizate. Codificarea și decodificarea sunt activități mentale complementare, complicate și vulnerabile în învățare. Prevenirea acestor dificultăți, frecvent întâlnite și greu de ameliorat, începe în copilărie (de la 3-4 ani) și continuă în școală, cu aportul părinților, educatorilor, învățătorilor, profesorilor.

Dificultățile în învățarea utilizării limbajului pot apărea chiar dacă elevul a interiorizat forma și conținutul acestuia, însă nu le utilizează eficient în comunicare. Un bun utilizator al limbajului sesizează intențiile din limbajul partenerilor și se adaptează la contextul comunicării pentru a-și realiza propriile intenții. Pentru prevenirea dificultăților de utilizare a limbajului, programele școlare își propun exersarea comunicării, coordonată de educator și conștientizată de către elev. Elevii cu dificultăți de utilizare a limbajului nu sunt capabili în suficientă măsură;

- să pună întrebări și să exprime diverse cerințe;
- să obțină și să rețină informații utile;
- să aibă comentarii la obiect;
- să susțină un monolog coerent, consistent și continuu;
- să beneficieze de atenția unui partener de discuție;
- să dea sens figurat unor exprimări;
- să asculte concentrat;
- să preia și să dezvolte ideile altuia;
- să schimbe cursul discuției în direcția dorită;
- să combată rațional ideile pe care nu le împărtășește.

Cele trei aspecte ale limbajului (formă, conținut și utilizare) funcționează simultan și corelat. Acestea sunt adesea solicitate în școală, iar un limbaj deficitar creează elevului un grav prejudiciu.

C. Păunescu identifică trei categorii de sindroame răspunzătoare de tulburări ale limbajului:

- *sindromul dismalurativ* - condiționat fie de un ritm propriu de dezvoltare, fie de o încetinire a ritmului obișnuit de dezvoltare a vorbirii, cauzată de factori somatici, afectivi sau

sociali, manifestat prin întârzierea simplă în apariția și dezvoltarea vorbirii, dislalia de evoluție, bâlbâiala fiziologică, dislexia-disgrafia de evoluție ;

- *sindroame extrinsece limbajului și vorbirii* - afectează rostirea prin interesarea laturii instrumentale a limbajului (malformații periferice structurale, leziuni periferice motorii sau senzoriale, leziuni subcorticale); formele de manifestare sunt dislalia, disartria, disritmia (bâlbâiala, tahilalia, bradilalia);

- *sindroame intrinseci limbajului și vorbirii* - caracterizate printr-o simptomatologie de tip afazic, datorată unor leziuni la nivelul structurilor cortico-subcorticale ale elaborării ideationale a limbajului; în aceste condiții, limbajul și vorbirea sunt de tip disfazic (sindromul dizintegrativ) sau de tip afazic (sindromul dezintegrativ), și în acest caz cunoașterea specificului de manifestare clinică a principalelor tulburări de limbaj este o condiție fundamentală în stabilirea unui diagnostic diferențial, absolut necesar conturării programului terapeutic, precum și în prognosticul tulburării fiecărui copil în parte.

Etiologia tulburărilor de limbaj, la rândul ei, este de o mare diversitate și cunoașterea cauzelor care determină tulburarea este o altă condiție de bază în stabilirea programului terapeutic și a strategiei de lucru cu copilul deficient. Analiza cauzelor a putut stabili următoarele categorii etiologice:

1. Cauze care acționează în *perioada prenatală*:
  - a) boli infecțioase ale mamei în perioada sarcinii;
  - b) incompatibilitatea Rh între mamă și făt;
  - c) intoxicații;
  - d) traume mecanice (care lezează fizic organismul fătului) sau psihice (stres, spaimă, emoții intense resimțite de mamă);
  - e) carențe nutritive etc.
2. Cauze care acționează în *timpul nașterii*:
  - a) traumatisme obstetricale;
  - b) nașteri prelungite care duc la asfixii și leziuni ale sistemului nervos central.
3. Cauze care acționează în *perioada postnatală*:
  - a) cauze organice de natură centrală sau periferică:
    - leziuni ale sistemului nervos central provocate de unele traumatisme mecanice;
    - afecțiuni ale aparatului auditiv și fonoarticulator care împiedică recepția și emiterea sunetelor (perforarea timpanului, anomalii ale buzelor, limbii, maxilarelor);

- boli infecțioase ale copilăriei (encefalita, meningita, scarlatina, tuberculoza, rujeola, pojarul etc.);

- intoxicații cu substanțe chimice, medicamente, alcool care pot afecta organic sau funcțional mecanismele neurofiziologice ale limbajului;

b) cauze funcționale - privesc sfera senzorială (receptoare) și motorie (efectoare):

- tulburarea proceselor de excitație și inhibiție la nivelul cortexului;

- insuficiențe funcționale ale sistemului nervos central;

- insuficiențe motorii la nivelul aparatului fonoarticulator (spasticitate sau tonus scăzut al musculaturii, afecțiuni pe traiectul nervului motor);

- deficiențe ale auzului fonematic (hipoacuzii, discriminare senzorială redusă);

c) cauze psihopedagogice - determină în special tulburări de ritm și fluență a vorbirii:

- deficiențe mintale;

- tulburări ale memoriei, atenției, reprezentărilor vizuale și acustice ;

- tulburări în sfera personalității (neîncredere în sine, timiditate, supraaprecierea imaginii de sine etc.);

d) cauze psihosociopedagogice:

- slaba stimulare a vorbirii copilului în ontogeneza timpurie;

- carențe pedagogice (stimulare deformată a vorbirii, imitarea unor modele cu vorbire deficitară, necorectarea la timp a tulburărilor de vorbire);

- suprasolicitare, stări conflictuale, oboseală, fenomenul de bilingvism (obligarea copilului de a învăța o limbă străină înainte de a-și forma deprinderile necesare în limba maternă).

Pornind de la tipologia și aspectele etiologice ale tulburărilor de limbaj, pot fi făcute următoarele considerații psihopedagogice cu privire la persoana și personalitatea unui subiect logopat:

- există un anumit grad de fragilitate și instabilitate la nivelul unor trăsături ale personalității din cauza intervenției unor factori perturbatori în relațiile cu stimuli externi care determină inerție în comunicare, teama de a pronunța cuvinte, manifestări comportamentale anormale, rigiditate, izolare.

- în funcție de particularitățile temperamentale, vârsta, educația și dezvoltarea mintală a logopatului, tulburările de limbaj pot provoca și stări de excitație psihomotorie: manifestate prin agitații permanente, în alte situații putem întâlni tulburări afectiv-emoționale și volitive care pot culmina cu stări de depresie prelungite.

- la persoanele cu tulburări de vorbire pot fi identificate contradicții în rezolvarea problemelor și în studierea modalităților de acțiune mintală și practică. Atunci când aceste stări se

prelungesc și devin cronice, apar stări conflictuale interne ce influențează negativ formarea caracterului și dezvoltarea normală a proceselor psihice.

- tulburările de limbaj pot constitui un factor stresant atunci când deficientul nu găsește la cei din jur înțelegerea necesară față de situația sa sau când nu întrevede perspectiva corectării și recuperării acestor tulburări. În asemenea situații, subiectul trăiește stări de disconfort, nesiguranță în vorbire sau alte activități, surmenaj fizic intelectual, pe fondul cărora se pot instala complexe de inferioritate, anxietate, izolare de cei din jur.

- în cazul deficiențelor de intelect, tulburările de limbaj pot determina accentuarea tulburărilor psihice și de comportament ca urmare a deficitului funcțiilor de cunoaștere și de exprimare, a imaturității afective, a creșterii sugestibilității, impulsivității, rigidității psihomotorii, împiedicând semnificativ aprecierea corectă și adecvată situațiilor de viață cu efecte imediate în comportamentele adaptive la stimulii de ambianță.

- de asemenea, la copiii cu deficiență mintală, decalajul dintre dezvoltarea limbajului și celelalte funcții psihice este foarte evident, deoarece posibilitățile de înțelegere, de idee și de creație rămân limitate, în timp ce capacitatea de exprimare înregistrează progrese interesante.

Copilul deficient mintal are totuși posibilitatea să-și însușească unele formule stereotipice pe care le utilizează în conversații simple. Chiar dacă expresii lingvistice de argou sunt învățate fără eforturi și sunt frecvent întâlnite în limbajul cotidian, comunicarea nu se desfășoară după o anumită logică, deoarece asociațiile nu pot fi conștientizate pe deplin și nu cuprind abstractizări, generalizări. Regulile gramaticale sunt deseori utilizate defectuos, ceea ce scade claritatea mesajului și a comunicării în general. Principala și cea mai stabilă caracteristică o reprezintă imaturitatea vorbirii, care se accentuează în raport cu gravitatea deficienței mintale.

La copilul de 2-3 ani, imaturitatea vorbirii nu este atât de evidentă, dar, cu timpul, diferențele dintre vorbirea copilului normal și cea a copilului deficient se accentuează tot mai mult și din cauza fenomenelor de perseverare caracteristice structurilor mintale neevoluate ale acestuia din urmă. Fenomenele de perseverare ce apar frecvent se extind de la nivelul sunetelor și silabelor la cuvinte chiar propoziții, ceea ce da o notă dezagreabilă vorbirii, iar comunicarea devine tot mai confuză.

- conduita verbală a deficienților mintal este dominată de caracteristicile emoțional-afective care nu întotdeauna întregesc conținutul semantic, ci, dimpotrivă, estompează activitatea cognitivă. La acestea se adaugă multe elemente neesențiale și redundante care îngreunează recepția informației de către auditor și determină ca întreaga comunicare să fie centrată pe sens, și nu pe semnificații.

- ca o caracteristică generală, toate categoriile de deficienți mintal întâmpină dificultăți atât în înțelegerea contextului în care se desfășoară conduita verbală, cât și în plasarea comunicării într-un context organizat. Dacă avem în vedere cele trei straturi contextuale, și anume: contextul total, care nu este identic cu contextul situațional, contextul explicit, care este mai evident în limbajul oral, și contextul verbal sau discursiv, de natură strict lingvistică, observăm că ele nu sunt organizate în comunicare la deficientul mintal și nici nu apar bine delimitate.

- atunci când tulburările de limbaj apar pe fondul altor deficiențe, precum cele senzoriale sau fizice, tulburările personalității, deja existente, în mai toate cazurile se accentuează.

La deficienții de auz și de vedere, tulburările de vorbire creează probleme suplimentare în procesul de integrare socială, din cauza absenței sau slabei înțelegeri a vorbirii (în cazul deficienților de auz) sau rolului compensator al cuvântului în structurarea reprezentărilor (la deficienții de vedere), în ambele situații existând riscul reducerii relațiilor sociale, date fiind dificultățile de comunicare și înțelegere a mesajului între interlocutori.

- în situațiile obișnuite de viață, fiecare persoană folosește un stil propriu de exprimare orală și scrisă, cu anumite particularități strâns legate de nivelul și gradul său de cultură. La persoanele cu tulburări de limbaj, chiar și atunci când posedă un nivel de cultură avansat, se observă o anumită rețineră în a-și prezenta ideile, gândurile în raport cu posibilitățile pe care le au, un argument în plus pentru prevenirea și corectarea acestor tipuri de tulburări.

BIBLIOGRAFIE

- Bratu, Bianca, Preșcolarul și literatura, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977;
- Păunescu, Constantin, Tulburări de limbaj la copil, Editura Medicală, București, 1984;
- Schiopolu, Ursula, Psihologia vârstelor, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981;
- „Activitatea integrată în grădiniță” - ghid pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar, Didactic Publishing House, 2008;

ȘCOALA DE VARĂ „TRADIȚII ÎN CURTEA LUI CREANGĂ”

Prof. dr. Martiniuc Elena-Luminița
Școala Gimnazială „Ion Creangă” Suceava

PREZENTAREA PROIECTULUI

1. Argument, justificare:

Conceptul de „copilărie” este definit ca „perioadă a vieții omenești de la naștere până la adolescență; timpul când este cineva copil”. Această perioadă este completată și de atribute precum creștere, dezvoltare, joacă, bucurie, curiozitate, entuziasm dar și nevoie de îndrumare, educație, ocrotire, încurajare. Pe lângă acestea se adaugă și nevoia copiilor de a fi împreună cu alți copii, de a se dezvolta împreună, de a colabora. Vacanța este asociată cu copilăria, cu seninătatea, bucuria și lipsa de griji. Vacanța de vară este o perioadă a descoperirilor, dar și al autodescoveririi, al investigării propriilor puteri și aptitudini. Vacanța înseamnă joc și prieteni. Când vacanța este petrecută frumos, într-un mod util, cu alți copii, ea dă naștere unor amintiri ce tezaurizează frumusețea unui anotimp și al unei etape de viață. În acest sens, ne-am gândit la „Tradiții în curtea lui Creangă”, o posibilă școală de vară, un experiment care să ofere copiilor șansa de a fi împreună cu alți copii, de a se bucura de activitatea și jocul în grup, de a experimenta eficiența și trăinicia învățării prin jocurile de altădată, de a descoperi valorile păstrate și promovate de satul românesc de-a lungul timpului, de a-și dezvolta aptitudinile artistice și interesul pentru creația populară. Nu avem experiență în derularea unor asemenea proiecte, dar ne dorim să experimentăm o asemenea alternativă educatională. În primul rând, pentru că această școală de vara s-ar inscrie în seria de manifestări și programe ocazionate de proclamarea anului 2019 ca *An omagial al satului românesc* de Patriarhia Română, și în al doilea rând, în școala noastră există copii cu dificultăți de învățare (CES), copii proveniți din familii monoparentale sau cu părinți plecați la muncă în străinătate care simt nevoia de a fi valorizați prin oferirea unui spațiu mai mare de afirmare a capacităților și aptitudinilor lor. Pentru acești copii, o asemenea școală de vară le poate oferi modele de petrecere a timpului liber în mod plăcut și util, modele în opoziție cu ceea ce oferă media ori „găștile” care tind să acapareze tot mai mulți copii de la vârste tot mai mici.

2. Obiective generale/specifice:

1. Dezvoltarea imaginației și creativității, ca premisă a descoperirii unor talente latente;
2. Cultivarea bucuriei de a fi împreună cu ceilalți, manifestată prin toleranță, colaborare, solidaritate;
3. Exersarea și dezvoltarea capacității de a relaționa cu cei din jur;

4. Perfecționarea unor abilități practice/artistice/sportive;
5. Creșterea încrederii în propriile capacități și a stimei de sine;
6. Îmbunătățirea relațiilor elevilor cu școala, cu colegii, cu cadrele didactice ca premisă a sporirii atractivității unității școlare;
7. Creșterea vizibilității școlii prin intermediul activităților de diseminare a proiectului.

INFORMAȚII DESPRE APLICANT/ORGANIZATOR:

Numele instituției/unității de învățământ aplicante:	ȘCOALA GIMNAZIALĂ „ION CREANGĂ” SUCEAVA
Adresa completă	B-dul „1 Decembrie 1918”, F.N.
Nr. de telefon	0330102210
Site și adresă poștă electronică	scoalacreanga@yahoo.com
Coordonator/i (<i>nume și prenume, funcție, date de contact</i>)	Prof. dr. Martiniuc Elena-Luminița-director (tel. 0741525301, e-mail elena_martiniuc@yahoo.com) Prof. Florea Adriana- coordonator de proiecte și programe educative (tel. 0744520547, e-mail floreadriana@yahoo.com)
Numărul cadrelor didactice participante	6
Numărul elevilor participanți la proiect	20
Experiență în desfășurarea activităților din cadrul școlilor de vară (<i>Denumirea școlii de vară, instituția organizatoare, numele și prenumele coordonatorului</i>)	-

INFORMAȚII DESPRE PROIECT

1. **Denumirea proiectului Școala de vară:** „Tradiții în curtea lui Creangă”
2. **Domeniul în care se încadrează proiectul:** cultural-artistic și sportiv
3. **Ediția nr. 1**
4. **Grup țintă (număr și descriere):** La activitățile proiectului vor participa 20 de elevi din clasele primare și gimnaziale care au dificultăți de învățare, fac parte din familii monoparentale sau cu părinți plecați la muncă în străinătate.
5. **Perioada de desfășurare:** 19-23 august 2019

6. Scopul proiectului:

Stimularea implicării voluntare a copiilor în activități recreativ-instructive, cu promovarea și valorizarea potențialului individual și de grup a acestora, precum și dezvoltarea de competențe de comunicare, lucru în echipă, competențe artistice.

7. Rezumatul proiectului:

Activitățile școlii de vară se desfășoară pe parcursul a cinci zile între orele 9.00-15.00 în care elevii vor învăța să-și deprindă tehnica încondeierii ouălor folosind aplicarea succesivă a straturilor de ceară, să-și însușească tehnici de cusături cu motive tradiționale, să-și dezvolte simțul artistic prin pictarea icoanelor pe sticlă, să cunoască lumea satului, a tradițiilor și obiceiurilor prin dramatizarea unor capitole din opera lui Ion Creangă, să cunoască și să exerseze jocurile de altădată din lumea satului.

8. Bugetul proiectului:

Buget total	Buget propriu	Buget parteneri	Cazare		Masă	
2000 RON	2000 RON			Nu	Da	

9. Descrierea activităților, programul de activitate al școlii de vară:

Nr. crt.	Denumirea activității	Mod de realizare	Perioada	Cine răspunde
1.	<i>Încondeierea ouălor în Bucovina</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Prezentarea proiectului și programului de activități; - Jocuri de energizare; - Vizionare film documentar despre încondeierea ouălor în Bucovina; - Activitate practică de încondeiere a ouălor folosind aplicarea succesivă a straturilor de ceară; - Feedback-ul activității; completarea jurnalului școlii de vară. 	LUNI, 19 august 9.00-15.00	Prof. dr. Martiniuc Elena- Luminița Prof. înv. primar Grădinar Adriana Pr. Martiniuc Ionel Mugurel

2.	<i>Îndeletniciri uitate. Să reînviem tradițiile.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Jocuri de energizare; - Prezentarea poveștii iei românești: cămașa populară de la origini până în prezent; - Realizarea unor semne de carte cu motive tradiționale-activitate practică; - Prezentarea unor tradiții și obiceiuri din lumea satului-vizită la biserica „Sfânta Cruce” Suceava; - Feedback-ul activității; completarea jurnalului școlii de vară. 	MARTI, 20 august 9.00-15.00	<p>Prof. dr. Martiniuc Elena- Luminița</p> <p>Prof. înv. primar Faliboga Elena</p>
3.	<i>Icoana pe sticlă- expresie a sufletului românesc</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Jocuri de energizare; - Prezentarea unor generalități despre icoanele pe sticlă și a etapelor de lucru a acestora; - Realizarea unor icoane pe sticla- activitate practică; - Feedback-ul activității; completarea jurnalului școlii de vară. 	MIERCURI, 21 august 9.00-15.00	<p>Prof. Florea Adriana</p> <p>Prof. înv. primar Grădinaru Adriana</p>
4.	<i>Satul lui Creangă</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Jocuri de energizare; - Lecturarea unor capitole din opera marelui povestitor, Ion Creangă, despre lumea satului; - Dramatizarea unei secvențe din opera lui Ion Creangă despre „țăranul” Creangă; - Realizarea recuzitei pentru montarea piesei de teatru; - Vizită la Muzeul Satului 	JOI, 22 august 9.00-15.00	<p>Prof. înv. primar Cristina Rotaru</p> <p>Pr. Vasile Baltag</p>

		Bucovinean; - Feedback-ul activității; completarea jurnalului școlii de vară;		
5.	<i>Jocuri de altădată</i>	- Discuții despre jocurile copilăriei de altădată; - Activitate practică- jocuri pe care le practica copiii odinioară; - Feedback-ul activității; completarea jurnalului școlii de vară;	VINERI, 23 august 9.00-15.00	Prof. Jijie Alexandrina

10. Rezultate calitative și cantitative așteptate ca urmare a implementării proiectului:

Rezultate calitative:

- Îmbunătățirea relațiilor dintre elevi;
- Realizarea unui parteneriat eficient dintre Școală-Familie;
- Implicarea părinților în activitățile extracurriculare ale școlii;
- Convingerea părinților asupra importanței utilizării corecte a timpului liber al copiilor lor;
- Creșterea încrederii părinților în instituția școlară;

Rezultate cantitative:

- Participarea unui număr de 20 de elevi la programul Școlii de vară;
- Realizarea unor activități și produse de calitate: 20 ouă încondeiate, 20 de semne de carte, 20 de icoane pictate pe sticlă, un CD cu piesa de teatru;
- Încheierea unui parteneriat cu Parohia „Sfinții Apostoli” Solca.

11. Modalități de monitorizare:

- tabelele de participare;
- procesele verbale de la activități;
- regulamentele de concurs;
- materialele realizate;
- poze și filmări;

12. Modalități de evaluare:

- Expoziție cu produsele realizate de elevi;

- Portofoliul activităților;
- Chestionare de feedback zilnic și de final pentru copii dar și chestionare pentru părinți;
- Fotografii ale tuturor activităților desfășurate;
- Diplome pentru participanți

13. Activități de promovare/mediatizare și de diseminare:

- Prezentarea programului în cadrul primei ședințe a comisiilor metodice și în Consiliul Profesoral;
- Realizarea unor flyere și a unui afiș de prezentare a proiectului;
- Publicarea unor articole în presa scrisă și on-line;
- Realizarea unei prezentări Power Point care să fie publicată pe blogul școlii, site-ul școlii sau pe pagina de Facebook;
- Realizarea unor materiale care să valorifice experiența dobândită și prezentarea lor la sesiuni de referate și comunicări, simpozioane și alte activități care presupun schimbul de bune practici.

14. Modalități de asigurare a continuității /sustenabilității proiectului:

- Acest proiect se dorește a fi un posibil deschizător de drum în cultura noastră organizațională, un proiect care ar putea contura un adevărat brand de perspectivă a școlii;
- Pentru sustenabilitatea proiectului, ne vom axa pe sensibilizarea autorităților locale și atragerea în activități a acestora și a părinților dispuși să sprijine acest proiect și în continuare.

15. Impactul ediției precedente: -

16. Parteneri implicați în proiect, descrierea parteneriatului (*roluri și responsabilități în proiect*)

Pr. Vasile Baltag, preot al Parohiei Sfânt Cruce Suceava- acord de parteneriat- facilitează organizarea expoziției cu produsele realizate în cadrul proiectului, sprijină organizarea de activități extracurriculare, contribuie la promovarea activităților desfășurate.

Pr. dr. Martiniuc Ionel Mugurel, preot al Parohiei „Sfinții Apostoli” Solca- acord de parteneriat- sponsorizează cu materiale activitățile proiectului, oferă diplome, cărți copiilor implicați în proiect.

MODELUL EDUCAȚIONAL AMERICAN -DE LA EDUCAȚIA SPECIALĂ, LA EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

Prof. Divisevici Ana Maria

Colegiul Național *Mihai Eminescu* Suceava

7

Rezumat:

În acest articol, pe baza analizei observațiilor efectuate de specialiștii americani în educație, am încercat să realizez o radiografie a evoluției abordării relației dintre „educația specială” și educația „incluzivă”, în contextul implicării cadrelor didactice.

Cuvinte-cheie: incluziune, nevoi speciale, practici educaționale, educația profesorilor.

Introducere:

Sistemul american de învățământ prezintă câteva particularități specifice. De la un stat la altul, există diferențe de curriculum, de organizare a sistemului de învățământ, de desfășurare a activităților extrașcolare. De exemplu, în unele state, școlarizarea este obligatorie până la vârsta de 16 ani, pe când în alte state, elevii nu pot să își întrerupă în mod legal perioada de studii până la vârsta de 18 ani. Punctul comun al sistemelor educaționale din statele americane este dat de organizarea pe trei niveluri: elementar/primar, secundar (care reunește învățământul general cu cel liceal) și postsecundar/superior. Copiii încep să meargă la școală începând cu vârsta de 5 ani și finalizează liceul la vârsta de 18 ani (învățământul K-12 se referă la întregul ciclu primar și secundar de școlarizare). În funcție de stat, modelele după care învățământul este structurat sunt următoarele:

- Modelul 6+3+3: școala primară (K-5), școala generală (6-8), liceul (9-12);
- Modelul 8+4: școala primară (K-8), liceul (9-12);
- Modelul 6+6: școala primară (K-6), școala generală și liceul combinate (*junior & high school*, 7)

Studiile bazate pe experiența profesorilor evidențiază faptul că educația incluzivă explorează implicațiile utilizării conceptului de „nevoi speciale” - în raport cu tendințele de implementare a incluziunii în practică, ducând în mod direct spre tensiunile care decurg din aceste relații.

Cercetările au evidențiat necesitatea abordării sistemice a procesului educațional prin încercarea de a răspunde la o serie de întrebări: Cum reacționează profesorii la diferențele dintre elevii lor? Ce cunoștințe au profesorii pentru a răspunde mai eficient la diversitatea din clasele lor?

Care sunt rolurile pregătirii profesorilor și ale dezvoltării profesionale continue? Cum pot fi profesorii mai bine pregătiți să lucreze cu grupuri mixte de elevi? În căutarea răspunsurilor la aceste întrebări, Lani Florian de la Universitatea din Aberdeen concluzionează, acum mai bine de 10 ani, că societatea ar trebui să se uite mai atent la practicile educaționale și să se întreprindă o examinare amănunțită a modului în care profesorii lucrează în sălile de clasă cu elevii. Cercetătoarea americană sugera că, prin examinarea „lucrurilor pe care le pot face profesorii” vom începe să dăm sens conceptului de incluziune.

Cuprins:

Politicile educaționale de incluziune erau în general înțelese ca parte a unei agende în sensul respectării drepturilor omului, care solicită acces la educație. Cu toate acestea, au existat și multe interpretări despre ceea ce constituie drepturile educaționale și modul în care acestea trebuiau evaluate. Există o diferență între un drept la educație (acces) și drepturi în educație (echitate)? Garantează școala egalitatea socială, dreptul la un învățământ echitabil pentru un student care a fost identificat ca având nevoi educaționale speciale? Ce metode educaționale garantează echitatea? Educația specială este parte din problemă sau o parte a soluției în îndeplinirea drepturilor educaționale ?

În SUA, administrația federală a încercat să creeze și să construiască un cadru optim pentru ca persoanele cu cerințe educaționale speciale, să aibă acces în școlile obișnuite. Aceste instituții au trebuit să se adapteze unei pedagogii „centrate pe copil”, capabile să vină în întâmpinarea acestor situații.

Acum 35 de ani, educația specială a fost văzută mai degrabă ca o „soluție” decât ca o „problemă” din perspectiva echității sociale în educație, dar care se pare că nu a reprezentat soluția viabilă pentru toți actorii implicați în procesul educațional.

Educația specială a suportat critici în spațiul social și educațional. Astfel, Tomlinson -1982, arăta că, nedreptățile care pot apărea în sistemele educaționale conexe cu organizarea separată a procesului educativ pentru elevii cu nevoi speciale reprezintă o abatere de la ceea ce este considerat a fi norma. Sociologii și pedagogii au început să scrie despre paradoxul educației speciale, pe de-o parte ca fiind modul de a îndeplini obiectivele umanitare și de control ale societății, dar pe de altă parte, fără realizarea unei integrări reale a elevilor cu nevoi speciale, așa cum arătau studiile realizate de Cole (1989) și Lazerson (1983).

Această problemă socială a educației speciale i-a determinat pe mulți să îmbrățișeze ideea educației incluzive ca alternativă.

În prezent, educația incluzivă se bazează pe principiul potrivit căruia, școlile locale ar trebui să ofere condiții optime pentru educație tuturor copiilor, indiferent de orice diferență percepută, dizabilitate sau alta diferență socială, emoțională, culturală sau lingvistică. Dar, dacă educația specială nu a fost răspunsul, cum au reușit școlile să asigure un sistem performant pentru toată lumea?

Dacă educația incluzivă trebuia să fie a procedeu de rezolvare a diferențelor individuale din cadrul sistemului educațional și forma prin care se asigură procedee de educare disponibile tuturor cursanților, ce rol ar fi îndeplinit profesorii specialiști și care ar trebui să fie natura expertizei lor? Atunci, ca și acum, nu au existat răspunsuri ușoare la aceste întrebări care au alimentat dezbaterile despre educație specială versus educație incluzivă.

Specialiștii au monitorizat sistemul de învățământ american și au ajuns la concluzia că trebuiau luate în considerare, pe lângă nevoile elevilor, și nevoile profesorului. Au fost analizate cerințele de pregătire de specialitate, modul în care profesorii au identificat elevii care au nevoi educaționale „speciale” sau „suplimentare” prezenți în sistemul de învățământ de masă. S-a constatat că uneori lipsea suportul didactic și metodologic necesar pentru procesele educației incluzive.

Au fost introduse măsuri de lucru în echipă, prin colaborarea între profesori și psihologi, au fost aplicate metode de lucru mai productive în sprijinul cursanților cu nevoi speciale. În timp, s-a ajuns la concluzia că este mai productivă experiența practică a cadrului didactic, a ceea ce profesorii fac, mai degrabă decât prin ceea ce li se spune să facă, prin metodologii și norme, aceste experiențe fundamentând conceptul de educație incluzivă.

Educație specială sau incluzivă?

În „*Reimaginarea educației speciale*”, profesoara Florian Lani (2007) evidențiază că educația specială prezenta anumite probleme și era o soluție simplistă, nedreaptă pentru educația elevilor cu anumite nevoi de învățare. Educația specială oferea parțial acces la educație tinerilor cu dificultăți în învățare, prin sisteme de învățământ care se bazau pe diferite forme de învățare, pentru diferite tipuri de cursanți. Unii specialiști au subliniat faptul că educația cu necesități speciale era văzută pe scară largă ca fiind un mecanism prin care elevii care întâmpinau dificultăți în învățare să fie incluși în sistemul de învățământ, dar și excluși din formele de școlarizare în masă.

Pentru unii, scopurile au justificat mijloacele - accesul la anumite forme de predare, dedicat elevilor cu nevoi speciale era preferabil, față de educația într-un sistem de masă, pentru cei care nu reușeau să atingă standardele educaționale impuse de învățământul clasic. Alții au respins acest

punct de vedere și au căutat noi mijloace sub forma educației incluzive, ca înlocuitor pentru educația cu nevoi speciale și problemele sale asociate precum marginalizarea și excluderea.

Cercetători precum Tony Booth (1998) au adus argumente puternice, pentru respingerea educației speciale ce ducea la efecte grave, precum procesele de excludere și izolare, acesta susținând un sistem educațional de incluziune pentru toți cursanții.

Cu toate acestea, în timp, cercetările privind educația incluzivă au evidențiat faptul că nu putea fi vorba de respingerea educației cu nevoi speciale. O justificare importantă pentru continuarea sprijinului „special” sau „suplimentar” pentru unii elevii, încadrați în sistemul educațional special, se baza pe faptul că aceasta reprezenta o necesitate reală, pentru că, generic, sistemul școlar avea scop utilitar și era bazat pe conceptul larg răspândit, că inteligența este fixă, cuantificabilă și distribuită normal.

Astfel, în limbajul educațional familiar, predarea și învățarea reprezentau în mod obișnuit satisfacerea nevoilor celor mai mulți cursanți, în timp ce doar câțiva elevi situați la capătul clasamentelor în evaluări aveau nevoie de suport suplimentar de învățare diferențiată. Educația acestora nu era în mod special conexă cu inteligența, învățarea activă prin joc și limbajul semnelor, acestea fiind adesea asociate conceptului „dificultăți de învățare”, consolidând astfel dihotomia dintre „unii” și „majoritatea” cursanților.

În consecință, se dovedește a fi deosebit de dificilă angrenarea procesului de incluziune în mod practic. În schimb, Norwich (2007), a identificat dilemele cu care se confruntă cadrele didactice și alți angajați ai școlii și despre feedbackul produs atunci când elevii experimentează dificultăți. Cum pot să construiască profesorii un sistem de învățare optim pentru toți elevii, fără perpetuarea efectelor stigmatizante, atunci când elevii sunt diferiți? Există diferențe care pot și trebuie ignorate? Care sunt diferențele care contează și cum le vor putea profesorii să le identifice?

Diferențele individuale între cursanți au conturat o nouă întrebare- ce contează în educație? Din perspectivă istorică, s-a considerat că diferențele importante din punct de vedere educațional dintre elevi s-au datorat unor aspecte generate de dificultățile diferite sau de deficiențele de învățare. Observațiile asupra disfuncțiilor mentale la persoanele care au dobândit leziunile cerebrale au dus la dezvoltarea teoriilor despre modul de funcționare a creierului și, pe această bază, s-au creat intervenții educaționale. Cadrele specializate au recomandat remedierea sau compensarea presupusei deprecierea mentale subiacente, pornind de la educația timpurie. Acest fapt a reflectat influența acestor idei asupra dezvoltării testelor și intervențiilor bazate pe un model de „Proces de Pregătire”, care presupunea că abilitățile de bază ar putea fi îmbunătățit prin formare (Kavale, 2007). A apărut astfel „Testul din Illinois al Abilităților Psihologice”, al lui Frostig, de educație

vizual- perceptuală, predarea diagnostic-prescriptivă și alte teste și intervenții publicitate sau discutate în paginile din documentul intitulat- *Educație Specială: Tendințele viitoare*. Aceste studii, ca rezultat a cercetărilor educaționale însă, au promis mult mai mult decât au fost capabile să furnizeze, eficacitatea acestor intervenții nu a produs rezultatul așteptat.

Ca răspuns, mulți cercetători au început să se concentreze mai precis pe modul de învățare în sine, ceea ce duce la dezvoltarea de noi strategii menite să sprijine elevii în înțelegerea materiei cuprinse în curriculum, mai degrabă decât să urmărească remedierea deficiențelor cognitive. După cum s-a observat, multe dintre aceste strategii au fost asociate cu teoriile predării și învățării teoretice și mai puțin practice, dedicate atingerii obiectivelor educaționale; din acest motiv s-a trecut la selectarea unor strategii bazate pe ce trebuie învățat, decât pe strategii dedicate situației de învățare personalizate a elevului.

Un rol important îl au bagajul informațional și experiența profesorului. Adesea s-a argumentat că lipsa de pregătire metodologică din partea profesorilor, atribuite lipsei de experiență, reprezintă una dintre principalele bariere în calea incluziunii (a se vedea, de exemplu, Forlin, 2001). În *Promovarea practicii incluzive* (Florian, 1998) s-a sugerat că profesorii au nevoie de cunoștințe despre dificultățile de învățare ale elevilor și e necesar să fie calificați în utilizarea metodelor și tehnicilor de predare

Din experiențele educaționale, s-a observat că pregătirea în domeniul practicii pedagogice în învățământul special are rădăcini în strategiile de predare utilizate în educația de masă, metodele de predare clasice putând fi adaptate pentru a ajuta studenții care au fost identificați ca având nevoi educaționale speciale.

Schirmer (2003), care a căutat să identifice ce este „special” despre educația specială, a arătat că practicile didactice care sunt eficiente pentru elevii identificați ca având nevoile educaționale speciale, funcționează și cu elevii care sunt încadrați în sistemul educațional de masă.

Lewis și Norwich (2005) au ajuns la o concluzie similară în studiile lor, considerând ca necesară revizuirea pedagogiei speciale. Au sugerat că procesul de învățare se bazează pe strategii de învățare, ce pot fi adaptate permanent în procesul didactic.

Concluzii:

În anumite situații, în SUA s-a practicat învățarea formală, metodele de învățare au fost organizate în mod contextual, fiind adaptate la situațiile de predare uneori insolite impuse de elevii cu nevoie speciale. Învățarea propriu-zisă și strategiile de învățare adoptate de profesori au fost în general determinate de experiența și aptitudinile dezvoltate în timp de către dascăli, în funcție de necesitățile și modurile de învățare ale elevilor.

Inițial, acum 20 de ani, se considera că, profesorii care lucrează în învățământul special utilizau forme de predare specializate, foloseau metode de predare specifice și proceduri care nu puteau fi utilizate sau identificate în învățământul de masă. În realitate, procesul de predare nu era foarte diferit, educația propriu-zisă nu apela la metode sau proceduri speciale, deși contextul putea fi destul de diferit.

Acum 20 de ani, în SUA au fost dezbătute modurile de abordare a sistemului educațional incluziv.

Specialista Lani Florian identifica două principii de bază, necesare profesorilor pentru a putea implementa acest model educațional:

Un prim principiu era acela că strategiile de predare sunt clasice, conforme învățământului de masă, dar adaptate pentru elevii cu capacități diferite de învățare. Din această perspectivă, decizii eficiente au fost analizate antrenând balanța dintre procesele de predare, strategiile aplicate, cantitatea informației pe de-o parte, iar pe de altă parte, capacitățile individuale de învățare ale elevilor speciali.

Cel de-al doilea principiu a fost acela că nu toți elevii sunt la fel.

Cadrele didactice erau nevoite să apeleze la ingeniozitate în procesul didactic și în mod permanent au adoptat decizii variate, multiple, au manifestat atenție la modul în care au fost abordate diferențele cognitive ale elevilor. Aceste diferențe au fost evaluate după intensitatea lor, dar nu au fost considerate criterii de diferențiere a elevilor, astfel că elevul era considerat ca având necesități speciale și abordări de predare suplimentare, atunci când problemele întâmpinate de acesta în procesul de învățare depășeau capacitățile cadrului didactic de a gestiona situația.

S-a constatat astfel că, atunci când elevii întâmpinau dificultăți, profesorii aveau nevoie de noi abordări pentru a găsi soluțiile optime în vederea sprijinirii lui.

Scopul profesorilor în procesul didactic specific unei educații incluzive așa cum era conceptualizat în *Proiectul de Practică Incluzivă al Universității din Aberdeen* era să dezvolte o nouă abordare în pregătirea profesorilor pentru a se asigura două obiective:

- O mai mare conștientizare și înțelegere asupra problemelor educaționale și sociale care pot afecta capacitatea de învățarea copiilor;
- Necesitatea adoptării unor proceduri pe care profesorii să le poată folosi pentru a sprijini și face față unor astfel de dificultăți.

O provocare majoră pentru profesorii care doresc să dezvolte în practică educația incluzivă este modul în care gândesc problema incluziunii. Un pas important în educația americană a fost acela de a îmbunătăți sistemul educațional nu doar prin adaptarea procesului la capacitățile diferite

de învățare ale elevilor, ci mai degrabă prin combaterea plafonării colective generate de lipsa de informare.

BIBLIOGRAFIE:

- Black-Hawkins, K., Florian, L. & Rouse, M. (2007) *Achievement and Inclusion in Schools*. London: Routledge.
- Booth, T. (1998) ‘From “special education” to “inclusion and exclusion in education”’, in P. Haug and J. Tøssebro (eds) *Theoretical Perspectives on Special Education*. Kristiansand Høyskole Forlaget: Norwegian Academic Press
- Cole, T. (1989) *Apart or a Part? Integration and the growth of British special education*. Milton Keynes: Open University Press.
- Cook, B. G. & Schirmer, B. R. (2003) ‘What is special about special education? Overview and analysis’, *Journal of Special Education*, 37 (3), 200–204
- Forlin, C. (2001) ‘Inclusion: identifying potential stressors for regular class teachers’, *Educational Research*, 29 (3), 200–210
- Florian, L. (2007) ‘Reimagining special education’, in L. Florian (ed.) *The Sage Handbook of Special Education*. London: Sage Publications.
- Florian, L. (2008) ‘Towards an inclusive pedagogy’, in P. Hick, R. Kershner and P. T. Farrell (eds) *Psychology foresearch*, 43 (3), 235–245
- Kavale, K. (2007) ‘Quantitative research synthesis: meta-analysis of research on meeting special educational needs’, in L. Florian (ed.) *Handbook of Special Education*. London: Sage.

PARTENERIAT GRĂDINIȚĂ – FAMILIE „ ÎMPREUNĂ , PENTRU COPII!”

Ed. Prof. Obreja Doruța Mihaela
Grădinița cu Program Prelungit „1-2-3” Suceava

„Eu sunt copilul. Tu ții în mână destinul meu. Tu determini, în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume. ”

Child’s Appeal

ARGUMENT

Marea provocare pentru educatorul de azi o reprezintă propunerea și derularea unor activități în parteneriat, care necesită creativitate și imaginație în inițiere, dinamism în organizare și desfășurare, toleranță și flexibilitate în luarea deciziilor și responsabilitate în evaluare.

Pentru a desfășura un proiect de succes în parteneriat cu actorii comunitari (familie / comunitate), trebuie să cunoaștem arta de a ști să răspundem, în egală măsură, nevoilor comunității.

În realizarea acestor tipuri de activități sunt antrenați cei mai importanți factori în actul educațional: copiii, familia, grădinița și comunitatea locală, iar prezența sistematică a părinților și a comunității în „viața grădiniței” sporesc interesul pentru educarea integrală a copiilor.

În toate tipurile de activități în parteneriat, un factor important, îl constituie climatul vieții de grup și al relației grădiniță–familie–comunitate. Este absolut necesar un climat stimulativ pentru fiecare, de încredere și prietenie, care să facă posibilă comunicarea liberă.

Unele activități au efecte imediate, pe plan cognitiv, emoțional, relațional, dar trebuie subliniat faptul că influența acestor activități nu se exprimă în activități singulare, ci prin sisteme de activități de diferite tipuri, într-o succesiune gradată. Această influență sistematică, de durată, își poate găsi expresia în planurile de activități educative în parteneriat ale grădiniței urmărind dezvoltarea armonioasă a copiilor, vizând toate dimensiunile personalității acestora. Se poate pune problema: „De ce unele grădinițe au succes în activitățile cu diferiți parteneri, iar altele nu?”

Un argument important este cel al modului în care grădinița înțelege să comunice cu partenerii educaționali. Eficiența tuturor formelor de comunicare depinde de folosirea adecvată și inventivă a canalelor existente de comunicare. O bună parte a teoriilor despre comunicare utilizate în relațiile publice se sprijină pe ideea lui Carl Hovland că, pentru a schimba atitudinile, trebuie mai întâi să schimbăm opiniile, iar încercarea de a face acest lucru se bazează pe comunicare. Pentru a obține eficiență în comunicare, obiectul efortului de comunicare trebuie să acorde atenție comunicării, să o înțeleagă, să o accepte și să și-o amintească.

Astfel, împreună cu părinții, am elaborat o planificare orientativă în care am trecut toate problemele pentru care ei, părinții, solicitau soluții. Acest gen de activitate se bucură și acum de succes deplin, mizând, împreună cu părinții copiilor, pe necesitatea cunoașterii și educării copiilor prin influența pozitivă a celor doi factori educaționali: grădinița și familia.

Beneficiile parteneriatului familie-grădiniță:

- I. Dialogul și conlucrarea facilitează schimbul de idei între părți!
- II. Parteneriatul anticipează și previne unele probleme!
- III. Parteneriatul oferă o alternativă la anumite acțiuni pe care trebuie să le realizeze instituțiile specializate.
- IV. Parteneriatul încurajează inovația și educația incluzivă!
- V. Parteneriatul stimulează participarea activă și responsabilă a tuturor în viața comunității!

SCOP

- Eficientizarea relației grădiniță - familie , printr-o colaborare coresponsabilă între aceste două părți, în vederea implicării, cât mai active, a familiei în procesul de formare a personalității preșcolarului.

OBIECTIVE

- Cunoașterea individuală a copiilor, urmărind manifestarea lor în familie și grădiniță;
- Folosirea unor metode eficiente pentru dezvoltarea psiho-afectivă;
- Inițierea unor acțiuni comune, prin contactul direct al grupului de părinți cu persoane abilitate să desfășoare un proces educațional;
- Găsirea unor soluții comune în educație;
- Studiarea unor cărți, documente, reviste de specialitate în vederea realizării unor dezbateri pe teme date;
- Valorificarea unor experiențe personale;
- Exprimarea opiniei participanților cu privire la acțiunile întreprinse în cadrul acestui parteneriat
- Încurajarea părinților în a face propuneri menite să aducă îmbunătățiri actului educațional din grădiniță/familie.

PĂRȚI IMPLICATE: părinți, bunici, copii, educatoare, consilier educațional, anturajul social al copilului.

ÎNDATORIRILE PĂRȚILOR

- Educatoare și profesor consilier:
  - să participe la fiecare întâlnire pentru a direcționa dezbaterile și a stimula prezența părinților;
  - să consilieze problemele care se ivesc în educarea copiilor, studiind cărți și alte materiale de specialitate de ultimă oră;

- să îndemne la lectură/studiu, familiile copiilor, recomandându-le cele mai accesibile materiale de specialitate.

Familia

- participă benevol, dar are obligația de a contribui la asigurarea bunului mers al parteneriatului și al materialului utilizat;

- părinții sunt invitați să împrumute sau să cumpere cărți de specialitate;

- familiile se sprijină reciproc, pentru încheierea grupului de copii, prin acțiuni comune care să sprijine educația incluzivă.

ÎNDATORIRI COMUNE

- pregătirea și asigurarea materialului de lucru (fișe, chestionare, cărți etc.);

- implicarea directă în cadrul activităților desfășurate și găsirea unor soluții în scopul rezolvării situațiilor de natură educațională.

DURATA: un an școlar.....

GRUP ȚINTĂ: familiile preșcolarilor

LOCUL DE DESFĂȘURARE: .....

RESURSE

UMANE:

- Coordonatori : profesori diriginți/educatoare

- familie copiilor.

MATERIALE: cărți, reviste, pliante, calculator, CD-uri, cameră video, ecusoane, aparat foto, creioane colorate, carioci, creioane cerate, foi albe și colorate, carton colorat, costume ;

FINANCIARE: bugetul minim alocat derulării parteneriatului, care provine din sponsorizări.

MODALITĂȚI DE REALIZARE

Ședințe cu părinții;

Lectorate pe diverse teme;

Activități, la grupă, desfășurate împreună cu părinții și copiii;

Activități extracurriculare desfășurate de copii cu dizabilități din instituții specializate;

Acțiuni caritabile și de voluntariat;

Vernisaje cu lucrări ale copiilor;

Expoziții cu vânzare, având drept expozate lucrări realizate de către copii, împreună cu părinții lor, în cadrul unor activități organizate la grădiniță;

- Sărbătorirea zilei de naștere a copiilor/onomasticii acestora;
- Vizite, excursii, drumeții;
- Serbări tematice.

IMPLEMENTAREA PROIECTULUI:

Cu ocazia desfășurării ședinței cu părinții, am pregătit un material vizând câteva particularități de vârstă ale copilului preșcolar. Suntem cu toții diferiți, de aceea am încurajat la implicare în viața grădiniței, prin toleranță, acceptare și sprijin reciproc, pentru reușite în educația copiilor. Părinții au ascultat cu interes expunerile și și-au exprimat dorința de a organiza întâlniri pe teme similare. În acest sens am realizat o planificare orientativă a temelor desfășurate pe parcursul parteneriatului, mizând pe cunoașterea și educarea copiilor prin influența pozitivă a celor doi factori educaționali: grădinița și familia. Am distribuit invitații pentru fiecare părinte, precizând data și locația desfășurării primei întâlniri.

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PROIECTULUI

Întâlnirile cu părinții se desfășoară lunar, cu o durată de aproximativ două ore, timp în care se transmit informații cu specific educațional, se dau exemple de bune practici, se împărtășesc experiențe proprii. La finele fiecărei întâlniri prezint tema viitoare pentru a oferi părinților posibilitatea de a medita și de a aduna informații din sfera cotidiană, din experiențele personale, de a-și așterne pe hârtie nelămuririle și „de ce-urile” și a încerca să facem lumină, împreună, în această zonă atât de neclară pentru unele familii.

Activitățile cu părinții îmbracă, de fiecare dată, o haină interactivă. În afară de discuțiile libere, pe tema propusă de ei, aceștia primesc, spre rezolvare, chestionare, anumite fișe de evaluare pentru copii, precum și fișe de autoevaluare pentru părinți. De asemenea, „Biblioteca pentru copii și părinți (cumulând Biblioteca Educatoarelor și Biblioteca Copiilor)” stă, permanent, la dispoziția copiilor și a familiilor acestora. Această bibliotecă, așa cum reiese și din denumirea pe care i-am dat-o, cuprinde cărți/documente de specialitate de ultimă oră, pe care, le aducem spre dezbateră împreună cu părinții interesați. Părinții copiilor împrumută materiale din această bibliotecă și, dacă este cazul, solicită sprijin în înțelegerea și soluționarea anumitor situații cu care se confruntă

De fiecare dată, întâlnirile cu familiile copiilor, în cadrul organizat al parteneriatului se încheie cu evaluări specifice.

DISEMINAREA REZULTATELOR

Pentru a immortaliza întâlnirile, am realizat înregistrări video și foto. De asemenea, avem, în derulare, realizarea unui album. Beneficiarii proiectului au propus inițierea unui „Jurnal al

părinților” în care, cine dorește, să consemneze unele dintre problemele lor, modalități prin care au reușit să depășească anumite situații dificile pe care le-au întâmpinat în educația copiilor lor, lucrurile care i-au impresionat, în mod deosebit, în cadrul proiectului, anumite amintiri legate de activitatea desfășurată împreună cu proprii lor copii, precum și cu ceilalți copii și familiile acestora.

Părinții împărtășesc experiența pozitivă rezultată în urma activității împreună de la grupă, în cadrul parteneriatului grădiniță - familie, a întregii grădinițe, și, ori de câte ori avem prilejul, într-un cadru organizat – mese rotunde, dezbateri și comunicări etc.

FINALIZAREA PARTENERIATULUI

La sfârșitul anului școlar, părțile implicate în parteneriat se întâlnesc pentru a evalua activitatea derulată de-a lungul întregii perioade, reliefându-se aspectele pozitive, realizările de care s-au bucurat beneficiarii proiectului – părinții/copiii - și, nu în ultimul rând, concluziile și propunerile pe care le fac părinții copiilor pentru perfectarea acestei forme de activitate care să încurajeze incluziunea: parteneriatul coresponsabil cu partenerul educațional care se numește familia.

Convingerea noastră este că, împreună cu familia copilului, urmărind scopuri/obiective comune, grădinița reușește să contureze personalitatea omului în devenire, în cele mai optimiste culori și sprijină o dezvoltare armonioasă a fiecărui copil, în funcție de particularitățile sale. Parteneriatele organizate de grădinițe pot conduce la formarea unei rețele de sprijin comunitar, complementar grădiniței, pentru realizarea unor obiective; cunoașterea specificului cultural, a valorilor mediului comunitar; antrenarea membrilor comunității în luarea unor decizii privitoare la dezvoltarea grădiniței; oferirea unui suport moral, material și cultural copiilor din grădiniță; invitarea membrilor comunității la momentele festive sau la evenimentele importante ale grădiniței; participarea copiilor din grădiniță la unele manifestări festive organizate de comunitate; stimularea continuă a învățării și introducerea copilului în ambianța școlii prin formarea reprezentărilor despre școală, facilitarea interacțiunii copiilor din grupă cu alți copii cu nevoi educaționale speciale din alte instituții specializate, implicarea în acțiuni educative comune cu aceștia (vizite tematice, activități practice, expoziții cu vânzare, vernisaje cu lucrări practice și artistico-plastice, concursuri etc).

FINALITĂȚI MATERIALE

Părinții preșcolarilor de la grupa noastră identifică sponsori pentru asigurarea unei baze materiale necesare în buna desfășurare a acțiunilor propuse, sprijină grădinița cu materiale necesare în vederea desfășurării unor proiecte tematice, educaționale sau/și extracurriculare.

Concluzii:

În grădiniță, actul educațional are o eficiență sporită dacă este implicată familia, precum și ceilalți factori educaționali, stabilindu-se un sistem unitar de cerințe. Părinții au posibilitatea să cunoască mai bine proprii copii, modul lor de manifestare în viața de grup/colectiv/viață socială.

Părinții pot cunoaște calitatea răspunsurilor la solicitările educatoarei, înțeleg mai bine rolul lor educativ și își însușesc procedee educative, pe care să le aplice în educația copiilor lor.

Se stabilesc relații mai apropiate și mai deschise între educatoare și părinți, iar aceștia pot colabora/coopera mai ușor unii cu alții, în luarea deciziilor importante pentru grădiniță, în vederea sprijinirii preșcolarilor și educării lor.

Comunitatea poate să conștientizeze că investițiile făcute în grădiniță și, mai ales, în dezvoltarea armonioasă a propriilor copii, nu sunt fără rost, că alături de colectivul de educatoare, contribuie temeinic pentru viitorul societății și că principalul beneficiar al educației nu este doar copilul, ci și societatea.

ASEMĂNĂTORI ȘI DIFERIȚI

prof. înv. primar Palaghianu Lavinia Ocsana
Școala Gimnazială ”Miron Costin” Suceava

Comenius spunea: „... În livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu, [...] toate aceste roade sunt bune, nici unul nu este de aruncat. De ce să nu acceptăm în școli minți mai agere sau mai încete? De ce nu le-am ajuta? Pierdem timp, dar câștigăm satisfacție și respect...”

Educația incluzivă reprezintă o abordare care presupune că toți copiii trebuie să aibă șanse egale de a frecventa aceeași școală și a învăța împreună cu semenii lor indiferent de capacitățile lor intelectuale sau fizice, de apartenența lor culturală, socială, etnică, rasială, religioasă.

Prin activitățile desfășurate la clasă, am căutat permanent să realizez incluziunea acelor copii care fie aveau anumite dizabilități, fie proveneau din medii sociale, culturale, religioase diferite. Astfel că, voi descrie pe scurt câteva activități, jocuri pe care eu le-am derulat la clasă și care au fost eficiente în procesul de incluziune pe care mi l-am propus.

Exemplul 1: “Creioanele”

Pregătiți-vă un creion cu care scrieți de obicei și aduceți-l în fața clasei. Le vom utiliza pentru un experiment. Examinați-vă cu atenție creioanele, căutați acele caracteristici care v-ar

putea ajuta să îl recunoașteți mai târziu. Puneți creioanele într-o grămadă. Se amestecă creioanele. Apoi, unul câte unul, elevii își vor căuta creionul.

Întrebări:

- Câți dintre voi ați putut să vă recunoașteți creionul cu ușurință? Cum ați reușit?
- Ce caracteristici speciale a deosebit creionul tău de creioanele celorlalți?

Diferențele sunt un lucru bun și nu avem nevoie să ne comparăm cu ceilalți și să presupunem că un creion e mai bun sau mai rău decât creionul personal. Putem scrie cu oricare dintre ele. Dacă în locul creioanelor am fi pus oameni, ar însemna că unii ar fi mai buni decât ceilalți? Dacă tu ești diferit ești mai bun sau mai rău? Dacă privim în jurul nostru, observăm că, indiferent de țara unde ne-am născut, putem fi diferiți dar și asemănători. De aici și sloganul UE “Unitate în diversitate” – să fim uniți chiar de suntem diferiți, să ne păstrăm identitatea și să fim mândri de țara natală.

Exemplul 2: „Trenul internațional”

Am realizat mai întâi cadrul în care s-a desfășurat jocul prin lipirea de etichete unor elevi ce au jucat rolul personajelor propuse. De asemenea, am improvisat o cușetă de tren pentru a observa cât de aproape stau călătorii pe banchetă. S-a propus elevilor să-și imagineze o situație: „Te afli într-un tren internațional. Ai de mers de la Suceava până în Italia, trecând prin mai multe țări. Călătorești într-un compartiment alături de: un german care este înarmat și foarte nervos, un polonez foarte vesel ce râde și cântă fără încetare la un acordeon, un lituanian foarte beat, cu o sticlă începută în mână și cu încă zece într-o ladă, un italian foarte gras, ce miroase a transpirație și vorbește zgomotos, dornic să se certe cu cineva, un român ce înjură mai tot timpul și are șapte copii mici care plâng neîncetat.”

Dacă ar fi posibil, pe cine ai da afară din compartiment? Cu cine ai călători până la finalul drumului? De ce? Argumentează.

Un joc asemănător am aplicat la ora de educație civică. Am enumerat o listă de posibili copii: copil țigan, copil orfan, copil cu părinți divorțați, copil sărac, copil cu ADHD, copil cu Sindrom Down, copil autist, copil cu deficiențe de vorbire, copil cu rezultate slabe la învățătură, copil cu dizabilități fizice. Întrebarea pusă elevilor a fost: Cu care dintre copii alegi să te joci? Cu care dintre copii nu ai vrea să te joci? Elevii au răspuns aducând argumente.

Exemplul 3: „Parabola”

Citiți parabola și realizați cele două sarcini indicate la finalul acesteia. Se poate citi de către un elev cu voce tare.

”Într-o zi, animalele s-au hotărât să facă ceva pentru a rezolva problemele lumii moderne. Au organizat alegeri, în cadrul cărora un urs, un bursuc și un castor au fost desemnați membrii Comisiei pentru organizarea procesului educațional și evaluarea progresului educabililor. Un arici a fost angajat în calitate de profesor. Programul consta în alergare, cățărare, zbor și natație, toate fiind obligatorii. Rața îi întrecea pe toți la înot, chiar și pe profesor, dar era mediocră la zbor și extrem de slabă la alergare. Era atât de slabă, încât s-a hotărât să i se facă un program aparte: trebuia să alerge, pe când ceilalți mergeau să înoate. Dar acest antrenament i-a stâlcit labele palmate, încât ea abia a obținut nota de trecere la examenul de natație. Veverița, care se cățara mai bine decât oricine, avea întotdeauna nota cea mai bună la escaladare. Zborul, dimpotrivă, îi plăcea profund, căci profesorul îi cerea să sară din vârful dealului, pe când ea prefer să-și dea drumul din vârful copacilor. S-a oboist atât de mult, încât, după o vreme, n-a mai obținut decât 8 (Bine) la cățărare și 6 (Suficient) la alergare. Vulturul era un încăpățânat, fapt pentru care adesea era pedepsit. Îi eclipsa pe toți ceilalți când era vorba să se cațere în copaci, dar nu dorea să folosească decât propria sa metodă. Prin urmare, s-a hotărât să fie mutat într-o clasă de observație. Iepurele era campion la alergare, dar orele suplimentare, pe care a fost obligat să le facă la piscină, sfârșiră prin a-i provoca o depresie. La sfârșitul anului, un țipar, medaliat cu aur la natație și care știa să se cațere, să alerge și chiar să zboare, obținut media cea mai mare la toate disciplinele. El a fost desemnat să rostească discursul de sfârșit de an la distribuirea premiilor. Fiindcă săparea galeriilor nu figura în programul școlar, cârțița nu putu merge la școală. N-a avut deci altă posibilitate decât să.....”

- Încercați să continuați povestea cu 2-3 enunțuri.
- Enumerați sentimentele trăite de fiecare animal
- Formulați o concluzie

Rezultatele analizei parabolei confirmă importanța abordării individualizate în organizarea procesului educațional și importanța școlilor inclusive în societatea democratică.

Educația incluzivă, ca reper a unei educații pentru toți, este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte. Consider că schimbul permanent de idei, experiențe și soluții între cadrele didactice, între acestea și familiile copiilor pot genera strategii eficiente de realizare a unei educații incluzive. O astfel de educație se poate sintetiza în următoarea sintagmă: Toți împreună, acceptându-ne și sprijinindu-ne reciproc!

PLAN DE ACȚIUNE PENTRU CREAREA UNUI MEDIU DE ÎNVĂȚARE INCLUZIV, ÎN VEDEREA INTEGRĂRII ÎN ȘCOALA DE MASĂ A COPIILOR CU CES

Prof.Chiticariu Laura Nicoleta
Școala Gimnazială Nr.10 Suceava

Concepută în mare măsură ca un deziderat al viitorului, educația incluzivă, componentă a paradigmei educației pentru toți, proiectează un nou tip de școală: comprehensivă, care nu selectează și nu exclude, care realizează co-educația, care este deschisă, tolerantă, prietenoasă și democratică, fiind „mai naturală prin eterogenitatea ei” (Vrasmas, 2001) Acest tip de școală îi integrează și valorizează pe toți copiii, adaptându-se ea însăși la diversitatea de cerințe educaționale ale fiecărui copil. Educația incluzivă este încă tânără. În momentul de față, în România, avem toate cele patru tipuri de raportare la copiii cu dizabilități, din perspectiva educației. Excluziunea se referă la situația în care copiii nu sunt primiți în nicio formă de învățământ, iar în prezent, peste 11.000 sunt în afara oricărei forme de școlarizare. Segregarea presupune împărțirea în școlile de masă și școlile speciale, dedicate copiilor cu cerințe educaționale speciale. Integrarea constă în formarea unor grupe speciale în cadrul școlilor de masă.

Incluziunea reprezintă ceea ce se dorește a se obține și asta nu înseamnă doar prezența fizică a unui copil cu cerințe educaționale speciale în sala de clasă. Incluziunea trebuie înțeleasă ca o mișcare spre extinderea scopului și rolului școlii obișnuite, de transformare a acesteia, pentru a putea răspunde unei mai mari diversități de copii. Educația incluzivă nu înseamnă însă aceeași educație pentru fiecare copil. Nu trebuie concluzionat că, în condițiile în care cerințele educative speciale vor fi satisfăcute pe o scară mai largă, atenția personalizată este mai puțin necesară. Incluzivitatea educației școlare trebuie să fie o parte a unei strategii mai generale, care aspiră la ameliorarea educației pentru toți și pentru fiecare în parte. Valoarea egală implicită acordată fiecărui copil se referă mai ales la nevoile de dezvoltare ale fiecăruia. Aderarea la școala incluzivă pune în evidență necesitatea dezvoltării școlii, pregătirea și schimbarea de ansamblu a acesteia, pentru a primi și satisface corespunzător participarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în medii școlare obișnuite, ca elemente ale diversității umane.

Conceptul de CES corespunde unei abordări care:

- postulează ideea că fiecare copil este unic;
- admite / demonstrează faptul că orice copil poate învăța;

- valorizează unicitatea tipului de învățare determinată de particularitățile individuale;
- cultivă diversitatea copiilor ca un mijloc de învățare care sprijină și întărește învățarea dacă este folosită adecvat;
- consideră curriculum-ul școlar ca un instrument necesar de a fi flexibil, adaptabil la nevoile / cerințele elevilor;

Practica poate ridica probleme delicate. Profesorul care are în clasă un copil cu CES și este pus în fața realității în care părinții copilului nu știu, nu sunt conștienți de aceasta...”Sunt primul care trebuie să informeze părinții asupra acestui fapt...”Provocarea legată de „Cum procedez ? Ca să nu „rănesc” .... și în același timp să fiu credibil ?

Sugestiile date de experți ar fi:

- Comunicați deschis cu părinții dar fiți sensibil (la stările, emoțiile, gândurile lor). Nu dramatizați situația. Idee forță: „Toți suntem, într-un fel sau altul altfel...”
- Acordați-le timp să înțeleagă ce le-ați spus.... Permiteți-le să se îndoiască, să își pună întrebări... și, în timp să accepte (sau nu);
- Manifestați atenție și preocupare față de neliniștile / temerile părinților;
- Anticipați / fiți pregătit / conștient de reacțiile emoționale ce pot apărea într-o astfel de situație. Nu judecați. Fiți alături de ei.... Înțelegeți...
- Rețineți că părinții pot manifesta o atitudine care nu exprimă adevăratele lor sentimente;
- Când discutați cu ei: gândiți-vă atent ce urmează să le comunicați și fiți atenți la modul în care ei pot percepe mesajul dvs.
- Acceptați faptul că, în general, părinții se consideră „experți” în tot ceea ce privește copiii lor;
- Educați-vă disponibilitatea de a asculta nu doar ceea ce se spune ci și ce înseamnă / semnifică ceea ce se spune;
- Nu uitați că unele dizabilități sunt moștenite și că unii părinți ar putea să se confrunte cu dificultăți asemănătoare cu cele ale copiilor lor;
- Prezentați și valorizați succesele elevului cu CES;
- Fiți mereu pozitivi și pro-activi. Ajutați părinții să simtă că fiul / fiica lor este binevenit/ă în școală.

Întrebări care contribuie la încheierea unei relații de parteneriat între profesor – părinte (acestea valorizează eforturile părintelui și încurajează conștientizarea / împărtășirea cunoștințelor

despre copil (argument: profesionalismul dascălului rezidă în abilitatea lui de a face apel la expertiza părintelui):

- Care credeți că ar fi cel mai potrivit mod de a-l aborda / de a lucra cu copilul dvs. (ex.: direct, oral, diplomat, prin mijloace scrise – poștă electronică, sms...)?
- Care sunt / au fost persoanele cele mai utile / eficiente în raport cu el ?
- Au avut rezultate bune ca urmare a felului lor de a fi sau datorită modului în care lucrau?
- Care ar fi cea mai mare greșeală pe care aș putea să o fac în raport cu copilul dvs.?

Părinții pot elabora și impune discret un program de activitate organizat pentru copil:

- Instalarea unui ceas mare, vizibil în camera copilului;
- Instalarea și utilizarea unui calendar de perete;
- Crearea unui spațiu destinat exclusiv sarcinilor de lucru. Este necesar să se înțeleagă dificultatea încadrării copilului cu ADHD într-un program structurat, sprijinul constant acordat copilului fiind absolut necesar;
- Se impune răbdarea și coerența deciziilor. Părinții trebuie să sustină de fiecare dată același punct de vedere, diferențele de opinii fiind rezolvate anterior abordării copilului, departe de el.

Provocarea: „Cum pot să gestionez un colectiv în care elevii sunt diferiți dar egali ?”

Sugestii: Dezbateri pe baza unei povești: „Despre urșii Panda sau cum poți să fii altfel”
(adaptare după Jim Wilson):

1. elev cu CES – elev fără CES
  - principilul egalității de șanse;
  - principiul respectului reciproc;
  - egalitate în ași alege jucăriile, chiar dacă s-ar putea să le strice;
  - egalitate în a-si manifesta emoțiile chiar dacă sunt nepotrivite momentului;
  - egalitate de a se juca în același spațiu de joacă, chiar dacă s-ar putea să-i murdărească hainele partenerului de joc;
  - egalitate în a mânca lângă el.
2. aparținător copil CES – părinte copil fără CES
  - principiul acceptării în colectivitatea unde este copilul fără CES, a copilului cu CES;
  - principiul de a avea dreptul să fie privit ca om și nu ca părintele copilului X, care este cu CES.
3. cadru didactic – părinte copil CES

- principiul ca orice critică să fie constructivă și să nu sune a critică și reproș;
- principiul respectului de la om la om, nu de la șef la părintele X, care iar a făcut ceva;
- principiul ascultării mai înainte de a lua o decizie, ori de a-l pune la zid;
- Principiul eficienței, pentru obținerea de rezultate educaționale maxime prin gestionarea resurselor existente.
- Principiul echității, potrivit căruia accesul la oportunitățile de învățare se realizează fără discriminare.
- Principiul confidențialității, pe baza căruia informațiile cu caracter privat își păstrează anonimatul.
- Principiul diversității și interculturalității, facilitând accesul la servicii educaționale de calitate al copiilor.

PLAN DE ACȚIUNE PENTRU INTEGRAREA COPIILOR CU DIZABILITĂȚI

Prof. înv. primar Miron Cătălina
Școala Gimnazială Nr. 4 Suceava

Exemple de strategii și activități de învățare care pot fi valorificate în lucrul cu un elev cu CES la
ora de geografie, clasa a IV-a:

ELEVI

Idei de activități:

- Exerciții de înțelegere și de reprezentare prin desen a sensului termenilor geografici;
- Exerciții de alcătuire a unor enunțuri simple cu utilizarea termenilor geografici;
- Exerciții de alcătuire a unor enunțuri simple în baza imaginilor care reprezintă noțiuni geografice;
- Dialoguri cu membrii familiei sau cu rude despre localitatea natală;
- Exerciții de formulare a întrebărilor și a răspunsurilor pe marginea unui text citit, audiat despre elemente de geografie locală;
- Exerciții de reproducere în 3-4 enunțuri simple a unui text scurt despre o formă de relief;
- Exerciții de descriere a activităților oamenilor din localitatea natală în prezent și în trecut utilizând termenii ”mai vechi, mai nou”;

- Exerciții de identificare pe hartă a localității natale, a României, a vecinilor României, a Europei;
- Prezentare prin desen, machetă, cântec a localității natale;
- Exerciții de descriere și de apreciere, după imagine, în câteva enunțuri simple, a unei forme de relief.

Strategii de învățare:

- Joc didactic;
- Lucrul cu imaginea;
- Tehnica formulării de întrebări;
- Povestire;
- Explicare;
- Asalt de idei;
- Interviu nestructurat;
- Lucrul cu harta;
- Lucrul cu textul;
- Lucrul cu documentul istoric;
- Demonstrare, etc.

Resurse:

- folosirea de material didactic adecvat și ușor de manipulat;
- mijloace de predare/învățare multisenzoriale și distractive, cu material concret-intuitiv;
- mijloace IT (calculator, videoproiector, tabletă, CD-uri etc.);
- cărți/reviste cu imagini;
- fișe cu scheme de fixare;
- resurse educaționale deschise;
- planșe tematice afișate permanent în clasă
  - resurse digitale: etc.

Evaluare:

- test simplificat (itemi obiectivi cu alegere duală, cu alegere multiplă și de tip pereche și itemi semiobiectivi cu răspuns scurt)
- dictare geografică;
- portret al localității;

- fise individuale de evaluare;
- poster;
- portofoliu;
- excursie imaginară;
- proiect;
- fisă de autoevaluare.

PĂRINȚI

Ideii de activități

- vizite la domiciliul elevului;
- invitarea părinților la școală;
- consultații individuale;
- activități educaționale ;
- întâlniri ale părinților și ale altor membri ai comunității cu specialiști în protecția socială, în cultură, sănătate.

Strategii de învățare:

- Sedințe tematice;
- Seminare de informare și formare;
- Training;
- Mese rotunde;
- Dezbateri.

Resurse:

- pliante/reviste/afișe informative;
- tehnologii informatizate;
- umane: medici de specialitate, psihologi, consilieri școlari, profesori de sprijin.

Evaluare:

- observarea sistematică;
- chestionare.

CADRE DIDACTICE

Ideii de activități:

- colaborarea cu consilierul școlar și cu logopedul (*PIP* sau *Plan de remediere*, după caz);
- plan de intervenție comun cu profesorii de la clasă;
- ateliere de lucru/mese rotunde în cadrul Comisiei metodice;
- activități comune părinți-profesori-elevi.

Strategii de învățare (comune cu alți colegi):

- workshop-uri;
- dezbateri;
- lucru în echipă.

Resurse:

- pliante/reviste/afișe informative;
- tehnologii informatizate;
- listă cu lucrări de specialitate;
- cadru normativ (Ordin Nr. 3124/2017 privind aprobarea Metodologiei pentru asigurarea suportului necesar elevilor cu tulburări de învățare)

Evaluare:

- chestionare;
- portofolii cu produsele activităților;
- caietul învățătorului.

PLAN DE SERVICII INDIVIDUALIZAT PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

Prof. înv. primar Adriana Grădinariu
Școala Gimnaziala „Ion Creangă”, Suceava

1. INFORMAȚII GENERALE:

Numele și prenumele elevului: C. E.

Data nașterii: 17.12.2008

Domiciliul: Suceava

Școala: Gimnaziala „Ion Creangă”, Suceava

Clasa: a IV- a

Responsabilul de caz servicii educaționale: prof. înv. primar Adriana Grădinariu

Durata de desfășurarea a programului: septembrie 2019 – iunie 2020;

Domeniile de intervenție: Comunicare în limba română, Matematică și explorarea mediului,
Educație muzicală, Educație plastică;

Instrumente folosite în evaluare: fișa psihopedagogică, observația spontană și dirijată, convorbirea individuală și de grup, sarcini de lucru pentru automatizarea și comprehensiunea citirii.

Diagnostic:

- *Medical:* clinic sănătos;
- *Psihologic:* Tulburare hiperkinetică cu deficit atențional F 90
Tulburare a limbajului expresiv (întârziere și dislalie) F 80
- *Psihopedagogic:* dificultăți de învățare: dislalie, discalculie operațională;
- *Pedagogic:* face față cu greu cerințelor educaționale; adaptare inferioară la cerințele programei școlare pentru clasa a IV-a și a curriculumului de citire–scriere-calcul.

Capacități-competențe-abilități-lacune-nevoi:

- capacități relativ bune de învățare comportamentală prin imitație;
- posibilități bune de comunicare orală, gestuală, expresivă;
- nevoia de afecțiune, de integrare, de modele socio-umane și de sprijin gradat;
- toleranță scăzută la frustrări, sociabilitate bună;
- feed-back pozitiv în situațiile de individualizare a sarcinilor de învățare;

Probleme cu care se confruntă copilul la disciplinele studiate în clasa a IV-a:

- vocabular sărac;
- posibilități de exprimare reduse;
- vorbire rapidă, fără respectarea firului logic al evenimentelor prezentate;
- în scris apar omisiuni și înlocuiri de grafisme, nu face analiza și sinteza fonematică corect, inversiuni de litere;
- reușește parțial să noteze informațiile primite pe parcursul orei;
- refuză să execute corect exercițiile fizice;
- dificultăți în execuția operațiilor matematice, de calcul numeric, de rezolvare a exercițiilor și problemelor, chiar dacă sunt însușiți anumiți algoritmi matematici;
- dificultăți în a răspunde la întrebări.

Servicii psihoeducaționale pentru copilul cu CES

Tipul de serviciu/intervenție	Instituția responsabilă	Obiective	Data de începere	Perioada de acordare a serviciului	Persoana responsabilă de acordare a serviciului (date de contact)
Servicii educaționale	Școala Gimnazială ”Ion Creangă” Suceava	<ul style="list-style-type: none"> • Responsabilizare a tuturor cadrelor din unitatea de învățământ privind educația incluzivă; • Dizolvarea prejudecăților față de copil și încurajarea unor atitudini pozitive față de el; • Combaterea atitudinilor de discriminare și segregare în rândul cadrelor didactice și a copiilor din școală; • Asigurarea egalității de șanse și asigurarea accesului egal la educație; • Acces liber la activitățile educative formale și nonformale (extracurriculare și extrașcolare) în condiții 	16.09.2019	Anul școlar 2019-2020	<p>Director, Prof. dr. Martiniuc Lumița</p> <p>prof. înv. primar, Adriana Grădinaru</p>

		<p>de participare cu șanse egale cu ceilalți copii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Crearea unui mediu incluziv, adică un mediu în care sunt bineveniți, protejați și educați toți copiii, indiferent de gen, caracteristici fizice, intelectuale, economice, lingvistice sau alte caracteristici (UNESCO); • Respect pentru diversitate; • Oferirea unei educații de calitate pentru copilul cu CES, adică crearea de oportunități reale de obținere a succesului în experiența de învățare; • Atingerea nivelului posibil de dezvoltare individuală cât mai aproape de dezvoltarea normală; • Identificarea, valorificarea și stimularea tuturor capacităților și disponibilităților cognitive, de limbaj,			
--	--	--	--	--	--

<p>Adaptarea metodologiei didactice tipului și gradului dizabilității elevului, nivelului și potențialului individual de dezvoltare, precum și specificului de învățare al copilului</p>		<p>psihomotorii, afectiv-relațional și social-adaptative existente sau potențiale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ajustarea solicitărilor la abilitățile cognitiv-emoționale, abilitățile sociale și de comunicare ale elevului, punând totodată acces pe dezvoltarea acestor abilități; • Dezvoltarea unei relații bune între profesor-elev; • Comunicarea permanentă între cadrele didactice referitor la reușitele de abordare, bune practici, împărtășirea observațiilor, a modalităților de rezolvare cu succes a situațiilor criză, a metodelor și tehnicilor de predare care accesibilizează înțelegerea informațiilor și a sarcinilor; • Dezvoltarea unei relații de parteneriat cu părinții elevului; 	<p>16.09.2019</p>	<p>12.06.2020</p>	<p>prof. înv.primar, Adriana Grădinariu</p>
--	--	--	-------------------	-------------------	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Accesibilizarea curriculumului național în raport cu nevoile speciale ale elevului; • Diferențierea și individualizarea demersului educațional; • Asigurarea învățării individualizate și personalizate; • Introducerea unor abordări specifice ale procesului învățării și utilizarea flexibilă a tuturor resurselor disponibile; • Flexibilitate pedagogică și educativă, adaptată nevoilor de dezvoltare al elevului și potențialului acestuia; • Promovarea flexibilității didactice pe parcursul activităților de predare și de evaluare, punând accent și pe motivarea copilului, valorizarea lui, găsirea punctelor forte, a talentelor și dezvoltarea acestora. 			<p>prof. înv. primar, Adriana Grădinaru</p> <p>prof. înv. primar, Adriana Grădinaru</p> <p>prof. înv. primar, Adriana Grădinaru</p>
--	--	--	--	--	---

		<p><u>I.Programă adaptată la</u></p> <p><u>limba și literatura</u></p> <p><u>română</u></p> <p>- să înțeleagă semnificația globală a mesajului oral;</p> <p>- să sesizeze intuitiv corectitudinea unei propoziții ascultate;</p> <p>- să sesizeze sensul cuvintelor într-un enunț dat;</p> <p>- să formuleze clar și corect enunțuri verbale potrivite unor situații date;</p> <p>- să identifice litere, grupuri de litere, silabe, cuvinte și enunțuri în textul tipărit și în textul scris de mână;</p> <p>- să sesizeze legătura dintre enunțuri și imaginile care le însoțesc;</p> <p>- să desprindă semnificația globală a unui text citit;</p> <p>- să citească în ritm propriu, corect un text;</p> <p>- să manifeste cooperare în diferite situații de comunicare;</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p><u>II. Programă adaptată la matematică</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să răspundă pozitiv la exerciții de alfabetizare cu elementele de bază din domeniile matematicii și explorării mediului (numere, figuri și corpuri geometrice, măsurări, date, științele vieții, ale Pământului, ale fizicii); - să compare și să ordoneze crescător și descrescător numerele învățate; - să efectueze exerciții cu operații de adunare, scădere, înmulțire și împărțire cu numere cuprinse în centrul 0-100; - să rezolve probleme cu o singură operație de tipul $a+b=x$, $a-b =x$, în care a și b sunt numere date. <p><u>III. Programa adaptată la educație plastică</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să recepteze cu sensibilitate și spirit critic mesajele artistice -			
--	--	--	--	--	--

		<p>vizuale în scopul formării culturii artistice de bază;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să utilizeze instrumente și tehnici variate specifice artelor vizuale plastice și decorative; - să exprime idei, sentimente și mesaje utilizând limbajul artistic - vizual în contexte variate. <p><u>IV Programa adaptată la educație muzicală</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să exprime idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale; - să opereze cu elemente de scris-citit și limbaj muzical; - să aprecieze lucrări muzicale, inclusiv conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic. 			
Servicii de terapie logopedică/terapia tulburărilor de limbaj		Serviciul de terapie logopedică este asigurat, în privat, de către părinți.			
Servicii de terapie educațională*		În privat.			

Servicii de kinetoterapie*		În privat.			
Asigurare transport la unitatea de învățământ		Transportul este asigurat de către părinți, cu mașina personală.			

PREDAREA EDUCATIEI FIZICE ÎNTR-O PERSPECTIVĂ DIFERENȚIATĂ ȘI INDIVIDUALIZATĂ

Prof. Solcan Mirela

Facultatea de Educație Fizică și Sport, Suceava

Educație Fizică Școlară și Activități Extracurriculare

Rezumat:

Predarea și învățarea individualizată și diferențiată exprimă necesitatea adaptării dinamice a încărcăturii cognitive și acționale a conținuturilor și strategiilor instructiv-educative, atât la particularitățile psiho-fizice ale fiecărui elev, în vederea dezvoltării lor integrale ca personalitate și profesionalitate.

În lumina ”Declarației drepturilor omului”(ONU-1948) ființele umane au drepturi și șanse egale de dezvoltare și manifestare. Este cunoscut faptul că ființele umane nu se nasc egal înzestrate ca posibilități psiho-fizice și că nu au condiții identice de dezvoltare și manifestare. Fiecare ființă umană se naște și se dezvoltă astfel încât ajunge să aibă unele particularități psiho-fizice relativ comune, dar și anumite particularități specifice care alcătuiesc individualitatea fiecăruia. Ideea democratică și optimistă că, fiecare ființă umană este destinată să ajungă un succes, duce la acceptarea concepției că inegalitatea psiho-fizică nu duce automat la inegalitatea de șanse în dezvoltare și că tratarea diferențiată corespunzătoare a ființei umane poate să aducă contribuții benefice la dezvoltarea personalității. Acest principiu ne atenționează, că este bine să pornim de la datele persoanei de educat, de la natura sa interioară și să nu forțăm limitele pe care vârsta le îngăduie și caracteristicile individuale.

Tratarea diferențiată și individualizată își găsește fundamentarea psihologică în relația dintre învățare și dezvoltare, exersare și învățare. Informațiile noi sunt asimilate prin intermediul

structurilor de cunoaștere deja existente care la rândul lor suportă o acomodare permanentă în raport cu datele noi, interiorizate de subiect.

Predarea este activitatea de comunicare didactică a informațiilor, deprinderilor și abilităților prevăzute în programe direcționate în scopul învățării, presupune aplicarea practică a strategiilor instructionale stabilite, presupune faza consumării și a desfășurării procesului de instruire propriu-zisă.

Cuvinte cheie: educație, instruire, diferențiat, individualizat, accesibil, educație fizică.

INTRODUCERE

Am ales această temă deoarece în experiența mea de predare în domeniul educației fizice, am întâlnit copii cu probleme fizice, deficiențe fizice ușoare scolioză, lordoză, cifoză, picior plat, dar și copii hiperactivi, cu autism și cu retard ușor care au nevoie de specialiști psihologi, logopezi, terapeuți. Dar din păcate sistemul nostru de învățământ și de organizare a comunității locale nu își permite sau au posturile blocate în domeniul bugetar, să angajeze specialiști pentru fiecare școală în parte, astfel încât acești copii sunt defavorizați, deoarece părinții nu își pot permite financiar deplasarea lor și tratarea lor în centre specializate și respectiv de specialiști. Este datoria mea ca profesor specialist în predarea educației fizice, să încerc predarea și învățarea diferențiată și individualizată în funcție de posibilitățile fizice și psihice a fiecărui copil cu probleme în funcție de vârstă și sex.

Acești copii trebuie integrați social, și în mediul școlar unde aceștia învață pentru a nu se simți marginalizați de colegii lor, iar profesorii care predau în clase unde există asemenea cazuri de copii cu probleme să fie integrați în activitățile desfășurate cu întreg colectivul clasei.

Iar cadrele didactice să conceapă programe de predare-învățare-evaluare diferențiat și individualizat pentru fiecare copil în funcție de afecțiunile sale fizice și intelectuale. Acest lucru ducând la desfășurarea unui învățământ modern de egalitate, de șanse la educație.

Tratarea diferențiată este o condiție fundamentală, ea reprezintă cheia succesului în asimilarea cunoștințelor, formarea și perfecționarea deprinderilor și priceperilor la educația fizică, creează posibilitatea obținerii „performanței fizice” de către fiecare, conform posibilităților și potențialităților de care dispune.

1. ABORDAREA DIFERENȚIATĂ MODALITATE DE SPORIRE A EFICIENȚEI EDUCAȚIEI FIZICE

1.1 Implicațiile psihice ale motricității

Tratarea diferențiată și individualizată își găsește fundamentarea psihologică în relația dintre învățare și dezvoltare, exersare și învățare. Informațiile noi sunt asimilate prin intermediul structurilor de cunoaștere deja existente care la rândul lor suportă o acomodare permanentă în raport cu datele noi, interiorizate de subiect.

Predarea este activitatea de comunicare didactică a informațiilor, deprinderilor și abilităților prevăzute în programe direcționate în scopul învățării, presupune aplicarea practică a strategiilor instrucționale stabilite, presupune faza consumării și a desfășurării procesului de instruire propriu-zisă.

Deși procesul didactic este un proces unitar al cărui conținut, se predă tuturor elevilor datorită unor cauze obiective (ritm diferit de progres, dezvoltare fizică și capacitate motrică diferite), pe parcursul lecțiilor, în anumite etape și cerințe ale programei se impune ca pe baza unei cunoașteri temeinice a colectivului de elevi să se constituie grupe valorice, care prin conținutul activității lor asigură un ritm constant de progres tuturor elevilor, eliminând astfel posibilitatea de nivelare la un grad de exersare mediu. Profesorul trebuie să sesizeze momentul în care trebuie să constituie grupele valorice cu posibilitatea trecerii elevilor de la o grupă la alta.

Tratarea diferențiată trebuie să stea permanent în atenția profesorului mai ales în colectivele mixte de elevi, unde conținutul activității impune să fie predat în mod diferențiat între cele două sexe atât sub aspectul cantității și calității efortului, cât și al complexității exercițiilor. În anumite momente din lecție, tratarea diferențiată poate avea un caracter individual, caracterizat prin efectuarea în ritm propriu a diferitelor exerciții sub formă de concurs.[1]

La grupele cu ritm lent de învățare, se recomandă măsuri suplimentare în procesul de predare cum ar fi: ușurarea condițiilor de exersare, revenind la exerciții mai simple, prelungirea timpului de învățare descompusă a unor mișcări, folosirea unor materiale mai ușoare, repetarea demonstrațiilor „model”, acordarea sprijinului la efectuarea unor exerciții cu grad mai mare de dificultate, explicații suplimentare, folosirea unor mijloace intuitive (planșe, chinograme).

La grupele cu un grad mai bun de pregătire, se recomandă fixarea unor cerințe superioare atât pe planul complexității unor structuri, cât și al sporirii gradului de solicitare la efort. În anumite cazuri când sunt elevi care practică sportul de performanță, în aceste grupe se organizează subgrupe valorice.[2]

Educația fizică trebuie înțeleasă printr-o viziune structurală a personalității individului, este un proces de integrare a funcțiilor motorii cu personalitatea. Rezultatele activității sportive devin un stimul pentru educația permanentă, de unde dorința și nevoia de continuare a autoperfecționării. Educația fizică este un ajutor dat tinerilor pentru ca aceștia să se poată manifesta față de ei înșiși, pentru a fi în măsură să folosească instrumentele indispensabile cunoașterii și pentru a se putea orienta și adapta (Epuran M, 1969) societății căreia-i aparțin.

Educația fizică școlară nu se poate concepe fără a porni de la cunoașterea stării de sănătate, a aptitudinilor, înclinațiilor și interesului, a motivației elevilor a capacității de adaptare la efort și a perspectivelor de dezvoltare. Totodată, se impune depistarea precoce a deficiențelor fizice, organice și psihice la elevi, este necesară cunoașterea fiecărui elev în parte, cu întreaga gamă a particularităților cel definesc. Este necesar ca activitatea să se desfășoare diferențiat pe sexe și vârste. Exercițiile fizice diferă la clasele de fete, față de cele de băieți, nu numai în ceea ce privește intensitatea și durata efortului, densitatea, frecvența pauzelor ci și în alegerea exercițiilor, în combinarea și succesiunea lor.

În cadrul procesului de educație fizică se urmărește modernizarea întregului proces de învățământ, se promovează o pedagogie activă, o pedagogie a comportamentelor, care favorizează exersarea relațiilor de muncă colectivă, a comportamentelor morale și a trasăturilor de caracter reclamate de obiectivele fundamentale ale instrucției și educației. Potrivit principiului respectării particularităților individuale, este necesar ca acțiunea instructiv-educativă la educație fizică să pornească de la cunoașterea întregului evantai al particularităților atât individuale, cât și a celor ce rezultă din specificul acestei discipline de învățământ care are un caracter mult mai complex și anume că, acționează direct asupra copilului, vizându-i dezvoltarea fizică, starea de sănătate, puterea de muncă și relațiile colective. Promovarea strategiei diferențierii care permite pornind de la nivelul și capacitatea motrică ale fiecărui elev în parte, să țină seama și de ceea ce este în stare să realizeze în perspectivă, dacă i se acordă ajutorul necesar. Acest ajutor trebuie înțeles în sensul adaptării structurii conținutului învățământului, a mijloacelor și metodelor pedagogice la particularitățile psihofizice, de vârstă și individuale ale elevilor în vederea dezvoltării optime a personalității acestora.

Tratarea diferențiată este o condiție fundamentală, ea reprezintă cheia succesului în asimilarea cunoștințelor, formarea și perfecționarea deprinderilor și priceperilor la educația fizică, creează posibilitatea obținerii „performanței fizice” de către fiecare, conform posibilităților și potențialităților de care dispune.

Caracterul practic al educației fizice și activităților sportive oferă un câmp larg de acționare în direcția educării inițiativei, independenței și responsabilității, integrării colective, dârzeniei și competitivității.

În perioada copilăriei și adolescenței, mai ales contradicția dintre cerințele mediului înconjurător, care acționează asupra organismului copilului și starea lui actuală de dezvoltare fizică și intelectuală, precum și capacitatea lui de muncă este foarte mare.

Realizările adecvate în dezvoltarea psihomotrică vizează, după M. Vial(1972) cel puțin trei niveluri. Primul nivel se referă la funcția motrică propriu-zisă și organizarea ei de-a lungul ontogenezei. Sub acest aspect tonusul muscular, dezvoltarea echilibrului psihomotor, a capacității de autocontrol motric și a eficienței motrice exprimată în viteza, precizia și forța mișcărilor, toate acestea sunt condiții subiective ale reușitei elevului în educația fizică precum și în activitățile practice tehnico-productive și grafo-motrice. Cel de al doilea nivel se referă la dimensiunea afectivă a motricității, adică la „dialogul corporal”(P.Vayer,1973), la „corpul ca relație”(J.Ajuriaguerra), stilul motor, modul de organizare a unei sarcini motrice în funcție de variabilele situaționale felul de a fi al comportamentului psihomotor. Iar cel de-al treilea nivel ar fi dimensiunea cognitivă a mișcării. Psihologii subliniază că mișcărilor nu pot fi realizate corect, decât în condițiile stăpânirii de către copil a raporturilor spațiale, relația subiect-obiect, obiect-obiect, relația între părțile corpului, precum și a relațiilor temporale succesiunea ordonată a mișcărilor în vederea realizării unui scop.[3]

Mișcarea fiind legată de biotip se caracterizează prin anumite trăsături caracteristice individului. Psihomotricitatea prezintă o unitate, o structură din mai multe elemente cum ar fi: timpul (ritmul, dinamica), volumul (cantitatea), întinderea (expansiunea, dimensiunea în spațiu), forța (aspectul energetic) și forma.

Timpul mișcării este o trăsătură individuală, dinamico-energetică, mai mult înăscută în strânsă corelație cu tipul de activitate nervoasă superioară, respectiv cu temperamentul persoanei, el exprimă durata unei mișcări. Ea poate varia în raport cu alți factori externi și interni, stimulatori sau inhibitori.

Volumul este aspectul cantitativ al mișcărilor, care prezintă grade diferite de la un elev la altul pe dimensiunea polara de: bogăția-sărăcia tabloului psihocomportamental individual.

Forța motricității depinde de factorii fiziologici cât și de cei temperamentalii, ea se determină la mișcărilor voluntare care presupun mobilizarea selectivă a unui efort fizic. Continuitatea și discontinuitatea mișcărilor este un indiciu al formei motricității.

Orice acțiune structurată din mișcări are două aspecte unul acțional și unul expresiv. Aspectul acțional al mișcării are un caracter instrumental, fiind legat de realizarea efectivă a unei

sarcini și unul cantitativ, mișcarea-instrument de realizare care implică o forță ce poate fi măsurată (alergarea, săritura, aruncarea).

Aspectul expresiv al mișcării poate fi considerat modul, stilul de realizare a performanței. Comportamentul expresiv poate fi considerat ca fiind modul sau stilul de executare a deprinderilor fizice. G. W. Allport(1981) sugerează că mișcărilor expresive pot fi caracteristice pentru o persoană sau alta. „Oamenii dezvoltă stiluri foarte caracteristice de scris, vorbire, mers, stat jos, gestică, răs și strâns mâna.” Performanța fizică este dependentă de capacitatea de performanță și relevă gradul și modul de dezvoltare a întregii „personalități motrice”. Având în vedere faptul că, creșterea are loc aproximativ până la vârsta de 25 de ani și că această perioadă cuprinde etape diferite cu caracteristici privind acumulările cantitative și calitative, exercițiul fizic este foarte important nu numai pentru performanță sportivă, ci și pentru o stare de sănătate și de dezvoltare armonioasă a personalității.

Procesul pedagogic de predare și învățare la educația fizică urmărește să solicite permanent și gândirea creativă a elevilor, astfel încât să le asigure capacitatea de a opera cu materialul însușit, de a selecționa ce se potrivește cel mai bine în situația dată. Educația fizică urmărește să deprindă copilul să execute corect și cu eleganță gesturile și atitudinile cele mai obișnuite în viața curentă. Rezultatele activității sportive devin un stimul pentru educația permanentă de unde dorința și nevoia de continuare a autoperfecționării. Sportivul este conștient de posibilitățile și limitele lui, succesul și eșecul primesc semnificația reală în raport cu autoevaluarea.

Educația fizică este un ajutor dat tinerilor pentru ca aceștia să se poată manifesta față de ei înșiși pentru a fi în măsură să folosească instrumentele indispensabile cunoașterii și pentru a se putea orienta și adapta (Epuran M.) societății a căreia-i aparțin, concluzia ce rezultă este că această activitate se bazează pe învățare.

Învățarea la om constituie obiectul procesului de instruire, de dirijare sistematică a acumulărilor de informații și moduri de reacție față de modul natural și social în care trăiește individul. Învățarea reprezintă modificarea comportamentului, modificare ce apare vizibilă prin compararea performanței realizate înainte și după ce individul a trecut prin procesul de învățare. Ea implică organizarea întregii comportări a omului cristalizată sub formă de priceperi, deprinderi, atitudini.[4]

Învățarea în procesul instructiv-educativ se referă atât la activitatea intelectuală cât și la cea practică. Activitatea intelectuală nu se poate exprima decât sub aspecte motorii, iar cea practică nu se poate efectua fără conducerea și controlul activității intelectuale. Asimilarea cunoștințelor și formarea deprinderilor, priceperilor și verificarea lor urmează la educația fizică, etapele unui proces

unitar. În exercițiul realizat de elev se poate aprecia integralitatea gradului de cunoștințe a priceperilor și deprinderilor, a nivelului de exprimare a aptitudinii sale performanțiale ca urmare a învățării. Lanțul și succesiunea verigilor (cunoștințe, priceperi, deprinderi) în procesul învățării la educația fizică este concretizată printr-o accentuată unitate și implicare a unei secvențe în alta și printr-o condiționare a secvențelor următoare de către cele anterioare. Formarea deprinderilor motrice are la bază senzațiile, priceperile și reprezentările. Orice învățare se sprijină pe treapta senzorială a cunoașterii în cadrul formării deprinderilor sportive, modelul oferit în învățare îl dispensează pe elev să parcurgă distinct și să analizeze separat fiecare componentă a exercițiului fizic.

Educația fizică față de celelalte obiecte de învățământ, are o trăsătură specifică și anume, ea poate fi adaptată la particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor, ceea ce poate fi trecut pe seama vizibilității și exteriorizării directe a acestor trăsături. Astfel că poate fi măsurată, dezvoltată mai ușor decât trăsăturile psihice mai puțin exteriorizabile.

Predarea și învățarea în procesul educației fizice poate fi studiată, arată Epuran M. și din punct de vedere psihopedagogic, reprezentând o latură a procesului instructiv-educativ. Ea nu se poate concepe fără a porni de la cunoașterea stării de sănătate, a aptitudinilor, înclinațiilor și interesului, a motivației elevilor, a capacității de adaptare la efort și a perspectivelor de dezvoltare. Totodată se impune depistarea precoce a deficiențelor fizice, organice și psihice la elevi, este necesară cunoașterea fiecărui elev în parte cu întreaga gamă a particularităților ce-l definesc.

Promovarea strategiei diferențierii care permite ca pornind de la nivelul și capacitatea motrică ale fiecărui elev în parte să se țină seama de ceea ce este în stare să realizeze în perspectivă dacă i se acordă ajutorul necesar. Acest ajutor trebuie înțeles în sensul adaptării structurii, conținutului învățământului, a mijloacelor și metodelor pedagogice la particularitățile psihofizice, de vârstă și individuale ale elevilor în vederea dezvoltării optime a personalității acestora.

1.2 Tratarea diferențiată în educație fizică și sport

A fost acceptată ca cerință pedagogică foarte importantă și complexă chiar la finalul secolului al XIX-lea. În România s-au făcut primele încercări de aplicare a acestei tendințe metodologice doar pe la jumătatea secolului al XX-lea, în educația fizică și sportivă școlară. S-au remarcat reputații profesori Gheorghe Zapan și Petre Lazăr care prin eforturile lor cu efecte favorabile, nu au fost generalizate.

Presupune respectarea particularităților subiecților, fiind strâns „legată” de principiul accesibilității instruirii și chiar de individualizarea acestei instruirii, la anumite niveluri de tip performanțial. În activitatea cu grupuri de subiecți, cum este în educația fizică și sportivă școlară

este răspândită modalitatea lucrului pe grupe de nivel valoric închise sau deschise. Cel mai corect în sens de eficiență este ca aceste grupe valorice să fie „deschise” dinamice, modificabile în funcție de temele abordate. Din punct de vedere organizatoric apar unele dificultăți deoarece, unii subiecți din grupa valorică nr.1 la o temă trebuie să treacă în grupa valorică nr.2 sau nr.3, la următoarea temă și invers.

Tratarea diferențiată presupune cel puțin la grupurile de subiecți cu vârstă postpubertară și respectarea opțiunilor acestora pentru practicarea unor categorii de exerciții fizice sau a unor sporturi (care sunt exerciții fizice speciale și specializate).

Pentru a realiza o eficiență maximă prin tratarea diferențiată spun specialiștii-pedagogi, un rol important revine liderilor grupelor valorice, posibili și necesari buni colaboratori ai specialiștilor.[5]

Gh. Zapan susține ideea grupelor omogene și a tratării diferențiate în raport cu particularitățile individuale ale elevilor, particularități exprimate prin performanța realizată. P.Lazăr militează pentru înființarea „claselor morfologice”, adică a claselor de elevi organizate după criteriul dezvoltării fizice: statură, greutate, capacitate vitală. După P. Lazăr grupe omogene pot fi constituite indiferent de vârsta cronologică, vârsta școlară.

C. Pîrvu prezintă modul cum a lucrat diferențiat pe părțile lecției, cu grupurile de elevi cu calități fizice apropiate și ca atare îi solicită diferențiat, această solicitare vizând mai mult decât posibilitățile elevilor.

Întrucât în educația fizică aspectul motric este predominant, studiul particularităților individuale ale motricității trebuie adâncit până la cele mai fine coordonate de ordin somatic, fiziologic, psihologic, și metodic (M. Epuran, V. Horghidan, 1979). Accesibilitatea se referă la complexitatea structurilor motrice propuse pentru învățare, la nivelul de solicitare a organismului la efort, la nivelul explicațiilor și demonstrațiilor, la forme de organizare și la metodele de învățământ.

Accesibilitatea structurilor motrice propuse pentru învățare constituie un factor care condiționează eficacitatea procesului instructiv-educativ. În concepția pedagogică modernă, accesibilitatea se realizează prin respectarea particularităților individuale ale elevilor, dar tratarea lor individuală nu înseamnă că procesul de educație fizică este prizonierul particularităților individuale ale elevului. Pornind de la solicitarea optimă a fiecărui copil, profesorul satisface cerințele accesibilității prin diferențierea muncii.[6]

Respectarea accesibilității în lecția de educație fizică școlară necesită o bună organizare a elevilor, a spațiului de lucru și mai ales o foarte bună dotare materială. Pentru a contribui la

îndeplinirea obiectivelor educaționale, profesorul de educație fizică, realizează o serie de operații ce pot scoate în evidență date indispensabile unei proiectări didactice accesibile și stimulativ.

Dintre operațiile absolut necesare pentru predarea-învățarea educației fizice în practica sportivă enumerăm:

- cunoașterea nivelului de la care pleacă elevul/elevii;
- selectarea sistemelor de acționare în funcție de temele propuse și obiectivele operaționale stabilite;
- stabilirea dozării corespunzătoare a efortului ce urmează a fi depus pe grupe valorice, individual;
- folosirea reglatorilor metodici cei mai potriviți pentru accelerarea însușirii deprinderilor motrice, pentru dezvoltarea aptitudinilor psihomotrice și a aptitudinilor morale și de voință;
- selecționarea metodelor și procedeele de instruire în funcție de nivelul de înțelegere și de dezvoltare psihomotrică a subiecților;
- realizarea evaluării subiecților în funcție de activitatea concretă susținută și desfășurată, dar și în funcție de predispozițiile native.

Accesibilitatea în procesul de instruire constituie un factor care condiționează și asigură dezvoltarea psihomotrică, prevăzută, planificată. Se poate materializa în tratarea diferențiată a elevilor pe grupe valorice apropiate. În educația fizică, accesibilitatea reprezintă o necesitate ce poate merge până la individualizare dacă unitățile școlare ar beneficia de baze materiale supradotate. Realizarea diferențierii și individualizării cantității de influențe instructiv-educativ posibile, presupune constituirea unor algoritmi de acțiune pentru fiecare elev în parte.

Promovarea accesibilității depinde de complexitatea structurilor motrice, de nivelul efortului ce trebuie depus, de nivelul dezvoltării aptitudinilor psihomotrice, de nivelul explicațiilor și demonstrațiilor.

Predarea educației fizice într-o perspectivă diferențiată și individualizată necesită respectarea mai multor cerințe ce pot fi formulate astfel:

-cunoașterea în amănunțime a posibilităților elevilor cu care se lucrează prin efectuarea verificărilor inițiale și periodice, pentru constatarea eficienței activității desfășurate;

- aprecierea permanentă a rezultatelor procesului predării-învățării și a reacției elevilor;
- stabilirea unui ritm stimulat de lucru din punct de vedere cantitativ și calitativ pentru elevi și profesor;
- respectarea regulilor consacrate de practică didactică:

- de la cunoscut la necunoscut;
- de la ușor la greu;
- de la simplu la complex.

Promovarea predării-învățării prin accesibilitate, stimulează creșterea plăcerii pentru exersare și formarea motivației, ceea ce contribuie la realizarea obiectivelor educației fizice și sportului. Aceasta presupune tratarea în mod diferențiat a elevilor, atât în ce privește modalitatea de transmitere a cunoștințelor, cât și de organizare și desfășurare a exersării. Învățământul actual se desfășoară pe criteriul cronologic fără să se țină cont, în formarea claselor și de alte criterii ca: sex, inteligență, ușurință în învățare, capacitate de înțelegere, capacitate de memorare, nivel de dezvoltare motrică, nivel de dezvoltare fizică, volum de cunoștințe, mediu social, și familial.

Accesibilitatea decurge din formularea obiectivelor, alegerea conținuturilor, a formelor de organizare, a metodologiilor didactice diferite de la clasă la clasă, de la un grup de elevi la altul, de la un individ la altul. În lecția de educație fizică, datorită faptului că numărul de elevi este foarte mare, dar și diferit în ceea ce privește predispozițiile și bagajul motric este indicat să se lucreze diferențiat pe grupe omogene ca nivel valoric din punct de vedere al motricității. Grupele valorice se stabilesc prin măsurători și testări la începutul anului școlar, dar și periodic, întrucât posibilitățile lor de evoluție sunt diferite. Grupele formate trebuie să fie mobile chiar și în cadrul aceleiași lecții, întrucât elevii pot fi în grupa „celor mai buni” la o aptitudine psihomotrică și în grupa „celor slabi” la nivelul de însușire și stăpânire a deprinderilor motrice specifice unor discipline, ramuri și probe sportive. Activitatea pe grupe valorice nu se desfășoară pe parcursul întregii lecții ci doar unele verigi, mai ales în cele care se abordează dezvoltarea unor aptitudini, consolidarea și perfecționarea deprinderilor și formarea priceperilor motrice. Și în contextul „exersării frontale”, în verigile „netemetice” ale lecției de educație fizică și sport se poate realiza o accesibilitate printr-o tratare diferențiată sub aspectul ritmului, numărului de repetări, distanței, amplitudinii și chiar a complexității unor structuri motrice. Atunci când se lucrează pe grupe valorice important este stabilirea „liderului” fiecărei grupe, care reprezintă un ajutor al profesorului.[6]

2. CRITERII DE DIFERENȚIERE A ACTIVITĂȚII LA EDUCAȚIA FIZICĂ

2.1 Indici de dezvoltare morfofuncțională și capacitatea motrică a elevilor

Exercițiile fizice devin un mijloc pe deplin eficient numai în cazul folosirii lor în conformitate cu înțelegerea științifică a organismului, a unității sale. Reprezentarea organismului ca unitate a părților și funcțiilor sale ne obligă ca, atunci când determinăm eficacitatea exercițiilor fizice, să ținem seama de influența lor asupra întregului organism. Deși acțiunea exercițiilor asupra

organismului reprezintă un proces generalizat, nu trebuie să excludem influența lor asupra diferitelor funcții ale organismului.

Aprecierea corectă și minuțioasă a particularităților individuale ale elevilor din punct de vedere a dezvoltării fizice vârstă, sex, pregătire fizică precum, și a particularităților psihologice, trăsături de voință, caracter, aptitudini este o condiție indispensabilă pentru folosirea corectă a exercițiilor fizice.

Este demonstrat că între dezvoltarea fizică și capacitatea motrică există un raport de directă proporționalitate. O dezvoltare morfofuncțională optimă are o mai largă posibilitate de stăpânire și dezvoltare a unei game variate de deprinderi, priceperi și calități motrice. Exercițiul fizic este sistematic, eșalonat în funcție de particularitățile individuale care duce la îmbunătățirea indicilor morfofuncționali ca urmare a stimulării întregului organism.

Specifică capacității motrice este „aptitudinea manifestată de elevi în cadrul alergărilor, săriturilor, aruncărilor, al acțiunilor tehnice, tactice, al indicilor de viteză forță, rezistență, și îndemânare”. Luând capacitatea motrică criteriu de diferențiere clasa se împarte pe grupe valorice, valoarea grupelor se stabilește în funcție de rezultatele individuale raportate la media clasei. Rezultatele nu diferă numai de la elev la elev ci că variația performanței se manifestă pe probe la același elev.

Tratarea diferențiată în educația fizică, în funcție de particularitățile morfofuncționale și psihomotrice, corespunde deziderentului dezvoltării personalității multilaterale și armonioase a elevilor.

Sarcina profesorului de educație fizică constă în adecvarea corespunzătoare a conținutului programei în funcție de particularităților individuale, de gama largă a variabilelor ce trebuie luate în considerare. Modul în care este eșalonat conținutul programei de la clasă realizează un sistem în care conținutul dintr-o clasă superioară se bazează pe ceea ce s-a predat și însușit anterior. Progresul elevilor de la lecție la lecție, în așa fel încât fiecare dintre ei să reușească la finele fiecărei clase, să posede ansamblul de cunoștințe, priceperi și deprinderi care a făcut obiectul acțiunii didactice. În cazul în care nu se ține seama de fiecare elev în parte și de nivelul lui de cunoștințe, priceperi, și deprinderi motrice procesul instructiv-educativ întâmpină dificultăți ce sunt cauzate de imposibilitatea realizării obiectivelor propuse ca urmare a faptului că școlarii nu posedă bagajul motric necesar. Este vorba de efectele negative ce le are asupra elevilor neîndeplinirea cerințelor ce se impun, cerințe ce sunt tot mai grele și mai complexe de la clasă la clasă. De aici se ajunge la blocajul psihic al individului, ajuns aici elevul se eschivează de la execuție pentru a nu se expune ridicolului și a nu-și afișa lacunele.[7]

2.2 Cunoașterea particularităților individuale ale elevilor –condiție pentru o bună aplicare a tratării diferențiate la educație fizică

Condiția de bază a diferențierii învățământului prin intermediul aplicării celor mai eficiente metode de instruire constă în cunoașterea temeinică a fiecărui elev, condiție esențială a realizării instruirii diferențiate.

Cunoașterea elevului în organizarea activității instructiv-educative implică abordarea mai multor factori:

cunoașterea mediului familial în care a crescut copilul, a condițiilor existente pentru dezvoltarea atitudinii părinților față de realizarea copilului. Fiecare familie își are propria formulă a sa educativă, rezultantă a multitudinii factorilor cu coloratură specifică care intervin;

-cunoașterea gradului de dezvoltare fizică a elevului și a stării sale de sănătate, a deficiențelor pe care le prezintă, a antecedentelor personale sau ereditare;

-cunoașterea aspectelor de școlaritate ale elevului din punctul de vedere al antecedentelor sale, a condițiilor pe care le-a oferit școala pentru pregătire, a succeselor, dar și a lacunelor pe care le prezintă în planul pregătirii;

-cunoașterea structurii sale psihologice, prin identificarea dominantelor de personalitate și a echilibrului existent între ele.

Dezvoltarea armonioasă și multilaterală a personalității nu se realizează la întâmplare ci ca urmare a unei activități conștiente desfășurată. Pentru aceasta profesorul de educație fizică trebuie să cunoască atât legile formării și dezvoltării personalității în general, cât și caracteristicile morfofuncționale și psihologice particulare ale celor instruiți.

Aceasta este una din premisele realizării obiectivelor educației fizice școlare: întărirea sănătății și călirea organismului, dezvoltarea corporală și formarea ținutei corecte; dezvoltarea psihomotorie (dezvoltarea calităților motrice, dezvoltarea kinesteziei, a priceperilor și deprinderilor motrice); instruirea sportivă; formarea atitudinii pozitive față de activitate și a deprinderilor de conduită în colectiv, dezvoltarea unor calități psihice, înlăturarea stărilor anxioase, a tulburărilor de comportament.

Eficiența modului de organizare, precum și metodele utilizate depind de caracteristicile morfologice, de capacitatea vitală, de trăsăturile psihice, de pregătirea fizică a copilului.[8]

Metoda antropometrică este folosită pentru determinarea indicilor de dezvoltare a copiilor în raport cu sexul, vârsta în acest fel se pot desprinde unele aspecte ale caracterelor morfofuncționale ale elevilor și raportul ce există între variabilele morfofuncționale și nivelul de exprimare motrică.

Variabilele morfologice sunt: statura, greutatea, perimetrul toracic (mediu, expirația, inspirația); diametrul biacromial; diametrul bitrohanterian; diametrul antero-posterior; diametrul latero-lateral. Variabilele funcționale sunt: capacitatea vitală, dinamometria (dreapta, stânga). Capacitatea vitală este indicele fiziologic cel mai important din punct de vedere al raportului „dezvoltare-funcționare”.

În general funcția respiratorie la copil este deficitară fiindcă el nu a învățat să respire corect și apoi ca urmare a dezvoltării insuficiente a cutiei toracice, a lipsei de elasticitate a acesteia. Între 5 și 17 ani la fete, și 6 și 18 ani la băieți, se delimitează o lungă perioadă de timp numită sugestiv „vârsta toracelui îngust”, care se caracterizează prin dimensiuni scăzute ale perimetrului toracic, în disproporție cu lungimea trunchiului, prin volumul redus al cavității toracice și printr-o insuficiență a ventilației pulmonare.

Variabila „capacitate vitală” explică în mare parte raportul dintre dezvoltarea morfofuncțională și capacitatea motrică.

Proba dinamometrică este folosită pentru determinarea forței la copii. Forța este considerată ca fiind capacitatea copilului de a executa acțiuni cu maximum de putere și minimum de timp ea se mai determină și prin alte probe, cum ar fi: săritura în înălțime cu extensia brațelor (testul lui Sargent), precum și prin proba aruncării mingii medicinale cu ambele mâini de deasupra capului.

Variabilele menționate aparțin în esență, biotipului: statura, lungimea segmentelor scheletice, diametrul biacromial și bitrohanterian, forma bazinului, lungimea membrelor, mărimea mâinii și a labei piciorului sunt trăsături particulare determinate preponderent ereditare. Greutatea corporală, compoziția corporală, proporția dintre masa musculară și greutatea corporală, procentul de țesut adipos, forma și grosimea vaselor, forma coloanei vertebrale, dezvoltarea toracelui, postura, tonusul și forța musculară, rezistența, viteza, mobilitatea articulară sunt influențate de caracterul și cantitatea de efort fizic ca volum și intensitate, de alimentație sub aspect cantitativ și calitativ, de condițiile microclimatice, de starea psihică, de funcția neuro-endocrină de condițiile și modul de refacere după efort. Deosebit de importante sunt schimbările ce se produc în creșterea și dezvoltarea tinerelor generații în condițiile „fenomenului accelerației” care se manifestă îndeosebi în țările cu un standard ridicat de viață.

„Jocul proporțiilor” în creșterea și dezvoltarea organismului este deosebit de important pentru predarea-învățarea educației fizice de către profesorii de educație fizică, numai cunoscându-l și urmărindu-l îndeaproape poate găsi mijloacele, și metodele cele mai eficiente și momentele cele mai potrivite pentru a controla și dirija procesele dezvoltării fizice corecte și armonioase.

CONCLUZII

Experiența mea ca, cadru didactic specialist în Educație fizică și sport cu o vechime de nouă ani în învățământ, cu grad didactic II.. Având clase unde am predat începând de la clasa 0, copii de 6 ani până la clasa a XII-a respectiv 18 ani. În fiecare an predând această disciplină la cel puțin 10 clase, având criterii diferite de diferențiere în primul rând de vârstă, sex, particularități morfofuncționale și psihice individuale. Fiecare copil necesită o atenție individuală și diferențiată, deoarece ei nu sunt la fel, nu percep lumea și tot ce îi înconjoară la fel, nu au aceeași capacitate de înțelegere, de învățare și memorare la fel, ei sunt diferiți ca persoană și trebuie tratați ca atare.

Învățământul modern prin procesul instructiv-educativ, respectiv predare-învățare-evaluare încearcă să integreze toți elevii indiferent de criteriile sociale, de afecțiunile psihice copii cu deficit de atenție, copii cu hiperactivitate, copii bolnavi de autism, retard ușor dar și cu deficiențe fizice scolioză, cifoză, lordoză și alte afecțiuni fizice ușoare. Acești copii se simt foarte bine în comunitatea lor și sunt acceptați de colegii lor de clasă, primind ajutor din partea lor în executarea unui exercițiu de mers, deplasare în coloană, de gimnastică de înviorare și influențare selectivă a aparatului locomotor pe numărătoare, diferite sarcini din verigile tematice ale lecției. Joculețe sub formă de întrecere cu alergare ușoară și purtarea diferitelor obiecte, mingii, pasând la colegi, Mingea călătoare, Mingea prin tunel. Acești copii cu probleme trebuie încurajați permanent și integrați în grupe valorice de elevi care să le ofere ajutor în exersarea unor exerciții fizice specifice atletismului, gimnasticii, sporturilor de echipă.

Copiii cu deficiențe fizice li se vor da exerciții individuale și diferențiate în funcție de afecțiunile acestora și posibilitățile lor de execuție, pentru a nu agrava afecțiunile fizice pe care aceștia le au, ci să se simtă confortabil din punct de vedere fizic, psihic să se bucure de reușitele lor și de efectele benefice ale acestora. Acestor copii li se pot trasa sarcini și teme pentru acasă, exerciții ce pot fi executate individual în ritm propriu de execuție sau pentru a evolua prin exersare și a ajunge la deprinderi și priceperi motrice specifice educației fizice și cât mai apropiate de însușirea și consolidarea execuției celorlalți colegi.

Predarea educației fizice într-o perspectivă diferențiată și individualizată, implică profesorul de specialitate și elevii, să găsească împreună soluții și metode ca ceea ce se predă să fie accesibil și înțeles de către elev și rezultatele să fie pe măsura progresului elevului.

BIBLIOGRAFIE

[1] Scarlat, Eugeniu- Educația fizică a copiilor de vârstă școlară, Editura pentru tineret și sport Editis, București 1993.

[2]Marolicaru, Mariana - Tratarea diferențiată în Educația Fizică pag.11, Editura Sport-Turism, București 1986.

[3]Marolicaru, Mariana - Tratarea diferențiată în Educația Fizică pag.20, Editura Sport-Turism, București 1986.

[4] Marolicaru, Mariana - Tratarea diferențiată în Educația Fizică pag.42, Editura Sport-Turism, București 1986.

[5] Cârstea, Gheorghe -Teoria și metodică Educației fizice și sportului, Editura AN-DA București, 2000

[6] Rață, Gloria – Didactica educației fizice și sportului pag.41, Editura Pim Iași, 2008

[7]Rață, Gloria – Didactica educației fizice și sportului pag.43, Editura Pim Iași, 2008

„EMOȚIOMETRUL” ȘI FURIA - PROIECT DE CONSILIERE

Prof. înv. preșc. Canciuc Gabriela – Otilia
Școala Gimnazială „Gheorghe Popadiuc” Rădăuți, Suceava

„Secretul și farmecul vieții noastre nu stau în lipsa unui conflict, ci în hotărârea și priceperea noastră de a-l rezolva.” (Makarenko)

I. INTRODUCERE

Abordarea conceptelor promovate de Ellis în mediul educațional se realizează prin Educația rațional-emoțională și comportamentală. Ellis (1979, 1985) schițează aplicabilitatea teoriei sale cu ajutorul modelului ABC(DE) (eveniment activator, cogniții, consecințe, disputare, efect). Modelul propus este accesibil educabililor care îl pot aplica pentru a-și eticheta și a-și controla propriile cogniții în vederea adoptării acelor funcționale sau adaptative. REBT este o extensie a terapiei rațional emotive și comportamentale, terapia însăși fiind un proces educativ. În 2004, Knaus prezintă educația rațional emoțională și comportamentală ca fiind un program de intervenție psihologică pozitiv și preventiv, iar Vernon (1990) o definește ca o abordare curriculară sistemică în care elevii participă la lecții planificate.

Terapia rațional emoțională și comportamentală a fost aplicată pentru prima dată într-o clasă de elevi în anul 1969, când s-au pus bazele „Școlii Vieții” (The Living School) în cadrul Institutului Albert Ellis din New York. În cadrul acesteia elevii acumulați cunoștințe, dar primordiale erau interacțiunea socială și exprimarea personală. A fost eliminat sistemul de notare pentru a nu exista o ierarhie ce conducea, inevitabil, la o competiție între elevi asociată cu stări de stres și frustrare.

Complementar acestor activități, elevii erau consiliați participând în grup la ședințe unde aveau libertatea de a se exprima, de a împărtăși problemele cu care se confruntă în momentul respectiv (la școală, în familie, în cercul de prieteni etc.) (Popa, 2004).

Prin aplicarea acestui program se urmărește promovarea educației rațional emotive ce formează cunoștințe despre: acceptare de sine vs. stimă de sine, cognițiile raționale și iraționale, emoțiile și comportamentele. Strategiile implicate de educația rațional emotiv comportamentală sunt (Knaus, 2004): lecțiile structurate, în cadrul cărora sunt prezentate conceptele terapiei rațional emotive și comportamentale; integrarea acestor concepte într-o programă formală; și exerciții de aplicare a acestor concepte în viața reală. Atmosfera din cadrul activităților de educație rațional emotivă și comportamentală este una de acceptare, în care elevii sunt încurajați să experimenteze gândirea critică, idei noi și să utilizeze tehnicile de rezolvare a problemelor personale sau comportamente noi. Knaus (2006) susține că o secvență de educație rațional emotivă cuprinde activități ce abordează teme precum: examinarea naturii emoțiilor, explorarea surselor emoțiilor și măsurarea intensității emoțiilor, legătura dintre situații, gânduri, emoții și comportamente, recunoașterea și disputarea evaluării globale a propriei persoane, construirea unui concept de sine puternic, înțelegerea funcției învățării și a greșelilor, separarea asumpțiilor de opinii și fapte, cerințele absolutiste și catastrofarea. Pot fi abordate și teme speciale precum: responsabilitatea, rolurile și regulile, perspectiva asupra lucrurilor, etichetarea, discriminarea, toleranța diferențelor, etc.

Conform terapiei rațional emotive și comportamentale, distresul emoțional este consecința evaluării (prin intermediul convingerilor iraționale) de către individ a evenimentelor nedorite sau neplăcute cu care se confruntă. Potrivit lui Ellis (1962), această evaluare are ca și consecințe emoții și comportamente disfuncționale, reprezintă o piedică în atingerea scopurilor sau contravine valorilor personale. Abilitățile sociale le permit copiilor integrarea în grupul de la grădiniță, și mai apoi la școală sau în grupul de prieteni. Dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care îi fac eficienți în interacțiune cu ceilalți. Competențele sociale se referă la abilitatea copiilor de a forma relații sociale funcționale cu ceilalți copii și cu adulții din viața lor. Acestea facilitează interacțiunile pozitive, corespunzătoare normelor culturale, în așa fel încât să permită atingerea propriilor scopuri și în același timp respectarea nevoilor celorlalți și reprezintă manifestarea unor comportamente adecvate și acceptate din punct de vedere social, care au consecințe pozitive asupra persoanelor implicate și permit atingerea unor scopuri. (Ștefan, Kallay, 2007).

Dar atunci când copiii nu reușesc să gestioneze emoțiile negative, precum furia, și nu pot avea relații sociale funcționale cu copiii și cu adulții? De cele mai multe ori încercăm să negăm sau să schimbăm comportamentul copilului fără să ținem cont de sentimentele sale subiacente. Unii experți în dezvoltarea copilului consideră că cel mai bun mod de a combate agresivitatea copiilor este să o descurajăm și să încurajăm în schimb jocurile mai puțin agresive. Totuși, a pretinde că sentimentele de mânie și agresivitate nu există nu le face să dispară. Nu depinde de noi dacă copiii noștri au sau nu aceste emoții. Realitatea este că nu le putem descuraja, așa încât să nu mai existe. Și chiar dacă am putea, nu am vrea să o facem, deoarece emoțiile acestea sunt o parte importantă a dezvoltării emoționale sănătoase. Un copil capabil să-și identifice și să-și controleze agresivitatea va reuși să depășească mai ușor o situație dificilă, să diagnosticheze problema și să acționeze pentru a schimba circumstanțele. Capacitatea de a avea idei emoționale despre furie îl ajută, de asemenea, să manifeste empatie și să îi înțeleagă pe alții pentru că are suficientă răbdare să le analizeze sentimentele. Un copil care poate să-și transfere furia în lumea ideilor și care este înțeles și încurajat în acest sens va fi, probabil, mai grijuliu decât unul care nu poate să o facă. El nu va trăi cu teama că sentimentele sale de furie se vor contopi cu cele de iubire, confundându-se cu ele. El poate identifica acele sentimente de mânie, le poate înțelege și realizează că atunci când este furios pe cineva (frați, surori, părinți, profesori, prieteni) nu înseamnă că sentimentele de iubire au dispărut. Subscriu acestei idei și cred că întreaga noastră viață este o competiție cu noi însine de a încerca să împăcăm sentimentele de iubire cu cele de mânie.

Principalul scop este să-l învățăm pe copil să simtă aceste sentimente, să le eticheteze corect, să le comunice și să le folosească pentru a deveni un adult sănătos și stabil emoțional.

II. PREZENTAREA PROGRAMULUI

- 🌀 Tema proiectului: formarea gândirii raționale în ceea ce privește gestionarea sentimentului de furie
- 🌀 Scopul proiectului: crearea unor strategii pentru dezvoltarea și exersarea gândirii raționale a copiilor, formând o atitudine de acceptare și gestionare eficientă a situațiilor stresante din realitatea vieții
- 🌀 Durata: 5 săptămâni
- 🌀 Resurse de timp: 50 de minute/ activitate
- 🌀 Grup țintă: elevii din clasa a IV-a
- 🌀 Competențe dezvoltate prin intermediul proiectului:

COMPETENȚE GENERALE:

- Dezvoltarea abilităților de management al emoțiilor

- Exersarea abilităților de comunicare eficientă și empatică
- Dezvoltarea de atitudini și valori prosoziale

Competențe specifice

- Identificarea și exprimarea emoțiilor personale în diferite contexte
- Managementul emoțiilor
- Luarea unor decizii responsabile
- Identificarea unor strategii de reglare a emoțiilor și comportamentelor personale pentru crearea unor relații bune cu cei din jur
- Autoevaluarea abilităților socio-emoționale

🌀 **Resursele proiectului:** povești terapeutice, poezii, exerciții, chestionare, fișe de lucru

🌀 **Strategii:** învățarea experiențială, tehnica jocului de rol, clarificarea, reformularea, reflectarea, ascultarea activă, exercițiul de învățare; imaginarea de situații, parafrizarea, sumarizarea

🌀 **Activități propuse:**

Sedința 1: „Țica-Emoțica, ghid prin universul emoțiilor”

Sedința 2: „Emoțimetrul și furia”

Sedința 3: „Furia dacă urcă, spre agresivitate poate să conducă”

Sedința 4: „Învățăm să spunem NU violenței”

Sedința 5: „Agresivitate sau asertivitate?”

III. ACTIVITĂȚI PROPUSE

SEDINȚA 1: „Țica-Emoțica, ghid prin universul emoțiilor”

- **Titlul:** „Țica-Emoțica, ghid prin universul emoțiilor”
- **Scopul:** Dezvoltarea abilității de recunoaștere și exprimare a emoțiilor;
- **Competențe dezvoltate:**
  - 🌀 Aprofundarea intercunoașterii grupului
  - 🌀 Recunoașterea, clasificarea și exprimarea emoțiilor în contexte diferite
  - 🌀 Recunoașterea emoțiilor având ca suport componenta nonverbală: mimică, gesturi
  - 🌀 Înțelegerea contextului schimbării emoționale
  - 🌀 Exersarea autocontrolului
- **Tipul activității:** activitate de grup
- **Materiale necesare:** o floare cu petale-emoticoane, carte cu basme terapeutice pentru copii și părinți, cartonașe cu 8 emoții, fișă-temă „Jurnalul emoțiilor”, recompense (emoticoane vesele), instrumente de scris;

- **Descrierea activității:**

1. INTRODUCERE: Consilierul se asigură că toți participanții înțeleg și respectă regulile grupului, apoi prezintă scopul, obiectivele și activitățile întâlnirii.

Spargerea gheții: Consilierul prezintă o floare fără petale, apoi elevii extrag dintr-un bol emoticoane care sugerează diferite stări emoționale. Cel care recunoaște emoția și formulează un enunț pentru a o exemplifica poate atașa petala florii „Țica-Emoțica”. Ea este invitatul zilei care ne ghidează în călătoria noastră pentru a descoperi lumea interesantă a emoțiilor. Bucuroasă pentru că are toate petalele, Țica –Emoțica e nerăbdătoare să le recite o poezie, invitându-i pe elevi să mimeze emoțiile identificate în versuri. (ANEXA1)

2. MUNCA ÎN GRUP:

a) Experiența concretă: Se propune un exercițiu de recunoaștere a emoțiilor „Detectivii emoțiilor”. Elevii primesc un set de cartonase și li se cere să identifice emoțiile. Consilierul le cere copiilor să împărtășească din experiența lor de viață și să rememoreze situații în care s-au simțit: fericiți, nervoși, speriați, furioși, triști, mulțumiți, relaxați, în siguranță. Le explică că fiecare dintre noi experimentăm mai des sau mai rar aceste emoții, că ele sunt normale și se pot exprima în diferite moduri: verbal sau prin limbaj mimico-gestual (expresia feței-mimică, gesturi, poziția corpului).

Elevii primesc câte un cartonaș ce reprezintă sentimente, astfel încât fiecare să primească câte două cartonașe (ANEXA2). Ei au ca sarcină de lucru să observe cele două cartonașe și să descrie ce face fiecare dintre personajele reprezentate pe cartonașe. (se strâmbă, zâmbeste, plânge etc.) Fiecare participant descrie ce emoție trăiește fiecare din personajele reprezentate pe cartonașe în fața celorlalți colegi. Elevii trebuie să dea câte un exemplu care ilustrează o situație în care ei s-au putut simți la fel ca fiecare din personajele reprezentate în cele două cartonașe primite. Fiecare participant descrie o situație în care s-ar simți similar cu starea personajelor de pe cartonașele primite. Următoarea sarcină este aceea de a identifica la colegii din grup jetoane care exprimă opusul emoțiilor de pe cartonașele proprii. (Opusul/ antonimul de la .....este....). La finalul exercițiului, consilierul va enumera din lista creată cu exprimări ale emoțiilor, dar va lăsa completările lacunare să fie făcute de elevi care vor identifica emoția potrivită. Consilierul poate numi individual câte un participant care să răspundă sau elevii vor avea libertatea de a alege. (Ex.: Sunt **vesel** când îmi termin temele devreme, și nu sunt **trist**. Vecinul este **nervos** când aruncă băieții mingea în curtea lui, și nu **relaxat**. Copilul este furios când nu are voie să folosească telefonul, și nu **mulțumit**.)

Li se propune elevilor un joc de rol în diadă „Detectorul de emoții”. Copiii se așază câte doi, față în față, pe două rânduri. Cei din partea stângă se gândesc la o întâmplare fericită, iar elevii din dreapta le urmăresc mimica feței. Apoi, se gândesc la o întâmplare tristă, iar partenerii din dreapta îi urmăresc cu atenție. A treia oară, cei din stânga mimează și gesticulează atât întâmplarea veselă, dar și pe cea tristă, iar partenerii din dreapta încearcă să recunoască cele două emoții. Apoi, rolurile se schimbă.

b) Reflecția

Elevii interpretează gândurile, reacțiile, emoțiile pe care le-au trăit în timpul experienței, dirijați fiind de întrebările consilierului: Ce sentimente ați experimentat în timpul activității?; Ce a fost facil, ce a fost dificil să faceți în timpul exercițiului?; Ce ați simțit când ați descris emoțiile personale în concordanță cu cele exprimate de personajele de pe jetoane?; Cum v-ați simțit când ați descoperit că și alți colegi pot trăi sau au trăit emoții asemănătoare cu ale voastre? Cum v-ați simțit când ați împărtășit cu colegii voștri emoții opuse celor pe care le exprimă cartonașele primite? Cum v-ați simțit când ați fost numiți de către colegi să identificați emoția potrivită în „Lista de exprimări ale emoțiilor”?

Apoi, se discută despre gândurile, emoțiile, reacțiile pe care le-au trăit în timpul jocului de rol, întrebările consilierului dirijându-i în vederea obținerii unui feed-back din partea lor: Cum v-ați simțit în timp ce ați participat la jocul de rol?; Cum v-ați simțit când i-ați urmărit pe colegii voștri când s-au gândit la întâmplări fericite/triste?; Ce a fost mai ușor/mai greu să faceți: să descoperiți emoțiile pozitive, sau cele negative, interpretate de colegii voștri?; Cum v-ați simțit când colegii voștri au recunoscut întâmplările mimate de voi?; Cum a fost să împărtășiți cu colegii voștri emoții pozitive și negative trăite de voi?

c) Conceptualizarea

Se va purta un dialog pentru a trage concluzii ce vor fi integrate în experiențe de viață noi, autentice: Ce ați aflat nou despre voi în urma acestei experiențe? Ce ați învățat despre emoțiile voastre și ale celorlalți? Ce ați învățat despre modul de exprimare al emoțiilor? Ce a fost esențial pentru voi ca urmare a participării la această activitate?

În concluzie, noi trăim foarte multe emoții în funcție de situația pe care o trăim.

d) Acțiunea

Având în vedere tema centrală a proiectului, furia, consilierul va prezenta copiilor povestea terapeutică „Ursul îmblânzit”.(ANEXA3) Personajul principal al povestii, ursul brun le propune elevilor o lecție de viață care le facilitează copiilor înțelegerea sentimentului de furie. Ei reușesc la finalul lecturii să identifice sentimentele cu care se confrunta ursul și să extragă mesajul

moralizator, apoi să-l descifreze în situații reale de viață. Elevii au descoperit că nu oamenii sau problemele sunt cele care ne supără. Ne supărăm pe noi însine prin gândurile și credințele noastre autodistructive despre ceilalți și despre situații, Oamenii îi creează disconfort la nivel emoțional din cauza credințelor pe care le au și a modului propriu de a evalua o situație. Este facil să învățăm să gândim rațional și să ne generăm sentimente plăcute, nu dureroase, iar un alt avantaj al gândirii raționale este acela că dezvoltă abilitățile persoanei de a aborda și de a rezolva probleme practice. Împreună cu consilierul, elevii vor identifica și vor completa în silueta ursului, împărțită în două, credințele raționale și iraționale ale ursului.

3. ÎNCHEIEREA

Se cere elevilor să reflecteze asupra a ceea ce au făcut/învățat pe parcursul activității de consiliere. Fiecare participant va exprima într-o propoziție starea în care se află la finalul activității.

Copiii vor primi câte o siluetă de ursuleț pe care este scrisă o credință rațională, recompensă pentru participarea activă la activitate.

Temă pentru acasă: Timp de o săptămână, fiecare participant va completa o fereastră în care va nota emoția pe care o are la sfârșitul zilei și argumentând prezența acestei emoții. Toate aceste „ferestre” se vor atasa în „Jurnalul emoțiilor” care va constitui o metodă de evaluare a programului, dar și o posibilitate de diseminare a rezultatelor activităților de consiliere. (ANEXA4)

SEDINȚA 2: „Emoțiometrul și furia”

- **Titlul:** „Emoțiometrul și furia”
- **Scopul:** identificarea situațiilor conflictuale și a posibilelor modalități de rezolvare a lor
- **Competențe dezvoltate:**
  - ✚ dezvoltarea capacității de identificare emoțiilor negative care sunt menținute de gânduri sau context
  - ✚ Înțelegerea noțiunii de conflict generat de cele două tipuri de furie (furie ca reacție imediată la o situație frustrantă/ furie determinată de o atitudine ostilă față de ceilalți – furie cronică)
  - ✚ Exersarea autocontrolului furiei în situații conflictuale
  - ✚ Recunoașterea unor situații conflictuale și modalitatea de a rezolva un conflict
  - ✚ Dezvoltarea unor strategii de rezolvare a conflictului
- **Tipul activității:** activitate de grup
- **Materiale necesare:** cărți Dixit, baloane, coli A3, markere, Semaforul impulsurilor, Zarul furiei

- **Descrierea activității:**

1. INTRODUCERE

Consilierul se asigură că toți participanții și-au reamintit regulile grupului, apoi prezintă tema, scopul, obiectivele și activitățile întâlnirii.

- **Spargerea gheții:**

Se prezintă elevilor setul de cărți Dixit, apoi împărțim clasa în grupe de 6 copii, care se așază pe jos, în cercuri mici. Punem 20 de cărți Dixit în mijlocul cercului, cu fața în jos. Participanții vor lua câte o carte Dixit și vor descrie ce sentiment au experimentat când au văzut cartea, apoi să își imagineze o poveste, pornind de la cartea pe care o au în mână. Ei pot utiliza lista de emoții pentru a-i ajuta și a discuta despre emoțiile pe care le integrăm într-o poveste.

Stabilim regula că trebuie să îi ascultăm pe ceilalți, să le respectăm sentimentele, opiniile și modul în care văd lucrurile.

2. MUNCA ÎN GRUP:

a) **Experiența concretă:**

Se va desfășura un exercițiu „Baloane furioase”. Se lipește o coală A3 pe perete. Fiecare elev primește un balon „gradat”. Consilierul le propune copiilor să rememorize un situație în care au experimentat sentimentul de furie. Li se precizează că în faza aceasta a exercițiului nu au permisiunea de a împărtăși emoțiile lor, ci li se cere să își imagineze că își descarcă furia umflând parțial un balon. Consilierul le cere să își mai aducă aminte de un episod în care au simțit furie și, în același mod, ei trebuie să își descarce furia suflând în balon. Acțiunea se reia, avându-se în vedere o varietate de situații la care se pot gândi în timp ce continuă să își umfle baloanele. În final, baloanele se vor sparge. Copiii vor spune care este motivul din cauza căruia baloanele s-au spart.

În a doua etapă a exercițiului, fiecare elev primește câte un balon nou și i se cere să rememoreze situațiile tensionate la care s-a gândit anterior și care i-a creat o stare de furie. Diferit de prima parte a exercițiului, copilul va avea permisiunea, ca după ce umflă parțial balonul, să se oprească și să împărtășească celorlalți despre furia sa. Concomitent cu verbalizarea contextului și a emoției simțite, copilul eliberează încet aerul din balon.

b) **Reflecția:**

Discuții:

Ce se întâmplă când interiorizezi sentimentele de furie pentru perioade prea lungi de timp?

Cum te face furia încătușată să reacționezi?

Cum te-ai simțit în partea a doua a exercițiului când ai putut să exprimi prin cuvinte sentimentul de furie pe care l-ai simțit?

(Consilierul poate dirija copilul pentru ca acesta să înțeleagă că atunci când balonul este golit de aer după o perioadă în care a fost umflat, acesta nu se mai poate sparge). Consilierul îi întreabă apoi pe copii ce ar putea face pentru a nu experimenta stări de furie duse la extrem.

c) Conceptualizarea

Strategiile de coping menționate sunt notate pe o foaie de hârtie. Dacă cei mici au dificultăți în a veni cu idei, li pot oferi următoarele sugestii:

- ✚ Vorbește cu cineva despre trăirile tale.
- ✚ Numără rar descrescător, începând cu 10.
- ✚ Inspiră și expiră lent până când corpul tău se relaxează.
- ✚ Gândește-te la momente fericite.
- ✚ Și nu uitați de Semaforul impulsurilor. (ANEXA5)

Elevii trebuie să înțeleagă că exprimarea furiei într-un mod adecvat este o provocare pentru fiecare dintre noi. Unii tind să își exprime furia devenind agresivi verbal și fizic, în vreme ce alții interiorizează furia și tind să se retragă și să se izoleze. Nicio opțiune dintre cele două stiluri nu este funcțională. Această tehnică este o modalitate practică și eficientă de a înțelege consecințele acumulării furiei, anume adoptarea unor comportamente disfuncționale sau a unei atitudini neajutorate, de victimă. Mai mult, tehnica arată cât de util este să eliberezi furia pe măsură ce crește, capacitatea de gestionare a furiei fiind mult mai mare atunci când furia este proaspătă și generată de o sursă cunoscută (asemeni baloanelor eliberate de o parte din aer). Nu în ultimul rând, exercițiul conduce la identificarea unor tehnici de gestionare a furiei care pot fi aplicate în cele mai variate contexte. Aceste abilități pot fi folosite regulat, creând un sentiment plăcut de control și putere.

d) Acțiunea: Elevii vor folosi zarul furiei și vor împărtăși experiențe pentru a răspunde celor șase provocări ce se găsesc pe fiecare față a cubului. (ANEXA6)

3. ÎNCHEIEREA

După ce lista de coping-uri a fost generată, participanții vor fi rugați să voteze pentru alegerea strategiei de coping preferate. Fiecare elev va primi câte un poster pe care să-l folosească acasă „Ce pot face? Câteva strategii de gestionare constructivă a furiei” (ANEXA7)

Tema pentru acasă: Copiii trebuie să exerseze strategia pentru a se asigura că au înțeles-o și pot să o aplice într-un mod optim.

SEDINȚA 3: „Furia dacă urcă spre agresivitate poate să conducă”

- **Titlul:** „Furia dacă urcă spre agresivitate poate să conducă”
- **Scopul:** analizarea unor fenomene cu consecințe negative asupra vieții copiilor și a stilului de viață sănătos

- **Competențe dezvoltate:**

- ✚ Înțelegerea comportamentelor de risc incluzând agresivitatea în această categorie
- ✚ Recunoașterea caracteristicilor agresivității și violenței
- ✚ Clasificarea comportamentelor agresive
- ✚ Identificarea consecințelor actelor agresive
- ✚ Descrierea interacțiunilor dintre gânduri și emoții și comportamentele dezvoltate în diferite situații
- ✚ Gestionarea unor situații de furie prin aplicarea metodei A-B-C-D-E

- **Tipul activității:** activitate de grup

- **Materiale necesare:** coli de flipchart, cadran, carioci, markere, carduri cu gânduri iraționale, oală

- **Descrierea activității:**

1. INTRODUCERE: Consilierul prezintă tema și obiectivele întâlnirii, se stabilesc regulile de grup care urmează să fie respectate pe parcursul activității și ne reamintim că avem dreptul să ne exprimăm opiniile respectând și opiniile celor din grup.

Spargerea gheții: Se va desfășura un exercițiu de energizare – Elevii sunt împărțiți în două grupe: elevii din prima grupă au ca sarcină să deseneze pe o coală A3 elemente care simbolizează „pacea”, apoi elevii din grupa a doua vor desena, pe aceeași coală, elemente care simbolizează „războiul”. Coala A3 este returnată elevilor din primul grup care încearcă să refacă imaginea „păcii”.

Discuții:

- A fost dificil să reprezentați prin desen noțiunea de „pace”? Dar „războiul”?
- Ce sentimente ați simțit atunci când ați văzut cum colegul vă strică frumusețea desenului ce reprezintă „pacea”?
- Ce ați simțit în momentul în care ați stricat „pacea” colegului?
- A fost dificil să refaceți desenul cu elementele specifice păcii?
- Credeți că acest exercițiu este aplicabil și în viața cotidiană? Argumentați.
- Ce ați învățat prin intermediul acestui exercițiu?
- Ce cuvinte pot fi asociate termenului „război”? (de exemplu: agresivitate, violență, inconstiență, distrugere, durere etc.)
- Ați auzit de comportamente de risc și cum puteți explica?
- Agresivitatea se poate încadra în categoria comportamentelor de risc? Argumentați.

2. MUNCA ÎN GRUP:

a) Experiența concretă: Se prezintă exercițiul „Cadranul violenței”. Elevii, împărțiți în patru grupe, vor primi ca sarcini de lucru:

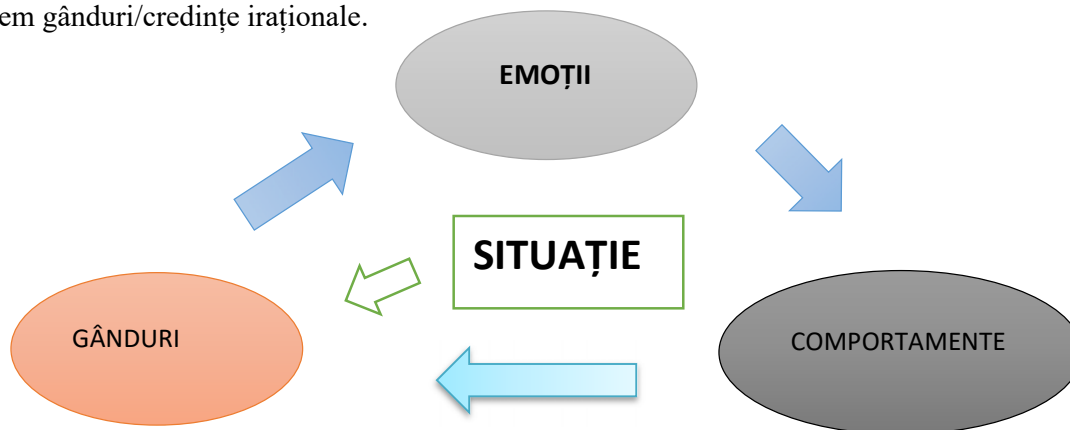
- primul grup va identifica comportamente agresive
- al doilea grup va identifica motivele/cauzele comportamentelor agresive
- al treilea grup va identifica efectele/consecințele actelor agresive
- al patrulea grup va identifica gândurile și emoțiile pe care le încearcă persoanele agresive.

Elevii discută în grup și notează ideile concludente pe câteva notițe autoadezive. La finalul exercițiului, fiecare grup, printr-un lider, își va prezenta ideile care vor completa „Cadranul violenței”.

b) Reflecția – în urma finalizării exercițiului se poate concluziona că există o paletă largă de comportamente agresive care îmbracă diverse forme; cauzele acestor comportamente țin de mediul în care copiii se dezvoltă dar și de factori individuali; efectele agresivității constituie un factor de risc ce conduc la efecte negative asupra sănătății fizice, emoționale, mentale, dar și asupra dezvoltării sociale; indiferent de forma de agresiune identificată, fiecare are la bază exteriorizarea unor conflicte emoționale sau a unor emoții negative.

c) Conceptualizarea – se pune accent pe sarcina grupului 4 care a identificat emoțiile pe care le încearcă persoanele agresive, pentru că, de cele mai multe ori, influențați de emoții puternice recurgem la comportamente impulsive, acționăm fără a ne gândi la consecințe. Furia este una dintre principalele emoții care poate genera foarte ușor la agresiune verbală sau fizică. Se cere elevilor să exemplifice folosind experiența personală situații în care s-au simțit furioși și ce comportamente impulsive au avut.

Pentru a le facilita înțelegerea, consilierul explică elevilor legătura dintre gânduri, emoții și comportamente folosindu-se de următoarea reprezentare: (modul în care ne comportăm asociat cu ceea ce gândim și simțim în legătură cu o situație; modul în care mă simt are legătură cu modul în care gândesc cu privire la ceea ce mi se întâmplă; interpretarea situației este în funcție de ceea ce determină emoțiile și nu evenimentul; felul în care ne exprimăm emoțiile trăite are consecințe asupra noastră și a celor din jurul nostru; avem emoții exagerate de furie pentru că în diferite situații avem gânduri/credințe iraționale.

d) Acțiunea

Se dau exemple de convingeri iraționale asociate cu furia: „Trebuie să obțin ceea ce vreau! Nu e corect! Toate relele numai mie mi se întâmplă! Ceilalți trebuie să mă trateze exact cum vreau eu, altfel trebuie să fie pedepsiți”. Excluderea acestor gânduri prin disputarea lor ar conduce la comportamente diferite și intensitatea furiei s-ar diminua. Se dau exemple de disputare. Consilierul propune exercițiul „Oală sub presiune”. Li se prezintă elevilor o oală în care sunt gânduri iraționale care generează multă furie, iar presiunea poate duce la îndepărtarea bruscă a capacului. Pentru a preveni aceasta vom aplica metoda A-B-C-D-E, care este o modalitate de control emoțional. (A – eveniment, B – Convingeri iraționale, C – consecințe emoționale și comportamentale, D – disputarea sau provocarea prin întrebări, E – efecte). Se vor extrage carduri cu gânduri iraționale, se vor analiza situațiile din prisma metode A-B-C-D-E, intensitatea furiei scade, iar elevii vor rupe cardurile în jumătăți sau complet. Resturile vor fi adăugate în oală, iar capacul va fi în siguranță deoarece emoțiile de furie au scăzut în intensitate.

3. ÎNCHEIEREA

Se concluzionează că aceste exerciții nu au ca efect producerea unei emoții pozitive, minunate sau că aceasta va dispărea însă va deveni mai puțin intensă și negativă, ceea ce va reduce intensitatea furiei din oală.

Tema pentru acasă: Gândiți-vă la situații în care voi sau altcineva a avut gânduri iraționale și utilizând metoda A-B-C-D-E reduceți intensitatea emoției.

SEDINȚA 4: „Învățăm să spunem NU violenței”

- **Titlul:** „Învățăm să spunem NU violenței”
- **Scopul:** reducerea manifestărilor violente în mediul școlar
- **Competențe dezvoltate:**
  - Identificarea unor forme diferite de violență în mediul școlar
  - Abordarea și rezolvarea unor situații-problemă asumându-și diferite roluri
  - Dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și rezolvarea unor conflicte
  - Identificarea unor strategii de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar
- **Tipul activității:** activitate de grup
- **Materiale necesare:** jetoane, markere, siluete animale, fisă de lucru
- **Descrierea activității:**

1. INTRODUCERE

Consilierul prezintă tema și obiectivele întâlnirii, se stabilesc regulile de grup care urmează să fie respectate pe parcursul activității.

Spargerea gheții: Elevilor li se prezintă jocul „Cartea mea de vizită” cu scopul cunoașterii, autocunoașterii și autocaracterizării. Fiecare elev primește câte o foaie de dimensiunea unei cărți de vizită. Pe ea i se cere elevului să își scrie prenumele, pe verticală, cu litere de tipar după care să realizeze acrostihul numelui cu propriile trăsături de caracter. În dreptul acrostihului, elevul va realiza un desen reprezentativ pentru el. La finalul activității fiecare elev își prezintă ecusonul în fața colegilor.

2. MUNCA ÎN GRUP:

a) Experiența concretă: Se prezintă elevilor trei siluete de animale: broască țestoasă, leu și bufniță. Se atribuie fiecărui animal o caracterizare în funcție de modul în care acționează în situații problematice, dar și atitudinea pe care o au în raport cu cei din jur.(ANEXA8) Elevii se organizează în trei grupe, și aleatoriu, extrag o siluetă de animal. Fiecare grupă va primi un bilețel pe care este notată o situație-problemă (acte violente care au loc în mediul școlar) sau alte cazuri ce surprind acte de violență. Sarcina lor este de a rezolva situația respectivă din perspectiva animalului pe care îl reprezintă.

b) Reflecția: Elevii vor alege, obiectiv, animalul care a rezolvat cel mai bine cazul prezentat. Se va argumenta alegerea făcută. După ce a fost desemnat animalul câștigător - bufnița, prin vocea elevilor din grupa țestoasei și din grupa leului, va rezolva eficient cazurile de violență prezentate inițial din punctul de vedere al țestoasei și al leului, punct de vedere care nu a fost agreat de elevi.

c) Conceptualizarea: Fiecare grup își va alege un reprezentant care să prezinte cazul și soluțiile adoptate pentru rezolvarea situației, precum și strategiile de prevenire propuse. Concluziile fiecărui grup vor fi notate de consilier pe flipchart.

d) Acțiunea: Fiecare elev va primi o fișă „Stările mele de furie” și va completa rubricile.(ANEXA9) Pentru a fi sigur de sinceritatea fiecărui elev în cadrul acestui exercițiu de introspecție și conștientizare a propriilor acțiuni, fișele vor fi anonime.

3. ÎNCHEIEREA: Se vor analiza răspunsurile și argumentele elevilor în abordarea situațiilor problemă.

- **Temă pentru acasă:** Să realizeze un desen în ecuson reprezentativ pentru tema abordată - „Învățăm să spunem NU violenței” pentru a confecționa un colaj colectiv.

SEDINȚA 5: „Agresivitate sau asertivitate?”

- **Titlul:** „Agresivitate sau asertivitate”
- **Scopul:** integrarea abilităților de interrelaționare în vederea dezvoltării personale

- **Competențe dezvoltate:**

- ✚ Exersarea comunicării eficiente, asertive
- ✚ Conștientizarea unor modalități de comunicare (pasivă, asertivă, agresivă) și a consecințelor acestora
- ✚ Stabilirea diferențelor dintre atitudine pasivă, agresivitate (directă sau indirectă) și asertivitate

- **Tipul activității:** activitate de grup

- **Materiale necesare:** săculeț, obiecte, instrumente de scris

- **Descrierea activității:**

1. INTRODUCERE

Consilierul prezintă tema și obiectivele întâlnirii, se stabilesc regulile de grup care urmează să fie respectate pe parcursul activității.

Spargerea gheții: Elevii vor fi antrenați în jocul „Săculețul cu surprize” cu scopul de autocunoaștere și autoprezentare, dar și pentru a realiza asocieri între propria persoană și obiectul extras. Elevii extrag, pe rând, câte un obiect din săculeț și prezintă celor din jur un motiv pentru care ei cred că se aseamnă cu obiectul respectiv și care este emoția pe care o încearcă. După ce un elev își termină prezentarea, jocul continuă până când toți elevii se prezintă cu ajutorul obiectului extras.

2. MUNCA ÎN GRUP:

a) Experiența concretă: Consilierul expune pentru dezbateră următoarea situație – problemă:

Un copil din clasa a IV-a, Sorin, așteaptă cu nerăbdare, după o zi de școală, să se joace în parc cu prietenii săi. Pentru a nu pierde timpul el nu mai servește prânzul acasă, dar în timp ce se îndreaptă spre parc se gândește să-și cumpere biscuiți, o ciocolată și o sticlă de suc. Ajuns la locul de joacă este întâmpinat de prietenii săi și deschide un pachet de biscuiți cu gândul să-și potolească foamea, dar să-i servească și pe cei din jur. Unul dintre prietenii săi, Alin, se „năpustește” asupra pachetului și se autoservește fără a primi permisiunea lui Sorin. Ceilalți prieteni, influențați de comportamentul lui Alin, îi urmează exemplul și în câteva secunde nu mai rămâne nimic. Sorin nu a reușit să guste niciun biscuit, dar în gândul lui își spune că situația trebuie rezolvată.

b) Reflecția

Ce credeți voi că simte/gândește/face Sorin în acel moment?

Patru elevi interpretează printr-un joc de rol diferitele atitudini posibile ale lui Sorin, confruntat cu situația expusă mai sus:

1. Prima opțiune: se scuză rușinat față de prietenii săi că nu a apucat să îi servească și le lasă tot pachetul de biscuiți, dar și ciocolata și sucul.

2. A doua variantă: este vizibil enervat, strigă la prietenii săi și îi acuză că au un comportament de huligani, dorește să nu îi mai vadă, aruncă dulciurile pe jos, lovindu-le cu piciorul.
3. A treia variantă: fără să schițeze vreun gest sau să spună ceva le lasă prietenilor săi toate dulciurile, apoi îi ignoră astfel încât ei să înțeleagă că s-a supărat foarte tare.
4. A patra opțiune: Se ridică în fața prietenilor săi și își exprimă sincer și deschis nemulțumirea față de situația creată de aceștia și față de comportamentul lor. El le explică gradual situația, așa cum a înțeles-o el: „Într-adevăr sunteți prietenii mei, dar să știți că m-am simțit jignit de atitudinea pe care ați avut-o. Nu v-ați gândit niciun moment la mine. Eu, nerăbdător să mă întâlnesc cu voi nu am reușit să mănânc acasă dar din banii mei de buzunar am cumpărat dulciurile pe care abia așteptam să le împart cu voi, dar asta nu înseamnă că erau exclusiv pentru voi. Mi-aș fi dorit să apuc și eu să gust un biscuite. Nu credeți că am dreptate?”

c) Conceptualizarea: Împreună cu grupul se discută în ce constau cele patru variante de răspuns:

PASIV: acționând ca *victimă*, crezând că ceilalți iau întotdeauna ce e mai bun, simțindu-se nemulțumiți și făcându-I pe ceilalți să se simtă vinovați

DIRECT AGRESIV: ignorând să respecte dorințele și sentimentele celor din jur, acționând cu ostilitate, atacând pentru a-și ascunde nesiguranța emoțională, făcându-i pe ceilalți să se simtă supărați și chiar să contraatace

INDIRECT AGRESIV: ataci fără zgomot, ca o cobră, când nu îți exprimi direct frustrarea sau nemulțumirea, dar îi lași fără cuvinte pe prietenii tăi cu atitudinea ta ostilă, reușind să-i faci să se simtă frustrați, nervoși, necunoscând cauza atitudinii tale

ASERTIV: îți exprimi fără ocolișuri sentimentele, fiind atent și la sentimentele celor din jur, încercând să găsești soluții prin care atât tu, cât și ceilalți să fiți mulțumiți. Aceasta îți va conferi confort emoțional și vei avea o imagine de sine pozitivă în timp ce prietenii tăi îți vor aprecia onestitatea, corectitudinea și curajul.

d) Acțiunea: elevii vor purta discuții pe marginea unor întrebări de tipul: Credeți că este dificil să fii asertiv, în relația cu prietenii? Este riscant/de dorit sau nu să îți exprimi sentimentele negative? Argumentați răspunsul.

Consilierul va solicita elevii să dea exemple din propria lor experiență de viață în care atitudinea asertivă/hotărâtă s-a dovedit a fi eficientă. Se pune accent pe ideea consecințelor emoționale negative și disfuncționale pe care le au atitudinile agresive, fie ele directe sau indirecte, și cele pasive – în special sentimentul de inferioritate, în opoziție totală cu avantajele practicării atitudinilor asertive.

3. ÎNCHEIEREA

Se concluzionează că aceste exemple au un rol deosebit de important în reușita noastră de a gestiona situațiile problematice cu care ne confruntăm uneori iar practicarea asertivității ne va conferi, în primul rând nouă, o stabilitate emoțională și va clădi în ochii noștri și a celor din jur o imagine de sine pozitivă.

Tema pentru acasă: Notați o situație în care voi sau altcineva a avut un comportament direct agresiv/indirect agresiv, subliniați gândurile iraționale și utilizând metoda A-B-C-D-E reduceți intensitatea emoțiilor pe care le generează cele două tipuri de comportament.

BIBLIOGRAFIE:

- ✚ Băban, A. (2001). *Consiliere educațională – Ghid metodic pentru orele de dirigenție*, ASCR, Cluj-Napoca
- ✚ Catrinel, A., Stefan & Kallay Eva (2007) – *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la prescolari*, Editura ASCR, Cluj-Napoca
- ✚ Dryden, Windy., Digiuseppe, Raymond (2003) – *Ghid de terapie rațional-emoțională și comportamentală*, Editura ASCR, Cluj-Napoca
- ✚ Filipoi, S. (2012) - *Basmă Terapeutice pentru copii, adolescenți și părinți*, Editura ASCR, Cluj-Napoca
- ✚ Opre, A., David, D. (2006). *Dezvoltarea inteligenței emoționale prin programe de educație rațional-emoțională și comportamentală (EREC). Alexandru Roșca 1906-1996; Omul, savantul, Creatorul de Școală*. Editura Academiei Române: București
- ✚ Ștefan, C.A., & Kallay, E. (2007). *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la prescolari. Ghid practic pentru educatori*. Ed. ASCR, Cluj-Napoca.
- ✚ Vernon, A. (2004a). *Consilierea în școală. Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțională și comportamentală*. Clasele I – IV, Editura ASCR, Cluj-Napoca.
- ✚ Verza, E., Verza, F.E. (2000). *Psihologia vârștelor*, Editura Pro Humanitate, București.

ANEXE

Anexa 1

Țica- Emoțica (Oltea Paraschiv)

Floarea asta bunăoară,
O avem în inimioară.
În petale colorate
Sunt emoțiile, toate:
Bucuria zâmbitoare,
Uimirea cu « O » cel mare,
Furia cu dinții strânși,
Tristețea cu ochii plânși.
Rușinea-i îmbujorată
Iar Frica dârdăie toată!
Copii, spuneți fiecare:
Ce simțiți în inimioare?

Anexa 2

Anexa 3

Povestea ursului îmblânzit poveste terapeutică

La o grădină zoologică dintr-un oraș din altă țară își ducea zilele un urs foarte mare și arătos. Cușca lui era foarte mică, pentru că, văzându-l cum arată, tuturor îngrijitorilor le era frică de el. Se temeau și pentru că ursul era aproape tot timpul foarte agitat și nervos. Răcnea, lovea cu labelle și încerca mereu să atace, așa că lumea stătea tot mai departe de el. Chiar și pe cei mai prietenoși îngrijitori care voiau să se apropie de el oferindu-i mâncare, ursul îi speria cu câte un răget sau cu câte o pocnitură de labă în gratiile cuștii. Ca să-l hrănească îi aruncau mâncare și plecau cât mai repede. Ursul era mânios și pentru că nu i se dădea mâncarea pe care si-ar fi dorit-o el, iar cușca fiind atât de mică, se tot învârtea pe loc și făcea mare gălăgie. Dacă treceau pe acolo turiști vizitatori, se țineau departe de cușcă pentru că ursul dădea semne clare că dorește să fie lăsat în pace și să nu vină nimeni în apropierea lui.

Trebuie să știm totuși că ceea ce arată ursul prin purtarea lui pe de o parte și ceea ce simțea el în sufletul său pe de altă parte erau două lucruri foarte diferite. De fapt, bietul urs era cât se poate de trist. Nu-i plăcea cușca aceea strâmtă, nu-i plăcea că era departe de pădurea de brad și nu-i plăcea că nu mai erau și alți urși în jurul său. I se urâse de plictiseală și de singurătate.

Faptul că lucrurile stăteau așa, l-a făcut pe urs să simtă un gol mare și întunecat în sufletul său. Însă decât să-i lase pe cei din jur să vadă cât de trist era, el se purta de parcă ar fi fost tot timpul mânios. Nu-și dădea seama că, procedând așa, tocmai ceea ce l-ar fi făcut să se simtă mai bine rămânea departe de el. Administratorul grădinii bineînțeles că l-ar fi pus cu plăcere într-un spațiu mai larg, cu brazi, unde trăiau și alte animale din pădurile de munte. Dar din cauza acceselor sale de furie, se temeau să ar fi periculos pentru viața celorlalte animale sau a vizitatorilor care erau destul de numeroși. Este de înțeles că astfel viața bietului urs era din ce în ce mai grea, iar el era în aparență din ce în ce mai mânios.

S-a întâmplat ca îngrijitorul care trebuia să se ocupe de el, a avut niște probleme familiale și ca să fie sigur că ursul cel nervos nu va face rău nimănui pe perioada cât urma el să plece în concediu, a mutat cușca ursului într-un loc dosnic și părăsit, unde nimeni nu-l mai putea vizita. Ursul a ajuns absolut singur.

Într-o zi, pentru că la grădina zoologică erau aduse din ce în ce mai multe animale, administratorul șef a angajat și o îngrijitoare care era specialistă în înțelegerea animalelor. La început, timp de câteva zile ea a vizitat toată grădina. Ca să vadă toate animalele. Așa s-a întâmplat că a ajuns și la bietul urs. L-a privit cu mare atenție cum răgea și se repezea cu labelle spre gratiile

cuștii ca și cum ar fi vrut să o atace. Apoi l-a privit cum i-a întors spatele și s-a prefăcut că doarme, refuzând de la îngrijitoare mâncarea pe care i-o oferea. Se părea că această îngrijitoare nu era deloc la fel ca ceilalți, care atunci când veneau la urs îi curățau cușca, îi aruncau ceva de mâncare și apoi plecau cât puteau de repede. Ea înțelegea altfel încercările de atac pe care le arăta ursul și știa ce se ascunde în spatele lor. Ea înțelegea altfel încercările de atac pe care le arăta ursul și știa ce se ascunde în spatele lor. Îngrijitoarea a început să-l viziteze regulat, să-i vorbească liniștit, arătându-i că își dă seama de tristețea lui și de faptul că și-ar dor să-l ajute. Pe de altă parte, ursul cel mare, deși dădea adevărate spectacole de furie răcnind și mușcând gratiile, a înțeles că această îngrijitoare nouă l-ar putea ajuta să scape de tristețea lui. Așa că rând pe rând a învățat chiar unele obiceiuri noi și a devenit mai ascultător.

Timpul a trecut și a sosit ziua fericită când ursul a fost mutat în spațiul mult mai larg și plin de brazi, rezervat animalelor din pădurile de munte. Acolo putea să se plimbe printre trunchiurile copacilor împreună cu alți urși, să stea la întins la soare, iar păsările îi cântau de parcă ar fi fost într-o pădure adevărată. La început a avut unele greutăți, mai ales să își facă prieteni, dar îngrijitoarea aceea pricepută, care știa că el învață ușor și repede, l-a ajutat până ce a fost primit de către urșii care erau acolo de mai multă vreme. Ceilalți îngrijitori de animale erau foarte uimiți de schimbările care se petrecuseră cu ursul cel fioros și preziceau că în curând ursul va redeveni cel dinainte, ființa aceea sălbatică și înfricoșătoare pe care o știau toți. Dar îngrijitoarea era sigură că acest lucru nu se putea întâmpla pentru că, plină de răbdare, ea îl ajutase pe urs să înțeleagă altfel viața și să-si exprime printr-o purtare mai potrivită și pe înțelesul tuturor sentimentele pe care le avea. Ursul a simțit într-o zi că golul acela întunecat din sufletul lui dispăruse.

De atunci de câte ori ursul o vedea trecând pe îngrijitoarea cea înțeleaptă făcea tot felul de ghiduși, mormăind vesel, spre bucuria turiștilor vizitatori.

Anexa 4

Numele și prenumele elevului _____

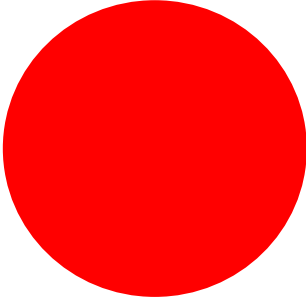
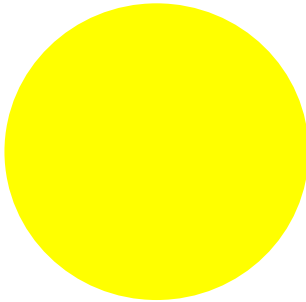
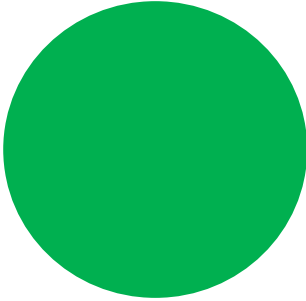
FEREASTRA EMOTIILOR

ZIUA	EMOȚIA	MOTIVAȚIA
LUNI	Azi mă simt.....	pentru că.....

MARȚI	Azi mă simt.....	pentru că.....
MIERCURI	Azi mă simt.....	pentru că.....
JOI	Azi mă simt.....	pentru că.....
VINERI	Azi mă simt.....	pentru că.....
SÂMBĂȚĂ	Azi mă simt.....	pentru că.....
DUMINICĂ	Azi mă simt.....	pentru că.....

Anexa 5

SEMAFORUL IMPULSURILOR

	<p><i>Stai, liniștește-te și gândește înainte să acționezi!</i></p>
	<p><i>Spune-ți problema și exprimă ceea ce simți!</i> <i>Stabilește-ți un scop pozitiv!</i> <i>Găsește cât mai multe soluții!</i> <i>Gândește-te la consecințe!</i></p>
	<p><i>Pune în aplicare planul cel mai bun!</i></p>

Anexa 6

ZARUL FURIEI

Spune numele unei persoane cu care poți discuta când ești nervos.

Spune un lucru care te face să fi nervos.

Descrie o situație când ți-a fost greu să-ți păstrezi controlul.

Ce poți spune când ești nervos?

Descrie o alegere bună pe care ai făcut-o când ai fost nervos.

Spune o strategie ce o poți folosi pentru a te calma când ești nervos.

Anexa 7

CE POT FACE?
CÂTEVA STRATEGII DE GESTIONARE CONSTRUCTIVĂ A FURIEI

- 1** Mă îndepărtez fizic și beau un pahar cu apă!
- 2** Desenez emoția mea de furie!
- 3** Îmi exprim în cuvinte furia!
- 4** Ascult muzică sau fac ceva ce-mi place!
- 5** Respir adânc de 3 ori!
- 6** Folosesc mișcarea!
- 7** Plâng sau râd foarte zgomotos!
- 8** Transfer furia mea unui pluș sau păpuși de mână!
- 9** Îmi aduc aminte că lovitul nu este o opțiune!
- 10** Cer ajutorul unui adult de încredere!

Cum reacționez când sunt nervos?

Anexa 8

TESTOASA

Când țestoasa este nervoasă se ascunde sub carapace, nu spune nimic și nu face nimic și ține în ea toată supărarea.

LEUL

Când leul devine nervos,
îi atacă pe ceilalți, urlă și
se lasă cu răni.

BUFNITA

Când bufnița se enervează, se îndepărtează puțin de situație schimbând locul pe o altă ramură de copac, analizează situația și se gândește la posibile soluții. Iar când s-a liniștit și relaxat, revine să vorbească și să încerce să rezolve lucrurile.

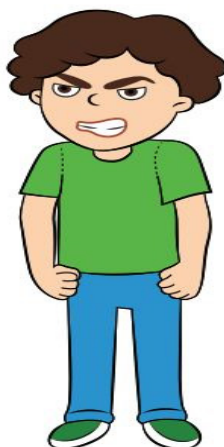
Anexa 9

Starile mele de furie

Când sunt furios sunt... (țestoasă, leu sau bufniță)	Ce gândesc?	Cum simt?	Ce fac?	Ce câștig?	Este bine pentru mine?	Ce altceva as putea să fac?

Furie

Sprâncenele le încrunt,
Pumnii îi strâng cu putere,
Să strig chiar acum îmi vine,
Cum mă simt eu? Cine știe?
Dragii mei, eu simt furie.
Dar de număr pân' la zece
Repede furia-mi trece.

PROIECT DE INTERVENȚIE EDUCAȚIONALĂ

Prof. Abalășei Cristina Maria
Școala Gimnazială Nr.10 Suceava

„Principiul fundamental al școlii incluzive este acela că toți copiii trebuie să învețe împreună, oricând acest lucru este posibil, indiferent de dificultățile pe care le au sau de diferențele dintre aceștia. Școala incluzivă trebuie să recunoască și să reacționeze la diversele cerințe ale elevilor, armonizând, pe de o parte stiluri și ritmuri diferite de învățare, iar, pe de altă parte să asigure o educație de calitate pentru toți, prin programe de învățământ adecvate, bună organizare, strategii de predare, folosirea optimă a resurselor și parteneriatul cu ceilalți membri ai comunităților în care funcționează.”

(Declarația de la Salamanca)

Deși a trecut mai bine de un deceniu de la semnarea acestei declarații, incluziunea copiilor cu CES în învățământul de masă are în continuarea numeroase limitări determinate uneori de ambiguități legislative, lipsa de pregătire a personalului didactic, fonduri insuficiente alocate școlilor sau prejudecăți ale elevilor și părinților. Această incluziune poate fi reală și relevantă doar în contextul în care toți factorii educaționali - școală, familie comunitate – conlucrează în această direcție. Acțiunile lor conjugate trebuie să se regăsească în Planul de servicii individualizat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale realizat de către cadrul didactic cu sprijinul consilierului școlar și al specialiștilor de la C.J.R.A.E, dar și în proiecte de intervenție educațională .

Subiectul: S. Anda

Vârsta: 11 ani

Sexul: feminin

Prezentarea cazului:

- eleva înregistrează rezultate slabe la învățatură, atingând cu dificultate standardele minime de performanță la toate disciplinele, fiind diagnosticată cu intelect liminar;
- în anul școlar precedent a înregistrat peste 50 de absențe, din care mai puțin de jumătate motivate, existând riscul abandonului școlar;
- întâmpină dificultăți în exprimarea scrisă, face numeroase greșeli de ortografie și exprimare;
- efectuează calcule simple, cu suport intuitiv, dar nu respectă ordinea efectuării operațiilor ;
- rezolvă doar probleme simple care presupun 1 – 2 operații matematice, cu sprijin;

- manifestă interes scăzut în îndeplinirea sarcinilor școlare;
- se integrează cu dificultate în grupul clasei;

Obiective:

- identificarea unor posibile cauze care stau la baza acestor deficiențe;
- stabilirea unor obiective care să orienteze activitatea de intervenție;
- alegerea unei strategii de intervenție;
- colaborarea cu persoane și instituții abilitate pentru remedierea situației;

Date despre mediul familial :

- eleva provine dintr-o familie monoparentală;
- starea materială a familiei este precară;
- familia nu este interesată de progresul școlar al copilului;
- familia se află în atenția Direcției de Asistență Socială din cadrul Primăriei Suceava;

Relațiile în grupul de elevi:

- indicii statului sociometric scăzut (0,06), indicii de statut preferențial negativ (-0,2);
- este reticentă în ceea ce privește interacțiunile sociale;
- colaborează cu membrii subgrupului în cadrul jocurilor sau activităților recreative, dar manifestă ostilitate față de sarcinile de învățare în grup.

Date pedagogice:

- absentează frecvent, nemotivat de la ore;
- parcurs școlar descendent;
- învață sporadic, nu are un stil propriu de învățare;
- disciplinele școlare preferate: educație fizică, muzică și mișcare, științe ale naturii;
- îi place să citească;
- participă cu plăcere la activități extrașcolare, se implică uneori în organizarea acestora;

PLAN DE INTERVENȚIE EDUCAȚIONALĂ

Nevoi specifice ale copilului în cadrul familiei:

- copilul are nevoie de o îngrijire și o supraveghere mai atentă din partea familiei;
- este necesar ca familia să manifeste o atitudine pozitivă față de școală, să o aprecieze și să o încurajeze pentru a învăța;
- se impune o organizare mai judicioasă a timpului petrecut de elevă acasă și exercitarea unui control parental ;

Obiective	Mijloace de realizare
<ul style="list-style-type: none"> ○ Sensibilizarea părinților față de problematica și nevoile copilului; ○ Îmbunătățirea colaborării dintre părinți și școală (cadrul didactic) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ discuții cu părinții; ■ crearea unui caiet prin intermediul căruia părinții să fie informați săptămânal de activitatea și rezultatele elevului la școală, în care să noteze aspecte semnificative ale activităților desfășurate de copil acasă; ■ realizarea unor activități școlare sau extrașcolare la care să participe și părinții(serbări, expoziții cu produse ale elevilor, excursii, concursuri sportive sau de cunoștințe generale la care să participe echipe mixte formate din părinți și copii, etc.) ■ întocmirea împreună cu părinții și elevul a unui „orar” pentru acasă

Nevoi specifice ale copilului în cadrul școlii:

- integrarea copilului într-o serie de programe cu scop ameliorativ sau de recuperare a deficiențelor la învățătură;
- creșterea interesului copilului față de școală și învățătură, prin tratarea sa diferențiată, aprecierea progreselor făcute și nu neapărat a rezultatelor obținute;
- adoptarea unor strategii de evaluare care să-i permită să-și valorifice cunoștințele și deprinderile;
- creșterea respectului față de sine, dar și față de cei din jur;

<ul style="list-style-type: none"> ○ creșterea preciziei și fineții activităților motrice în vederea îmbunătățirii aspectului scrisului; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ex. de decupare a unor forme după contur ■ ex. de realizare a unor desene prin unirea unor puncte date; ■ ex de reproducere, copiere a unor imagini, figuri geometrice; ■ inițierea în folosirea calculatorului, mai ales a tastaturii; ■ ex. de scriere a unui enunț cu diverse tipuri de caractere sau cu creșterea treptată a vitezei; ■ ex. specifice realizate în orele de educație fizică;
<ul style="list-style-type: none"> ○ creșterea capacității de orientare în spațiu, cu precădere în pagină 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ex. de identificare a poziției unor obiecte în spațiu și în plan; ■ ex. de realizare a unor desene respectând comenzi date; ■ ex. de așezare corectă în pagina caietului a datei, titlului, a textelor în versuri sau proză;
<ul style="list-style-type: none"> ○ dezvoltarea vocabularului 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ex. de identificare sau asociere a sinonimelor, a antonimelor sau a omonimelor (utilizând imagini suport sau sub forma unor jocuri) ■ ex. joc: „Cum este ?”, „ Cuvântul interzis” ■ completarea unor rebusuri, integrale pentru copii
<ul style="list-style-type: none"> ○ îmbunătățirea calității citirii și a scrierii; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ex. de citire a unor texte scurte redactate cu caractere mai mari decât cele din manual; ■ citirea unor silabe, scurte cuvinte rimate; ■ ex. de citire în perechi, citire pe roluri sau selectivă; ■ transcrieri, copieri; ■ ex. de scriere caligrafică; ■ familiarizarea cu tehnici rapide de calcul; ■ compuneri de probleme după imagini;

<ul style="list-style-type: none"> ○ dezvoltarea capacității de compunere și rezolvare de problemelor cu mai mult de 2 operații; ○ familiarizarea elevului cu o serie de tehnici de învățare eficientă ○ dezvoltarea capacității de comunicare orală și scrisă ○ stimularea relațiilor de prietenie și cooperare cu membrii colectivului de elevi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ scrierea rezolvării unei probleme ca un exercițiu cu mai multe operații; ■ rezolvarea cu sprijin a problemelor, cu creșterea graduală a nivelului de dificultate; ■ realizarea de desene, scheme care să faciliteze înțelegerea problemei; ■ ex. de memorare pe baza unor asociații logice, ■ ex. de organizare a conținuturilor de învățat sub forma unor scheme; ■ ex. de luare a notițelor în clasă sub formă de desen; ■ folosirea hărților conceptuale, a graficelor; ■ familiarizarea elevilor cu metode active de învățare (tehnica de lectură SINELG; Știu, vreau să știu, am învățat; metoda ciorchinelui, etc) ■ ex. de rol, dramatizări; ■ teatru de marionete pe teme alese de elevi; ■ ex. de adaptare a comunicării la interlocutor sau situație; ■ frământări de limbă; ■ realizarea unor povestiri, compuneri cu sprijin (în perechi sau în grup) ■ concursuri sportive sau de cultură generală între grupe de elevi din colectiv; ■ implicarea într-o serie de activități de învățare în grup sau în perechi ■ sărbătorirea zilei de naștere împreună cu colegii; ■ excursii, vizite; ■ jocuri sportive; ■ dezbateri pe baza unor texte cu conținut civic,
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ○ creșterea respectului față de sine și de cei din jur	<ul style="list-style-type: none"> ■ atribuirea unor roluri de organizator sau conducător al unor jocuri; ■ trasarea unor responsabilități în cadrul colectivului (responsabil cu serviciul pe clasă) ■ completarea unor chestionare de apreciere a propriei comportări; ■ jocul de rol
--	--

Monitorizare:

- raportarea lunară a numărului de absențe
- fișe de progres școlar
- rezultate obținute la E.N.
- tabele de prezență la activități extrașcolare
- chestionare, liste de verificare și control
- discuții individuale

DIFICULTĂȚILE DE COMPORTAMENT ȘI EMOȚIONALE LA COPIII CU CERINȚE EDUCATIONALE SPECIALE (CES) INTEGRAȚI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ ; STIMA DE SINE LA COPILUL CU CES ȘI MODALITĂȚI DE INTERVENȚIE

Prof. Ianoș Mariana
CSEI Suceava

Lucrarea de față prezintă o parte teoretică referitoare la cauzele tulburărilor de comportament și emoționale la copilul cu CES , precum și definirea a ceea ce înseamnă stima de sine la copilul cu CES . Partea practică prezintă un studiu de caz și un plan de intervenție la copilul cu CES. Am prezentat atât un plan de intervenție asupra copilului cu CES în domeniul comportamental (model) cât și un program de intervenție asupra unei clase de elevi care are mai mulți elevi cu CES (17 elevi în clasă din care 5 elevi cu CES). Am urmărit să evaluez stima de sine

la începutul programului de intervenție și după desfășurarea acestuia și să observ dacă activitățile din programul de intervenție ,bazate pe dezvoltarea stimei de sine - au sau nu influență asupra copiilor cu CES.

1. Introducere .Argument :

Ca urmare a reformelor din ultimele decenii, învățământul românesc actual trebuie să înlăture și să schimbe mentalitățile și atitudinile referitoare la elevii diferiți de cei normali, să renunțe la stigmatizări și să asigure șanse egale la educație pentru toți elevii. Stă în puterea noastră ,a tuturor să intervenim pentru a schimba unele reprezentări negative existente în societate referitor la copiii cu dizabilități și cei cu dificultăți de învățare și care provin din familii sărace sau dezorganizate. Și acești copii ar putea fi utili societății doar dacă dispun de un mediu școlar în care majoritatea să-i accepte.

2. Cauzele tulburărilor de comportament și emoționale ;

Principalii factori răspunzători de dificultățile de comportament și emoționale la copilul cu CES pot fi clasificați în patru categorii :

A. Factori de mediu:

1. Factori familiali : în această categorie intră factorii cei mai vulnerabili care determină dificultățile cu care copiii se vor confrunta în viitor. Din punct de vedere educațional divergența între stilurile educative ale părinților poate crea copilului dificultăți în conturarea unui sistem de valori unitar și constant. Includem aici și atitudinea părinților față de școală. Contează desigur și nivelul de educație al părinților și faptul dacă părinții au amintiri plăcute sau neplăcute de pe când erau elevi. Familiile numeroase sunt un mediu zgomotos , care poate duce la instabilitate emoțională și iritabilitate la copii. Copiii pot fi afectați și de lipsa tatălui sau a mamei. De asemenea, copiii înfomețați sau îmbrăcați cu haine sărăcicioase nu le este deloc ușor să se bucure de școală și să se concentreze la lecții. Diferențele mari dintre situațiile socio-economice ale copiilor din clasă pot fi o altă cauză de naștere a invidiei și comportamentului distructiv. Acolo unde există , violența părinților ,stările de tensiune ,conflictele din familie pot avea efecte negative atât prin modelul oferit cât și prin stările emoționale negative resimțite de copii: oboseală, stres, nesiguranță ,tristețe , furie.

2. Factori școlari/educaționali : Școlile pot avea probleme mari dacă nu se instituie reguli ,dacă nu există consecințe pentru comportamentele inadecvate și dacă nimănui nu-i pasă de ce fac copiii. Dacă adulților nu le pasă ,de ce le-ar păsa copiilor ? Copiii care se tem de eșec își ascund adesea teama sub masca unui comportament distructiv.

Inadaptarea școlară arată faptul că nivelul de adaptare și integrare școlară poate fi analizat din perspectiva succesului/insuccesului școlar și gradului de satisfacție resimțit de elev.”Eșecul școlar

poate fi trăit ca stare de insatisfacție și devalorizare a propriei persoane”, stare care determină scăderea nivelului de aspirație al elevului și orientarea sa la alte domenii de activitate , unde succesul este obținut mai ușor. Este cazul copiilor care obțin rezultate slabe la materiile/disciplinele importante (Limba și literatura română , Matematică) dar obțin rezultate bune la Educație fizică, Arte vizuale și abilități practice , chiar Educație muzicală.

Comportamentul inadecvat al profesorilor poate include : agresiunea fizică a profesorilor față de elevi, agresiunea verbală, utilizarea notei ca modalitate de sancționare a unor comportamente inacceptabile ale elevilor, atitudini discriminatorii și marginalizarea unora dintre elevi în activitățile clasei , inducerea sentimentului de eșec prin supraaglomerarea sarcinilor școlare și lipsa sprijinului educațional individualizat, lipsa de încurajare a inițiativelor elevilor.

3.Prieteni/anturajul : copiii cu probleme emoționale și comportamentale găsesc adesea prieteni care li se aseamănă și pot forma găști care pot deranja nu doar clasa ,ci chiar școala.

4.Factorii culturali includ societate și mass media ,schimbări în societate și valori și norme: mass media are un mare impact prin modelele de comportament promovate. Mulți copii învață mai multe despre comportament de la TV decât de la părinți sau din școală.

B. Factori de dezvoltare individuală

Personalitatea elevului cu probleme comportamentale are următoarele caracteristici: temperament dificil, toleranță scăzută la frustrare ,dificultăți de adaptare la normele școlii ,instabilitate emoțională , lipsa sau insuficienta dezvoltare a mecanismelor de autocontrol emoțional și comportamental, imagine de sine negativă , empatie deficitară. Frustrarea și exteriorizările violente pot apărea ușor la copiii cu CES , dacă nu le sunt întâmpinate nevoile și nu sunt înțeleși.

C.Combinații între mai mulți factori : Așa cum am precizat mai sus, cauza principală a problemelor comportamentale și emoționale la copii poate fi legată de mediul familial problematic. Așa copilul poate găsi un mediu mai atrăgător pe străzi , alături de prieteni. În loc să-și facă temele ,copilul va rămâne afară până seara târziu, neglijându-și temele pentru acasă. Apoi va începe să fie agresiv în clasă din cauză că resimte situația școlară ca pe un eșec.

Referitor la cadrele didactice , în unele școli din mediul rural dar și din mediul urban încă mai există practici de abuz emoțional asupra copiilor cu CES. Pentru a respecta normele și regulile învățământului tradițional ,profesorii apelează la metode ”intruzive” , care pot influența negativ dezvoltarea normală a copiilor . Printre acestea enumerăm doar câteva: respingerea copilului ,înlăturarea lui de la activități mai complexe (experimente de laborator) ,amenințarea cu abandonul ,etichetarea copilului cu CES ,atitudine autoritară dominatoare ,învinuirea fără motiv, etc.

În aceste condiții , când crește numărul copiilor cu CES , respectiv copii cu probleme de comportament și emoționale ,se conturează tot mai mult necesitatea luării unor măsuri hotărâtoare care să prevină și să elimine din școală conflictele între elevi , între elevi și profesori , între profesori și părinți și să se creeze un mediu școlar atractiv, relaxant și cu bune practici pentru toți elevii și beneficiarii educației. Este ceea ce mi-am propus să abordez în acest proiect ,respectiv obiectivele:

1. Să evaluez dezvoltarea socială și emoțională a elevilor cu CES la începutul programului de intervenție -respectiv începutul semestrului II (prin folosirea unei liste de observație precum și a unui chestionar(inventar) -stima de sine a elevilor cu CES , ambele prezentate în anexele proiectului -Anexa 1 și Anexa 2);
2. Să realizez un model de intervenție asupra elevilor cu CES ;
3. Să evaluez impactul intervenției la sfârșitul anului școlar asupra elevilor (prin reevaluarea dezvoltării sociale și emoționale a elevilor cu CES la sfârșitul anului școlar- Anexa 1 și Anexa 2);

1.Pentru a începe un astfel de proiect ,am considerat necesar să încep cu prezentarea a ceea ce înseamnă stima de sine, cum este ea definită și ce înseamnă stima de sine la copilul cu CES.

S. Coopersmith definește stima de sine ca fiind un ansamblu de atitudini și opinii pe care indivizii le pun în joc, în raporturile cu lumea exterioară. Tot el spune că stima de sine este o judecată personală a ”meritului” care este exprimată în atitudinile pe care individul le transmite altora prin rapoarte verbale și alte comportamente expresive . Stima de sine se află în strânsă legătură cu imaginea de sine și se referă la modul în care ne evaluăm pe noi înșine, cât de ”buni” ne considerăm comparativ cu propriile expectanțe sau cu alții.

În copilărie,indivizii își formează o imagine despre ei înșiși fondată pe modul în care sunt tratați de către persoanele care joacă un rol important în viața lor: părinți ,profesori, prieteni ,colegi de școală, etc. Această apreciere pozitivă sau negativă despre imaginea de sine constituie stima de sine.Stima de sine este expresia unei aprobări sau dezaprobări privind sinele însuși . Stima de sine are un rol esențial în realizarea echilibrului nostru interior: atunci când are un nivel ridicat și o anumită stabilitate , ea conduce la acțiuni eficiente, ne poate ajuta să facem față dificultăților , să obținem performanțe bune și foarte bune în activitatea desfășurată și să întreținem relații bune cu cei din jur. În cazul în care stima de sine este instabilă și are un nivel scăzut , efectele constau în inadaptare , frustrare ,eficiență scăzută în acțiuni.

Branden descrie stima de sine ca încrederea în eficacitatea minții noastre ,în capacitatea noastră de a gândi. Referitor la elevi ,este încrederea în abilitatea noastră de a învăța , de a face

alegeri ,de a lua decizii adecvate și de a răspunde în mod eficient schimbării. Câteva din ingredientele care pot încuraja dezvoltarea încrederii elevilor sunt : acceptarea necondiționată ,empatia, colaborarea ,gândirea pozitivă ,responsabilitatea ,respectul.

Dacă analizăm imaginea de sine a copiilor și adolescenților cu dizabilități fizice, intelectuale, vizuale sau de auz, vom constata că pentru mulți dintre ei această componentă a personalității determină un set complex de probleme de adaptare și integrare în mediul social, sentimente de inferioritate ,atitudini de evitare ,tulburări de comportament , nervozitate exagerată ,anxietate, etc.

Copiii cu cerințe educaționale speciale necesită o atenție deosebită din partea cadrelor didactice, au nevoie permanent de susțineri și încurajări dezvoltându-și astfel stima de sine, o stimă de sine cel puțin medie dacă nu înaltă. Acești copii sunt sensibili din punct de vedere afectiv ceea ce subliniază faptul că ei au nevoie de aprecieri, de atenție , de încurajări pe care în mediul familial nu le primesc aproape deloc.

Iată câteva aspecte din ce spune autorul Christophe Andre că înseamnă stima de sine:

- Să spun ce gândesc.
- Să insist când mă lovesc de o dificultate.
- Să nu-mi fie rușine să renunț.
- Să râd din toată inima dacă sunt luat peste picior fără răutate.
- Să îndrăznesc să spun ”nu știu”.
- Să îmi acord dreptul de a fi fericit.
- Să mă simt împăcat cu mine însumi.
- Să spun ”mi-e teamă” sau ”sunt nefericit” fără să mă simt înjosit.

2. Demersul de intervenție presupune :

- ✓ **intervenția asupra elevilor cu CES/clasei din care fac parte ;**

În acest proiect m-am oprit **la intervenția asupra elevilor cu CES:** ea presupune acțiunea și colaborarea echipei multidisciplinare ,care implică mai mulți specialiști: psiholog, profesor de sprijin ,logoped și cadru didactic de la clasă.

Competențele profesorului care lucrează cu elevul cu CES se referă la prevenția și rezolvarea problemelor:

- ✚ Crearea unor relații pedagogice bazate pe respect ,încredere ,responsabilitate și colaborare.
- ✚ Rezolvarea imediată a formelor minore de indisciplină școlară.
- ✚ Înțelegerea și folosirea corectă a sistemului de recompense și pedepse și evitarea centrării pe sancțiuni.
- ✚ Acordarea atenției, încurajarea și validarea comportamentelor dezirabile.

- ✚ Valorificarea intereselor și aptitudinilor elevilor prin integrarea elevilor în activități extrașcolare ;voluntariat cu caracter social.
- ✚ Cunoașterea personalității copiilor ,cunoașterea clasei ca grup.
- ✚ Identificarea copiilor cu probleme de comportament prin observare și chestionare.Anexa 1 cu ”Grilă de observație pentru identificarea elevilor cu tulburări de comportament ”poate fi un instrument util pentru observarea și consemnarea comportamentelor inacceptabile ale elevului cu dificultăți de învățare determinate de un deficit de atenție și hiperactivitate.
- ✚ Utilizarea eficientă a comunicării asertive în discuțiile individuale.
- ✚ Medierea.
- ✚ Asistarea și monitorizarea elevilor .
- ✚ Aplicarea sancțiunilor disciplinare (în ultimă instanță , după ce aplicarea celorlalte măsuri a dat greș).

Competențele specialistului (psiholog, profesor de sprijin sau/și logoped) presupune terapia emoțională și comportamentală :

- ✚ Evaluarea/cunoașterea psihologică a elevilor cu probleme de comportament și a complexului de cauze care au generat și susțin problema de comportament prin: utilizarea unor instrumente de cunoaștere specifice: teste de personalitate ,ghiduri de observație ,de interviu, fișe de predicție a conduitei deviate.
- ✚ Identificarea elevilor aflați în situație de risc: cu profil agresiv, cu ADHD, tulburări emoționale ,din familii cu probleme sociale și emoționale , copii victimă a unui abuz, etc.
- ✚ Elaborarea proiectului de intervenție.
- ✚ Consilierea individuală /terapie emoțională și comportamentală pentru: dezvoltarea personală a elevilor (îmbunătățirea stimei de sine) ,antrenarea empatiei și asertivității ,autoreglarea emoțională și comportamentală , rezolvarea conflictelor interioare ,rezolvarea problemelor și luarea deciziilor ,evaluarea consecințelor acțiunilor proprii ,dezvoltarea complianței ,gestionarea furiei ,stil de viață sănătos.
- ✚ Asistarea elevilor, monitorizarea comportamentului și a rezultatelor intervenției.
(L.Gherasim)

Pentru a realiza aceste competențe am considerat necesar alcătuirea unui plan de intervenție personalizat pentru fiecare elev cu CES în parte , identificat cu tulburări emoționale și de comportament ,plan alcătuit nu doar în domeniul de intervenție cognitiv ci și în domeniul comportamental. Pentru dezvoltarea stimei de sine a elevilor cu tulburări emoționale și de

comportament este necesar să întocmim un program de intervenție asupra colectivului în care este integrat elevul/elevii cu CES.

Pentru realizarea unui plan de intervenție personalizat ,prima dată se va analiza comportamentul și situația socială care au dus la apariția problemei. Apoi se vor analiza deprinderile și abilitățile psihomotrice (orientarea spațială și temporală, schema corporală ,lateralitate), dezvoltarea emoțională a copilului (timiditate, autocontrol emoțional) ,dezvoltarea cognitivă /intelectuală (nivelul de cunoștințe și abilități),limbajul și comunicarea (dificultăți de vorbire , comunicarea în limba de predare).

Apoi se vor identifica astfel dificultățile elevului și domeniul de intervenție educațională.

Mai întâi voi preciza aspectele generale ale unui plan de intervenție personalizat -în domeniul comportamental, apoi voi prezenta un studiu de caz al unui copil cu dificultăți emoționale și de comportament,precum și un program de intervenție asupra clasei în care este integrat elevul/elevii cu CES ,program în care vor fi incluse și activități de consiliere privind dezvoltarea stimei de sine .

Un plan de intervenție personalizat are ca obiective pe termen scurt, în domeniul comportamental (exemple):

- Să reacționeze adecvat la diferite stări sufletești -emoționale ;
- Să respecte regulile de lucru în grup.

Exemple de metode și mijloace de realizare :

- Exerciții și jocuri de identificare a diferitelor stări sufletești ;
  - Exerciții de recunoaștere a diferitelor stări sufletești exprimate de figura umană (veselie, tristețe , furie, etc.);
  - Jocuri de asociere a stării sufletești cu modalități de reacție adecvate;
  - Jocuri de grup -prin atribuirea de calități colegilor (utilizându-se doar calități);
  - Jocuri cu reguli fixe -respectarea regulii de joc este recompensată iar nerespectarea ei te elimină din joc, etc.;
  - Activități de distribuire de sarcini -cine udă florile, cine are grijă de curățenia din clasă ,etc.
- În stabilirea regulilor clasei elevul cu CES trebuie implicat și recompensat comportamentul pozitiv.

Exemple de criterii de evaluare :

- Elevul identifică și denumește stările sufletești ;
- Elevul reacționează emoțional adecvat în diferite situații concrete sau construite;

- Elevul respectă regulile de lucru în grup cu/fără atenționare sau sprijin din partea profesorului;

Exemple de metode și instrumente de evaluare :

- Evaluarea continuă prin observarea comportamentului la clasă /în grupul de lucru;
- Fișe cu imagini care exprimă diferite stări sufletești ;
- Fișe de monitorizare a conduitei comportamentale zilnice;
- Evaluarea orală prin apreciere și încurajarea comportamentelor pozitive

Studiu de caz și program de intervenție pentru o situație educațională problemă

I . Prezentarea cazului :

Iată relatarea unui profesor de limba și literatura română legat de aspecte comportamentale ale unui elev ”problemă ” la orele sale:

”Elevul P. G.din clasa a V a B are un comportament problematic în clasă : deranjează orele ,întrerupe activitatea profesorilor prin comentarii nepotrivite ,vorbește neîntrebat , intră ușor în conflicte cu colegii , le pune piedică. În acest mod ,elevul pune în dificultate desfășurarea normală a orelor și își periclitează relația cu colegii și profesorii. Caută să stabilească relații de prietenie cu alți colegi însă nu este primit în grupul lor , fiind mai mult marginalizat. Are un comportament agresiv fizic . Din punct de vedere cognitiv ,are un intelect slab și nu și-a însușit deprinderile de scris-citit -calcul matematic.

Provine dintr-o familie cu mulți frați , cu condiții socio-economice foarte precare. De educația lui s-a ocupat doar mama care folosește agresivitatea fizică asupra copilului. ”

Definirea problemei presupune încadrarea acesteia într-o categorie.

Este cu siguranță vorba despre un elev cu tulburări emoționale și de comportare .Deranjează orele în mod constant dar cu pauze. Deranjează doar 2 ore pe săptămână din 5, la limba și literatura română. Elevul este înregistrat cu cerințe educaționale speciale , inclus în școala de masă.

II. Identificarea cauzelor problemei. Etiologia. De ce s-a întâmplat așa ?

Cauze ce țin de personalitatea copilului : lipsa abilităților sociale ,incapacitatea de a-și stăpâni frustrarea și emoțiile negative , abilități scăzute de a comunica adecvat .

Cauze familiale : condiții socio-economice precare, lipsa unui mediu educațional adecvat , stimulativ pentru elev.

Cauze ce țin de mediul extrafamilial : anturaj, mass-media: viziunea programelor violente, jocuri virtuale violente, profesorii care reacționează inadecvat la provocările elevului -admonestări severe și pedepse disciplinare.

III. Programul de intervenție

Scop programului este formarea unei atitudini pozitive față de propria persoană ,precum și determinarea unor schimbări voluntare în atitudinile și comportamentul elevului/elevilor prin intermediul strategiilor de consiliere cu potențial de dezvoltare a personalității .

Obiective:

- creșterea gradului de conștientizare a propriilor capacități și limite;
- formarea unei atitudini pozitive și responsabile față de profesori și membrii grupului;
- dezvoltarea și optimizarea competenței interpersonale;
- consolidarea stimei de sine a elevilor ;
- dezvoltarea gândirii pozitive.

Modalități de intervenție /rezolvare a problemelor. Ce este de făcut?

Activități : la nivelul elevului, la nivelul familiei ,la nivelul clasei, la nivelul colectivului didactic.

Enumerăm aici **activitățile la nivelul clasei** în care sunt incluși elevii cu CES deoarece programul de intervenție se va realiza asupra clasei în care sunt incluși elevii cu CES: crearea unui ambient școlar pozitiv ,care să favorizeze interacțiunile pozitive dintre elevi; elaborarea prin negociere a regulamentului clasei ; dezbateră situațiilor problemă apărute în consiliul clasei de elevi , prin intermediul orelor de consiliere și orientare; promovarea învățării prin cooperare ; supravegherea elevilor în pauze ,etc.

În cadrul orelor de consiliere și orientare , va interveni și specialistul (profesorul de sprijin) care va efectua activități la clasă pentru creșterea abilității stimă de sine pozitivă a elevilor (cu accent pe elevii cu CES); **grupul țintă** va fi deci clasa a Va B cu un număr de 17 elevi din care 5 elevi sunt cu CES.

Activitățile desfășurate cu elevii vor fi în număr de 9 ședințe ,respectiv 9 săptămâni .

Ședința 1: Linia iubirii

Uitându-ne în jurul nostru cu atenție ,observăm că fiecare persoană are laturi pozitive și frumoase.Când oamenii își fac timp să îi complimenteze pe ceilalți și să primească ei înșiși complimente , stima de sine este afectată în mod pozitiv. Acest tip de activitate dă copiilor oportunitatea și timpul să identifice și să reflecteze la calitățile lor și ale celorlalți.

Obiectivul activității este de a comunica emoții și sentimente și de a îmbunătăți stima de sine a celorlalți. Jocul este recomandat în colectivități în care copiii se cunosc și stau împreună de ceva timp .Activitatea poate fi jucată în grup de 4 sau mai mulți copii.

Materiale necesare: câte un plic mare pentru fiecare elev , un set de 3-5 carduri/cartonașe pentru fiecare elev , pixuri sau creioane și o bucată de sfoară.

Descrierea activității: Fiecare elev din grup își scrie numele pe plic , îi face o gaură într-unul din colțuri și îl înșiră pe sfoară. Sfoara cu toate plicurile atârnată este agățată pe un perete sau între două scaune , astfel încât secțiunea ei din mijloc , cea cu toate plicurile înșirate să atârne liber.

Fiecare grup primește 4-5 cartonașe și creioane și fiecare membru al grupului este anunțat că de câte ori dorește ,poate folosi cartonașele ca să scrie un comentariu frumos sau un mesaj pozitiv despre un alt membru al grupului după care introduce cartonașul scris în plicul cu numele colegului/colegei pentru care l-a scris. Copiii sunt încurajați să scrie mesaje pozitive pentru cât mai multe persoane. O altă variantă este ca fiecare copil să scrie câte un mesaj pozitiv, frumos fiecărui membru al grupului.

La un moment ales de cadrul didactic ,fiecare copil poate să-și citească mesajele primite de el pe ”linia iubirii”. De asemenea ,când un copil trebuie să se mute cu familia ,și trebuie să schimbe școala , sau trece printr-o experiență de viață negativă, se poate juca ”linia iubirii” pentru ca acesta să poată veni/pleca într-o atmosferă pozitivă.

După terminarea jocului ,cadrul didactic poate purta discuții cu elevii din clasă , cu scopul de a stimula comunicarea și exprimarea:

Cum te-ai simțit după ce ai citit toate mesajele pe care le-ai primit?

Cum te-ai simțit scriind mesaje frumoase altora?

De ce este important să poți să accepți sau să faci complimente altora?/să spui lucruri frumoase altora?

Ședința 2:Un corp frumos

Corpul nostru este făcut din diferite părți ,fiecare având rolul ei în a-l face pe copil unic și special.Astfel, unii dintre noi au picioare puternice și aleargă repede ,în timp ce alții au degete talentate și pot crea lucruri artistice , frumoase. Fiecare persoană contribuie în felul ei unic și special la a înfrumuseța această lume.

Obiectivele activității:

Elevii să poată identifica trăsături pozitive pe care le posedă și să le poată verbaliza și împărtăși celorlalți.

Jocul este recomandat în colectivități în care copiii au o imagine de sine deficitară sau negativă dar se cunosc și stau împreună de ceva timp . Activitatea poate fi jucată de către un singur copil sau mai mulți copii.

Materiale necesare: o rolă mare de hârtie ,markere colorate ,foarfece.

Descrierea activității: se asigură fiecărui copil o bucată de hârtie suficient de mare cât copilul să poată să se întindă pe ea și un coleg să-i traseze conturul corpului pe hârtie .

După ce fiecare copil a fost desenat ,acesta trebuie să scrie pe fiecare parte a corpului lor toate lucrurile pozitive și bune pe care le pot face cu fiecare parte a corpului lor. (de exemplu ,pe un braț pot scrie ”dau îmbrățișări ”, pe gură scrie ”bun cântăreț”, pe o ureche scrie ”bun ascultător”).

După ce elevii termină de desenat , se alocă timp fiecărui elev să-și arate creația clasei și să împărtășească cu clasa ce a scris și de ce.

După terminarea jocului , cadrul didactic poate purta discuții cu elevii din clasă ,cu scopul de a stimula comunicarea și exprimarea:

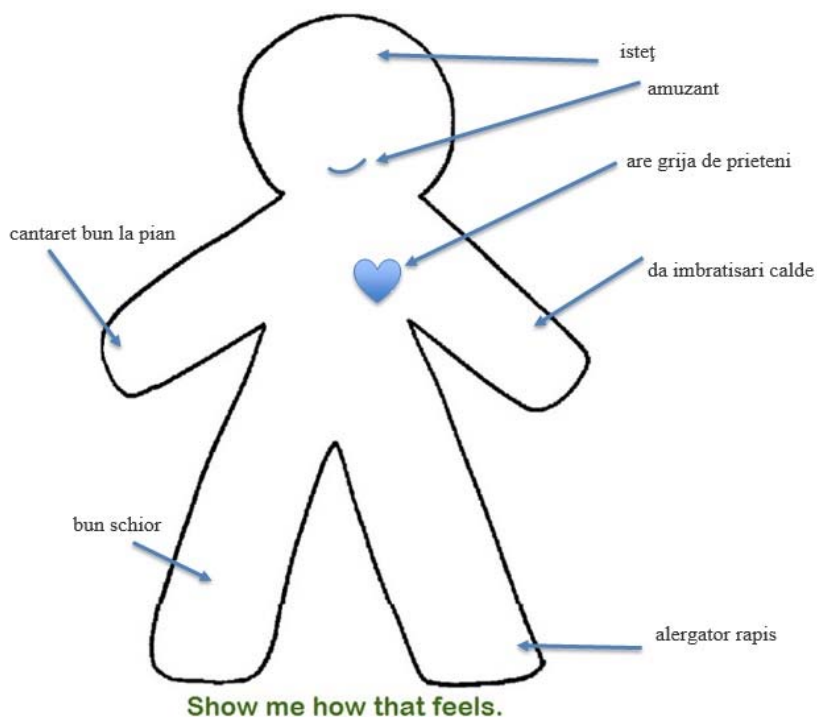
Te-ai gândit la trăsături pozitive ale tale pe care nu ți le recunoșteai înainte?

Ai fost surprins de câte lucruri ți-au venit în minte?

Seamănă lucrurile bune pe care le-ai găsit la tine cu ce calități au prietenii tăi?

A fost greu pentru tine să spui lucruri pozitive despre tine?

O altă variantă a jocului este atunci când elevii trebuie să scrie lucruri pozitive pe fiecare din corpurile desenate pe hârtie ale celorlalți colegi.

Ședința 3: Tronul regelui :

Când un rege stă pe tron ,oamenii îi aduc daruri , îl onorează cu complimente și astfel contribuie la puterea pe care acesta deja o are. Să fii rege pentru o zi sau chiar pentru mai puțin timp ,poate fi minunat.

În această activitate copilul poate avea ocazia să experimenteze postura de rege și poate câștiga puterea unei stime de sine crescute, auzind complimente de la ceilalți atunci când stă pe tron.

Obiectivele activității: să crească stima de sine a copiilor ,ascultând comentarii pozitive de la ceilalți.

Jocul este recomandat copiilor care, având o stimă de sine scăzută , au dificultăți în a asculta și a accepta complimente din partea celorlalți. Activitatea poate fi jucată în grupuri de 4 până la 10 elevi. Materiale necesare : hârtie, creioane sau carioci ,scaune.

Descrierea activității : se asigură fiecărui elev o bucată de hârtie și un creion sau pix. Fiecare elev trebuie să noteze un comentariu pozitiv despre fiecare membru al grupului.

După ce au notat complimentele despre colegi ,este selectat unul dintre elevi din fiecare grup să stea pe scaun/Tronul Regelui, scaun plasat astfel încât fiecare copil din grup să-l vadă pe Rege.

Fiecare elev face cu rândul să vină în fața Regelui și să citească lucrurile pozitive pe care le-a scris despre persoana de pe Tron-Regele.

Se acordă timp fiecărui elev să stea pe tron și să fie Rege și pentru fiecare elev să citească elogiile pozitive pe care le-au scris despre ceilalți.

După terminarea jocului ,cadrul didactic poate purta discuții cu elevii din clasă ,cu scopul de a stimula comunicarea și exprimarea:

Cum te-ai simțit când stăteai pe Tronul Regelui?

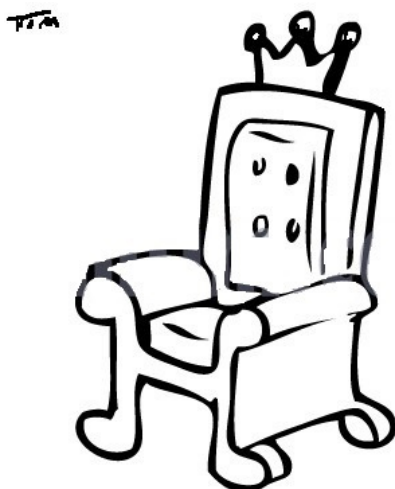
Cum te simți când asculți comentarii pozitive despre tine?

De ce este important să ascultăm comentarii pozitive despre noi , de la ceilalți?

Ți se întâmplă să auzi mai des comentarii pozitive despre tine sau mai mult comentarii negative?

Dacă auzi în principal comentarii negative despre tine , cum ai putea să ajungi într-o situație în care ai putea auzi mai multe comentarii pozitive?

Ședința 4: Pot!....Nu pot !....Competențele și domeniile slabe ale oamenilor

Activitatea are drept obiectiv principal: Elevul să-și perfecționeze abilitățile de autoevaluare realistă a propriilor caracteristici;

Obiectivele operaționale sunt :

Să identifice propriile ”puncte tari” și ”puncte slabe”;

Să recunoască că fiecare persoană are ”puncte tari” și ”puncte slabe”;

Să-și consolideze stima de sine;

Să se implice în rezolvarea sarcinilor individuale sau de echipă.

Materiale necesare : fișa ”Pot!...Nu pot !....”, planșă ,culori,carioci.

Activitatea începe cu un exercițiu de ”spargere a gheții” -respectiv ”Încrederea”: copiii stau în cerc .Un copil vine în mijlocul cercului ,închide ochii și se lasă pasat de la unul la altul din partenerii care formează cercul.Aceștia îl conduc de la unu la altul având grijă în mod deosebit să nu îl scape și să nu îl lase să cadă. Jocul cunoaște și alte variante –”Mașinuțele ”: fiecare elev își alege o pereche -unul reprezintă șoferul ,iar celălalt mașina. ”Mașina ” este legată cu o eșarfă la ochi și se lasă condusă de către șofer. Și ”șoferul” trebuie să îndeplinească comenzile cadrului didactic: viteza întâi, viteza a doua a ,retur,etc.

Descrierea activității: elevii completează pe fișe primul exercițiu; notișorii ”Pot!”și ”Nu pot!” se completează individual , iar notișorul ”Pot ajutat!” se completează în pereche (Anexa 3). Se verifică câți elevi pot să facă fiecare acțiune în parte și numărul lor se trece în tabelul de pe planșă (Anexa 4).

Se va purta o discuție colectivă cu elevii :

De ce unele lucruri pot fi făcute de mai mulți elevi ? De ce altele nu pot fi făcute de nici un elev?
Exemplificați ! Credeți că cineva poate totul? Crezi că cineva nu poate nimic din ceea ce s-a trecut

pe planșă ? Care ar fi motivele pentru care voi nu reușiți să îndepliniți toate activitățile enumerate?
De ce anumite lucruri le putem face uneori chiar fără efort ?

Pe grupe elevii răspund la întrebările de la jocul DA sau NU de pe fișă; se verifică răspunsurile la întrebări ;acolo unde există răspunsuri diferite , copiii pot aduce argumente în favoarea opiniei proprii;

Elevii vor explica ce au înțeles în urma activității ; concluzia se scrie la tablă și pe fișe la rubrica ”Ce am învățat ?” Concluzia este următoarea: Fiecare om are puncte tari și puncte slabe . Unele lucruri le putem face pentru că avem talent ,altele pentru că le-am învățat. Este normal să putem face anumite lucruri și nu totul. Autoevaluarea -fiecare elev completează pe fișa de lucru rubrica ”Cum m-am simțit la activitatea de azi ?”. Se dă tema pentru acasă completarea pe verso a fișei. Urmează apoi ședința de trei minute -Ședință de stabilire a regulilor de comunicare în cadrul echipei. Aceste reguli pot fi scrise de cadru didactic și afișate în clasă.

Ședința 5 : Cum apar emoțiilor ?

Activitatea are ca obiectiv identificarea cauzelor emoțiilor; analiza relației dintre gânduri și emoțiile trăite într-o anumită situație ; identificarea componentelor unei emoții: gânduri, trăire afectivă ,reacții biologice, comportamente.

Se comunică elevilor că vor face un exercițiu în cadrul căruia vor identifica diferite emoții și cauzele acestora.Se realizează la tablă un tabel asemănător cu cel din fișa de lucru.(Anexa 5).Se prezintă elevilor diferite situații cum ar fi :”Ai primit cadoul pe care ți-l doreai de mult.”, ”Ai trecut cu bine un examen foarte important pentru tine.”, etc. Se scrie situația în coloana corespunzătoare a tabelului și se cere elevilor să numească emoțiile pe care le-ar trăi în situația respectivă.Dacă elevilor le este greu să denumească emoțiile ,se utilizează tabelul din fișa de lucru.Se notează emoțiile corespunzătoare fiecărei situații în coloana aferentă din fișa de lucru.

Se roagă elevii să spună ce gânduri le trec prin minte , ce reacții au la nivel biologic (transpiratul mâinilor, tremurul vocii) și cum se comportă efectiv în fiecare din situații. Se notează aceste aspecte în coloana corespunzătoare din tabel.

Se împart elevilor fișele de lucru și se dă ca sarcină să completeze coloanele pentru alte două situații -una pozitivă și una negativă.Se acordă ajutor pe parcursul activității.

Se analizează împreună cu elevii relația dintre gânduri și emoții. Cauzele apariției emoțiilor sunt situațiile problematice și gândurile dezadaptative. Gândurile dezadaptative sunt acele credințe care generează și întrețin sentimente disfuncționale ,cum ar fi :învinovățirea excesivă ,deprimarea, anxietatea ,furia, gelozia, ura, etc.

Se poartă discuții cu elevii : Este posibilca în situații similare oamenii să simtă emoții diferite?

Care este relația dintre emoții și gânduri ? Cum putem modifica emoțiile pe care le simțim?

Ședința 6 : „ Cutia magică”

Obiective: consolidarea demnității; dezvoltarea stimei de sine a copiilor.

Materiale: o cutie ce va avea în partea de jos o oglindă, pentru a reflecta interiorul cutiei.

Activitatea a debutat cu o întrebare ce a fost adresată elevilor: „Cine credeți ca este persoana cea mai specială din lume?”. După ce le-am permis copiilor să ofere câteva răspunsuri am continuat cu următoarea replică: „Eu am o cutie magică, în interiorul căreia veți avea posibilitatea să priviți cea mai importantă persoană din lume.” Am cerut copiilor să se apropie pe rând pentru a privi în interiorul „cutiei magice”. Înainte de a-le permite să se uite i-am întrebat pe cine cred ei că vor vedea în interiorul cutiei. Le-am cerut să se întoarcă la locul lor și să țină secret, să nu spună nimănui ce au văzut în cutie. După ce toți au trecut și s-au uitat în cutie, le-am pus următoarea întrebare "Cine a fost cea mai importanta persoana pe care a-ți văzut-o în cutia magică?". Toată lumea a răspuns „ eu”. Sau purtat discuții pe baza următoarelor întrebări: „Cum te-ai simți să vezi că tu ești cel mai important? Care este utilitatea acestui exercițiu?”

Ședința 7: Cum pot arăta că ascult pe cineva?

Obiective: Să identifice comportamente specifice ascultării eficiente în procesul comunicării;

Să exemplifice manifestări ale ascultării/nonascultării ; Să enumere efecte ale ascultării/nonascultării.

Materiale : Fișă de lucru ”Cum pot arăta că ascult pe cineva?”(Anexa 6)

Se comunică elevilor că scopul acestei activități este de a identifica elementele specifice unei ascultări eficiente . Apoi se cere elevilor să dea exemple de comportamente prin care arătăm cuiva că ascultăm ceea ce spune și exemple de comportamente prin care transmitem că nu suntem atenți la ceea ce ni se spune. Se notează pe tablă câteva exemple, sugerând elevilor să fie cât mai specifici.

Se împart elevii în grupe de 3-4 persoane și li se cere să completeze în grup fișa de lucru cu cât mai multe exemple de astfel de comportamente.

Apoi se cere grupurilor să prezinte comportamente de ascultare și nonascultare identificate și să le demonstreze în fața clasei prin joc de rol : povestitor și ascultător.

Se completează lista cu sugestiile prezentate în manual și se discută cu elevii implicațiile acestor comportamente asupra comunicării și relațiilor ulterioare.

Discuții cu elevii despre: Efectele ascultării eficiente asupra comunicării dintre oameni.

Efectele ascultării deficitare asupra relațiilor interumane. Mesaje transmise prin diverse comportamente de ascultare și nonascultare.

Ședința 8: „Eu pot să devin mai bun”

Obiective: sprijinirea participanților în identificarea aspectelor personalității ce pot fi îmbunătățite; dezvoltarea gândirii pozitive;

Desfășurarea: Am împărțit colectivul de elevii în grupuri de câte doi. Le-am cerut să stea față în față, foarte aproape unul de celălalt. Le-am explicat tuturor următoarele reguli:

- pe parcursul acestui exercițiu doar o persoană va vorbi iar cealaltă va asculta cu atenție, cea de a doua persoană își va arăta interesul doar prin gesturi sau limbaj corporal, dar nu va vorbi;
- fiecare pereche va decide cine va vorbi primul;
- eu vă voi indica despre ce să vorbiți, când să începeți și când să încheiați;
- ulterior se vor inversa rolurile, persoana care vorbea va asculta acum iar cea care asculta va vorbi;

După aceasta le-am dat următoarele indicații „Spune partenerului tău tot ce ai vrea să schimbi sau să îmbunătățești la tine!”. După cinci minute le-am sugerat să termine și să inverseze rolurile, după alte cinci minute am spus că exercițiul s-a încheiat și că vor putea continua în alt moment dacă doresc acest lucru.

Întrebări pentru discuții: „Cum v-ați simțit în timpul acestui exercițiu? De ce este util acest exercițiu?” Am cerut opinia tuturor copiilor, ținând întotdeauna cont de participarea voluntară.

Ședința 9: „Sunt un copac care face fructe”

Obiective: descoperirea punctelor forte și a calităților pozitive proprii; conștientizarea propriei valori;

Materiale: coală de desen sau desenul unui copac.

Desfășurare: În debutul activității am comunicat elevilor că vom compara persoana noastră cu un copac. Vom spune că rădăcinile sunt punctele noastre forte, calitățile noastre pozitive, iar fructele sunt lucrurile pe care le-am realizat fiecare cu succes, în orice domeniu: acasă, la școală etc. Am împărțit fiecărui copil câte o coală de hârtie, le-am cerut să-și scrie numele pe aceasta și să deseneze silueta unui copac. După aceasta le-am sugerat să scrie în dreptul rădăcinilor pomului 5 sau mai multe calități pozitive, ce cred ei că îi caracterizează, iar pe ramurile copacului să deseneze 5 sau mai multe fructe pe care să scrie câte o realizare personală de care se simt ei mândrii. După câteva minute m-am asigurat că toată lumea și-a îndeplinit sarcina și i-am poftit să schimbe foile cu unul dintre colegii lor. Am rugat fiecare copil să citească de pe foaia primită numele colegului,

precum și punctele forte și realizările acestuia. La sfârșitul fiecărei intervenții am solicitat ca toată clasa să aplaude persoana menționată anterior.

La finalul ședințelor de consiliere și orientare se va reevalua stima de sine a elevilor incluși în programul de intervenție, prin folosirea chestionarului Stimă de sine -S. Coopersmith. Se urmărește dacă obiectivele programului au fost atinse și dacă nivelul stimei de sine a copiilor cu CES este același sau mai ridicat. De asemenea, se va folosi și grila de observație pentru identificarea elevilor cu tulburări de comportament (Wery Quay).

ANEXA 1 Grilă de observație pentru identificarea elevilor cu tulburări de comportament
(Wery Quay)

Nr. Crt.	COPILUL	Niciodată	Uneori	Frecvent	Foarte des
1.	Se comportă straniu sau inadecvat.				
2.	Se agită, nu poate sta liniștit.				
3.	Solicită atenție, vrea să fie remarcat.				
4.	Nu știe să se distreze, se comportă ca un adult.				
5.	Este timid.				
6.	Are privirea fixă, fără expresie, fără reacții emotive.				
7.	Deranjează pe ceilalți.				
8.	Fură.				
9.	Este turbulent.				
10.	Plânge ușor.				
11.	Este preocupat de propria viață interioară.				
12.	Este retras, preferă să se joace singur.				
13.	Este gelos pe alți copii.				
14.	Este neatent, nu se poate concentra.				
15.	Nu are încredere în sine, îi este frică să încerce activități noi.				
16.	Nu este atent când i se vorbește.				
17.	Se tulbură ușor.				
18.	Folosește un limbaj incoerent, dificil de înțeles, debit verbal rapid.				

19.	Se bate cu colegii.				
20.	Are accese de mânie ,explodează fără motiv.				
21.	Este ascuns, nu-și exteriorizează sentimentele.				
22.	Este hipersensibil, ușor de rănit.				
23.	Este leneș la școală și în orice activitate.				
24.	Îi e frică de orice.				
25.	Este cu capul în nori.				
26.	Este încordat, incapabil să se destindă.				
27.	Este impulsiv.				
28.	Este neascultător ,dificil de stăpânit.				
29.	Este deprimat, mereu trist.				
30.	Refuză să colaboreze ,lucrează greu în echipă.				
31.	Este inhibat.				
32.	Este distant, evită prezența celorlalți.				
33.	Este pasiv, ușor de influențat.				
34.	Este stângaci ,își coordonează greu mișcările.				
35.	Se agită mereu.				
36.	Este distrat.				
37.	Distruge bunurile sale sau pe ale altora.				
38.	Este negativist.				
39.	Este impertinent, nepolitic.				
40.	Nu termină ce a început.				
41.	E lipsit de energie.				
42.	Nu ține seama de instrucțiuni.				
43.	Este nervos.				
44.	Este grosolan.				
45.	Este irascibil.				
46.	Are raporturi dificile cu colegii.				
47.	Se plânge deseori de dureri de cap ,de stomac.				
48.	Își schimbă des activitatea .				
49.	E somnolent, lent în mișcări.				
50.	Are probleme în controlul sfincterian.				

X 0

x 1

x 2

x 3

Un rezultat de 60 de puncte sau mai mult indică o dificultate de învățare asociată cu o tulburare gravă de atenție și hiperactivitate ,ceea ce impune luarea în evidență a copilului de către un specialist.

ANEXA 2 INVENTARUL STIMEI DE SINE

Nr. Crt.	COPIIUL	DA	NU
1.	Petrec mult timp visând cu ochii deschiși.		
2.	Sunt destul de sigur/ă pe mine.		
3.	Adesea aș fi vrut să fiu altcineva.		
4.	Sunt o persoană plăcută.		
5.	Eu și părinții mei petrecem mult timp distrându-ne.		
6.	Nu mă îngrijorez niciodată de nimic.		
7.	Mi-e foarte greu să vorbesc în fața clasei.		
8.	Aș fi vrut să fi fost mai mic (ca vârstă).		
9.	Există multe lucruri la mine pe care aș vrea să le schimb dacă aș putea.		
10.	Pot să mă decid fără prea multe eforturi.		
11.	Sunt o persoană distractivă.		
12.	Mă necăjesc ușor acasă.		
13.	Întotdeauna fac ceea ce trebuie.		
14.	Sunt mândru/mândră de activitatea mea școlară.		
15.	Cineva întotdeauna trebuie să-mi spună ce să fac.		
16.	Îmi ia mult timp să mă obișnuiesc cu ceea ce este nou.		
17.	Adesea îmi pare rău pentru lucrurile pe care le-am făcut.		
18.	Sunt popular printre copiii de vârsta mea.		
19.	Părinții mei adesea îmi iau în considerare sentimentele.		
20.	Niciodată nu sunt nefericit/nefericită.		
21.	Întotdeauna fac tot ce pot.		
22.	Renunț cu multă ușurință.		
23.	De obicei pot să am grijă de mine.		
24.	Sunt destul de fericit/fericită.		
25.	Aș vrea mai curând să mă joc cu copii mai mici ca mine.		

26.	Părinții mei așteaptă prea mult de la mine.		
27.	Îmi place de toți cei pe care îi cunosc.		
28.	Îmi place să fiu numit în ore (pentru a răspunde la ore).		
29.	Mă înțeleg pe mine.		
30.	Este destul de greu să fiu eu.		
31.	Toate lucrurile sunt amestecate în viața mea.		
32.	Copiii de obicei urmează ideile mele.		
33.	Nimeni nu-mi acordă prea multă atenție acasă.		
34.	Nu sunt certat niciodată.		
35.	Nu sunt așa de bun la școală așa cum mi-ar plăcea să fiu.		
36.	Pot să iau o decizie și să mă țin de ea.		
37.	Nu-mi place deloc să fiu băiat/fată.		
38.	Am o părere proastă despre mine.		
39.	Nu-mi place să fiu cu alți oameni.		
40.	Există multe momente când aș vrea să plec de acasă.		
41.	Nu sunt niciodată timid.		
42.	Adesea sunt necăjit/supărat la școală.		
43.	Nu arăt la fel de bine ca mulți alții.		
44.	Dacă am ceva de spus, spun.		
45.	Copiii se iau de mine des.		
46.	Părinții mei mă înțeleg.		
47.	Întotdeauna spun adevărul.		
48.	Profesorii mei mă fac să simt că nu sunt destul de bun.		
49.	Nu-mi pasă ce se întâmplă cu mine.		
50.	Sunt un ratat.		
51.	Devin neliniștit ușor când sunt certat.		
52.	Majoritatea oamenilor sunt mai plăcuți decât mine.		
53.	De obicei simt că părinții mei mă forțează.		
54.	Întotdeauna știu ce să spun oamenilor.		
55.	Adesea mă descurajez la școală.		
56.	De obicei nu mă deranjează nimic.		
57.	Nu sunt de încredere.		

58.	Îmi plac majoritatea lucrurilor la mine.		
-----	--	--	--

Inventarul Stimei de sine (Coopersmith, 1987) cuprinde 58 de itemi grupați pe cinci scale (G-stima de sine generală, S- stima de sine socială , P -stima de sine părinți, A -stima de sine academică , L- scala minciună). Ultima scală nu se ia în considerare la calculul scorului stimei de sine totale, rolul său fiind acela de a exclude din cercetare respondenții care au obținut scoruri L cuprinse între 5 și 8 puncte.

Punctajul se calculează astfel :

1.Stima de sine generală : Itemii (câte un punct pentru fiecare item menționat)

1,2,3,8,9,10,15,16,17,22,23,24,29,30,31,36,37,38,39,43,44,49,50,51,56,57.

2.Stima de sine Socială: 4,11,18,25,32,39,45,52

3.Stima de sine Părinți : 5,12,19, 26,33, 40,46,53

4.Stima de sine Academică: 7,14,21,28,35,42,48,55

5.Scala minciună : 6,13,20,27,34,41,47,51.

ANEXA 3

AUTOCUNOAȘTERE ȘI DEZVOLTARE PERSONALĂ
Pot!...Nu pot!...

Scrie x în dreptul activităților pe care poți să le faci!

Să desen	Să cânt la pian	
Să îmi scriu numele și prenumele	Să vorbesc cursiv engleza	
Să spun toate literele alfabetului	Să mă cațăr într-un copac	
Să patinez	Să pilotez un avion	
Să conduc o mașină	Să spăl vasele după cină	

DA sau NU!

Lucrurile pe care putem să le facem sunt în concordanță cu vârsta pe care o avem? _____

Lucrurile pe care le facem sunt în concordanță cu experiența noastră de viață? _____

Dacă nu poți să faci ceva acum, crezi că ai putea să înveți cândva, mai târziu, să îl faci? _____

Faptul că un anumit lucru nu îl vei putea face niciodată spune despre tine că ești prost sau incompetent? _____

Ce am învățat?

_____

_____

_____

Cum m-am simțit azi?

Desenează cinci baloane. Scrie în fiecare balon o dorință ce speri că ți se va îndeplini în viitor. Numerotează baloanele în ordinea importanței dorințelor.

Trei calități pe care
Trei activități pe care
Trei plăceri pe care

28	28
28	28
28	28
28	28
28	28

De cine (ce) depinde îndeplinirea dorințelor tale?

Ce crezi că trebuie să faci pentru ca dorințele să devină realitate?

POT			
Să desenez		Să cânt la pian	
Să îmi scriu numele și prenumele		Să vorbesc cursiv engleza	
Să spun toate literele alfabetului		Să mă cațăr într-un copac	
Să patinez		Să pilotez un avion	
Să conduc o mașină		Să spăl vasele după cină	

Anexa 5

Cum apar emoțiile?

SITUAȚII	EMOȚII	REAȚII BIOLOGICE	COMPORTAMENTE
I.			
II.			

Exemple de emoții

NEGATIVE	POZITIVE
SUPĂRARE	MULȚUMIRE
TRISTEȚE	BUCURIE
VINOVĂȚIE	SATISFAȚIE
DEZGUST	PLĂCERE
REGRET	ÎNCÂNTARE
FRICĂ	VESELIE
ÎNGRIJORARE	FERICIRE
FURIE	RELAXARE
NEMULȚUMIRE	ÎMPLINIRE

Anexa 6 Cum pot arăta că ascult pe cineva?

Ce fac când ascult pe cineva care îmi vorbește:	Ce fac când nu îl ascult pe cel care îmi vorbește:

--	--

BIBLIOGRAFIE:

1. ”PROGRAMUL DE FORMARE A PROFESORILOR DE SPRIJIN/ITINERANȚI A ECHIPELOR CREI”; MAI-IUNIE 2007- www.google.com;
2. STAMATE DORUȚA NICULINA, LUCRARE DE LICENȚĂ – ” STRATEGII DE CONSILIERE PENTRU DEZVOLTAREA STIMEI DE SINE LA COPIII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ”- SUCEAVA, 2014;
3. www.qualform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-resurse-educationale-pentru-sustinerea-educatiei-incluzive-de-calitate -Exerciții la clasă pentru creșterea abilității stimă de sine pozitivă a preșcolarilor și elevilor;
4. CHRISTOPHE ANDRE –” IMPERFECȚI, LIBERI ȘI FERICIȚI, PRACTICI ALE STIMEI DE SINE” -, EDITURA TREI ,2010;
5. LILIOARA GHERASIM ”CLASA MEA -UN MEDIU POZITIV DE ÎNVĂȚARE” ,Suport didactic pentru actualii și viitorii profesori, EDITURA GEORGE TOFAN, SUCEAVA,2016;

6. LOREDANA BEVZAN, TATIANA VÎNTUR- ”CONSILIERE ȘI ORIENTARE”-Ghid pentru învățători , clasele a III a și a IV a, EDITURA ”GEORGE TOFAN”, SUCEAVA, 2007;
7. GABRIELA LEMENI ,MIHAELA PORUMB (coordonatori) ”CONSILIERE ȘI ORIENTARE -GHID DE EDUCAȚIE PENTRU CARIERĂ ” -activități pentru clasele V- VIII , EDITURA ASCR, CLUJ-NAPOCA, 2004;
8. IANOȘ MARIANA -INTEGRAREA ȘCOLARĂ A ELEVILOR CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ PRIN DIFERENȚIERE ȘI ADAPTARE CURRICULARĂ- lucrare metodică-științifică pentru obținerea gradului didactic I în învățământ ; Coordonator științific Conf. Univ. Doctor BOZA MIHAELA.

STRATEGII PROMOVATE DE ȘCOALĂ ÎN VEDEREA REALIZĂRII EDUCAȚIEI INCLUZIVE

Prof. Penciu Gabriela,
Școala Gimnazială Siminicea, jud. Suceava
Prof. Penciu Simona,
Școala Gimnazială Siminicea, jud. Suceava

Educația incluzivă impune adaptarea activității școlare la diversitatea copiilor dintr-o comunitate, ceea ce presupune reformarea și dezvoltarea de ansamblu a instituțiilor școlare, pentru a face față provocărilor diversității tot mai mari a copiilor. Abordată din această perspectivă, educația incluzivă este în acord cu dezideratul educației universale: educație pentru toți copiii și pentru fiecare în parte.

Reuchlin(1991) arată că educația pentru toți și pentru fiecare în parte este o educație deschisă, pentru toate persoanele, indiferent de vârstă, condiție socială sau alte criterii, o educație flexibilă, adaptată și adaptabilă diversității umane, într-o societate deschisă, care așează efectiv copilul ca valoare supremă în centrul activității educaționale.

Educația incluzivă este definită ca fiind „*un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor copiilor din cadrul unei comunități*”(Șovar, R, 1999).

Educația incluzivă reprezintă tipul de educație responsabil de asigurarea dreptului la educație al tuturor copiilor și, mai ales, de asigurarea unei educații de calitate. Educația incluzivă se bazează pe următoarele premise: fiecare copil este diferit, iar acest lucru este exact ceea ce îl face să fie special; fiecare copil are nevoie să se simtă protejat și acceptat; fiecare copil are nevoie de aprecierea celor din jur; fiecare copil simte nevoia să fie călăuzit și susținut pe măsură ce își dezvoltă încrederea în sine și face primii pași spre independență.

La Conferința Mondială „Educația pentru toți”, de la Jomtieme- Thailanda, 1990, s-a elaborat o nouă strategie a educației, educația incluzivă, fundamentată pe principiul incluziunii și pe paradigma „*educație pentru toți*”.

Educația incluzivă este fundamentată pe următoarele concepte cheie: șanse egale, valorizarea diversității, dreptul de a fi respectat, demnitatea ființei umane, responsabilitatea colectivă, dezvoltarea relațiilor și a culturii profesionale.

Pentru a avea succes și pentru a-și atinge scopul și obiectivele sale, în raport cu cerințele vieții sociale, școala trebuie să ofere o paletă cât mai largă de servicii educaționale care trebuie să fie atractive și să satisfacă așteptările copiilor. În această ofertă, se înscrie și educația incluzivă, sub toate formele, și modalitățile sale de realizare. La nivelul politicilor educaționale, aplicarea programelor de educație incluzivă în instituțiile școlare trebuie percepută ca o oportunitate de egalizare a șanselor de acces la educație pentru toți copiii.

Educația incluzivă promovează un mediu educațional în care fiecare îl acceptă și îl respectă pe celălalt așa cum este și așa cum se poate exprima în diverse situații de viață, într-un spațiu de conviețuire caracterizat prin acceptare, toleranță și diversitate. (Gherguț, 2006)

Declarația de la Salamanca (1994), promovează următorul deziderat: „*Principiul fundamental al școlii incluzive este că toți copiii trebuie să învețe împreună, indiferent de dificultățile pe care aceștia le pot avea sau de diferențele ce pot exista între ei.*”

În școală realizarea educației incluzive vizează următoarele deziderate:

- Existența și aplicarea principiilor incluziunii: principiul drepturilor egale, principiul nondiscriminării, principiul egalizării șanselor în educație, principiul centrării pe copil, principiul intervenției timpurii, principiul asigurării serviciilor de sprijin, principiul cooperării și parteneriatului;
- Punerea în aplicare a unei pedagogii incluzive, o pedagogie a diversității, care conține în esența ei atributele de a fi progresistă, personalizată, optimistă, socială, umanistă;
- Elaborarea unui curriculum incluziv, care să se definească prin flexibilitate și diversitate: curriculum-ul adaptat la nevoile copilului; diversitatea situațiilor de învățare; metodologie

didactică diversificată, interactivă și adecvată stilurilor de învățare ale copiilor; diversitate în evaluare: forme, metode, instrumente;

- Crearea și funcționarea unui sistem de servicii de sprijin: asistență psihopedagogică, asistență socială și medicală.

Școala incluzivă exprimă extinderea scopului școlii de masă și, în mare măsură, transformarea acesteia pentru a putea răspunde unei diversități mari de copii, în special a copiilor marginalizați, defavorizați și/sau excluși de la educație și copiilor cu cerințe educative speciale.

Argumentele care justifică educația incluzivă pot fi prezentate din mai multe perspective, și anume:

- din perspectivă educațională: în școlile incluzive toți copiii învață împreună, fiind dezvoltate modalități de predare care să corespundă diferențelor individuale;
- din perspectivă socială: școlile incluzive pot schimba atitudinea față de diversitate, prin faptul că permit tuturor copiilor să învețe împreună, punând astfel bazele unei societăți deschise, democratice și nondiscriminatorii, care îi încurajează pe oameni să trăiască împreună și să se respecte reciproc.
- din perspectivă economică: înființarea și menținerea unor instituții școlare în care toți copiii să învețe împreună vor costa mai puțin decât susținerea unui sistem complex de diverse tipuri de instituții specializate în educarea unor grupuri specifice de copii. (Gherguț, 2006)

În școala incluzivă copiii se cunosc mai bine, procesul de socializare capătă o serie de valențe noi prin înlăturarea unor bariere de relaționare determinate de anumite prejudecăți, stereotipuri sociale sau chiar de unele modele ale indiferenței și intoleranței.

Cadrele didactice din școala incluzivă trebuie să asigure îndeplinirea următoarelor obiective:

- să accepte diversitatea copiilor din școală și să aibă o viziune clară asupra educației incluzive;
- să dezvolte și să susțină în școala activități educaționale în care copiii, cadrele didactice și părinții să relaționeze de pe poziții egale, după principiul parteneriatului;
- să susțină și să încurajeze activitățile desfășurate în echipe de specialiști și să participe la activitățile de pregătire profesională în domeniul educației incluzive;
- să fie deschiși la dialog și să reprezinte un model pentru fiecare copil din clasă;
- să fie dispuși să ofere ajutor oricărui copil și să stimuleze copiii clasei în susținerea lor reciprocă la activitățile de învățare;

- să favorizeze crearea unui mediu propice relaționării, atât între copiii clasei de elevi, cât și între părinții sau membrii familiilor copiilor din clasă;
- să demonstreze capacitatea de a prezenta conținuturile specifice diferitelor arii curriculare în concordanță cu cerințele educative ale copiilor clasei.

În școala incluzivă, participarea părinților presupune următoarele aspecte:

- să se implice în promovarea practicilor de integrare școlară a tuturor copiilor;
- să sprijine cadrele didactice în alegerea unor strategii realiste cu privire la evoluția și formarea copiilor în școală și în afara ei;
- să fie parteneri sinceri de dialog și să accepte fără rezerve colaborarea cu diferiți specialiști care se ocupă de educarea și recuperarea copiilor;
- să colaboreze cu alți părinți în grupurile de suport ale părinților și să împărtășească și altora experiențele personale cu proprii copii la activitățile desfășurate în mijlocul familiei.

Procesul educațional din instituțiile școlare implică schimbări metodologice și organizaționale care vizează trei dimensiuni:

- cultura școlii, care se referă la măsura în care filozofia educației incluzive este împărtășită de toți membrii comunității școlare; această dimensiune vizează atât realitatea unei școli, cât și imaginea ei în comunitate;
- strategia de dezvoltare a politicilor incluzive în școală se referă la modul în care educația incluzivă este introdusă în strategia de dezvoltare a școlii și felul în care acest concept influențează toate aspectele planificării didactice;
- practica educațională din școală se referă la modul în care cultura și strategia de dezvoltare a practicilor incluzive din comunitatea școlară sunt reflectate în activitățile din sala de clasă; modul în care documentele și activitățile școlare susțin și încurajează participarea tuturor copiilor, atât la activitățile școlare, cât și la cele extrașcolare.

În scopul susținerii procesului managerial din școlile incluzive, s-au elaborat o serie de indicatori de incluziune, prin raportare la aceste dimensiuni (UNICEF și MEN):

- Indicatori pentru evaluarea dezvoltării culturii incluzive: școala este receptivă la toate categoriile de copii; școala își dezvoltă relațiile cu comunitatea locală; diversitatea copiilor este privită ca o resursă de valoare; cadrele didactice își cunosc și își valorizează copiii; copiii și părinții sunt valorizați în mod egal; cadrele didactice sunt valorizate în mod egal; copiii se sprijină reciproc; cadrele didactice se implică în luarea deciziilor; modul de adresare între persoanele din spațiul școlar (cadre didactice, copii, părinți, personalul administrativ) confirmă valoarea lor individuală; cadrele didactice colaborează cu părinții.

- Indicatori pentru evaluarea strategiei de dezvoltare a politicilor incluzive în școală: școala încearcă să includă pe toți copiii din comunitate; există un program eficient de integrare pentru toți copiii noi; copiii au dreptul să participe la toate activitățile instructiv-educative incluse în programul școlar; există un interes pentru a adapta spațiul școlar, astfel încât să fie accesibil tuturor; strategia de elaborare a curriculumului ține seama de diversitatea copiilor (diferențe culturale, lingvistice, deficiențe ale copiilor, condiții socio-economice etc.); activitățile de formare continuă sprijină cadrele didactice în efortul lor de a răspunde la diversitatea copiilor; sistemul de evaluare aplicat în școală permite aprecierea obiectivă a rezultatelor tuturor copiilor; distribuirea resurselor în școală se face în mod deschis și echitabil; există o strategie elaborată la nivelul școlii prin care părinții sunt încurajați să devină parteneri în procesul de învățare al copiilor lor; serviciile de sprijin din școală (cum ar fi cele asigurate de consilieri, logopezi, personalul medical) asigură creșterea gradului de participare a copiilor la activitățile incluse în procesul instructiv-educativ; se încurajează implicarea și participarea tuturor cadrelor didactice la managementul educațional al școlii.
- Indicatori pentru evaluarea gradului de dezvoltare a practicilor incluzive: în planificarea și proiectarea lecțiilor se are în vedere nivelul cerințelor tuturor copiilor din clasă; activitățile didactice dezvoltă înțelegerea și respectul pentru diferențele existente în rândul copiilor; cadrele didactice utilizează o mare varietate de stiluri și strategii didactice; în cadrul lecțiilor sunt asigurate copiilor condițiile necesare pentru a lucra împreună și pentru a se sprijini reciproc; copiii sunt încurajați să comunice despre modul în care participă la activitățile didactice; cadrele didactice își adaptează lecțiile în funcție de feedbackul primit de la copii; personalul din școală manifestă o atitudine de înțelegere față de dificultățile de învățare întâmpinate de copii și caută soluții de rezolvare a acestora; diferențele dintre copii sunt percepute ca oportunități de dezvoltare a practicii educaționale din comunitatea școlară; la planificarea activităților care vizează pregătirea și dezvoltarea curriculară participă tot personalul din unitatea școlară. (Gherguț, 2006)

Dezvoltarea unei școli prietenoase, deschise tuturor copiilor, vizează următoarele aspecte:

- Sănătatea școlii este promovată prin: garantarea unui mediu sigur, igienic și sănătos; promovarea unor politici și practici școlare eficiente; asigurarea accesului copiilor la servicii medicale; formarea deprinderilor de viață sănătoasă, promovarea unor atitudini și comportamente în acest sens, asigurarea unor experiențe pozitive pentru copii și promovarea sănătății psiho-socio-emoționale care să le dezvolte stima și încrederea în sine.

- Eficacitatea/Eficiența școlii se poate realiza prin: promovarea unui curriculum structurat și centrat pe copil; utilizarea unor metode de predare-învățare activ-participative adecvate nivelului de dezvoltare ale copiilor, abilităților și stilurilor de învățare ale acestora; dezvoltarea profesională a cadrelor didactice (Vrasmas, 2004).

M. Kováci (2006) prezintă următoarele strategii educaționale adaptate unui mediu incluziv:

- Să creăm o sală de clasă atractivă și care să invite la învățare, unde progresul copiilor să fie susținut de mediul școlar și în care copiii să se simtă stăpâni în mod egal.
- Să organizăm spații de afișare în sala de clasă care să susțină procesul de învățare al tuturor copiilor și să le răsplătească succesele.
- Să le dezvoltăm copiilor abilitățile necesare pentru munca în echipă.
- Să planificăm activități școlare/extrașcolare cu scopul de a implica activ toți copiii.
- Să motivăm copiii pentru a participa activ la lecție și să le dezvoltăm abilități superioare de gândire, de a lansa ipoteze și de a raționa.
- Să le oferim copiilor oportunități de a-și forma opinii argumentate și de a construi argumente pentru opiniile lor.
- Să utilizăm strategii didactice care dezvoltă imaginația și potențialul creativ al fiecărui copil.
- Să organizăm activități educative în care copiii să colaboreze, să comunice și să învețe împreună.
- Să utilizăm proceduri autentice de evaluare care „reflectă adevăratele activități de învățare și formare, atât din clasă, cât și din mediul extrașcolar” (Valencia Hiebert și A.F.F. Lerbach, 1994)

Educația/școala incluzivă accentuează necesitatea dezvoltării instituționale pentru a oferi acces necondiționat și pentru a răspunde adecvat nevoilor educaționale ale tuturor copiilor, astfel încât să armonizeze diferențele de învățare și să asigure o educație eficientă pentru toți copiii. (Vrasmas T., 1991)

Școala incluzivă reprezintă un factor important în crearea unei societăți incluzive și a unei educații pentru toți. De asemenea, educația incluzivă înseamnă adaptarea școlii la nevoile copilului și nu adaptarea copilului la cerințele acesteia.

Fiecare copil are dreptul fundamental la educație și trebuie să aibă șansa de a-și atinge și de a-și menține un nivel acceptabil de dezvoltare și învățare.

Copiii trăiesc ceea ce învață:

- Dacă un copil trăiește într-o atmosferă critică, învață să condamne pe toată lumea.
- Dacă un copil trăiește într-o atmosferă ostilă, învață să fie violent.

- Dacă un copil trăiește în rușine, învață să se simtă vinovat.
- Dacă un copil trăiește într-un mediu stimulat, învață să fie încrezător.
- Dacă un copil trăiește în laude, învață să aprecieze.
- Dacă un copil trăiește în spirit de corectitudine, învață să fie drept.
- Dacă un copil trăiește în încurajări, învață să aibă încredere în el.

Copiii învață ceea ce trăiesc:

- Dacă un copil trăiește cu dezaprobare, el învață să condamne.
- Dacă un copil trăiește cu ostilitate, el învață să lupte.
- Dacă un copil trăiește cu ridiculizare, el învață să fie timid.
- Dacă un copil trăiește cu rușine, el învață să se simtă vinovat.
- Dacă un copil trăiește cu toleranță, el învață să fie răbdător.
- Dacă un copil trăiește cu încurajare, el învață să aibă încredere.
- Dacă un copil trăiește cu nepărtinire, el învață dreptatea.
- Dacă un copil trăiește în siguranță, el învață să aibă credință. (Dorothy Law Nolte)

BIBLIOGRAFIE:

1. Cucoș, C., (coord.), 2008, Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice”, Ediția a II -a, Editura Polirom, Iași
2. Kováci, M. , 2006, „Învățarea într-un mediu incluziv. Ghid pentru cadrele didactice”, Editura Centrul Step by Step, București
3. Gherguț, A., 2006, „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Ediția a II -a”, Editura Polirom, Iași
4. Schulman- Kolumbus, E., 2008, „ Didactică preșcolară”, Editura V&I Integral, București
5. Vrasmas, T., 2001, „Învățământul integrat și/sau incluziv” , Editura Aramis, București
6. Vrasmas, T., 2004, „Școala și educația pentru toți” , Editura Miniped, București

PLAN DE INTERVENȚIE - CLASA I

Prof. învă. primar: Visinari Maria Elena
Școala Gimnazială Nr. 4 Suceava

Domenii de intervenție:

Comunicare în limba română

Matematică și explorarea mediului

LA ÎNCEPUTUL PROGRAMULUI:

Matematică și explorarea mediului :

capacități, competențe, abilități:

- poate efectua operații de adunare și scădere fără trecere peste ordin doar cu material didactic concret și numai fiind supravegheat și ajutat;

- numără doar „înainte” în centrul 0-10

compară numerele naturale de la 0 la 10 numai cu ajutor.

dificultăți :

- nu are formate deprinderile de numerație corectă în centrul 0-100, nu înțelege noțiunea de număr compus;

- nu poate efectua operații de adunare și scădere cu trecere peste ordin, exercitii cu mai multe operatii, alte tipuri de exercitii, de înțelegere și rezolvare de probleme ;

Scopul programului de intervenție:

* să numere, să compare numerele naturale de la 10 la 100;

* să realizeze operații de adunare și scădere fără trecere peste ordin în centrul 0- 100;

* să realizeze operații de adunare și scădere fără trecere peste ordin în centrul 0- 1000;

* să realizeze operații de adunare și scădere cu trecere peste ordin în centrul 0- 20.

Comunicare în limba română:

capacități, competențe, abilități

- recunoaște circa 40% din litere, mai multe litere mici decât cele mari;

- capacitatea de a citi în ritm propriu este foarte redusă, „citește” doar cuvinte învățate pe de rost

- desparte cuvinte scurte în silabe;

- construiește propoziții cu cuvinte date.

- dificultăți
- vocabular sărac, posibilități de exprimare reduse;
- dificultăți de exprimare orală;
- vorbire rară, ezitantă, încetinită; - vocabular sărac
- în scris apar omisiuni și înlocuiri de grafisme;
- dificultăți mari de exprimare scrisă, elevul scrie cuvinte scurte;

Scopul programului de intervenție:

- * să- și îmbogățească vocabularul
- * să citească în ritm propriu, propoziții, texte;
- * să scrie după dictare/prin copiere silabe, cuvinte, propoziții, texte.

1. DERULAREA PROGRAMULUI DE INTERVENȚIE:

PROFESOR PEDAGOG:

- Stimulează elevul în vederea reducerii dificultăților de învățare prin exersarea și dezvoltarea proceselor psihice (memorie, atenție, motivație), a unor trăsături pozitive de personalitate din domeniul afectiv și motivațional, a deprinderilor de muncă individuală;
- Implică mama pentru a o ajuta să lucreze cu copilul în asimilarea unor cunoștințe esențiale: cunoașterea mediului, coordonare spațio-temporală, dezvoltarea limbajului și a vocabularului, abilități de relaționare socială;

COMPETENȚE   METODE SI TEHNICI   MATERIALE UTILIZATE

- efectuarea unor exerciții de relaxare, pentru concentrarea atenției și dezvoltarea memoriei;
- convorbirea
- povestirea
- problematizarea
- exercițiul de relaxare
- planșe
- fișe de lucru
- jocuri de construcție
- plastilina
- cărți
- puzzle
- educarea auzului fonematic, a atenției vizuale, a analizei auditive și îmbogățirea vocabularului;
- exerciții de gimnastică respiratorie, linguală;

- exerciții pentru formarea priceperilor și deprinderilor de pronunție corectă a silabelor și cuvintelor;
- exerciții de formulare a unor propoziții simple cu sunetul corectat în diferite poziții;
- povestiri după imagini, planșe;
- demonstrația;
- planșe
- fișe de lucru
- jocuri
- cărți
- stăpânirea și motivarea personală prin gestionarea adecvată a trăirilor afective negative;
- exercitii de autocunoastere;
- exercitii pentru cresterea stimei de sine si a increderii in fortele proprii;
- exercitii pentru managementul emotiilor negative;
- convorbirea;
- problematizarea;
- lauda, incurajarea;
- fise de lucru
- desene
- minge antistres
- joc de rol
- explicarea si formarea unor deprinderi eficiente de studiu;
- efectuarea temelor la cabinet cand este posibil;
- efectuarea temelor si invatarea pentru oferirea unui model de lucru;
- explicatia;
- exercitiul
- carti, caiete;
- fise de lucru si cartonase
- organizarea locului de invatare cu eliminarea elementelor distractoare; - convorbirea;
- exercitiul;
- incurajarea
- sprijinirea copilului in parcurgerea materiei in ritm propriu si ajutor la cererea doamnei invatatoare; - tratarea diferentiata;
- relatie empatica invatator-elev, consilier-elev;
- activitati ajutatoare -planse

- jocuri
- casete
- carti
- construirea unui orar si respectarea lui astfel incat elevul sa isi faca temele, oferirea de recompense de catre familie; - convorbirea;
- exercitiul -cartonase cu sarcini expuse in camera
- masuri unitare de sustinere a copilului de catre familie;
- motivarea familiei in continuarea tratamentului medicamentos; - consultarea;
- informarea
- empatia
- monitorizarea succesului prin acordarea de fete vesele
- Frecventa activitatilor programului terapeutic este de o sedinta pe saptamana (45-50 de minute)

ÎNVĂȚĂTOR:

- Antrenează elevul în activitățile specifice pe arii de stimulare sau recuperatorii și recreative, cu respectarea particularităților de vârstă și individuale;
- În cadrul lecțiilor se lucrează diferențiat, cu respectarea planificării materiei (cu revizuri și adaptări);

MIJLOACE: probe de evaluare, fișe de lucru, planșe, jetoane, jocuri didactice, rechizitele și manualele școlare, obiecte de uz general;

Domeniul de intervenție: limba și literatura română

Nr. crt. UNITATEA DE ÎNVĂȚARECOMPETENȚELE

INVĂȚĂRII PERIOADA CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂRII METODE

OBS.

Cartea

Scoala

Toamna

Familia

- Recunoașterea sunetelor specifice limbii române;
- Distingerea silabelor, cuvintelor, sintagmelor în fluxul vorbirii;
- Copierea alfabetului

- Sesizarea utilizării mărcilor gramaticale și dezacordurile (dintre subiect și predicat) apărute în exprimarea proprie;
- Corelarea literelor de tipar și corespondențele lor scrise de mână.
- Citirea în ritm propriu și cu voce tare un text cunoscut;
- Scrierea corectă respectând forma, mărimea, înclinarea literelor;
- Scrierea literelor, grupurilor de litere, silabelor, cuvintelor, respectând ortografia specifică.

Sept dec. .2013

- exerciții de citire a imaginilor;
- exerciții de povestire după imagini;
- exerciții de exersare a auzului fonematic;
- exerciții de citire a grafemelor mici și mari de mână și de tipar;
- exerciții de citire a silabelor, cuvintelor, textelor
- exerciții de scriere a literelor limbii române; cuvintelor, propozițiilor
- exerciții de alcătuire de propoziții
- exerciții de citire în ritm propriu a unui text cunoscut

Explicația , exercițiul, demonstrația

2. Iarna

Tara

- Utilizarea convențiilor limbajului scris (pauza albă, majuscula, punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, scrierea cu majusculă, linia de dialog) .
- Alcătuirea unor propoziții pe subiecte familiare;
- Citească în ritm propriu și cu voce tare un text scurt;

Ian. Febr.

- exerciții de alcătuire de propoziții
- exerciții de citire în ritm propriu a unui text cunoscut
- exerciții de aflare a cuvintelor cu sens asemănător și cu sens opus
- exerciții de scriere a cuvintelor cu sens asemănător și cu sens opus
- exerciții de alcătuire de propoziții Explicația , exercițiul, demonstrația

3. Prietenia

Primavara

Copilăria

Lumea necuvântătoarelor

Vara

- Citirea în ritm propriu și cu voce tare un text
- Utilizarea convențiilor limbajului scris (pauza albă, majuscula, punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, scrierea cu majusculă);
- Citirea în ritm propriu și cu voce tare un text de mică întindere;
- Scrierea de cuvinte care conțin grupurile de litere ce, ci ge,gi, che, chi, ghe, ghi
- Scrierea de cuvinte care conțin grupurile de litere: ie, ia, ea, ua, uă, .oa

Martie- Iunie

- exerciții de citire în ritm propriu a unui text cunoscut
- exerciții de copiere a silabelor, cuvintelor, propozițiilor, textelor;
- exerciții de scriere după dictare a silabelor,
- exerciții de citire în ritm propriu a unui text cunoscut
- exerciții de copiere a silabelor, cuvintelor, propozițiilor, textelor;
- exerciții de scriere după dictare a silabelor, cuvintelor, propozițiilor
- exerciții de citire în ritm propriu a unui text cunoscut
- exerciții de povestire orală a unui text cunoscut
- exerciții de scriere a cuvintelor care conțin grupurile de litere ce, ci ge,gi, che, chi, ghe, ghi (copiere și dictare)
- exerciții de citire în ritm propriu a unui text cunoscut
- exerciții de povestire orală a unui text cunoscut
- exerciții de scriere a cuvintelor care conțin grupurile de litere: ie, ia, ea, ua, uă, .oa

Explicația , exercițiul, demonstrația

Competențe generale Competențe specifice Activități de învățare Criterii minimale pentru evaluarea progresului Metode și instrumente de evaluare

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute
  2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
  3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute
  4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare - Identificarea semnificației unui mesaj oral, pe teme accesibile, rostit cu claritate;
- Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute -
  - Identificarea unor informații variate dintr-un mesaj rostit cu claritate;

- Identificarea unor sunete, silabe, cuvinte în enunțuri rostite cu claritate;
  - Formularea unor enunțuri proprii în diverse situații de comunicare;
  - Transmiterea unor informații prin intermediul mesajelor simple;
  - Citirea unor cuvinte și propoziții scurte, scrise cu litere de tipar sau de mână
  - Identificarea mesajului unui scurt text care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente familiare scurte;
  - Exprimarea interesului pentru lectura unor texte simple, susținute de suport imagistic;
  - Scrierea literelor de mână;
  - Redactarea unor mesaje scurte, formate din cuvinte scrise cu litere de mână, folosind materiale.-
- ex. de ascultare și confirmare a mesajului ascultat
- ex. de delimitare a cuvintelor într-o propoziție dată
  - ex. de identificare a sunetelor din structura silabei
  - ex. de identificare a silabelor dintr-un cuvânt dat
  - ex. de asociere a sunetului cu litera
  - ex. de identificare a literelor mari și mici, de tipar sau scrise de mână
  - ex. de asociere a textului cu imaginea
  - ex. de exprimare a înțelesului unor cuvinte dintr-un text citit
  - ex. de citire a cuvintelor pe silabe
  - ex. de scriere corectă a literelor, silabelor, cuvintelor scurte
  - ex. de alcătuire a propozițiilor simple pe baza de imagini sau cu cuvinte date
  - ex. de scriere folosind semnele de punctuație învățate
- jocuri
- Asculta un mesaj și confirmă înțelegerea lui
- Delimitează cuvintele într-o prop. dată
- Identifică sunetele în structura silabei
- Identifică silabele dintr-un cuvânt dat, precizând numărul lor
- Construiește oral enunțuri logice simple cu cuvinte date
- Asociază sunetul cu litera în citirea și scrierea cuvintelor
- Asociază textul cu imaginea și forma grafică a cuvântului cu sensul acestuia
- Citeste în ritm propriu cuvinte monosilabice și bisilabice și prop. scurte
- Scrie după dictare cu sprijinul învățatorului litere, silabe, cuvinte scurte și prop. scurte
- Copiază și transcrie singur, fără sprijinul învățatorului litere, silabe, cuvinte și propoziții
- Participă activ la desfășurarea activităților de joc

Evaluarea orală și scrisă

Aprecieri stimulative

Evaluare cu mai multe reveniri

Evaluări curente formative

Probe scrise, fișe de lucru

Domeniul de intervenție : Matematică și explorarea mediului

Nr. crt. UNITATEA DE ÎNVĂȚARECOMPETENȚELE SPECIFICE PERI-OADA

CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂRII STRATEGII METODE OBSERVAȚII

1. Numere naturale în centrul 0-100

- Scrierea, citirea și formarea numerelor până la 100

-Compararea numerelor în centrul 0-100

-Ordonarea numerelor în centrul 0 -100, folosind poziționarea pe axa numerelor, estimări, aproximări

Sept

- exerciții de citire, de numărare crescător și descrescător, de comparare

Explicația, demonstrația și exercițiul

2. Adunarea și scăderea în centrul 0- 20.

- Efectuarea operațiilor de adunare și de scădere cu numere naturale de la 0 la 30 fără trecere peste ordin și cu numere naturale de la 0 la 20 cu trecere peste ordin;

Oct.

- exerciții de adunare și scădere fără trecere peste ordin

- exerciții de adunare și scădere cu trecere peste ordin în centrul 0-20 Explicația, demonstrația și exercițiul

3. Adunarea și scăderea numerelor naturale de la 0 la 100

- Efectuarea operațiilor de adunare și de scădere cu numere naturale de la 0 la 100 fără trecere peste ordin și cu numere naturale de la 0 la 20 cu trecere peste ordin;

Nov. – dec.

Ian.

Feb. - exerciții de adunare și scădere fără trecere peste ordin

- exerciții de adunare și scădere cu trecere peste ordin în centrul 0-20

Explicația, demonstrația și exercițiul

4. Elemente intuitive de geometrie

-Recunoașterea figurilor plane;

-Desenarea figurilor plane;

Martie

- exerciții de recunoaștere și de desenare a figurilor plane: pătratul, triunghiul, dreptunghiul și cercul   Explicația, demonstrația și exercițiul

5. Unități de măsură

- Utilizarea unor măsuri neconvenționale pentru determinarea și compararea capacităților și a lungimilor;   Aprilie

- exerciții de scriere prescurtată a unităților de măsură

- exerciții de adunare și scădere cu unitățile de măsură

Explicația, demonstrația și exercițiul

6. Recapitulare și sistematizare - Scrierea, citirea și formarea numerelor până la 100

-Compararea numerelor în centrul 0-100

-Ordonarea numerelor în centrul 0 -100, folosind poziționarea pe axa numerelor, estimări, aproximări

- Efectuarea operațiilor de adunare și de scădere cu numere naturale de la 0 la 30 fără trecere peste ordin și cu numere naturale de la 0 la 20 cu trecere peste ordin;

- Efectuarea operațiilor de adunare și de scădere cu numere naturale de la 0 la 100 fără trecere peste ordin și cu numere naturale de la 0 la 20 cu trecere peste ordin;

-Recunoașterea figurilor plane;

-Desenarea figurilor plane;

- Utilizarea unor măsuri neconvenționale pentru determinarea și compararea capacităților și a lungimilor;

Mai-iun.

- exerciții de citire, de numărare crescător și descrescător, de comparare

- exerciții de adunare și scădere fără trecere peste ordin

- exerciții de adunare și scădere cu trecere peste ordin în centrul 0-20

- exerciții de adunare și scădere fără trecere peste ordin

- exerciții de recunoaștere a figurilor plane: - exerciții de adunare și scădere cu unitățile de măsură

Explicația, demonstrația și exercițiul

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

la finele clasei I

Competențe generale Standard

1. Cunoașterea și utilizarea conceptelor specifice matematicii

S1. Scrierea, citirea, compararea și ordonarea numerelor naturale în centrul 0- 100;

S2. Folosirea corectă a terminologiei matematice învățate în contexte variate;

S3. Efectuarea de operații de adunare și scădere cu numere naturale în centrul 0-30 fără trecere peste ordin;

2. Dezvoltarea capacităților de explorare/investigare și rezolvare de probleme

S4. Utilizarea unor raționamente aritmetice în rezolvarea unor situații problemă

S5. Compunerea și rezolvarea de probleme care presupun efectuarea unei singure operații

S6. Recunoașterea, reprezentarea și clasificarea după proprietăți simple a unor forme plane;

S7. Utilizarea unităților de măsură neconvenționale și convenționale în contexte variate

S8. Utilizarea instrumentelor de măsură neconvenționale pentru măsurarea și compararea timpului, a masei, lungimii și capacității unor obiecte

3. Formarea și dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul matematic S9. Exprimarea orală și scrisă, într-o manieră concisă și clară, a modului de lucru în rezolvarea de exerciții și probleme

Prin acest program am urmărit:

- recuperarea laturilor disfuncționale;
- structurarea unor comportamente dezirabile (elaborarea unor modele de comportament cu un grad mare de adaptare școlară și socială);
- consilierea comportamentală;
- antrenarea elevului în activități plăcute pentru a-l stimula;
- antrenarea elevului în activități extracurriculare;
- dezvoltarea motricității generale și a finei motricități;
- dezvoltarea abilităților de numerație și calcul matematic;
- dezvoltarea abilităților de cunoaștere a literelor și citire a cuvintelor, propozițiilor și a textelor;
- formarea deprinderilor de scriere corectă și respectare a spațiului de scris;
- îmbogățirea, precizarea și activizarea vocabularului;
- dezvoltarea autonomiei personale și sociale;
- dezvoltarea capacității de orientare și adaptare la mediu;
- dezvoltarea atitudinilor pozitive de relaționare în grup;

ASPECTE PRIVIND DIFICULTĂȚILE DE ÎNVĂȚARE

Prof. dr. Sasu Liliana – Iuliana,
Școala Gimnazială Burla

Problematica dificultăților de învățare este în societatea actuală una dintre prioritățile specialiștilor din învățământul românesc.

Recunoașterea dificultăților de învățare, identificarea, analizarea cauzelor acestora și aplicarea unor strategii de intervenție adecvate particularităților potențialului fiecărui copil reprezintă o modalitate de îmbunătățire a calității educației și eliminarea discriminării.

Până la 1960 nu s-a realizat o diferențiere calitativă între cele două realități diferite: deficiența de intelect și dificultatea de învățare. Abia după 1962, studiile dedicate dificultăților de învățare oferă definiții clare cu privire la acest fenomen, precum:

- „O dificultate de învățare se referă la o întârziere, o tulburare o dezvoltare încetinită în plan emoțional sau comportamental. Ea nu este însă rezultatul întârzierii mentale, deficiențelor senzoriale sau factorilor culturali și instrucționali”(Samuel Kirk, 1962, *apud* Doina Maria Schipor, 2013).
- „Copiii ce prezintă dificultăți de învățare sunt aceia care manifestă o discrepanță educativă semnificativă între potențialul lor intelectual estimat și nivelul actual de performanță, discrepanța asociabilă cu tulburări bazice în procesele de învățare care pot fi sau nu conectate cu disfuncții demonstrabile ale sistemului nervos central, dar care nu sunt consecința întârzierii mintale generalizate, carențelor culturale sau educative, tulburărilor emoționale severe sau unor deficiențe senzoriale” (Bateman,1965, *apud* Doina Maria Schipor, 2013).
- „Dificultăți specifice de învățare reprezintă o condiție cronică cu origine presupus neurologică și care interferează cu dezvoltarea, integrarea și/sau manifestarea abilităților verbale sau nonverbale. Dificultățile specifice de învățare presupun o condiție handicapantă specifică și variază în manifestări și grad de severitate. De-a lungul vieții, această condiție poate afecta stima de sine, educația, vocația, socializarea și activitățile zilnice de viață (Association for Children with Learning Disabilities, 1986, *apud* Doina Maria Schipor, 2013).

- „Dificultățile de învățare sunt un termen generic ce se referă la un grup eterogen de tulburări ce se exprimă prin dificultăți semnificative în achiziționarea și utilizarea receptării și înțelegerii limbajului, a vorbirii, scrierii, citirii (literizării, silabisirii), a raționamentului și abilităților matematice, ca și a unor abilități sociale. Aceste tulburări sunt intrinseci individului și se presupune că sunt datorate unor disfuncții minimale ale Sistemului nervos central” (ICLD Journal, *apud* Doina Maria Schipor, 2013)

Manualul de diagnostic și statistică a tulburărilor mentale (DSM–IV–TR, 2000) reunește dificultățile de învățare specifice (numite anterior „tulburări ale abilităților școlare”) în subsecțiunea „Tulburări de învățare” a categoriei „Tulburări diagnosticate pentru prima dată în perioada de sugar, copilărie sau adolescență”.

Cauzele dificultăților de învățare

Dificultățile de învățare au un caracter intern, cauzele situându-se la nivelul unor disfuncții ale sistemului nervos central. Aceste disfuncții se traduc în alterarea proceselor de achiziție și procesare a informațiilor.

Manifestarea dificultăților de învățare

Prin dificultăți semnificative în achiziția și utilizarea unuia sau a mai multora dintre următoarele funcții instrumentale: auz fonematic; pronunția sunetelor; citit; scris; raționament sau abilități matematice.

În ciuda faptului că dificultățile de învățare sunt asociate cu școala, ele apar încă din copilăria timpurie și se manifestă pe parcursul întregii vieți.

Clasificarea dificultăților de învățare

În literatura de specialitate, criteriile de clasificare a dificultăților de învățare sunt numeroase și nu întotdeauna relevante. Încercând să sintetizeze subcategoriile și subtipurile dificultăților de învățare, Alois Gherguț propune următoarea clasificare:

a) induse:

- intrinseci:
  - acțional-procedurale (receptare pasivă, lipsa tehnicilor de învățare)
  - organizaționale (neeșalonarea învățării, interferențe de învățare, autoevaluare subiectivă)
  - atitudinale (indiferență, dezinteres, negativism)
  - valorificate (precaritatea experienței anterioare, lacune în învățarea anterioară)
  - ocazionale (incidente, indispoziții, prezență unor boli)
- extrinseci:

- calitatea precară a învățării/predării
- suprasolicitarea școlară
- lipsa unui regim de activitate intelectuală
- nivelul cultural și material scăzut în familii
- lipsa de interes din partea familiei pentru învățarea școlară
- lipsa colaborării familiei cu școala.

b) propriu-zise:

- după gradul de cuprindere:
  - generale
  - specifice
- după domeniul social afectat:
  - academice/școlare
  - socioprofesionale
- după natură:
  - discronologii
  - disimetrii cerebro-funcționale
  - disadaptative (pentru mediul școlar)
  - carențe ale limbajului și comunicării (vorbire, citit, scris)
  - carențe ale calculului aritmetic
- după obiectivări:
  - verbale
  - nonverbale
- după simțul practic:
  - de dezvoltare
  - de acumulare
  - de utilizare
  - de combinare
  - de valorificare
- după procesarea informației:
  - de input (perceptive-vizuale, auditive, temporal-ritmice, de atenție, prin nediferențiere)
  - de integrare (de secvențialitate, de abstractizare, de organizare)
  - de retenție (memorare de scurtă / lungă durată)

- de output/de expresie (de limbaj oral, scris, citit)
- de simț matematic (calcul, raționament, rezolvare de probleme)
- de expresie motrică (fină, generală).

Tabelul de mai jos prezintă, într-o manieră sintetică, diferențele propuse de D. Ungureanu (1998, cf. Mondero, 1990), posibilitățile de a diferenția dificultățile de învățare de eșecul școlar:

criteriu de diferențiere	dificultăți de învățare	eșec școlar	deficiența de intelect
diagnosticare	disfuncție cerebrală minimă, leziune cerebrală minimă, cauze necunoscute	personalitate inadaptată	insuficiență globală ce vizează întreaga personalitate
cronologie	de la începutul școlarizării și permanent	în orice moment și temporar	de la începutul vieții și permanent
atenție	scăzută din deficit neuropsihic	scăzută prin tensiune emoțională	scăzută din deficit neuropsihic
inteligență	normală, uneori ușor scăzută, uneori peste medie	(cel puțin) normală	sub cea normală
psihomotricitate	deficiențe	(cel puțin) normală	deficiențe
evoluție	cronică, lineară, eventual agravantă în lipsa stimulării	variabilă, sinuoasă, în principiu redresantă	lentă, cu stagnare la un anumit nivel, chiar dacă este stimulat

În simptomatologia dificultăților de învățare apar:

- deficiența de atenție din cauza căreia elevii nu se pot concentra asupra sarcinilor școlare decât pt. perioade de timp foarte scurte;
- deficiența de motricitate generală și fină: nivelul subdezvoltat al actelor motorii, carențe în coordonarea psihomotorie;
- dificultăți în procesarea informațiilor de origine vizual-auditivă;
- carențe în dezvoltarea unor strategii proprii de învățare (nu-și formează un stil personal de învățare);

- deficiențe în înțelegerea și exprimarea vorbirii: în dezvoltarea vocabularului și în structurarea lingvistică;
- dificultăți de citire în cca. 80% din cazuri;
- dificultăți de scriere;
- dificultăți în însușirea limbajului matematic și a noțiunilor spațiale și temporale specifice;
- tulburări de comportament social cu efecte perturbatoare asupra stabilirii de relații interpersonale.

Principalele manifestări ale dificultății de învățare la preșcolar

În sfera limbajului se pot constata: dezvoltarea înceată în rostirea cuvintelor și a formulării propozițiilor; probleme de pronunție; dificultăți în învățarea de cuvinte noi; dificultăți în executarea unor comenzi simple; dificultăți în înțelegerea întrebărilor; dificultăți în exprimarea dorințelor; dificultăți în rostirea cuvintelor care rimează; pierderea interesului atunci când i se citește sau i se povestește ceva.

În sfera perceptivă și a memoriei: probleme în memorarea alfabetului sau a zilelor săptămânii; slaba memorie a procedurilor de zi cu zi, a rutinei; dificultăți privind cauza și efectul, succesiunea și numărarea; dificultăți în reținerea ideilor de bază, cum ar fi: mărime, formă, culoare;

Capacitatea de concentrare: copilul nu se poate concentra mult timp; are un comportament impulsiv; este hiperactiv, neobosit; manifestă dificultăți în schimbarea activităților; repetarea obsesivă a unei idei, inabilitatea de a trece la o altă idee

Locomoție: lipsa ușurinței de mișcare; echilibru precar; dificultate în manevrarea obiectelor mici; stângăcie la alergat, sărit sau cățarat; dificultăți în învățarea legării șireturilor, a încheierii nasturilor sau a altor activități individuale; evitarea coloratului sau a trasării.

Comportamentul în societate: dificultăți de interacționare cu alții, preferă să se joace singur; predispus la schimbări bruște de temperament; se simte repede frustrat; este greu de ținut în frâu, are temperament isteric.

Principalele manifestări ale dificultății de învățare la școlarul mic

În sfera limbajului și calculului matematic: învățarea înceată a sunetului corespunzător literei; erori repetate la citire sau la pronunțarea literelor; dificultăți în amintirea cuvintelor de bază, la prima vedere; inabilitate în a reda o povestire pe episoade; probleme la învățarea timpului sau numărarea banilor; confuzie la folosirea semnelor matematice (+, -, x, /, =); transpunerea greșită a

secvențelor numerice; dificultăți în memorarea teoremelor; dificultate cu valoarea materială a obiectelor; dificultăți în amintirea pașilor matematici în rezolvarea unor operații mai dificile.

În sfera atenției și în capacitatea de organizare: dificultăți de concentrare; dificultăți în terminarea temelor la timp; inabilitatea de a urmări direcții multiple; dezinteres neobișnuit; probleme de înțelegere a direcției (stânga, dreapta); respingerea ideilor, conceptelor noi sau schimbărilor în rutina de zi cu zi.

Locomoție: lipsa ușurinței de mișcare, lipsa de coordonare sau stângăcie; dificultăți în copiatul de la tablă; dificultăți în alinierea coloanelor matematice; scris inestetic, cu multe greșeli și foarte greoi;

Comportament social: dificultăți în înțelegerea expresiilor faciale sau a gesturilor; dificultăți în înțelegerea situațiilor sociale; tendința de a interpreta greșit comportamentul colegilor și al persoanelor din anturaj; aparenta lipsă a bunului simț.

Diagnosticarea și evaluarea dificultății de învățare

După Cristina Balaș-Baconschi, stabilirea diagnosticului de dificultate de învățare parcurge trei etape:

1. Se determină *măsura în care un copil are dificultăți de învățare* – în condițiile în care acestea sunt văzute ca o discrepanță între ceea ce ar trebui să știe copilul și ceea ce știe cu adevărat în momentul respectiv.
2. Se evaluează *achizițiile actuale* ale copilului pentru a se determina ariile specifice în care se manifestă eșecul și nivelele care par a fi inaccesibile.
3. Se analizează *modul de învățare* al copilului, felul în care procesează informația, pentru a se identifica nivelul la care se va manifesta problema: recepția informației, exprimarea informației, procesarea sau asocierea de idei; se urmărește care sunt slăbiciunile și punctele forte în ceea ce privește funcționalitatea senzorială, comportamentul în general și față de situațiile problematice, erorile care se comit cel mai frecvent.
4. Explorarea *motivelor pentru care copilul nu învață* luându-se în considerare toți factorii posibili emoționali, de mediu, psihologici, aceste date obținându-se din surse de tipul testelor standardizate, studiile de caz, observația.
5. Pe baza datelor colectate și a interpretărilor se formulează *ipotezele de diagnostic* după care se dezvoltă un plan educativ, bazat în principal pe abordarea punctelor slabe prin intermediul celor puternice, folosirea abilităților deja formate pentru asimilarea altora noi.

În funcție de instrumentele utilizate, Ecaterina Vrăsmaș (2007, p. 90) distinge două tipuri de evaluare: evaluarea formală, care implică utilizarea unor instrumente cum ar fi testele (de inteligență, de aptitudini, de limbaj etc.), și evaluarea informală, care presupune proceduri și tehnici ca: observația sistematică, analiza produselor activității, analiza sarcinilor, analiza erorilor, interviuri, chestionare etc.

Există trei tipuri de abordări în evaluarea dificultății de învățare:

1. Evaluarea prin raportare la standarde – măsurarea performanțelor unui elev într-o anumită arie de dezvoltare, prin raportarea la un standard stabilit prin testarea unui eșantion reprezentativ pentru copil. Fiecare copil evaluat este comparat cu standardul aplicat și astfel se determină performanța copilului respectiv.

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> ✓ sunt valabile pentru verificarea încadrării legale pentru servicii de educație specială, ✓ pot determina dacă un elev achiziționează conf. așteptărilor, ✓ asigură compararea realizărilor diferiților elevi, ✓ asigură bazele generale pentru compararea programelor de remediere. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rezultatele sunt deseori prea generale pentru a asigura o orientare a instruirii specifice unui elev, ➤ nu sunt legate direct de secvențele programelor de instruire, ➤ nu pot fi modificate în funcție de condiții specifice, ➤ sunt de valoare minimală pentru a indica cât de mult sau cât de puțin a învățat elevul.

2. Evaluarea prin raportare la criterii - tip de evaluare axat pe obiective specifice de învățare. Se utilizează pentru a determina punctele forte și punctele slabe ale unui copil, nu prin comparare cu alții, ci prin raportare la setul de deprinderi prestabilite presupuse a fi esențiale.

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> ✓ instrument de evaluare a progresului, ✓ stabilește eficiența procesului de instruire și intervenție, ✓ pregătește terenul pentru însușirea unor deprinderi ulterioare 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ criteriile luate în analiză pot fi dificil de stabilit, ➤ nu prezintă valoare pentru copiii atipici, ➤ ineficiențe pentru măsurarea nivelului de performanță în raport cu alți copii

--	--

3. Evaluarea prin raportare la individ - evaluează progresul realizat de copil, comparându-l cu propriile sale performanțe obținute anterior.

Aceste evaluări recunosc faptul că orice copil se modelează prin interacțiunea dintre aspectele biologice și cele de mediu și prin ceea ce așteaptă ceilalți de la viața și viitorul copilului. Evaluările se fac în contextul particular de viața și în funcție de particularitățile – calitățile unice ale copilului. Se urmărește nu numai evaluarea copilului, dar și a calității relației lui cu ceilalți.

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> ✓ monitorizează progresul copilului și oferă o imagine mai reală asupra deprinderilor lui, ✓ asigură conturarea mai concreta a unor planuri de intervenție. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ chiar dacă este o evaluare mai autentică pentru copil, este nevoie totuși uneori de o evaluare criterială sau raportată la standarde pentru a avea o imagine mult mai realistă asupra progresului copilului.

Complexitatea intervenției didactice de sprijin

Proiectarea și desfășurarea intervenției didactice de sprijin se va realiza după stabilirea tipului dificultății de învățare, de cauzele ei, dar și de punctele forte ale copilului. Strategiile de intervenție se vor axa pe soluționarea problemei de învățare, concomitent cu dezvoltarea potențialului copilului.

Asigurarea unui mediu educațional stimulativ va sensibiliza copiii, va produce progres școlar și o bună colaborare în cadrul grupului de elevi.

În concluzie, aplicarea principiilor școlii incluzive necesită flexibilitate și perfecționare continuă a competențelor profesorilor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Minulescu, Mihaela, *Teorie și practică în psihodiagnoză. Fundamente în măsurarea psihologică. Testarea intelectului*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2003.
- Schipor, Doina – Maria, *Psihopedagogia copilului cu dificultăți de învățare*, Editura Universității „Ștefan cel Mare” Suceava, Suceava, 2013.

Vrăsmaș, Ecaterina, *Dificultățile de învățare în școală – domeniu nou de studiu și aplicație*, V&I Integral, București, 2007.

[https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Dezbatere-](https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Dezbatere-Publica/2016/proiect%20modificare%20metodologie%20CES.pdf)

[Publica/2016/proiect%20modificare%20metodologie%20CES.pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Dezbatere-Publica/2016/proiect%20modificare%20metodologie%20CES.pdf)

https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatie_incluziva_final.pdf

http://www.opportunitatiegale.ro/pdf_files/Manual%20de%20evaluare.pdf

https://asttlr.files.wordpress.com/2017/10/rrttlc_2017_vol4_nr2.pdf

[http://crdeii.ro/wp-content/uploads/2019/01/Revista-online-Simpozion-National-7dec-2018-](http://crdeii.ro/wp-content/uploads/2019/01/Revista-online-Simpozion-National-7dec-2018-Cluj.pdf)

[Cluj.pdf](http://crdeii.ro/wp-content/uploads/2019/01/Revista-online-Simpozion-National-7dec-2018-Cluj.pdf)

NOI ÎMPREUNĂ CU VOI

Proiect educațional pentru integrarea copiilor cu cerințe speciale în viața școlară și combaterea abandonului școlar prin reabilitarea socio-comportamentală a elevilor

Prof. Coțovanu Adriana,

Inspectoratul Școlar Județean Suceava

COORDONATORI PROIECT:

- ✓ Prof. Coțovanu Adriana - Școala Gimnazială nr. 1 Suceava
- ✓ Prof. Dulceac Dorina - Școala Gimnazială nr. 1 Suceava

PARTENERI ÎN PROIECT:

CJRAE Suceava (Cabinetul de consiliere școlară)

INSTITUȚII IMPLICATE:

- ✓ Școala Gimnazială Nr. 1 Suceava
- ✓ CJRAE Suceava

ARGUMENT

Civilizația umană parcurge una dintre treptele ei cele mai agitate, determinând schimbări structurale profunde în toate domeniile vieții. Ritmul rapid al schimbărilor a determinat constituirea unei problematice complexe a lumii contemporane. Schimbările politice din Europa centrală și de est, produse în ultimul deceniu, au generat o problematică nouă pentru educație, introducerea în

activitățile instructiv-educative a unor teme precum: *drepturile omului și ale copilului, sărăcia și progresul economic, violența și agresivitatea, protejarea copilăriei și a adolescenței etc.*

Conferința Mondială asupra Educației pentru persoane cu Cerințe Speciale, de la Salamanca, precum și Congresul Internațional al educației Speciale au evidențiat necesitatea asigurării unui nou concept în atingerea obiectivului **Educație pentru toți**. Acest nou cadru vine să întâmpine cerințele societății:

- fiecare copil are dreptul fundamental la educație ;
- persoanele cu dizabilități trebuie să aibă acces la educație în grădinițele de masă;
- persoanele cu deviații comportamentale trebuie monitorizate;
- orice persoană are dreptul la „o a doua șansă”.

Din această perspectivă, cea a egalizării șanselor, propunem proiectul intitulat **Noi împreună cu voi**, pentru a contribui la dezvoltarea personală a copiilor de vârstă școlară mică.

I. Titlul proiectului: NOI ÎMPREUNĂ CU VOI

II. Scopul: *Integrarea copiilor cu cerințe speciale în viața școlară și combaterea abandonului școlar prin reabilitarea socio-comportamentală a elevilor.*

III. Obiective :

1. Integrarea tuturor copiilor de vârstă școlară mică și formarea unei atitudini favorabile față de școală și colectivul școlar;
2. Identificarea copiilor cu devieri comportamentale și cuprinderea lor într-un program de reabilitare socio-comportamentală;
3. Organizarea unor activități de consiliere în scopul integrării sociale a posibililor beneficiari;
4. Depistarea cauzelor care duc la înregistrarea abandonului și efectele imediate resimțite în înregistrarea succesului/insuccesului școlar, analiza complexității problemelor puse de prevenirea, diminuarea și înlăturarea lor;
5. Optimizarea procesului de educație prin antrenarea capacităților și deprinderilor bine dezvoltate ;
6. Asigurarea unei bune colaborări a școlii cu familia și monitorizarea copiilor ai căror părinți lucrează în străinătate.

IV. Beneficiari: - copiii cu cerințe speciale din clasele a III-a B și a III-a D din școală;

- copiii cu devieri comportamentale care manifestă comportamente agresive față de colegi ;
- copiii care înregistrează absențe nemotivate ;

- copiii care au părinții plecați în străinătate sau sunt crescuți de altcineva din familie și nu numai.

V. Resurse :

- **umane:** școlari, cadre didactice, părinți, consilierul școlii
- **materiale:** broșuri, pliante, chestionare, programe de intervenție personalizate
- **temporale:** anual
- **procedurale:** investigația, chestionarul, observarea, explicația, demonstrația, exercițiul practic, lucrul în echipă etc.

VII. Activități propuse/Implementare

1. *Etapa de documentare: (februarie)*

- întocmirea evidenței copiilor cu un comportament deviant din clasele implicate;
- analiza situației copiilor cu cerințe speciale;
- întocmirea evidenței copiilor care au înregistrat absențe nemotivate;
- stabilirea unui parteneriat cu Poliția municipiului, cu Centrul de Sănătate Publică, Cabinetul de consiliere în vederea monitorizării minorilor vizați, posibili beneficiari.

2. *Etapa practico-aplicativă(martie-mai)*

2.1. Eliminarea fenomenului de agresivitate și violență în cadrul colectivelor de copii

Obiectivele activității:

- desfășurarea unor discuții educative despre fenomenul de agresivitate între colegi;
- respectarea drepturilor copilului prevăzute în Convenția privind drepturile copilului

2.2. Integrarea fizică, funcțională și socială a copiilor cu cerințe speciale

Obiectivele activității:

- elaborarea unor proiecte de integrare personalizate în funcție de psihodiagnosticul stabilit prin colaborare cu părinții și alte persoane din anturajul copilului;
- consilierea individuală în scopul integrării acestor copii;
- evaluarea periodică, regulată, a demersurilor angajate și a acțiunilor realizate în cadrul strategiilor proactive și reactive

2.3. Înlăturarea absenteismului și lichidarea abandonului școlar

Obiectivele activității :

- urmărirea atentă a copiilor care absentează și descoperirea cauzelor;

- asigurarea unui climat de intercomunicare, de cunoaștere, de înțelegere, de ajutor și de sprijin reciproc;
- asigurarea unui program de recuperare de către profesorii clasei

2.4. Consiliere de grup în vederea corectării comportamentului - „*Respectul de sine și pentru ceilalți*”

Obiectivele activității:

- promovarea spiritului de echipă;
- încurajarea regulilor prin care se obțin comportamente dezirabile;
- evitarea pedepselor corporale și a violenței verbale;
- valorificarea motivului activității decât jocul motivelor.

2.5. „Școala părinților”- colaborarea școlii cu familia

Obiectivele activității:

- consilierea părinților implicați ;
- vizite la domiciliu pentru părinții dezinteresați de soarta copiilor lor ;
- parteneriat educațional familie – școală - comunitate.

2.6. Activități extracurriculare : a. organizarea unor activități sportive ;
b. participarea la excursii;
c. participarea la activități cultural-artistice.

Obiectivele activităților:

- asigurarea unui climat afectiv;
- formarea deprinderilor de a lucra în echipă;
- stimularea cooperării și integrarea socială.

VIII. Evaluarea activităților proiectului:(iunie)

- evaluarea globală a capacității reale a copiilor cu cerințe speciale, a forțelor sale psihice, a coeficientului de educabilitate;
- alcătuirea fișelor psiho-sociale a beneficiarilor proiectului;
- întocmirea rapoartelor asupra consilierii beneficiarilor.

IX. Impactul proiectului asupra celor implicați:

- Școlari:** - integrarea copiilor cu cerințe speciale în grupul școlar;
- asistența psihopedagogică și de specialitate ;
  - formarea unei atitudini favorabile față de școală;

- formarea unei atitudini civilizate în școală și societate, fără violență și agresivitate.

Cadrelle didactice : - pregătire psihopedagogică și specifică;

- elaborarea fișelor psiho-sociale și a programelor de intervenție personalizate;
- antrenarea părinților în activități de consiliere.

Instituție: Școala va reuși integrarea învățământului special în ansamblul sistemului de învățământ. Activitățile desfășurate vor conduce la înlăturarea absenteismului și lichidarea abandonului școlar și implicit la respectarea regulamentului școlar.

X. Diseminare :

Aplicarea acestei strategii va apropia învățământul românesc de generosul ideal al *educației pentru copii-educație pentru fiecare.*

Activitatea proiectului va fi cunoscută prin activitățile metodice ale cadrelor didactice, simpozioane la nivel județean și național, articole în reviste de specialitate.

MODALITĂȚI DE INTEGRARE A COPILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

Prof. Filipiuc Beatrice
Inspectoratul Școlar Județean Suceava

În țara noastră, elevii cu cerințe educative speciale au învățat în școli speciale, cu cadre didactice pregătite pentru a lucra cu astfel de copii, dar în ultimii ani, s-a ajuns la concluzia că procedându-se astfel, acești elevi sunt oarecum excluși din viața socială și s-a decis integrarea lor în învățământul de masă.

Școala, ca instituție publică de formare și socializare umană trebuie să răspundă cerințelor tuturor elevilor, atât celor care au un ritm de învățare și un potențial intelectual și aptitudinal peste medie, dar și celor care manifestă deficiențe de învățare. Ambele categorii pot fi considerate cu cerințe educative speciale și necesită un program individualizat de învățare.

În calitate de profesor, am fost pusă în situația de a avea la clasă elevi cu cerințe educative speciale și, în astfel de situații, am încercat să găsesc cele mai bune metode de predare-învățare

pentru a-i determina pe toți participanții la actul educațional să se implice conștient în activitățile derulate.

Am ținut cont de faptul că elevii integrați au nevoie de sprijinul nostru, al cadrelor didactice și de sprijinul colegilor de clasă. Ei nu trebuie marginalizați în niciun fel, nu trebuie „uitați” în clasă pornind de la ideea că nu vor putea ajunge niciodată ca și ceilalți elevi.

Obiectivul principal al școlilor de masă în care învață elevii cu CES este asigurarea integrării acestora în mediul școlar. Școala trebuie să aibă în vedere transformarea elevului într-o persoană capabilă să-și creeze propriile procese și strategii de raționament utile pentru rezolvarea problemelor reale și apropiate.

Adaptarea curriculum-ului la nivelul clasei reprezintă una dintre soluțiile propuse de către factorii abilitați. O calitate esențială a curriculum-ului școlar actual este aceea că vizează un grad mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare. Pentru aceasta este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor instruirii, modalitățile de transmitere a informațiilor în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat.

Astfel, în urma analizei amănunțite a evaluărilor inițiale, am proiectat conținuturile individualizat și diferențiat, astfel încât să poată fi înțelese de către elevi, am avut în vedere faptul că învățarea trebuie văzută ca un proces la care elevii participă în mod activ, își asumă roluri și responsabilități.

Planificarea individualizată a învățării presupune adaptarea educației la nevoile individuale din perspectiva diferențelor dintre elevi. Diferențierea curriculumului, atât pentru copiii cu dizabilități, cât și pentru cei cu potențial de învățare ridicat se întemeiază pe aceleași premise: sistemul de învățământ se poate adapta unor abilități și trebuințe diferite; aceleași scopuri educaționale pot fi atinse prin mai multe tipuri de programe adaptate; realizarea scopurilor educaționale este facilitată de selecția și organizarea obiectivelor educaționale conform diferențelor individuale; diferitele trebuințe educaționale pot fi întâmpinate prin oportunități educaționale variate.

Diferențierea curriculară necesită astfel selecționarea sarcinilor de învățare după criteriul maturității intelectuale, ritmul de lucru și nu după criteriul vârstei cronologice. Este nevoie de o adaptare a procesului instructiv educativ la posibilitățile intelectuale, la interesele cognitive, la ritmul și stilul de învățare al elevului.

Toți elevii care participă la procesul de educație trebuie să beneficieze de o diferențiere educațională pentru că: au abilități diferite, au interese diferite, au experiențe anterioare de învățare

diferite, provin din medii sociale diferite, au diferite comportamente afective (timiditate, emotivitate) au potențial individual de învățare, învață în ritmuri diferite, au stiluri de învățare diferite.

Adaptarea curriculum-ului realizat de cadrul didactic la clasă pentru predarea, învățarea, evaluarea diferențiată se poate realiza prin:

- adaptarea conținuturilor, având în vedere atât aspectul cantitativ, cât și aspectul calitativ, planurile și programele școlare fiind adaptate la potențialul de învățare al elevului prin extindere, selectarea obiectivelor și derularea unor programe de recuperare și remediere școlară;
- adaptarea proceselor didactice având în vedere mărimea și gradul de dificultate al sarcinii, metodele de predare (metode de învățare prin cooperare, metode active-participative, jocul didactic), materialul didactic (intuitiv), timpul de lucru alocat, nivelul de sprijin (sprijin suplimentar prin cadre didactice de sprijin);
- adaptarea mediului de învățare fizic, psihologic și social;
- adaptarea procesului de evaluare, având ca finalitate dezvoltarea unor capacități individuale ce se pot exprima prin diverse proiecte și produse (scrise, orale, vizuale, kinestezice).

Modalitatea de evaluare poate fi adaptată în funcție de potențialul individual. Evaluarea trebuie să vizeze identificarea progresului realizat de elev, luând ca punct de plecare rezultatele evaluării inițiale.

Tratarea individualizată a școlarii facilitează adaptarea acestora la cerințele și obiectivele procesului instructiv-educativ și presupune corelarea între cerințele programei și posibilitățile copiilor.

Tratarea diferențiată exprimă necesitatea ca organizarea, desfășurarea și evaluarea activităților instructiv-educative să stimuleze dezvoltarea copilului. Sarcinile care se dau copilului să fie în concordanță cu însușirile de personalitate, care se află în permanent devenire și transformare, astfel asigurându-se o amplificare a efortului psihic și fizic al copilului.

Diferențierea se poate face atât prin curriculum, prin extinderea și profunzimea cunoștințelor propuse spre învățare, cât și prin formele de organizare a activității și a metodelor didactice utilizate. Copiii aflați în diferite faze ale insuccesului școlar pot fi cuprinși în activități frontale, dar trebuie tratați și individual, cu sarcini de lucru care să țină seama de dificultățile lor.

Cadrul didactic trebuie să pună un accent pe abordarea pozitivă a comportamentului copiilor, ameliorarea practicilor educaționale, cum ar fi: evitarea discriminărilor, a favorizării sau etichetării

copiilor, evitarea reacțiilor impulsive neadecvate, a amenințării și intimidării copiilor, exprimarea încrederii în posibilitățile fiecărui copil de a reuși.

În activitățile didactice destinate elevilor cu CES se pot folosi metodele expositive (povestirea, expunerea, explicația, descrierea), dar trebuie respectate anumite cerințe: să se folosească un limbaj adecvat, corespunzător nivelului comunicării verbale, prezentarea să fie clară, precisă, concisă, ideile să fie sistematizate, să se recurgă la procedee și materiale intuitive, să se antreneze elevii prin întrebări de control pentru a verifica nivelul înțelegerii conținuturilor de către aceștia și pentru a interveni cu noi explicații atunci când se impune acest lucru.

Metodele de simulare (jocul didactic, dramatizarea) pot fi aplicate cu succes atât în ceea ce privește conținutul unor discipline, cât și în formarea și dezvoltarea comunicării la elevii cu deficiențe mintale și senzoriale. Implicarea lor cât mai directă în situații de viață simulate, trezesc motivația și implică participarea activă, emoțională a elevilor, constituind și un mijloc de socializare și interrelaționare cu cei din jur.

Metoda demonstrației ajută elevii cu dizabilități să înțeleagă elementele de bază ale unui fenomen sau proces. Alături de metoda demonstrației, exercițiul constituie o metodă cu o largă aplicabilitate în educația specială, mai ales în activitățile de consolidare a cunoștințelor și de formare a deprinderilor.

În activitatea educativă a copiilor cu cerințe educative speciale se poate folosi cu maximă eficiență învățarea prin cooperare. Lecțiile bazate pe învățarea prin cooperare permit evaluarea frecventă a performanței fiecărui elev care trebuie să ofere un răspuns în nume personal sau în numele grupului, elevii se ajută unii pe alții, încurajându-se și împărtășindu-și ideile, explică celorlalți, discută ceea ce știu, învață unii de la alții, realizează că au nevoie unii de alții pentru a duce la bun sfârșit o sarcină a grupului.

Integrarea copiilor cu CES se poate realiza nu numai prin activități educative școlare, ci și prin activități extracurriculare.

Este necesară o riguroasă planificare, organizare și desfășurare a acestor tipuri de activități în relație directă cu posibilitățile reale ale elevilor și pentru a veni în întâmpinarea problemelor pe care elevii respectivi le resimt în raport cu actul educațional.

Rolul terapeutic al activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai ușor socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la elevii priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială.

Activitățile extracurriculare de tipul vizitelor, excursiilor și drumețiilor, permit dezvoltarea relațiilor interpersonale și o mai bună relaționare a copiilor cu societatea, sporirea interesului de cunoaștere a frumuseților naturale și de patrimoniu, formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic adecvat.

Concursurile cu tematică diferită (sportive, artistice, pe discipline de studiu etc.) dezvoltă la elevii cu CES, spiritul de competiție, de echipă, încrederea în forțele proprii, îi mobilizează la cooperare.

Educația integrată va permite copiilor cu CES să trăiască alături de ceilalți copii, să desfășoare activități comune, dobândind abilități în vederea adaptării, integrării și devenirii lor ca și ceilalți.

Bibliografie:

Gherguț, A. (2006), Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași

Popovici, D. (1998) – Învățământul integrat sau incluziv, Editura Corint, București

INTEGRAREA TINERILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE (C.E.S.)

Violeta Dumistrăcel,
Școala Gimnazială Nr. 3
Prof. Dumistrăcel Ionel,
Inspectoratul Școlar Județean Suceava

Educația incluzivă este un proces complex, de durată, care necesită analize, schimbări și construcții continue, pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive.

Tinerii cu C.E.S. pot, prin joc și socializare, să-și exprime propriile capacități. Astfel, ei capătă informații despre lumea în care trăiesc, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp.

Fiecare tânăr este UNIC și VALOROS în cadrul sistemului de educație.

În TABĂRA DE VARĂ, în cadrul unor acțiuni organizate, jocul asigură socializarea. Jocurile sociale sunt necesare pentru persoanele cu handicap, întrucât le oferă șansa de a se juca unii cu alții, orice joc având nevoie de minim două persoane pentru a se desfășura. Este necesar ca jocurile să fie adaptate, în funcție de deficiențele persoanei.

Copiii sunt îndrumați, prin ateliere de lucru, să picteze, să creeze diverse obiecte de abilități practice, să exploreze lumea cărților, să răspundă cerințelor cadrelor didactice.

Privim cartea ca un mod de comunicare, iar ea reprezintă o ordonare a cuvintelor în formele lor cele mai expresive. Ne ajută să ne exprimăm mult mai ușor, mai corect. Tânăra generație a înțeles importanța cărților, ele sunt prieteni apropiați sufletului, care îi informează și formează. Cartea – izvor de fantezie, emoție, ne face să simțim că suntem personaje din carte, că participăm la acțiune.

Munca cu un copil cu nevoi speciale – cu dificultăți de comportament / dificultăți de învățare, este una de corectare a acestor deficiențe – de ordin fizic, senzorial, mental sau comportamental. Cadrele didactice specializate au obligația de a readuce la o viață normală pe acești copii. Se folosesc materiale didactice de toate tipurile, mai presus de toate, comunicarea verbală.

În funcție de nevoile speciale ale tinerilor, prin joc și socializare în TABĂRA de VARĂ, ei au fost educați în vederea eliminării dificultăților de învățare; de exemplu, copii cu dificultăți specifice în citire (dislalie, dislexie) și scriere. S-au adaptat metodele normale de educare, în conformitate cu felul nevoii speciale, prin folosirea de metode speciale, abilitatea de a improviza, abilitate organizatorică, o conduită profesională adecvată.

Deoarece povestirile au valoare formativ-educativă, contribuind la formarea unor trăsături etice și morale, copiii își aleg modele de comportament și de viață, cunoscând întru chipurile binelui și răului.

În TABĂRA de VARĂ s-au folosit diverse strategii și intervenții utile, cum ar fi: crearea unui climat afectiv-pozitiv, stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare, formarea unei atitudini pozitive a colegilor, încurajarea independenței, încurajarea eforturilor, apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor ușoare.

De asemenea, centrarea învățării a fost pe activitatea practică, sarcinile copilului cu C.E.S. au fost împărțite în etape mici, realizabile, s-au organizat unele activități de grup care au stimulat comunicarea și relaționarea interpersonală, sprijin emoțional, s-a folosit un limbaj simplu, accesibil pentru nivelul de înțelegere.

Dialogul direct și sincer cu un copil cu C.E.S., poate să scoată la lumină preocupările și problemele lui. Recomandarea unor texte literare adecvate, care sugerează soluții unor probleme de viață sau în care copilul poate găsi un personaj cu care să se identifice. Treptat, obținând satisfacții în urma lecturii, acești tineri pot să devină cititori de literatură, receptivi la valorile artistice.

În tabără s-a lucrat mult pentru a înclina balanța în favoarea cărților, jocurilor, pe care copiii le găseau în locuri cu adevărat magice, pline de culoare și lumină. După ce ei au luat o carte, i-am determinat și au venit după o alta. Este imposibil să nu găsească măcar o carte care să-i intereseze, fie că este vorba de monștri sau personaje invizibile.

Fiecare tânăr este o promisiune și are o șansă care depinde de atitudinea și acțiunea celor care îl cresc și îl educă. Într-o abordare incluzivă, toți elevii trebuie considerați la fel de importanți, fiecăruia să îi fie valorificate calitățile, pornind de la premisa că fiecare copil este capabil să realizeze ceva bun.

PLAN DE ACȚIUNE PENTRU INTEGRAREA COPILOR CU DIZABILITĂȚI

Prof.înv.primar Pasat Liliana
Școala Gimnazială „Ion Creangă” Suceava

Idei de activități

Jocuri de socializare

„Poștașul”- este un joc iubit atât la grădiniță, cât și în clasele primare. Un copil ține o scrisoare în mână și poartă un dialog introductiv cu întregul colectiv:

-Cine este?

-Poștașul!

-Și ce ne aduce?

-O scrisoare?

-Pentru copiii care...(mănâncă, dansează, cântă la pian, se spală pe dinți etc).

Copiii încearcă să gesticuleze cât mai bine provocarea lansată de către poștaș, iar acesta îl va alege pe următorul, în funcție de cât de bine au îndeplinit sarcina.

Fiind un joc simplu, care implică mimica, mai mult decât comunicarea, elevul cu CES se va simți în largul său, va realiza că poate face aceleași lucruri cu cei din clasa lui. Starea de bine pe care o

trăiește la școală un elev este cea mai puternică armă pentru integrare și pentru obținerea succesului școlar.

Jocuri de stimulare senzorială

Orele de muzică și mișcare; arte vizuale și abilități practice, precum și cele de joc și mișcare sunt cele mai generoase pentru includerea în programă a jocurilor senzoriale distractive pentru elevii cu CES.

- **Cursa broscuțelor.** Într-o cutie se pun două broscuțe făcute din hârtie (origami). Fiecare copil primește câte un pai de suc în care trebuie să sufle până când animăluțul său ajunge la linia de final. Activitățile care implică suflatul ajută de asemenea și la corectarea dificultăților de vorbire, pronunție a sunetelor.

- **Modelaj din aluat** – copiii amestecă făină cu apă și din aluatul rezultat pot modela animăluțe, figuri geometrice, oameni de zăpadă, etc. După uscare, își pot picta figurinele cu acuarele de apă.

- **Împerechează obiectele după sunet**- în cutiuțe mici de plastic (gen de surpriză de ou Kinder) se ascund diverse obiecte mici: boabe de fasole, bănuți, mărgele, bomboane etc. Copiii trebuie să agite fiecare recipient și să le potrivească după sunetul emis, două câte două.

Jocuri de autonomie personală

- **Jocurile de rol**– sunt ideale pentru orice arie de dezvoltare, dar, în cazul autonomiei personale, elevii speciali pot învăța ușor principii esențiale ale vieții de zi cu zi: „De-a magazinul”, „La spectacol”, „În vizită la muzeu”, „În excursie”, „Curățenie în camera mea”. Observând de fiecare dată comportamentul colegilor, imitându-l și generalizând fiecare noțiune dobândită într-o situație reală, autonomia personală va fi îmbunătățită semnificativ.

- **Exerciții perceptiv-motrice de orientare și organizare temporală:** „Mergi în ritmul dat de mine!”, „Baloanele cu zilele săptămânii”, „Stai pe roșu, treci pe verde!”; exercițiu-joc de memorare a zilelor săptămânii; exercițiu-joc de asociere a momentelor zilei cu activitățile corespunzătoare („Orarul în imagini”).

Jocuri de dezvoltare cognitivă

* jocuri cu elemente de abstractizare și generalizare, jocul omisiunilor (excluderea elementelor nepotrivite dintr-un ansamblu/ sesizarea elementelor lipsă dintr-un ansamblu); jocuri asociative („Jocul categoriilor”, „Familia de animale”, „Salata de legume”; „Care este casa lui?”, „La ce folosește ...?”); – jocul ghicitorilor.

Strategii de învățare

- Jocul didactic este o metodă care constă în plasarea elevilor într-o activitate ludică cu caracter de instruire. Învățarea care implică jocul devine plăcută și atrăgătoare, se face într-o atmosferă de bună dispoziție și destindere.

- Metoda Starbursting (engl. „star” = stea; engl. „burst” = a exploda), este o metodă nouă de dezvoltare a creativității. Scopul metodei este de a obține cât mai multe întrebări și astfel cât mai multe conexiuni între concepte. Este o modalitate de stimulare a creativității individuale și de grup. Organizată în grup, metoda Starbursting facilitează participarea întregului colectiv, stimulează crearea de întrebări la întrebări. Modul de procedare este simplu. Se scrie problema a cărei soluție trebuie „descoperită” pe o foaie, apoi se înșiră cât mai multe întrebări care au legătură cu ea. Un bun punct de plecare îl constituie cele de tipul: Ce?, Când?, Cum?, Cum?, De ce? – unele întrebări ducând la altele din ce în ce mai complexe care necesită o concentrare tot mai mare.

- Brainstormingul: elevii prezintă sau scriu tot ce știu despre un anumit subiect.

- Știu/Vreau să știu/ Am învățat : se vorbește despre ceea ce elevii știu deja despre o temă anume și după aceea se formulează întrebări la care se așteaptă găsirea răspunsului în timpul lecției, iar la finalul ei se verifică ce au aflat elevii după parcurgerea conținuturilor.

- Turul Galeriei : în grupuri de trei sau patru elevi se lucrează la o sarcină ce are ca rezultat un produs, care poate fi expus în clasă. Fiecare grup va examina atent lucrările celorlalte grupe, rotindu-se de la un produs la altul și se poate discuta pe margine acestora. Astfel, prin feedbackul oferit de colegi se consolidează anumite cunoștințe și se valorizează produsul obținut în grup.

- Activitatea dirijată de citire – gândire : presupune fragmentarea unui text astfel încât elevii pot face predicții despre ce se va întâmpla în fragmentul următor.

- Alte metode activ-participative mai sunt : interviul în trei etape, predicțiile în perechi, unul stă și trei circulă, linia valorilor, masa rotundă.

Resurse

- folosirea de material didactic adecvat și ușor de manipulat (socotitori, alfabetar magnetic, carioci, jetoane etc.);

- mijloace de predare/învățare multisenzoriale și distractive, cu material concret-intuitiv;

- mijloace IT (calculator, videoproiector, tabletă, CD-uri etc.);

- cărți/reviste cu imagini;

- fișe cu scheme de fixare;

- resurse educaționale deschise;

- planșe tematice afișate permanent în clasă etc.

Evaluare

- observarea sistematică a comportamentului;
- evaluări orale și scrise diferențiate și cu sprijin (indicații);
- autoevaluarea, dacă e cazul;
- aprecieri verbale;
- fișe de observare a comportamentului, a progresului.

Părinți

Idei de activități

Invitarea părinților în activități la clasă poate înlesni o experiență pozitivă prin:

- - selectarea unei activități care poate fi demonstrată ușor;
- - angajarea părinților să lucreze doar cu grupuri mici de copii (2-3);
- - încurajarea bunei dispoziții, a unei atmosfere relaxante;
- - evitarea declarării de învingători;
- - consilierea în îndrumarea comportamentului copiilor.

Grupurile de sprijin constituite din părinți ai copiilor cu CES

Părinții acestor copii au nevoie de a se întâlni cu alți părinți care au copii cu CES, mai ales dacă este vorba de probleme de același fel sau asemănătoare. Grupurile de sprijin constituite din părinți le oferă acestora șansa de a-și comunica informații, de a da și de a primi un suport emoțional, de a lucra ca o echipă cu interese comune în favoarea copiilor. Inițiativa constituirii unor asemenea grupuri este bine să vină de la părinți. Modalitățile de organizare și activitățile pe care și le propune grupul de sprijin pot fi foarte diverse, în funcție de problematica și potențialul copiilor, ale școlii, ale contextului comunitar etc. Ceea ce este important și esențial în buna funcționare a grupului este cultivarea sentimentului de comunitate.

• Implicarea părinților ca factori de decizie este esențială.

Părinții copiilor cu CES își stabilesc, cel mai adesea anterior venirii la școală, relații cu specialiștii și serviciile comunității, sunt ei înșiși surse de informații, deci, per ansamblu - resurse importante pentru școală, pentru alți părinți. Informațiile oferite de părinți pot fi incluse în modalități diverse de luare a deciziilor privitoare la copiii cu CES.

• Formarea unei echipe de sprijin care să includă și părinții copiilor cu CES.

Funcționarea unor asemenea echipe formate din cadre didactice și / sau diverși specialiști este optimizată dacă ele cuprind și părintele copilului, ca și cadrul didactic care conduce grupa respectivă. Uneori chiar și membri ai personalului nedidactic al școlii pot aduce date utile la reuniunile acestei echipe.

Forme de colaborare și sprijin reciproc (școala - familie)

• **Activitățile de oferire a informațiilor** - în cadrul acestora familiile primesc informațiile din partea persoanelor autorizate. Exemple de astfel de activități sunt: avizierele, scrisori și bilete, carnetele de corespondență, telefoane, publicații/buletine periodice ale școlii, diferite știri, programe de întâlnire cu părinții, ședințe.

• **Activitățile de împărtășire a informațiilor** - cele mai obișnuite activități de acest tip sunt ședințele părinți- cadru didactic-specialiști. În educația cerințelor speciale, ședințele cu părinții iau foarte des forma unor ședințe axate pe PEI. Se planifică acum activitățile de colaborare și se rezolvă problemele apărute în aplicarea planului. Informațiile sunt oferite de asemenea prin intermediul unor carnete în care se notează istoria devenirii copilului, performanțele acestuia, dar și problemele întâmpinate. Informațiile pot veni atât de la cadrul didactic/specialist spre părinte, cât și invers.

• **Colaborarea cu comunitatea** școlii presupune cooperarea pentru îndeplinirea unei sarcini anume împreună, membrii familiei și cadrele didactice. În cadrul acestei colaborări, membrii familiei pot juca rolul de instructori, voluntari, membri de comitet de intervenție, tutori, instructori de „mini-predare”, asistenți în cadrul călătoriilor în afara școlii, ajutor în pregătirea materialelor didactice și echipamentului necesar.

Strategii de învățare

- lectorate
- dezbateri
- mese rotunde
- workshop-uri
- tehnici dramatice
- expoziții

Resurse

- ppt-uri tematice
- pliante/reviste/afișe informative
- tehnologii informatizate
- umane: medici de specialitate, psihologi, consilieri școlari, profesori de sprijin

Evaluare

- observarea sistematică
- chestionare
- portofolii cu produsele activităților

Cadre didactice

Idei de activități

- colaborarea cu profesorul de sprijin/consilierul școlar (*PIP* sau *Plan de remediere*, după caz);
- plan de intervenție comun cu profesorii de la clasă;
- simpozioane/conferințe/cursuri de formare vizând integrarea copiilor cu CES (*Integrarea copiilor cu CES*);
- ateliere de lucru/mese rotunde în cadrul Comisiei metodice
- activități comune părinți-profesori-elevi (*Copilul vostru-elevul nostru*)
- predarea în echipă cu profesorul de sprijin/consilierul școlar etc.

Strategii de învățare

- mese rotunde
- workshop-uri
- dezbateri
- interasistențe
- lucru în echipă

Resurse

- pliante/reviste/afișe informative
- tehnologii informatizate
- listă cu lucrări de specialitate
- cadru normativ (Ordin Nr. 3124/2017 privind aprobarea Metodologiei pentru asigurarea suportului necesar elevilor cu tulburări de învățare

Evaluare

- chestionare
- portofolii cu produsele activităților
- caietul învățătorului

”BUCURIA DE A DĂRUI” PROIECT ÎN CADRUL STRATEGIEI NAȚIONALE DE ACȚIUNE COMUNITARĂ

Prof. Cozma Alina-Elisaveta
G.P.P. „PRICHINDEL”- Suceava

”Când dai, la început dai din ceea ce ai, apoi, de la un moment dat, dai din ceea ce esti.”

COORDONATOR PROIECT SNAC:

Prof. Cozma Alina-Elisaveta
G.P.P. „PRICHINDEL”- Suceava

ECHIPA DE PROIECT:

I.G.P.P. „PRICHINDEL”- Suceava

Director	
Secretar șef	
Contabil șef	
Administrator	
Cadre didactice	

2.DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI
SUCEAVA - CASA DE TIP FAMILIAL ADÎNCATA/MIHOVENI/ȘCHEIA

Coordonator CTF	
-----------------	--

CUPRINS

<u>Informații despre instituțiile partenere implicate în proiect</u>	
<u>Locații ale activităților propuse</u>	
<u>Rezumatul proiectului</u>	
<u>Argument</u>	
<u>Obiectivul general al proiectului</u>	
<u>Obiective specifice propuse</u>	
<u>Relevanța proiectului</u>	
<u>Grupuri țintă</u>	

Plan anual de acțiune .....

Durata proiectului și rezultate așteptate .....

Rezultate așteptate.....

Impactul de ansamblu al proiectului .....

Modalități de diseminare.....

Buget .....

Monitorizarea și evaluarea rezultatelor proiectului .....

Indicatorii proiectului.....

Continuitatea proiectului.....

Bibliografie.....

INFORMAȚII DESPRE INSTITUȚIILE PARTENERE IMPLICATE ÎN PROIECT

1. GRADINITA CU PROGRAM PRELUNGIT”PRICHINDEL”

Localitate: SUCEAVA

Județ: Suceava

Adresa: Baladei Nr.5

Telefon – fax : 0230251252

Email: gradinitaprichindelul@yahoo.com

2. DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI SUCEAVA

Localitate: Suceava

Județ: Suceava

Adresa : Bulevardul George Enescu, nr. 16

Telefon 0230 520 172

Fax 0230 523 337

2.1 CASA DE TIP FAMILIAL ADÎNCATA/MIHOVENI/ȘCHEIA

Localitate: Adîncata/Mihoveni/Șcheia

Județ: Suceava

LOCAȚII ALE ACTIVITĂȚILOR PROPUSE

1. Gradinita Cu Program Prelungit”Prichindel”
2. Casa De Tip Familial Adîncata/Mihoveni/Șcheia
3. Centru Social Sf. Vineri

REZUMATUL PROIECTULUI

”*Bucuria de a dăru*” este un proiect rezultat în urma inițiativelor unor copii care au încercat să aducă un strop de bucurie familiilor aflate în suferință. Scopul principal este dezvoltarea spiritului de voluntariat al preșcolărilor prin activitățile cu specific, prin valorificarea inițiativei, interesului, talentului acestora în vederea integrării sociale și dezvoltării educaționale personale a elevilor cu cerințe educaționale special, în raport cu necesitățile materiale, spirituale, fizice, mentale, emoționale ale comunității.

Proiectul se adresează copiilor de la G.P.P.”Prichindel ” Suceava, iar obiectivele propuse pentru anul școlar în curs au în vedere: dezvoltarea spiritului de voluntariat, stimularea participării preșcolărilor la acțiuni de voluntariat, dezvoltarea capacității de comunicare între elevi, formarea unei imagini / percepții corecte asupra elevilor cu cerințe educative speciale, stimularea interesului pentru problemele celuilalt, schimbarea mentalității legate de elevii cu cerințe educative speciale, dezvoltarea spiritului de lucru în echipă prin utilizarea resurselor personale în raport cu particularitățile echipei de lucru.

Calendarul activităților a fost stabilit de comun acord între partenerii de proiect având ca suport repere ale educației cultural - sociale, artistice și de timp liber etc.

Rezultatele proiectului se vor regăsi în implicarea mai activă a părinților și preșcolărilor în acțiuni de voluntariat și implicit la integrarea socială a copiilor cu cerințe educative speciale. Rezultatele concrete ale proiectului, care sunt în același timp și modalități de evaluare ale acestuia, se referă la: fotografii, materiale specifice ale activităților desfășurate de elevi, completarea jurnalului proiectului, chestionare etc.

Deopotrivă pentru copii și cadrele didactice/persoanele implicate în proiect, acesta poate avea un impact dat de următoarele aspecte: dezvoltarea unor aptitudini artistice, sportive, a spiritului de lucru în echipă, dezvoltarea creativității și a simțului estetic, dezvoltarea unor deprinderi și capacități de natură practică sau teoretică, stimularea gândirii pozitive, stimularea gradului de încredere în forțele proprii, dobândirea capacității de autocontrol și de toleranță, amplificarea sentimentului de utilitate socială și a sentimentului de apartenență la un grup, dezvoltarea echilibrului emoțional și psiho – afectiv, adoptarea unor comportamente și conduite sociale corespunzătoare, încurajarea elevilor implicați în sensul achiziționării și îmbunătățirii calităților de inițiativă, dedicație și de practică prin participarea lor la un proiect de acțiune comunitară.

ARGUMENT

Proiectul este adresat unui grup țintă format din copii/persoane cu cerințe educative speciale – dizabilități fizice, mentale sau asociate, instituționalizați la CTF și la centrul social Sf. Vineri și a unui grup numeros de voluntari din grupele mici, mijloci și mari de la G.P.P. ”Prichindel” pentru care proiectul poate contribui la dezvoltarea motivației pentru a participa la acțiuni specifice voluntariatului.

Proiectul scoate în evidență necesitatea valorificării potențialului individual al elevilor deopotrivă voluntari, dar mai ales beneficiari, prin valorificarea inițiativelor, promovarea respectului reciproc, cunoașterea interpersonală, dezvoltarea spiritului de toleranță, dezvoltarea capacității de comunicare, multiplicarea atitudinilor de solidaritate.

Copiii implicați în proiect au posibilitatea să-și dezvolte deprinderi și capacități diverse: capacitate de comunicare și relaționare, formarea / dezvoltarea deprinderii de a lucra în echipă, manifestarea unui comportament empatic etc.

Proiectul răspunde nevoii de schimbare perceptivă a societății în raport cu inserția socială a persoanelor cu CES, a schimbării / corectării mentalității greșit abordată de societate conform căreia persoanele cu CES au slabe posibilități de afirmare sau de integrare socio – profesională, exprimată prin inadaptabilitate.

Prin desfășurarea activităților prezentului proiect se dorește valorificarea potențialului individual al elevilor cu CES pe de o parte și a nevoii de a fi un cetățean activ, empatic, generos, cooperant, cu inițiativă, bun coechipier, cu posibilități eficiente de comunicare în grup pe de altă parte.

OBIECTIVUL GENERAL AL PROIECTULUI

Sensibilizarea preșcolărilor și implicarea acestora ca voluntari, în activități desfășurate la nivelul comunității, cu persoane de diferite vârste.

OBIECTIVE SPECIFICE PROPUSE

- O1. Dezvoltarea spiritului de voluntariat în rândul copiilor, prin participarea la activități extrașcolare specifice;
- O2. Dezvoltarea competențelor de comunicare și relaționare inter și intrapersonală;
- O3. Stimularea participării elevilor la acțiuni de voluntariat ulterior finalizării proiectului;
- O4. Formarea unei imagini / percepții corecte asupra valorii personale și a posibilităților individuale a elevilor cu CES;
- O5. Stimularea / exersarea comportamentului empatic;

O6. Stimularea / exersarea spiritului de lucru în echipă prin utilizarea resurselor personale în raport cu resursele celorlalți membri ai echipei.

RELEVANȚA PROIECTULUI

Relevanța proiectului ”Bucuria de a dăru” este dată de următoarele aspecte:

- Sensibilizează interesul elevilor pentru activitățile de voluntariat;
- Stimulează și activează comunicarea și cooperarea între copii - copii, copii – cadre didactice, cadre didactice - cadre didactice;
- Activează empatizarea și implicarea emoțională a participanților;
- Poate constitui punct de plecare în schimbarea percepției generalizate privind posibilitățile individuale de inserție socială, educativă și profesională a persoanelor cu CES;
- Dezvoltă capacitatea individuală de comunicare interpersonală, spiritul de inițiativă și de lucru în echipă.

GRUPURI ȚINTĂ

Proiectul ”Bucuria de a dăru” are în vedere următoarele grupuri țintă:

- **Beneficiari direcți :**
  - elevii cu dizabilități instituționalizați la CTF
  - copii de la centrul social „Sf.Vineri”
- **Beneficiari indirecti** – Copiii voluntari de la G.P.P.,„Prichindel”
  - personalul de la instituțiile partenere,părinți, cadre didactice și auxiliare

Desfășurarea activităților propuse pentru anul școlar 2017-2018, se vor derula în vederea organizării și constituirii grupelor de copii voluntari în vederea identificării disponibilităților.

Elementele reper în selecția voluntarilor au fost:

- Disponibilitatea de a petrece timpul liber în compania beneficiarilor sau pentru a pregăti material necesare activităților
- Empatia cu semenii
- Sensibilitate față de aspectele vieții cotidiene a beneficiarilor;
- Dorința de a avea experiențe de viață inedite etc.

<i>Domeniul de activitate / module</i>	<i>Obiective specifice</i>	<i>Ațiuni/activități Concrete</i>	<i>Timp /durata</i>	<i>Strategii de Realizare</i>	<i>Indicatori de evaluare</i>
SOCIAL – RELAȚIONAL	- cunoașterea specificului proiectului și a partenerilor implicați prin realizarea unei întâlniri cu toți voluntarii; - constituirea unor grupe mixte de copii în cadrul activităților în scopul optimizării relației voluntar - beneficiar; - stimularea implicării în activități extrașcolare.	„Și eu pot fi voluntar”	sep	întâlniri discuții dezbateri	- încheierea de acorduri de colaborare / parteneriate.
SOCIAL – RELAȚIONAL	-dezvoltarea capacității de înțelegere a diferențelor dintre oameni - creșterea abilității de comunicare; - creșterea capacității de comunicare interdisciplinară a cadrelor didactice;	”Și tu ești printre noi” ” Copil ca tine sunt și eu!”	oct.	întâlniri discuții dezbateri	- vizita unor reprezentanți de la CTF Mihoveni/ Adâncata -
SOCIAL - CARITABIL	- dezvoltarea spiritului de lucru în echipă; - creșterea gradului de implicare a elevilor în activități de voluntariat.	OBLIGATORII “Săptămâna legumelor și a fructelor donate,,	nov.	-colectarea legumelor și fructelor donate - distribuirea legumelor și fructelor	- pachete distribuite CTF Mihoveni
ACTIVITĂȚI CULTURALE – ARTISTICE ȘI DE TIMP	-includerea copiilor/persoanelor defavorizate în viața socială	„E vremea colindelor!”	dec.	- program artistic	- spectacol de prezentat invitațiilor

LIBER					
ACTIVITĂȚI CULTURAL – RECREATIVE	<p>-inclusiunea copiilor/persoanelor defavorizate în activitățile desfășurate</p> <p>- dezvoltarea spiritului de lucru în echipă;</p> <p>- creșterea gradului de implicare a elevilor în activități de voluntariat.</p>	“Bucuriile iernii”	ian.	- activitate de relaxare	- participare a la act. specifice iernii – săniuș, oameni de zăpadă, bulgări de zăpadă etc.

ACTIVITĂȚI EDUCATIVE	- pregătirea pentru participarea la anumite concursuri	OBLIGATORII Concursurile naționale: “Scrisoare pentru prietenul meu”, „Mascota SNAC”, “Dincolo de cuvintele rostite”	feb.	- activități de pregătire / confecționare / redactare / corectare	Grădiniță
ACTIVITATE DE ÎNVĂȚARE-ABILITATE MANUALĂ	- formarea și dezvoltarea deprinderilor practice	”Ateliere de creație” “Zâna primăvara și mărțisorul”	mar.	- copiii de la centrul social îi învață pe copii tehnica Quiling - confecționarea de mărțișoare și felicitări	-realizarea unei expoziții; - recompensare a beneficiarilor cu dulciuri
SPIRITUALITATE	- exemplificarea / demonstrarea / promovarea și valorizarea sentimentul de apartenență la un cult -dezvoltarea valorilor de spiritualitate; - educarea simțului civic, creștin;	”Avem prieteni” Sărbători creștine de primăvară	apr.	participarea la activități în care sunt implicați copiii instituționalizați, în cadrul cărora este exemplificat / demonstrat sentimentul de apartenență la grupul familiei	- program artistic -realizare de picturi, poezii etc cu temă religioasă/spirituala - participare la o slujbă împreună cu elevii de la CTF Mihoveni
ACTIVITĂȚI	- includerea	„La picnic”	mai	jocuri distractive în aer	- participarea

CULTURAL – RECREATIVE	persoanelor internalizate în activități de socializare -includerea copiilor defavorizați în activitățile desfășurate - dezvoltarea competențelor de interrelaționare.	”Serbarea verii”	iun	liber serbare comună împreună elevii de la CTF Mihoveni	la activități -prezentarea spectacolului
DISEMINAREA INFORMAȚIEI PRIVIND CONȚINUTUL SNAC	Evaluarea finală a activităților de voluntariat și diseminarea proiectelor.	Realizarea materialelor necesare mediatizării activităților și proiectelor.	iun.	- selectarea materialelor de prezentare (pe suport electronic și planșe).	- prezentarea proiectelor și a materialelor realizate în cadrul activităților

DURATA PROIECTULUI ȘI REZULTATE AȘTEPTATE

Prezentul proiect se va desfășura în intervalul an școlar

REZULTATE AȘTEPTATE

Principalele rezultate așteptate ca urmare a derulării proiectului au în vedere următoarele:

- valori ale voluntariatului, toleranței, respectului, empatiei crescute;
- potențial individual stimulat și valorificat;
- competențe de comunicare și relaționare inter și intrapersonale sporite;
- motivație pentru valorificarea propriei creativități și a capacității de a lucra în echipă;
- motivație crescută privind participarea la acțiuni de voluntariat;
- încredere sporită a elevilor în propriile posibilități de dezvoltare și afirmare;
- valori cultural locale, naționale și europene promovate.

IMPACTUL DE ANSAMBLU AL PROIECTULUI

Asupra preșcolarilor :

- schimbarea unor mentalități legate de posibilitatea integrării socio – profesionale a elevilor cu dizabilități;
- creșterea motivației pentru propria formare și dezvoltare educațională pe tot parcursul vieții;
- creșterea capacității de adaptare la cerințele sociale actuale;
- stimularea capacității de comunicare și relaționare;
- dezvoltarea capacității de lucru în echipă;
- creșterea respectului și a stimei de sine;

Asupra cadrelor didactice:

- creșterea gradului de coeziune în grupul profesional de lucru;
- valorificarea eficientă a experienței lucrului în echipă;
- stimularea interesului și a dorinței de participare la activități de voluntariat ulterioare încheierii prezentului proiect;
- confirmarea capacității de coordonare a grupurilor de lucru în mediu extrașcolar.

MODALITĂȚI DE DISEMINARE

Modalitățile de diseminare a rezultatelor prezentului proiect au în vedere: realizarea de fotografii cu imagini reprezentative din momentele desfășurării activităților, articole în presă, expoziții cu produse ale activității elevilor în spațiile școlii, spitalului etc

BUGET

Proiectul nu are un buget care să poată fi gestionat cu documente – nevoile materiale necesare desfășurării activităților vor fi asigurate de către părinți, cadre didactice și eventuali sponsori.

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA REZULTATELOR PROIECTULUI

Modalități de monitorizare: calendarul activităților, prezența elevilor, chestionare, raport informativ final asupra activităților, planuri de activitate ale activităților din calendar, însoțite de procese verbale înregistrate la secretariatul școlii, semnate de directorul școlii, coordonatorul SNAC, reprezentantul CTF , reprezentantul de la centrul social Sf.Vineri, cadrul/cadrele didactice care au desfășurat activitatea.

Monitorizarea va fi centrată pe următoarele aspecte: desfășurarea activităților conform planificării, asumarea responsabilităților, gradul de implicare și participare efectivă a elevilor.

Modalități de evaluare: diplome ale elevilor, chestionare finale, planuri de activitate ale activităților din calendar, însoțite de procese verbale, produse ale activității elevilor, fotografii, orice alte materiale care demonstrează derularea proiectului.

INDICATORII PROIECTULUI

Nr. crt.	REZULTATE AȘTEPTATE	INDICATORI DE REALIZARE	INSTRUMENTE DE EVALUARE/ MIJLOACE DE VERIFICARE
01	<i>Valori ale voluntariatului, toleranței, respectului</i>	<p>Cantitativi: creșterea interesului pentru voluntariat, manifestarea toleranței pentru beneficiari</p> <p>Calitativi: reducerea cu 80 % a comportamentelor intolerante</p> <p>Timp: manifestarea unor comportamente nediscriminatorii în max. 6 luni de la derularea proiectului</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chestionare - portofolii - fotografii - planuri de activitate - procese verbale - alte produse ale activității copiilor care pot demonstra desfășurarea activităților
02	<i>Potențial individual stimulat și valorificat</i>	<p>Cantitativi: copiii grupului țintă și-au valorificat potențialul individual de relaționare / acceptare și empatizare în lucrul cu copiii cu CES</p> <p>Calitativi: creșterea cu 80 % a motivației valorificării potențialului individual de relaționare / acceptare și empatizare în lucrul cu copiii cu CES</p> <p>Timp: în max. 3 luni de la demararea derulării proiectului, elevii grupului țintă vor manifesta dorința de implicare activă permanentă în derularea activităților.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chestionare - portofolii - fotografii - planuri de activitate - procese verbale - alte produse ale activității copiilor care pot demonstra desfășurarea activităților
03	<i>Competențe de comunicare și relaționare inter și intrapersonale</i>	<p>Cantitativi: copiii grupului țintă demonstrează asimilarea și gestionarea eficientă a competențelor de comunicare</p> <p>Calitativi: creșterea cu 80 % a motivației de comunicare interpersonală</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chestionare - fotografii - planuri de activitate - procese verbale - portofolii

	<i>sporite</i>	Timp: în max. 6 luni de la demararea derulării proiectului, elevii grupului țintă vor fi capabili să manifeste empatie și să comunice asertiv	<ul style="list-style-type: none"> - fotografii - planuri de activitate - procese verbale - alte produse ale activității copiilor care pot demonstra desfășurarea activităților
04	<i>Motivație pentru valorificarea propriei creativități și a capacității de a lucra în echipă</i>	<p>Cantitativi: demonstrarea și recunoașterea de către grupul de elevi implicați în proiect a valorii personale individuale, a creativității individuale și a capacității de a lucra în echipă</p> <p>Calitativi: 75 % dintre elevii grupului vor demonstra că au capacitatea de a fi creativi și de a utiliza acest potențial în lucrul în echipă</p> <p>Timp: în max. 6 luni de la demararea derulării proiectului, 75 % dintre elevii grupului țintă vor demonstra capacități înalt creative și disponibilitate de lucru în echipă</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chestionare - portofolii - fotografii - planuri de activitate - procese verbale - alte produse ale activității copiilor care pot demonstra desfășurarea activităților
05	<i>Motivație crescută privind participarea la acțiuni de voluntariat</i>	<p>Cantitativi: copiii grupului țintă vor fi motivați să inițieze sau să participe la acțiuni de voluntariat ca urmare a experienței acumulate în proiectul „Bucuria de a dărui”</p> <p>Calitativi: creșterea cu 80 % a nivelului motivațional în inițierea sau dorința de participare la acțiuni de voluntariat ca urmare a experienței acumulate în proiectul „Bucuria de a dărui”</p> <p>Timp: în max. 6 luni de la demararea derulării proiectului, 80 % dintre elevii grupului țintă vor manifesta dorința de a iniția sau participa la activități de voluntariat ca urmare a experienței acumulate în proiect</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chestionare - portofolii - fotografii - planuri de activitate - procese verbale - alte produse ale activității copiilor care pot demonstra desfășurarea activităților
06	<i>Încredere</i>	Cantitativi: copiii grupului țintă vor ajunge la	- chestionare

	<p><i>sporită a elevilor în propriile posibilități de dezvoltare și afirmare</i></p>	<p>concluzia că au încredere în forțele proprii și sunt capabili individual să inițieze și să finalizeze acțiuni și activități diverse raportate și corelate cu vârsta.</p> <p>Calitativi: 80 % vor ajunge la concluzia că au încredere în forțele proprii și sunt capabili individual să inițieze și să finalizeze acțiuni și activități diverse raportate și corelate cu vârsta.</p> <p>Timp: la încheierea proiectului – iun. , copiii grupului țintă vor ajunge la concluzia că au încredere în forțele proprii și sunt capabili individual să inițieze și să finalizeze acțiuni și activități diverse raportate și corelate cu vârsta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - portofolii - fotografii - planuri de activitate - procese verbale - alte produse ale activității copiilor care pot demonstra desfășurarea activităților
<p>07</p>	<p><i>Valori culturale locale, naționale și europene promovate.</i></p>	<p>Cantitativi: cunoașterea de către întreg grupul țintă implicat în proiect a valorilor toleranței, nediscriminării, cetățeniei active, a valorilor etice și culturale locale și europene</p> <p>Calitativi: creșterea cu 80 % a cunoștințelor și informațiilor privind valorile morale referitoare la toleranță, manifestarea nediscriminării, cetățeniei active, a respectării / promovării valorilor etice și culturale locale și europene</p> <p>Timp: la încheierea proiectului – iun. copiii grupului țintă vor deține cunoștințe și informații privind valorile morale referitoare la toleranță, manifestarea nediscriminării, cetățeniei active, a respectării / promovării valorilor etice și culturale locale și europene</p>	

CONTINUTATEA PROIECTULUI

Proiectul poate fi punct de plecare în însușirea de către copii și a unor valori morale și comportamente dezirabile manifestate în relația cu persoanele cu CES.

Proiectul are în vedere dezvoltarea unor competențe generale și specifice de manifestare a empatiei, toleranței și încrederii în potențialul individual al persoanelor cu CES de a se integra socioprofesional.

Deasemenea, proiectul vine în sprijinul combaterii discriminării, prin acordarea de șanse egale elevilor defavorizați din diverse motive (social, material, emoțional etc.), îmbunătățirea actului educațional prin activități specifice cu impact deosebit asupra participanților.

BIBLIOGRAFIE

*** SNAC – manualul coordonatorilor

*** snac.edu.ro

*** www.voluntariat.ro

PROIECT EDUCAȚIONAL DE VOLUNTARIAT STRATEGIA NAȚIONALĂ DE ACȚIUNE COMUNITARĂ- „ȘANSE EGALE PENTRU FIECARE”

Prof. înv. primar Ștefură Anna
Școala Gimnazială „Miron Costin” Suceava

Tipul proiectului- Educație pentru dezvoltarea comunitară (dezvoltare comunitară , voluntariat)

Acțiunea Comunitară reprezintă o activitate de voluntariat, cu obiective clare ce dezvoltă în rândul voluntarilor o conștiință social responsabilă îndreptată spre desfășurarea de activități de voluntariat cu și pentru copiii din cadrul Centrului Școlar de Educație Incluzivă Suceava.

Pentru proiectul „ȘANSE EGALE PENTRU FIECARE ” am preluat obiectivele Strategiei Naționale de Acțiune Comunitară :

- includerea copiilor cu nevoi educative speciale din școlile speciale în comunitățile locale.
- implicarea copiilor cu nevoi educative speciale, a profesorilor, a elevilor și a altor voluntari în cadrul unor proiecte care vor fi realizate împreună.
- încurajarea elevilor de a se dedica activităților desfășurate cu copiii cu nevoi educative speciale, nu doar în cadrul proiectelor, dar și după terminarea acestora, în scopul susținerii procesului de integrare socială și dezvoltare educațională.

Titlul proiectului „ ȘANASE EGALE PENTRU FIECARE”

Durata: anul școlar 2017-2018

Locul de desfășurare: municipiul Suceava, județul Suceava

Grupul țintă Proiectul „*Șanse egale pentru fiecare*” are în vedere două grupuri țintă distincte:

- elevi ai Centrului Școlar de Educație Incluzivă Suceava în calitate de beneficiari direcți
- elevi ai Școlii Gimnaziale „Miron Costin ” Suceava în calitate de voluntari

Numărul voluntarilor implicați în proiect este de aproximativ 210 elevi, beneficiarii fiind un grup de 64 de elevi. Preconizăm ca numărul voluntarilor să crească în viitor, iar implicarea acestora să fie mai activă, prin diseminarea obiectivelor și activităților proiectului.

Argument

A fi persoană cu nevoi speciale echivalează cu experiența discriminării, vulnerabilității și abuzurilor asupra identității și stimei de sine.

Copiii cu au nevoie de un cadru stimulativ în care să-și manifeste talentul și dăruirea față de cei din jur. Ei trebuie încurajați să colaboreze în cadrul activităților organizate și să relaționeze corect cu cei din jur.

Ca punct de plecare în clădirea strategiei personale de integrare în viața socio- profesională se va pune accent pe dezvoltarea la elevi a sentimentului de apartenență la grup.

Acceptarea semenilor prin respectarea individualității fiecărui membru al grupului se va constitui ca un fir călăuzitor pe parcursul activităților din cadrul proiectului.

Acest parteneriat școlar se constituie ca un prim pas care se face în vederea normalizării vieții elevilor cu dizabilități, având drept scop creșterea gradului de integrare socială.

Scop: sprijinirea și promovarea integrării în comunitate a copiilor cu nevoi speciale, printr-un proces de normalizare a vieții acestora.

Obiective propuse:

A) Obiective pe termen lung:

- sensibilizarea comunității în vederea exersării unor noi comportamente și atitudini cerute de procesul integrării ;
- inducerea unor stări de sănătate și a încrederii în forțele proprii ale persoanei cu dizabilități;
- formarea deprinderilor de viață cotidiană;
- dezvoltarea interesului de cooperare cu ceilalți oameni;
- facilitarea adaptării la un mod de viață obișnuit;

- dezvoltarea unei conștiințe și stimularea responsabilității în diverse situații de viață.

B) Obiective pe termen scurt cu referire la beneficiari :

- să achiziționeze noi abilități, deprinderi, capacități;
- să realizeze activități de abilitate manuală, de pictură cu alți elevi;
- să-și dezvolte limbajul;
- să stimuleze maturizarea personalității individului;
- să fortifice capacitățile cognitive și posibilitățile lui de memorare și concentrare;
- să-și dezvolte simțul estetic;
- să-și dezvolte capacitatea de autoevaluare;
- să-și valorizeze abilitățile;
- să-și cultive stima față de propria persoană.

Descriere a instituțiilor partenere

Tema proiectului

Prezentul proiect încearcă să rezolve una dintre problemele sociale apăsătoare ale lumii în care trăim și ne desfășurăm activitatea: dificultatea de adaptare socială a copiilor instituționalizați. Pentru aceasta problemă s-au găsit o serie de soluții și argumentări; aceste soluții se bazează pe o serie de principii:

- elevii își construiesc propria identitate prin trăirea socialului;
- elevul este un membru al societății și este tratat ca atare;
- educația permite o socializare metodică a elevilor;
- toate acțiunile și intervențiile sunt centrate pe copil;
- elevul este implicat în propria formare;
- aptitudinile elevului sunt valorificate la maxim.

A. Cauze care au dus la apariția problemei:

- raportul nesatisfăcător între soluțiile oferite de societate și tinerii mai greu adaptabili;
- absența unui comportament social responsabil din partea societății;
- ignorarea nevoilor speciale de care are nevoie această categorie socială;
- lipsa de înțelegere din partea membrilor societății;
- dezinteresul factorilor de decizie în ceea ce privește situația tinerilor care părăsesc instituția și nu mai primesc suportul necesar – afectiv, material, financiar.

B. Posibile soluții de rezolvare a problemei

Ideea de derulare a acestui proiect, presupune o implicare a voluntarilor, a familiilor acestora și a comunității în efortul de rezolvare a problemelor tinerilor cu dificultăți de adaptare.

Prin desfășurarea acțiunilor planificate, prin popularizarea acestor acțiuni în rândul comunității vom contribui la procesul de integrare socială a tinerilor beneficiari cu scopul de a sensibiliza opinia publică și de a construi un comportament social responsabil.

Rezultate anticipate

- sensibilizarea voluntarilor vis a vis de una dintre problemele societății contemporane;
- consolidarea sentimentului beneficiarilor de apartenență la comunitate;
- stabilirea de legături între grupurile țintă;
- dezvoltarea creativității și a imaginației, a simțului estetic;
- dezvoltarea capacității de a lucra în echipă;
- deprinderea de a fi tolerant;
- deprinderea de a gândi și acționa pozitiv;
- creșterea gradului de implicare în acțiuni de protejare a mediului;
- dezvoltarea sentimentului de apartenență la grup și de utilitate socială.
- dezvoltarea însușirilor pozitive ale personalității copilului cu dizabilități;
- formarea unor abilități de socializare și relaționare cu cei din jur;
- formarea capacității copiilor de a coopera în cadrul unei activități, de a oferi și de a primi sprijin;

Evaluarea proiectului

Indicatori și modalități de evaluare ale rezultatelor:

- creșterea gradului de implicare a profesorilor și elevilor în acțiuni de voluntariat;
- maximizarea diseminării obiectivelor acțiunilor de voluntariat;
- încurajarea implicării elevilor și profesorilor în activități extrașcolare;
- dezvoltarea abilităților de comunicare;
- intensificarea activităților în parteneriat;
- implicarea comunității locale în activități;
- atragerea și implicarea părinților, a sponsorilor.

Modalități de evaluare :

- raport de activitate
- album foto
- expoziție cu lucrări realizate în parteneriat

Bugetul proiectului

Bugetul proiectului se va constitui din fondurile proprii ale Școlii Gimnaziale „Miron Costin” Suceava , din sponsorizări și din contribuțiile cadrelor didactice .

Domeniul activității	Obiective specifice	Parteneri	Acțiuni/ activități concrete	Timp/durăță	Strategii de realizare	Rezultate așteptate
Social-relațional	<ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea specificului proiectului și a partenerilor implicați prin realizarea unei întâlniri cu toți voluntarii; - constituirea unor grupe mixte de elevi în cadrul activităților în scopul optimizării relației voluntar - beneficiar; - stimularea implicării în activități extrașcolare 	CSEI SV	Ne cunoaștem, comunicăm, socializăm	<p>3 ore</p> <p>Octombrie 2017</p>	<p>Întâlniri</p> <p>discuții</p> <p>dezbateri</p>	<ul style="list-style-type: none"> - încheierea de acorduri de colaborare / parteneriate. - constituirea echipelor de lucru
Social-caritabil	<ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea spiritului de lucru în echipă; - creșterea gradului de implicare a elevilor în activități de voluntariat 	CSEI SV	„Săptămâna a fructelor și legumelor donate”	<p>5 zile</p> <p>14-18 noiembrie 2017</p>	<ul style="list-style-type: none"> - colectarea legumelor și fructelor - donarea legumelor și fructelor 	<ul style="list-style-type: none"> - au fost colectate legume și fructe de către elevi din gospodăriile proprii

Activitate cultural tradițională religioasă	-dezvoltarea simțului artistic; -dezvoltarea capacității de lucru în echipă;	CSEI SV	Se apropie Crăciunul..	2 ore Decembrie 2017	- confecționarea podoabelor de pom și a felicitărilor; -donarea cadourilor copiilor beneficiari	-relații de comunicare mai bune între elevii voluntari și între voluntari și beneficiari; -spirit de inițiativă crescut -valorificarea spiritului de lucru în echipă
Cultural-educativ și artistic	-includerea copiilor defavorizați în activitățile desfășurate	CSEI SV	„Deschide ușa creștine!”	2 ore Decembrie 2017	- program artistic pregătit împreună cu copiii de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava	- spectacol de colinde prezentat invitaților
Cultural-artistic	-să-și dezvolte și să-și stimuleze limbajul	CSEI SV	„Mihai Eminescu-Luceafărul poeziei românești” „Cartea, comoara tuturor”	2 ore Ianuarie 2018 2 ore Ianuarie 2018	Întâlniri recitări discuții dezbateri	-dezvoltarea unei structuri de comunicare între aceștia (literar , artistic, sportiv) -dezvoltarea sentimentului de respect fata

						de cei din jur și față de propria persoană -dezvoltarea creativității și a imaginației, a simțului estetic -dezvoltarea echilibrului emoțional
Activitate cultural tradițională	-cunoașterea semnificației zilei de 24 de februarie	CSEI SV	Sărbătoarea de Dragobete	2 ore februarie 2018	prezentare material video cu istoricul acestei sărbători discuții	relații de comunicare mai bune între elevii voluntari și între voluntari și beneficiari;
Ateliere de lucru	-dezvoltarea capacității de lucru în echipă;	CSEI SV	“Mascota SNAC”	3 zile martie 2018	-realizarea mascotei SNAC de elevi voluntari ai Școlii Gimnaziale „Miron Costin” Suceava și beneficiarii Centrului Școlar de Educație Incluzivă Suceava	-punerea în valoare a abilităților practice și de lucru în echipă;
Ateliere de	-dezvoltarea	CSEI SV	“Scrisoare	2 zile	-realizarea de	-dezvoltarea

lucru	limbajului; -stimularea abilităților narative;		pentru prietenul meu”	Februarie 2018	scrisori adresate prietenilor de la CSEI Sv	empatiei;
Cultural- educativ și artistic	-dezvoltarea unei conștiințe și stimularea responsabilității în diverse situații de viață - formarea și dezvoltarea deprinderilor practice	CSEI SV	Luna Mărțișorulu i (1 Martie, 8 Martie)	3 ore 3 ore Martie 2018	- confeccionarea de mărțișoare și felicitări; - dans și muzică;	-realizarea unei expoziții; - recompensarea beneficiarilor cu dulciuri
Cultural- educativ și artistic	-stimularea abilităților de lucru individuale și în grup ale elevilor	CSEI SV	„Lumină lină” (Sfintele Sărbători Pascale)	aprilie 2018 4 ore	- confeccionarea unor felicitări de Paște pentru cei dragi; - pictarea unor ouă;	- valorificarea creativității elevilor implicați; -punerea în valoare a spiritului de voluntariat, toleranță și empatie -îmbunătățirea competențelor și abilităților de comunicare între elevi;
Cultural- educativ și artistic	-stimularea abilităților de lucru	CSEI SV	“Ziua internaționa lă a	15 mai 2018 2 ore	- confeccionarea de obiecte	-valorizarea experiențelor anterioare;

	individuale și în grup ale elevilor		familiei”		decorative pentru membri ai familiei;	-întărirea relațiilor de colaborare între elevi;
Cultural-educativ și artistic	formarea și dezvoltarea deprinderilor de a dansa într-o trupă	CSEI SV	„ Împreună pentru un viitor!”	mai 2018 2 ore	Concurs de dans tradițional și modern	-întărirea relațiilor de colaborare între elevi;
Activitate socială	discutarea activităților derulate pe parcursul anului școlar	CSEI SV	Întâlnirea membrilor echipei	iunie 2018 2 ore	discuții	Portofoliul cu activitățile desfășurate

Diseminarea informațiilor Informațiile din cadrul proiectului vor fi diseminate prin mijloace diverse: panoul activității, pliante, fotografii, site-ul școlii, mass-media.

Lista elevilor voluntari și lista elevilor beneficiari ai Centrului Școlar de Educație Incluzivă Suceava

DACĂ VREI PACEA, FII TU PACE!

Prof. consilier școlar Neagu Anda

CJRAE Suceava

Găsește frecvența potrivită stării tale de bine. Dacă vrei să aduci pace în lume, fii tu în primul rând pace. Fii liniștit, fii împacat, fii prezent și recunoscător. Munca și răbdarea sunt două calități foarte importante evoluției personale și profesionale.

Ești prima persoană din viața ta responsabilă de starea ta de bine.

Toți cei care au reușit pe termen mediu și lung au muncit foarte mult și au devenit specialiști în ceva. Fie au devenit medici foarte buni, profesori buni, artiști de renume, politicieni cu

un impact social major asupra destinelor pe care le conduc, filantropi, pacifiști sau oameni simpli, muncitori dar care își fac treaba foarte bine și devin specialiști în munca lor.

E necesar să te cunoști, să te accepți și să fii împăcat și mulțumit. Astfel vei reuși să găsești calea către o relație bună cu tine și cu ceilalți. Importanța relațiilor, a fost studiată de Dr. John Gotmanⁱ. Concluziile deloc surprinzătoare au fost acelea că speranța de viață și longevitatea precum și stărea de sănătate fizică și psihică bună este în directă legătură cu calitatea relațiilor din viața noastră. O persoană bine integrată familial și social, râde mai mult, are o stare de sănătate mai bună și este mai puțin expusă stresului.

“Cu cât dăruiești altora mai multă bucurie, cu atât mai multă bucurie va intra în viața ta”ⁱⁱ
Pentru a putea însă oferi bucurie, e necesar să fii bucurie.

“Omul este făuritorul propriei sale fericiri” scria Anton Pavlovici Cehov, tot același autor a mai scris că: “Oricine poate față unei situații de criză. Viața de zi cu zi, în schimb ne dă gata”. Rutina zilnică este uneori apăsătoare, fie pentru că sunt prea multe lucruri de făcut într-un timp limitat, fie pentru că acele lucruri trebuie făcute simultan și consumul energetic și psihic este foarte mare.

Pandemia de coronavirus și deciziile luate la nivel global au scos la iveală viteza cu care ne deplasăm uneori, din inerție, uitând să ne bucurăm de viața simplă.

Tema integrării copiilor cu cerințe educaționale speciale, a început să prezinte un interes crescut în rândul opiniei publice, fiind foarte vizibilă. Campaniile de informare care sunt mediatizate în rândul canalelor media de radio sau televiziune, au spoturi scurte de informare prin care se specifică faptul de a integra copiii cu Cerințe educaționale speciale (CES), aceștia având dreptul de a învăța în școlile de masă.

M-am înscris la diferite activități, de-a lungul carierei didactice pentru a cunoaște și înțelege situațiile particulare pe care le întâlnesc în cadrul Cabinetului de Asistență Psihopedagogică a unităților școlare unde funcționez (GPN „Obcini” și Școala Gimnazială Ipotești cu unitățile arondate) în care îmi desfășor activitatea. Pe tema integrării elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă există diferite opinii totuși certitudinea este că prin lege, acest lucru este posibil și cu unele dificultăți se și realizează deja.

Cursul organizat de Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Suceava, informările și atelierile pe tema integrării elevilor cu cerințe educaționale speciale au adus în prim plan o problemă actuală, care se încearcă a fi abordată cu tact și deschidere. În urma mobilității în Islanda a nouă colegi, consilieri școlari au fost aduse idei de bune practici privind integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă.

Am primit perspective noi de abordare a integrării elevilor cu handicap sau deficiențe.

Ca profesor consilier școlar, am o experiență de 5 ani, timp în care am fost provocată să învăț, să mă adaptez, să ajut, să mă informez să dau mai departe informațiile, să recunosc că am limite firești în anumite momente.

Poate că nu voi putea rezolva toate problemele care îmi solicită atenția, dar dacă o parte dintre beneficiarii Cabinetului de Asistență Psihopedagogică în care îmi desfășor activitatea au simțit acceptarea, empatia, atenția și dedicarea pe care m-am străduit să o ofer, atunci cred că mi-am atins țelul.

Cel mai amplu proiect al unui om este munca cu propria persoană. Dacă vrei să oferi celor pe care îi iubești un dar neprețuit, fii cea mai bună variantă a ta.

Fii introspectiv, pune-ți întrebări la care vei găsi răspuns singur uneori iar alteori vei primi răspunsul căutat de la ceilalți și vei înțelege mesajul în măsura în care ești pregătit pentru el.

Se spune că un copil nu seamănă cu părinții ci cu relația dintre părinți. Există un citat care spune: ” Părinții au mănâncat aguridă iar copiilor li s-au strepezit dinții”ⁱⁱⁱ. (material video disponibil pe internet, adresa este trecută în subsolul paginii) Foarte frumos concluzionează preotul care explică acest verset aducând atenția asupra prezenței și a responsabilității personale. E adevărat că moștenim tipare de comportament și tipare mentale de la părinții și bunicii noștri. Dacă ajungem la concluzia că anumite comportamente nu mai sunt actuale și nu ne mai folosesc, putem renunța la ele și putem adopta atitudini noi. Cu siguranță acest lucru nu este ușor, necesită cunoaștere, acceptare, schimbare. Pentru a schimba un comportament indezirabil, e necesar să ne dăm seama că acesta nu ne mai este folositor și că am putea avea mai multe avantaje dacă am acționa diferit. Cineva spunea că definiția nebuniei, este să faci același lucru și să te aștepti la rezultate diferite.

Integrarea unui copil cu cerințe educaționale speciale, presupune formarea unei echipe de sprijin/suport, în școală și în comunitate. Primul pas este acceptarea. Acceptarea aduce cu sine o anumită relaxare. Neacceptarea însă, crează încordare și false așteptări.

Cazul profesorului Vasile Adamescu este ilustrativ, specialistul și mediul potrivit aduc transformări spectaculoase acolo unde pentru început, se credea că nu se poate face mai nimic. La naștere Vasile Adamescu se naște orb, surd și mut. Șansa lui a fost școala specială și o profesoară dedicată cu răbdare, dragoste și har.^{iv}

Conștiința colectivă, despre care prima dată am găsit informații în cartea “ Vindecare și recuperare^v, este abordată și de alți specialiști care confirmă contribuția noastră personală la pacea lumii.^{vi} ” .

Mulți dintre noi ne dorim o lume mai bună iar împlinirea acestui ideal se face de către fiecare dintre noi, prin alegerile personale, prin menținerea unui echilibru în relația cu sine și în relațiile cu ceilalți.

Poți ajuta, în măsura în care ești prezent, conștient iar cel care îți solicită atenția dorește să facă eforturi spre a-și depăși condiția limitativă, de orice natură ar fi aceasta.

Cel mai amplu proiect în care am investit timp și efort, a meritat pe deplin. Resursele au fost utilizate cu mintea, sufletul și intuiția. Fiecare zi, fiecare oră și fiecare minut este o bună ocazie de a face un bine. În timp îți vei da seama că nu îți va părea rău pentru binele făcut ci pentru binele pe care ai fi putut să îl faci și nu l-ai făcut.

Există specialiști care ajută la recuperarea anumitor deficiențe sau tipuri de handicap, adaptarea la o condiție dificilă ori depășirea ei. Medicii de specialitate: neurolog, psihiatru infantil, cardiolog, ortoped, chirurg etc., psihologi, asistenți sociali, kinetoterapeuți, logopezi, profesori de la clasă, profesori de sprijin sau cei din învățământul special, consilierul școlar, pot aduce îmbunătățiri ale stării și situației copilului. Copilul poate să învețe multe lucruri, să aibă achiziții, să își dezvolte limbajul, mersul, să se dezvolte personal, să deprindă comportamente sănătoase.

Copilul ce are o familie de apartenență care îl îngrijește este influențat major, de mediul familial. Familia este prima responsabilă de recuperarea sau adaptarea copilului în societate și în familie. Mediul^{vii} în care un copil se dezvoltă contribuie de asemenea la progresul sau regresul său.

Viața înseamnă schimbare și transformare continuă. Atunci când nu mai dorești să te schimbi, cred că încet încet îți pierzi bucuria vieții sau viața și poți deveni bătrân chiar dacă ai o vârstă fragedă.

Închei eseul meu cu un citat pe care îl consider relevant: „O bucurie împărtășită, este o bucurie dublă, o durere împărtășită este o jumătate de durere.” Jacques Deval.

Poate singur, nu vei reuși, dar împreună e posibil. Poate nu vei urca un munte făcând numai un pas dar pas cu pas, vei reuși. Toți sunt specialiști în ceva iar în materie de problemă personală și rezolvarea ei, tu ești cel mai bun specialist.

Cu multă recunoștință pentru viață, prof. consilier școlar, Anda Neagu.

LEGISLAȚIA ȘI PRACTICILE EUROPENE ȘI INTERNAȚIONALE PENTRU O SOCIETATE DEMOCRATICĂ ȘI INCLUZIVĂ, CA REPERE ÎN ELABORAREA PROCESULUI INSTRUCTIV EDUCATIV

Prof. consilier școlar Vîrvara Daniela
CJRAE Suceava

Disciplina: INCLUZIUNE ȘI DIVERSITATE CA PARTE INTEGRANTĂ A EDUCAȚIEI ÎN SOCIETATEA DEMOCRATICĂ ATELIER DE LUCRU

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Locul desfășurării: CJRAE Suceava

Grupul țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității:

Recunoașterea, respectarea și aplicarea legislației și practicilor internaționale pentru elaborarea și adaptarea educației incluzive în România.

Obiectivele operaționale:

În această activitate, cadrele didactice participante vor învăța:

- O1: să cunoască legislația internațională referitoare la educația democratică și incluzivă
- O2: să aplice legislația românească în elaborarea procesului instructiv educativ
- O3: să individualizeze metodele de predare-învățare
- O4: să aplice în actul educațional strategii de realizare a incluziunii
- O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee utilizate:** jocul, brainstorming, harta conceptuală, reflecția, turul galeriei, bulgărele de zăpadă.

- **Resurse utilizate:** flipchart, creioane colorate, fișe, postituri, steaguri, saluturi din alte țări, ppt, laptop, videoproiector

Forme de organizare: individual, în grup, în perechi

Forme de evaluare: autoevaluarea, metoda 3-2-1

Bibliografie:

1. Child Friendly Schools. Manual. UNICEF, 2006.
https://www.unicef.org/publications/files/Child_Friendly_Schools_Manual_EN_040809.pdf
  2. Orientările Uniunii Europene pentru promovarea și protecția drepturilor copi-lului
<https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16031.ro07.pdf>
  3. Incluziunea in educație. Ghid de politici UNESCO (traducere RENINCO). București, 2011.
  4. Support for children with special educational needs (SEN). European Commission. Bruxelles, 2013.
  5. Educație incluzivă, Unitate de curs 2017, Chișinău
  6. <https://edupsihologie.wordpress.com/2014/11/05/hartile-mentale/>
- Format APA Exemplu
Gherguț, A. (2011). *Evaluare și intervenție psihoeducațională. Terapii educaționale, recuperatorii și compensatorii*. Iași: Ed. Polirom

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

MOMENT INTRODUCȚIV (15

min.)

Obiectivul vizat:

Facilitarea implicării active a participanților

Metode utilizate: jocul dirijat

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Participanții se numără 1,2 astfel încât cei cu numărul 1 vor forma un cerc iar cei cu nr.2 vor forma alt cerc. Cercurile vor fi concentrice(unul în interior altul în exterior) iar participanții vor fi față în față. Persoanele din cercul interior se va mișca în sensul acelor de ceasornic la fiecare

bătaie din palme a formatorului. Persoanele care formează cercul exterior vor sta pe loc. Față în față fiind, cu mâna nondominantă vor juca „aruncarea degetelor” cu variantele: aruncă un deget, două sau trei degete.

Cerințe:

- Dacă ambii participanți aruncă un deget atunci fiecare își spune numele;
- dacă ambii participanți aruncă două degete atunci se salută cu un salut din o țară(vor primi bilețele cu pronunția salutului din alte țări)
- daca ambii participanți aruncă trei degete atunci se încolăcesc picioarele (ca și cum am da noroc gen varianta braț la braț cu picioarele)
- dacă nu există coincidență de degete aruncate atunci se privesc circumspect și schimbă locul(cel din cercul exterior trece in interior și invers)

Se rotește cercul din interior de un număr de ori egal cu numărul de persoane din cercul interior.(formatorul va bate de atâtea ori din palme semnalând mișcarea în sensul acelor de ceasornic)-

Se va discuta scurt despre cum este să faci acțiunile diferit, să ieși din rutină, să adopți reguli cu care nu ești obișnuit (salutul în altă limbă, încolăcirea piciorului etc)

Materiale necesare: lista cu salutul in alte limbi –in Anexa 1 se regăsesc pg 1

Activitatea nr. 1 **Titlul activității: Prezentarea ppt (15 min min.)**

Obiectivul vizat: O1: să structureze cunoștințe referitoare la cadrul legislativ și noțiuni de bază privind educația incluzivă

Metode utilizate: expunerea

Activitate : parcurgere slideuri

Materiale necesare: laptop, proiector, ppt

Activitatea nr. 2: **titlul activității. Memorarea altfel(15 min.)**

Obiectivele vizate:

O2: să exerseze metoda didactică

O3: să rețină tratate internaționale

Metode utilizate: asocierea, brainstorming

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Participanții vor primi steaguri din țările UE (Anexa 1); steagurile vor fi duble astfel încât să se poată forma perechi.

Se vor da participanților denumiri prescurtate ale tratatelor internaționale relevante (Anexa 1) pentru educația incluzivă și se va cere ca, lucrând în perechi să precizeze un alt cuvânt care începe cu literele din prescurtare și care să reprezinte o valoare, o emoție, un sinonim al cuvântului inițial. (EX. Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (CEDR) C- colaborare, E-empatie, D-dreptate, R-respect)

Se vor scrie pe postituri mici răspunsurile și se vor lipi pe rădăcinile unui arbore desenat pe o foaie de flipchart.

Discuții/întrebări reflexive.

-necesitatea cunoașterii legislației interne și internaționale

-cum aplic legile /mă ajută reinterpretarea?

Materiale necesare:

Postituri, , Anexa 1(pg7cu Steaguri- 6 foi)

Activitatea nr. 3: *Harta conceptuală* (15 min.)

Obiectivul vizat: O4: să stabilească repere din Ordinul 5574

Metode utilizate: harta conceptuală

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Participanții vor fi împărțiți în 4 grupe.

Fiecare grupă va primi fiecare câte un exemplar din Anexa 2 ORDIN Nr. 5574 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă

Fiecare grupă va primi un model de hartă mentală (Anexa 3) după care vor realiza pe grupe harta mentală pentru fiecare ordin (fiecare participant va emite o idee, un cuvânt legat de ordinul primit astfel încât să fie puncte de reper pentru aplicarea ordinului)

Participanții lucrează 10 minute după care fiecare grupă are la dispoziție un minut să prezinte harta mentală proprie

Materiale necesare: anexa 2 (ordin5574), anexa 3(model harta mentală) culori, foi flipchart

Activitatea nr. 4: *Exersarea etapelor de integrare* (25 min.)

Obiectivul vizat: O4: să realizeze activități, acțiuni de integrare/incluzie

Metode utilizate: reflecția, bulgărele de zăpadă, turul galeriei

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Fiecare participant va avea un moment de reflecție (un minut) referitor la un caz de elev ce necesită a fi integrat-inclus. (elev cu ADHD/elev cu intelect liminal etc) Va nota pe un bilet repere de caz.

Va lucra apoi 5 minute cu un coleg și va nota pe biletul său reperele de caz ale cazului colegului. Se vor uni apoi în grupuri de câte 4 și vor face o listă cu cazuri, repere de caz după care vor primi o Anexa 4 pe care o vor completa în 10 minute după care se vor expune fișele și fiecare va trece să le citească.

Materiale necesare: anexa 4, foi flipchart, postituri, foi, culori

Activitatea nr. 5:
min.)

EVALUAREA ACTIVITĂȚII (5

Completarea copacului de pe flipchart prin brainstorming cu trunchiul, ramurile și fructele care reprezintă acțiuni, concepte, competențe, finalități legate de incluziune

Completarea chestionarului de feedback

MANAGEMENTUL DE CAZ PENTRU COPIII CU CES

Prof. consilier școlar Onu Mariana,
CJRAE Suceava

Disciplina: Incluziune și diversitate ca parte integrantă a educației în societatea democratică

Unitatea tematică III: Metodologia și procedura de sistem a managementului de caz pentru copiii cu ces orientați școlar și profesional în județul suceava

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Locul desfășurării: CJRAE Suceava

Grupul țintă: Cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității: Utilizarea cunoștințelor de bază în selectarea modalităților optime de integrare școlară a copiilor cu CES în funcție de particularitățile acestora

Obiectivele operaționale:

În această activitate, cadrele didactice participante vor învăța:

- O1: să se familiarizeze cu legislația referitoare la managementul de caz pentru copiii cu CES
- O2: să proiecteze fișe de caracterizare psihopedagogice pentru copiii cu CES
- O3: să proiecteze planuri de servicii individualizate pentru copiii cu CES
- O4: să proiecteze planuri de intervenție personalizate pentru copiii cu CES
- O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee utilizate:** Prelegerea, conversația euristică, problematizarea, studiul de caz
- **Resurse utilizate:** videoproiector, calculator/laptop, fișe de lucru
- Forme de organizare:** activitate frontală și activitate pe grupe

Forme de evaluare:

- Prezența la activitățile cursului -minim 60% din prezențe. Înregistrarea prezențelor.
- Realizarea portofoliului cu documente(fișă de caracterizare psihopedagogică, plan de servicii individualizat, plan de intervenție personalizat).

Bibliografie:

Vrășmaș, T. (coord.) (2010). *Incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale*
Gherguț, A. (2011). *Evaluare și intervenție psihoeducațională. Terapii educaționale, recuperatorii și compensatorii*. Iași: Ed. Polirom

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

MOMENT INTRODUCȚIV (10 min.)

Obiectivul vizat:

Facilitarea implicării active a membrilor grupului în munca de echipă

Metode utilizate: Brainstorming

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

1. Împărțiți grupul în perechi, inițial. Dați fiecărei perechi 30 de scobitori.
2. Grupurile trebuie să creeze ceva, orice, din scobitori: un desen, o sculptură – orice doresc ei. Singura regulă e că, pe rând, trebuie să decidă ce anume vor face și fiecare membru al grupului trebuie să contribuie la creație.
3. Opriți jocul după 5 minute. Lasați-i să se uite la creațiile vecinilor.
4. Repetați activitatea de câteva ori. De fiecare dată, măriți numărul membrilor dintr-un grup.

Discuții:

Cum v-ați hotărât ce să faceți?

Ce probleme ați întâmpinat în luarea deciziei?

Cum le-ați rezolvat?

Ce probleme ați avut cu materialele?

Cum le-ați rezolvat?

Materiale necesare: cutii cu scobitori

Activitatea nr. 1

FIȘA PSIHO-PEDAGOGICĂ- modalitate de cunoaștere a elevului cu CES(20 min.)

Obiectivul vizat:

O2: să proiecteze o fișă de caracterizare psiho-pedagogică după anumite criterii

Metode utilizate: Studiul de caz

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Voi împărți cursanții în patru grupe. Fiecare grupă va primi Anexa 1(Circuitul documentelor), Anexa 2(Informare către părinți) și Anexa 3(Fișa de caracterizare psihopedagogică), anexe din Procedura de sistem a managementului de caz pentru copiii cu CES.

Fiecare grupă, va analiza Anexa 1 și Anexa 2, după care vor completa Anexa 3 (Fișa de caracterizare psihopedagogică), pentru un copil cls. a IV/a, astfel:

- gr.1 –pentru un elev cu intelect de limită
- gr.2 –pentru un elev cu deficiență mintală ușoară

- gr.3 –pentru un elev cu deficiență mintală moderată și
- gr.4 –pentru un elev cu tulburări de învățare.

La final, reprezentanții grupelor vor prezenta fișele completate. Acestea vor fi lipite pe o foaie flipchart.

Discuții/întrebări reflexive.

- Fișa de caracterizare psihopedagogică – instrument necesar și util în activitatea didactică?
- Necesitatea reactualizării și utilizării cunoștințelor de psihopedagogie/ psihopedagogie specială
- Necesitatea participării la sesiuni de formare – educație specială

Materiale necesare: Anexa 1, Anexa 2 și Anexa 3, bandă adezivă, foi flipchart, flipchart

Activitatea nr. 2:

PLANUL DE SERVICII INDIVIDUALIZAT PENTRU COPIII CU CERINȚE DUCAȚIONALE SPECIALE - Ordin 1985/2016 (20 min.)

Obiectivele vizate:

O3: să elaboreze un plan de servicii individualizat pentru un copil cu CES

Metode utilizate: studiul de caz

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Cursanții vor rămâne grupați ca în exercițiul anterior. Fiecare grupă va primi Anexa 4(PSI) din Procedura de sistem a managementului de caz pentru copiii cu CES, Anexa 5(Fișă model 1 de completare a Planului de servicii individualizat pentru copii cu CES). Fiecare grupă, va completa un plan de servicii individualizat, pentru un copil cls. a IV/a, astfel:

- gr.1 –pentru un elev cu ADHD
- gr.2 –pentru un elev cu autism infantil
- gr.3 –pentru un elev cu tetrapareza spastică
- gr.4 –pentru un elev cu sindrom Down și tulburări de învățare

Reprezentanții grupelor vor prezenta planurile completate. Acestea vor fi lipite pe o foaie flipchart sau pe tablă.

Discuții/întrebări reflexive.

- PIP – instrument necesar și util în activitatea didactică?
- Necesitatea incuiziunii și integrării într-o societate modernă
- Necesitatea participării la sesiuni de formare – incluziune și educație incluzivă

Materiale necesare: Anexa 4, Anexa 5, bandă adezivă, foi flipchart, flipchart rolă

Activitatea nr. 3:

PLANUL DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT - parte componenta a planului de servicii (20min.)

Obiectivul vizat:

- O4: să realizeze un plan de intervenție personalizate pentru un copil cu CES

Metode utilizate:conversația, studiul de caz

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Vor rămâne aceleași grupe ca în exercițiul anterior. Fiecare grupă va primi Anexa 6(Fișă model(2) a Planului de intervenție personalizat). Fiecare grupă, va completa un PIP(Anexa 7), pentru un copil cls. a IV/a, pentru diferite domenii de intervenție, astfel:

- gr.1 –pentru un elev cu ADHD și dislexie/disgrafie
- gr.2 –pentru un elev cu autism infantil și intelect de limită
- gr.3 –pentru un elev cu tetrapareza spastică și deficiență mintală ușoară
- gr.4 –pentru un elev cu sindrom Down și deficiență mintală moderată

Reprezentanții grupelor vor prezenta planurile completate. Acestea vor fi lipite pe o foaie flipchart sau pe tablă.

Discuții/întrebări reflexive.

- PIP – instrument necesar și util în activitatea didactică?
- Necesitatea cunoașterii anumitor aspecte teoretice din psihopedagogia specială
- Necesitatea reorientării și reorganizării sistemului de învățământ

Materiale necesare: Anexa 6, Anexa 7, bandă adezivă, foi flipchart, flipchart

Activitatea nr. 4:

ASIGURAREA TRANSFERULUI (7

min.)

Obiectivul vizat:

O4: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică

Metode utilizate: conversația euristica

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Participanții vor împărtăși din metodele incluzive utilizate în activitatea didactică care au contribuit la facilitarea procesului de adaptare și incluziune a elevului cu CES.

Materiale necesare: foi flipchart

Activitatea nr. 5: **EVALUAREA ACTIVITĂȚII** (3 min.)

Răspunsurile participanților la sarcinile pe care le-au avut de rezolvat, precum și modul în care au interacționat și contribuit la discuții în timpul atelierului vor reflecta măsura în care au înțeles noile informații prezentate.

Realizarea portofoliului cu documente (fișă de caracterizare psihopedagogică, plan de servicii individualizat, plan de intervenție personalizat) – pe grupe.

Va fi completat de către fiecare participant chestionarul de feedback.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ: CONCEPTE, ABORDĂRI, DEFINIȚII, DIMENSIUNI. TIPURI DE DIZABILITĂȚI

Prof. consilier școlar Dascălu Delia,
CJRAE Suceava

Modulul: Incluziune și diversitate ca parte integrantă a educației în societatea democratică

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Locul desfășurării: CJRAE Suceava

Grupul țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității: Dezvoltarea competențelor necesare implementării educației incluzive și diversității pentru a fi un model de profesor ce promovează societatea democratică

Obiectivele operaționale:

În această activitate, cadrele didactice participante vor învăța:

O1: să înțeleagă diferența dintre abordarea medicală și abordarea socială a diferențelor interindividuale;

O2: să explice conceptul de *educație incluzivă*, cu accent pe toate aspectele lui;

O3: să diferențeze între: *deficiență, deficit, defectozitate, infirmitate, invaliditate, handicap*;

O4: să enumere principalele tipuri de dizabilități care se întâlnesc în mediul școlar;

O5: să identifice indicatorii care pot sugera prezența dizabilității și să o integreze corespunzător în categoria din care face parte;

O6: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee utilizate:** conversația, expunere dirijată, lucru în grup, exemplificarea
- **Resurse utilizate:** laptop, videoproiector, flipchart, markere, post-it-uri

Forme de organizare: frontal, grupe

Forme de evaluare: chestionar

Bibliografie:

Gherguț, A. (2011). *Evaluare și intervenție psihoeducațională. Terapii educaționale, recuperatorii și compensatorii*. Iași: Ed. Polirom

Gherguț, A. (2005), *Sinteze de psihopedagogie specială – ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*. Iași, Ed. Polirom;

Marcu, V., Filimon, L. și alți autori (2003), *Psihologie pentru formarea profesorilor*, Oradea, Editura Universității din Oradea;

Vrășmaș T., (2001), *Învățământul integrat și/ sau incluziv*, București, Editura Aramis.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

---

min.)

MOMENT INTRODUCȚIV (15

Obiectivul vizat:

Conștientizarea faptului că orice clasă/ colectiv de elevi reprezintă un mediu divers și că nevoile de învățare sunt diferite

Metode utilizate: exercițiu de spargere a gheții

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Toți participanții se așează în linie. Fiecare extrage câte un bilețel pe care doar el îl vede, citește ce este scris acolo și se comportă funcție de acea etichetă. După ce fiecare participant știe ce fel de elev este, formatorul enumeră cerințe specifice activităților școlare și cere participanților să facă un pas în față doar cei care știu că pot face acel lucru.

La final, sunt îndemnați să privească care este poziția lor în grupul clasei, dar și a celorlalți. Sunt rugați de asemenea să-și amintească faptul că au pornit la drum de pe poziții egale. La fel se întâmplă și în mediul școlar și de aceea e necesară cunoașterea acestui lucru și, mai ales, conștientizarea necesității lucrului diferențiat în clasă.

Materiale necesare: bilețele pentru cursanți

Activitatea nr. 1 Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni (15 min.)

Obiectivele vizate:

O1: să înțeleagă diferența dintre abordarea medicală și abordarea socială a diferențelor interindividuale;

O2: să explice conceptul de *educație incluzivă*, cu accent pe toate aspectele lui;

O3: să diferențieze între: *deficiență, deficit, defectuositate, infirmitate, invaliditate, handicap*;

Metode utilizate: discuții interactive; explicația

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Se prezintă informațiile sub forma unui PPT și au loc discuții interactive pe baza acestui material

Materiale necesare: laptop, videoproiector, PPT

Activitatea nr. 2: Tipuri de dizabilități (45 min.)

Obiectivele vizate:

O4: să enumere principalele tipuri de dizabilități care se întâlnesc în mediul școlar;

O5: să identifice indicatorii care pot sugera prezența dizabilității și să o integreze corespunzător în categoria din care face parte;

Metode utilizate: problematizarea, conversația, discuții interactive

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Participanții sunt împărțiți în 5 grupe și fiecărei grupe i se repartizează un tip de dizabilitate (exclusiv TSI și supradotarea). Li se cere să realizeze un poster în care să schițeze problemele școlare cu care se confruntă elevii respectivi. (timp de lucru: 5 min).

Fiecare grupă prezintă posterul său. Ceilalți aduc completări și au loc discuții interactive. Formatorul prezintă slide-urile aferente dizabilității luate în discuție și adaugă informații omise. (3 minute x 5 grupe = 15 min)

Sunt lăsate la final discuțiile referitoare la tulburările specifice de învățare, precum și cele referitoare la caracteristicile copiilor supradotați. (10 min)

Materiale necesare: laptop, videoproiector, PPT

Activitatea nr. 3:

ASIGURAREA TRANSFERULUI

(10 min.)

Obiectivul vizat:

O6: să dovedească înțelegerea necesității identificării timpurii a dezvoltării atipice/ întârzierilor în dezvoltare, în scopul asigurării recuperării maxime, funcție de potențialul copilului

Metode utilizate: activitate în grup, expunerea

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Se împarte grupul în 2 și fiecare lucrează tema dată:

- Argumentați importanța identificării timpurii a dezvoltării atipice/ întârzierilor în dezvoltare
- Modalități de prevenire/ recuperare a întârzierilor în dezvoltare

Materiale necesare: flipchart, coli de flipchart, markere

Activitatea nr. 4:

EVALUAREA

ACTIVITĂȚII

(5 min.)

Răspunsurile participanților la sarcinile pe care le-au avut de rezolvat, precum și modul în care au interacționat și contribuit la discuții în timpul atelierului vor reflecta măsura în care au înțeles noile informații prezentate.

Va fi completat de către fiecare participant chestionarul de feedback

TOȚI DIFERIȚI, TOȚI EGALI

Prof.consilier școlar Ardelean Mărioara,
CJRAE Suceava

Disciplina: Metodologia didactică pentru susținerea unui învățământ incluziv

Unitatea tematică I: EDUCAȚIA INCLUZIVĂ în contextul diversității umane

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Grupul țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității: promovarea importanței educației incluzive și a metodologiei didactice specifice în procesul de incluziune a elevilor cu CES sau provenind din medii defavorizate

Obiectivele operaționale:

În această activitate, consilierii școlari participanți vor învăța:

O1: să explice principalele concepte utilizate în educația incluzivă

O2: să analizeze nevoile educaționale ale elevilor prezentați în studiile de caz

O3: să identifice măsuri de intervenție pentru incluziunea elevilor prezentați în studiile de caz

O4: să analizeze resursele educaționale pe tema educației incluzive prezentate în cadrul atelierului de lucru

O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee utilizate:** expunerea, conversația, exercițiul, studiul de caz, lucrul cu fișele, lucrul cu site-uri de specialitate.
- **Resurse utilizate:** fișe de lucru, ecusoane, post-it, markere, flipchart, laptop, videoproiector, creioane colorate, carioci.

Forme de organizare: frontal, individual, pe grupe.

Forme de evaluare: autoevaluarea, observația, analiza și interpretarea răspunsurilor.

Bibliografie:

- Cosmovici, A. & Iacob, L., coordonatori (1999). *Psihologie școlară*. Iași: Ed. Polirom
- Doron, R. & Parot, F. (2006). *Dicționar de psihologie*. București: Ed. Humanitas
- Gherguț, A. & Ceobanu, C. (2009). *Elaborarea și managementul proiectelor în serviciile educaționale – ghid practic*. Iași: Ed. Polirom
- Gherguț, A. & Frumos, L. (2019). *Educația incluzivă – ghid metodologic*. Iași: Ed. Polirom
- Gherguț, A. (2003). *Managementul serviciilor de asistență psihopedagogică și socială – ghid practic*. Iași: Ed. Polirom
- Gherguț, A. (2006). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*. Iași: Ed. Polirom
- Gherguț, A. (2011). *Evaluare și intervenție psihoeducațională. Terapii educaționale, recuperatorii și compensatorii*. Iași: Ed. Polirom
- Gherguț, A. (2013). *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*. Iași: Ed. Polirom
- Gherguț, A. (2016). *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Iași: Ed. Polirom
- Institutul de Științe ale Educației – profilul de formare al absolventului, disponibil la adresa: <http://www.ise.ro/wp-content/uploads/2015/12/Profilul-de-formare-al-absolventului.pdf>
- Pânișoară, I. O. (2015). *Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică*. Iași: Ed. Polirom
- Pânișoară, I. O. (2017). *Ghidul profesorului*. Iași: Ed. Polirom

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

MOMENT INTRODUCȚIV (15

min.)

Obiectivul vizat:

Facilitarea implicării active a cadrelor didactice în activitatea propusă, realizată prin crearea unei atmosfere plăcute de lucru.

Metode utilizate: conversația, exercițiul.

Instrucțiuni de lucru:

- ✚ **Salutul grupului, prezentarea temei și a obiectivelor activității.**
- ✚ **Organizarea grupului:** întocmirea listei de prezență, distribuirea ecusoanelor și fișelor de lucru, stabilirea regulilor de comunicare eficientă.
- ✚ **Captarea atenției** prin realizarea unor exerciții de spargere a gheții:
  - *Jocul „Călătoria cu trenul”*
  - *Prezentarea participanților și a modului în care s-au simțit participând la exercițiul propus*

Materiale necesare:

Formatorul va studia instrucțiunile de lucru pentru realizarea jocului „CĂLĂTORIA CU TRENUL”:

Participanților li se explică faptul că urmează să facă o călătorie îndelungată cu trenul pentru o săptămână. Ei au posibilitatea de a alege alte 3 persoane cu care vor calatori în cupeu, 3 persoane cu care vor cel mai mult să petreacă timpul. Apoi, participanții sunt rugați să aleagă și 3 persoane cu care nu doresc să călătorească.

Notă: Participanții sunt înștiințați că nu au venit să judece pe cineva, doar să fie onești în cadrul jocului.

LISTA CELORLAȚI CĂLĂTORI:

- un polițist;
- un bancher elvețian gras;
- o adolescentă abuzată sexual;

- o femeie africană care vinde piele;
- un tânăr artist bolnav SIDA;
- un rom;
- un cerșetor;
- un rapper german cu un stil radical;
- un acordeonist austriac orb;
- o tânără moldoveancă cu copil, având o problemă de viză;
- o feministă irlandeză;
- un skinhead rus beat;
- o prostituată poloneză din Berlin;
- un fermier francez ce vorbește doar franceză.

Participanților le sunt puse la dispoziție 10 min pentru a se decide în legătură cu cele 6 persoane. Numărând de la 1-4, sunt rugați să formeze grupuri mici a câte 4-5 persoane, să explice în grup alegerea făcută, apoi să ajungă la un consens vizavi de cele 6 persoane. Urmează prezentarea grupurilor cu explicații, în timp ce deciziile referitoare la cele 6 persoane sunt notate pe flipchart.

Debriefing

Care au fost factorii decizionali în alegerea persoanelor?

Descrierea procesului de luare a deciziilor în grup și existența divergențelor.

Ce stereotipuri sunt recunoscute (vizavi de ce persoane/grupuri/comportamente?) și care este sursa acestor stereotipuri?

Ce anume a deranjat la persoanele nedorite în tren (persoanele la general sau anumite trăsături ale comportamentului acestora)?

Care sunt senzațiile și reacțiile persoanelor eliminate?

Activitatea nr. 1

CE ESTE EDUCAȚIA INCLUZIVA? (25

min.)

Obiectivul vizat:

O1: să explice principalele concepte utilizate în educația incluzivă

Metode utilizate: prezentarea ppt, conversația.

Instrucțiuni de lucru:

Vom explica participanților că tematica abordată în acest atelier de lucru ne va ajuta să înțelegem mai bine cum funcționează procesul prin care putem să contribuim astfel încât școala în care lucrăm să devină (mai) incluzivă. Vom trece în revistă principalele concepte utilizate în domeniul educației incluzive prin intermediul unei prezentări ppt, răspunzând întrebărilor de clarificare.

1. Ce este interculturalitatea, respectiv educația incluzivă?
2. Care sunt principalele concepte specifice?
3. Provocări și bariere în implementarea principiilor educației incluzive în școala românească
4. Cum arată școala incluzivă și cine/ cum sunt actorii săi?
5. Care sunt reperele în dezvoltarea normală a elevilor după care ne putem ghida?
6. Care sunt categoriile vulnerabile de elevi și cum îi putem identifica?
7. Instruirea diferențiată: ce putem face, noi, cadrele didactice?

Scopul acestor discuții este acela de a facilita înțelegerea noilor informații. Odată alcătuită schema principalelor concepte asociate educației incluzive, explicăm participanților faptul că în continuare vom analiza câteva studii de caz. Discuția continuă cu prezentarea unor resurse educaționale utile pentru pregătirea activităților didactice.

Activitatea nr. 2: **STUDII DE CAZ** (30 min.)

Obiectivele vizate:

- O2: să analizeze nevoile educaționale ale elevilor prezentați în studiile de caz
- O3: să identifice măsuri de intervenție pentru incluziunea acestor elevi

Metode utilizate: studiul de caz, conversația, exercițiul în grupe.

Instrucțiuni de lucru:

- a. **Exercițiul de conștientizare a prejudecăților :** „Cine e cu adevărat privilegiat?”

Participanții sunt rugați să se alinieze la linia de start marcata vizibil sau imaginar pe podea. Dacă spațiul nu permite implicarea tuturor în acest exercițiu, vom selecta 10 voluntari.

Cei care nu participă direct la exercițiu vor avea rol de observator și vor împărtăși această experiență.

„Drumul” privilegiaților este un exercițiu gândit să-i ajute pe oameni să înțeleagă efectele pe care avantajele sau dezavantajele întâmpinate în viață te pot ajuta sau împiedica să evoluezi.

Se citește o listă cu 30 de situații, iar participanții, analizând în raport cu propria experiență de viață, decid dacă fac un pas în față sau în spate. La finalul exercițiului se analizează poziția nouă în care se află participanții.

SITUAȚII PREZENTATE:

1. Dacă părinții dvs. au fost nevoiți să lucreze în ture de noapte sau în weekend pentru a susține familia, faceți un pas înapoi.
2. Dacă puteți călători oriunde în lume fără teama de a fi asaltat sexual, faceți un pas înainte.
3. Dacă puteți manifesta afecțiune în public partenerului dvs. fără a vă simți ridicol, faceți un pas înainte.
4. Dacă ați primit vreodată un diagnostic medical de natură fizică sau psihică, faceți un pas înapoi.
5. Dacă limba dvs. maternă este alta decât limba română, faceți un pas în spate.
6. Dacă faceți parte dintr-o familie în care ați fost sprijinit emoțional, faceți un pas înainte.
7. Dacă ați încercat să schimbați modul de a vorbi sau obiceiurile ca să câștigați mai multă credibilitate în fața celorlalți, faceți un pas înapoi.
8. Dacă puteți merge în orice magazin și găsi cu ușurință haine potrivite pentru mărimea dvs., faceți un pas înainte.
9. Dacă v-ați simțit jenat sau rușinat în legătură cu hainele pe care le-ați purtat sau condițiile din casa în care ați crescut, faceți un pas înapoi.
10. Dacă vă puteți căsători legal cu persoana pe care o iubiți, fără a simți tensiuni din partea familiei, faceți un pas înainte.
11. Dacă dvs. sau părinții dvs. ați trecut printr-un divorț, faceți un pas înapoi.
12. Dacă ați avut la dispoziție hrană de cea mai bună calitate când erați mici, faceți un pas înainte.
13. Dacă sunteți sigur că ați putea fi angajat la un loc de muncă exclusiv pe baza abilităților și calificărilor dvs., faceți un pas înainte.

14. Dacă nu vă gândiți de două ori înainte de a suna la poliție pentru a sesiza diferite probleme deranjante, faceți un pas înainte.
15. Dacă puteți apela la un medic în orice moment, faceți un pas înainte.
16. Dacă vă simțiți confortabil fiind deschis și expresiv emoțional, faceți un pas înainte.
17. Dacă ați fost singura persoană din clasă sau de la locul de muncă de alt gen sau cu un alt statut socio-economic, orientare sexuală, religie, faceți un pas înapoi.
18. Dacă ați accesat credite pentru diferite nevoi personale, faceți un pas înapoi.
19. Dacă vă permiteți în fiecare an să mergeți în două concedii, faceți un pas înainte.
20. Dacă ați avut un job (part-time sau full-time) în timpul studiilor liceale sau universitare, faceți un pas înapoi.
21. Dacă vă simțiți în siguranță să mergeți noaptea singur/ă spre casă, faceți un pas înainte.
22. Dacă ați călătorit și pe alte continente, faceți un pas înainte.
23. Dacă v-ați simțit încrezător că părinții își permit să vă susțină financiar atunci când întâmpinați o situație critică, faceți un pas înainte.
24. Dacă ați fost ironizat sau hărțuit pe baza unei trăsături pe care dvs. nu o puteți schimba, faceți un pas înapoi.
25. Dacă ați avut mai mult de 50 cărți în casa părintească atunci când ați fost copil, faceți un pas înainte.
26. Dacă părinții sau tutorii dvs. au absolvit studii universitare, faceți un pas înainte.
27. Dacă ați mers frecvent în vacanțe împreună cu părinții dvs., faceți un pas înainte.
28. Dacă vă puteți cumpăra haine noi și servi masa în oraș oricând, faceți un pas înainte.
29. Dacă unul dintre părinți nu a lucrat o perioadă mai lungă de timp, faceți un pas înapoi.
30. Dacă v-ați simțit deranjat de glume făcute pe seama dvs. pe teme legate de profesia pe care o aveți, religie, statut civil, aspect fizic sau naționalitate, faceți un pas înapoi.

Debriefing:

Cum v-ați simțit la începutul exercițiului? Dar la finalul lui?

Ce este până la urmă un privilegiu?

b. Exercițiul de analiză a studiilor de caz pregătite

Participanții sunt împărțiți aleatoriu în grupe de câte 4 persoane, apoi fiecărui grup i se distribuie fișele de lucru cu sarcina de a analiza nevoile educaționale ale elevilor din studiile de caz și de a identifica măsuri de intervenție menite să asigure incluziunea în colectivul clasei.

Materiale necesare: studiu de caz, fișa cu reperele de dezvoltare, fișa cu profilul de formare, formular de răspuns.

Studii de caz:

1. Preșcolar în vârstă de 5 ½ ani, recent întors cu familia din Germania, care nu a frecventat grădinița și care are dificultăți reale de comunicare în limba română, dar pe care părinții insistă să îl înscrie în clasa 0
2. Elev de 10 ani, cu dislexie, disgrafie și discalculie, instalate pe fondul unei întâzieri în dezvoltarea intelectuală, provenind dintr-o familie dezinteresată de educație
3. Elevă de 14 ani, olimpică la discipline reale, însă cu abilități de relaționare socială foarte slab dezvoltate, ridiculizată de colegii de clasă pe motiv că e „tocilara clasei”
4. Adolescentă de 16 ani, elevă în clasa a X-a, însărcinată în luna a V-a, cu dificultăți de relaționare cu părinții, ce riscă să fie dată afară de acasă întrucât a devenit „rușinea familiei”
5. Elev de clasa a XII-a, cu handicap fizic sever, diagnosticat cu tetrapareză spastică în urmă cu doi ani, cu interese pentru disciplinele reale, care întâmpină dificultăți la scris, dificultăți ce i-ar putea compromite performanța la bacalaureat

Activitatea nr. 3:
min.)

ASIGURAREA TRANSFERULUI (17

Obiectivul vizat:

O4: să analizeze resursele educaționale pe tema educației incluzive prezentate în cadrul atelierului de lucru

O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Metode utilizate: conversația, exercițiul.

Instrucțiuni de lucru:

- a. **Vizionarea unor materiale video** pe tema educației incluzive
- b. **Prezentarea unor resurse educaționale utile pe cele 3 secțiuni:**

Cărți și alte materiale scrise	Materiale audio-video	Contexte educaționale	Altele
Povești terapeutice		Ex. de proiecte naț./ concursuri școlare, etc.	Măsuri concrete (exemplificate prin imagini, etc.)

- c. **Exercițiu:** în aceleași echipe de 4 persoane completați fiecare secțiune min. alte 2 sugestii de materile utile pentru promovarea și implementarea educației incluzive în școli

Întrebări care facilitează învățarea prin descoperire:

Ce cazuri ați întâmpinat în practica dvs. ce încălcau principiile educației incluzive?

Cum ați intervenit concret într-o astfel de situație?

Cum ne putem feri de astfel de situații?

Activitatea nr. 4:

EVALUAREA ACTIVITĂȚII (3

min.)

Răspunsurile participanților la sarcinile pe care le-au avut de rezolvat, precum și modul în care au interacționat și contribuit la discuții în timpul atelierului vor reflecta măsura în care au înțeles noile informații prezentate.

La sfârșitul atelierului, vom face aprecieri colective și vom mulțumi acestora pentru participare și implicare, însă vom solicita să evalueze utilitatea temei atelierului, momentele/ activitățile care le-au plăcut cel mai mult, dar și prestația formatorului, prin completarea unui scurt chestionar de feedback. În încheiere, vom rezuma conținutul discuției punctând încă o dată importanța temei discutate.

EVALUAREA ÎN CONTEXTUL DIVERSITĂȚII ÎN CLASĂ

Prof. consilier școlar Popa Narcisa,
CJRAE Suceava

Disciplina: Metodologie didactică pentru susținerea unui învățământ incluziv

Unitatea tematică II: Metode care stimulează incluziunea elevilor din categorii dezavantajate

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Grupul țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității: Dezvoltarea unor competențe de evaluare a elevilor prin metode adaptate învățământului incluziv

Obiectivele operaționale:

În această activitate, cadrele didactice participante vor învăța:

- O1: să precizeze elementele unui feedback formativ
- O2: să identifice avantajele și dezavantajele evaluării prin sarcini de lucru în grup
- O3: să conceapă sarcini de lucru prin cooperare pentru evaluare în grupuri incluzive (din care fac parte elevi cu dificultăți de învățare/dizabilități/din medii dezavantajate)
- O4: să analizeze eficiența formelor și metodelor de evaluare cunoscute
- O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee utilizate:** exercițiul, problematizarea, jocul de rol
- **Resurse utilizate:** videoproiector, laptop, suport de curs, markere, flipchart

Forme de organizare: frontal, lucru în grup, individual

Forme de evaluare: observația, întrebări cu răspuns oral, chestionar

Bibliografie:

Black, P. & Wiliam, D. (1998). *Assessment and Classroom Learning, Assessment in Education: Principles. Policy & Practice Volume 5*

Cohen, E. G. (2014). *Designing groupwork. strategies for the heterogeneous classroom*, Third edition. New York: Teachers College Press

Gershon, M. (2013). *How to Use Assessment for Learning in the Classroom: The Complete Guide*. CreateSpace Independent Publishing Platform

Gherguț, A. (2006). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale: strategii diferențiate și incluzive în educație*. Iași: Ed. Polirom

Pétursdóttir G. (2018). *Diverse Society Diverse Classrooms*. Reykjavik: InterCultural Iceland

Pfeiffer, J.-B. (1991). *The Encyclopedia of Icebreakers: Structured Activities That Warm-Up, Motivate, Challenge, Acquaint and Energize, Package*. San Diego: Pfeiffer

<https://www.edglossary.org/assessment/>

<https://edict.ro/metode-alternative-de-evaluare/>

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

MOMENT INTRODUCȚIV (15

min.)

Obiectivul vizat:

Facilitarea implicării active a participanților în activități de comunicare și intercunoaștere

Metode utilizate: exercițiu de spargere a gheții – imagerie dirijată

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Secvența 1: Se cere participanților să-și lase imaginația să „zboare” pentru a fi cât mai creativi în elaborarea răspunsurilor la întrebări care le vor fi adresate (Anexa 1).

Fiecare participant primește câte un bilet cu o întrebare. Pe rând, participanții răspund, oferind și explicații pentru răspunsul dat.

Secvența 2: Reflecții și evaluare

Ce „resurse” personale au fost necesare pentru a răspunde la astfel de întrebări?

Sunt întrebări la care ați fi răspuns la fel cu alt participant?

V-ați gândit că pot exista răspunsuri corecte sau greșite, „mai bune” sau „mai puțin bune” la unele întrebări? Ați fi dorit să știți dacă există presupuneri generale cu privire la aceste subiecte?

Cum ați apreciat răspunsurile celorlalți?

Cum poate fi un astfel de exercițiu util în rezolvarea problemelor? (De exemplu: a găsi rezolvări variate, creative, a evita soluțiile tipice, care uneori nu funcționează)

Materiale necesare: bilete având imprimată câte o întrebare, conform Anexei 1, cutie/coșuleț/vas în care sunt introduse biletele pentru a fi extrase de către participanți

Activitatea nr. 1 FEEDBACK ȘI EVALUARE. IMPORTANȚA UNUI FEEDBACK CONSTRUCTIV PENTRU ÎNVĂȚARE(25 min.)

Obiectivul vizat:

O1: să precizeze elementele unui feedback formativ

Metode utilizate: expunerea, exercițiul

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Secvența 1: Prezentare PowerPoint cu tema *Feedback și evaluare*

Secvența 2: Exercițiu prin care participanții sunt implicați în oferirea a trei modalități diferite de feedback (Anexa 2):

- Negativ, nespecific (sublinierea nereușitei fără a se preciza ce anume este greșit);
- Pozitiv, nespecific (recompense și încurajări verbale, fără a se preciza nivelul atingerii obiectivului);
- Neutru, specific: indicații cu privire la apropierea de realizarea obiectivului (precizarea criteriilor).

Temă de reflecție: Ce spune această experiență despre feedback în general și cum putem îmbunătăți propriul mod de a-l oferi? (material suport: Anexa 3)

Materiale necesare: trei mingi de tenis, un coș gol

Activitatea nr. 2: EVALUARE PRIN SARCINI DE LUCRU ÎN GRUP (40 min.)

Obiectivele vizate:

O2: să identifice avantajele și dezavantajele evaluării prin sarcini de lucru în grup

O3: să conceapă sarcini de lucru prin cooperare pentru evaluare în grupuri incluzive (din care fac parte elevi cu dificultăți de învățare/dizabilități/din medii dezavantajate)

Metode utilizate: exercițiul, dezbateră, jocul de rol

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Se adresează participanților o sarcină de lucru în grup: realizarea unei secvențe de evaluare, luând în considerare situații specifice care pot fi întâlnite în clasele incluzive.

Grupul 1: un elev cu hiperactivitate (ADHD) în grup

Grupul 2: un elev cu o tulburare de spectru autist în grup

Grupul 3: un elev cu tulburare specifică de învățare în grup

Grupul 4: un elev revenit recent din străinătate, care a învățat până acum în altă limbă (și evident, în alt sistem de învățământ) în grup

Întrebări:

1. Care sunt avantajele evaluării prin intermediul unor sarcini de lucru în grup pentru elevii cu dificultăți?
2. Ce rol credeți că poate fi atribuit acestui elev în cadrul grupului?
3. Care sunt dificultățile în conceperea și realizarea unei astfel de sarcini de evaluare și cum ar putea fi depășite? (Se pot da exemple pentru anumite discipline de studiu)

Grupurile pot prezenta răspunsurile în orice modalitate pe care o consideră potrivită și oricât de creativă: în scris pe foi de flipchart, sub formă de dezbateră între membrii grupului, joc de rol etc.

Se analizează soluțiile și se oferă feedback în grupul mare.

Materiale necesare: foi de flipchart, fișe cu instrucțiuni, markere

Activitatea nr. 3: ASIGURAREA TRANSFERULUI (7 min.)

Obiectivul vizat:

O4: să analizeze eficiența formelor și metodelor de evaluare cunoscute

Metode utilizate: exercițiul, explicația

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Participanții primesc fișe de lucru (Anexa 4) având sarcina de a stabili legătura între formele și metodele de evaluare cunoscute și măsura în care acestea răspund diferitelor scopuri ale evaluării.

Întrebări:

Care sunt metodele care răspund celor mai multe scopuri ?

Care sunt metodele mai frecvent utilizate de profesori în mod obișnuit la clasă?

După răspunsuri urmează o nouă invitație la reflecție... și sugestie pentru schimbare, dacă e nevoie!

Materiale necesare: fișe de lucru

Activitatea nr. 4:

EVALUAREA ACTIVITĂȚII (3 min.)

Răspunsurile participanților la sarcinile pe care le-au avut de rezolvat, precum și modul în care au interacționat și contribuit la discuții în timpul atelierului vor reflecta măsura în care au înțeles noile informații prezentate.

Va fi completat de către fiecare participant chestionarul de feedback

SĂ CONSTRUIM OAMENI FERICIȚI!

Prof. consilier școlar Zup Andreia Ramona,
CJRAE Suceava

Disciplina: Metodologia didactică pentru susținerea unui învățământ incluziv

Unitatea tematică III – Metode aplicabile pe probleme specifice

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Grupul țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității: Cunoașterea și înțelegerea metodelor specifice aplicabile în clasa incluzivă.

Obiectivele operaționale:

În această activitate, cadrele didactice participante vor învăța:

O1: să identifice comportamentele eficiente în sala de clasă.

O2: să identifice elementele unui mediu sigur afectiv și a stării de bine în clasă.

O3: să identifice metodele eficiente aplicabile în clasa incluzivă.

O4: să utilizeze creativ metode de incluziune școlară

O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee utilizate:** expunerea, conversația, exercițiul.
- **Resurse utilizate:** fișe de lucru, ecusoane, post-it, markere, flipchart, laptop, videoproiector, creioane colorate, carioci, bețișoare chinezești, mingi ping pong, 2 boluri.

Forme de organizare: frontal, individual, pe grupe.

Forme de evaluare: autoevaluarea, observația, proiect.

Bibliografie:

Gherguț, A. (2016). *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Iași: Editura Polirom.

Gherguț, A. (2001). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale*. Iași: Editura Polirom.

Iucu, R. B. (2016). *Managementul clasei de elevi*. Iași: Editura Polirom.

Oprea, C. (2006). *Strategii didactice interactive – repere teoretice și practice*. București : Editura Didactică și Pedagogică.

Petursdottir, G. (2018). *Diverse society – diverse classrooms. Critical, creative, cooperative and interculturally competent learners and teachers – readz for the 21st century*. Intercultural Island.

Rogers, C.R. (1969). *Freedom to Learn*. Columbus, OH: Merrill.

Roșan, A. coord. (2015). *Psihopedagogie specială: modele de evaluare și intervenție*. Iași: Ed. Polirom

Sima, I. (1998). *Psihopedagogie specială. Studii și cercetări. Vol. 1 și vol. 2*. București: Ed. Didactică și Pedagogică.

Zimmerman, B. J. (2001). *Theories of self-regulated learning and academic achievement: An overview and analysis*. In B.J. Zimmerman and D.H. Schunk (Eds., 2nd ed.), *Self-regulated learning and academic achievement: Theoretical perspectives* (pp. 1-38), Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

[1]http://mentoraturban.pmu.ro/sites/default/files/ResurseEducationale/Modul%20%20Stiluri%20de%20predare_0.pdf

https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/Educatia_incluziva_volum_3_rom.pdf

?

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

MOMENT INTRODUCȚIV (15 min.)

Obiectivul vizat: Facilitarea implicării active a cursanților în activitatea propusă, realizată prin crearea unei atmosfere plăcute de lucru.

Metode utilizate: conversația, exercițiul.

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Salutul grupului, prezentarea temei și a obiectivelor activității.

Organizarea grupului: verificarea prezenței, distribuirea ecusoanelor și fișelor de lucru, prezentarea cursanților și a formatorului, stabilirea regulilor de comunicare eficientă.

Captarea atenției prin realizarea unor exerciții de spargere a gheții:

Participanții sunt rugați să transfere cu ajutorul bețișoarelor câte o minge în bolul gol. Exercițiul se face cu o mână, apoi cu două mâni pentru cel ce nu reușește doar cu una. La final de exercițiu cursanților li se propune să reflecteze la abilitatea lor de a transfera mingea în acest mod în bolul gol și să-și imagineze cum s-ar simți dacă ar fi judecați pentru modul în care au realizat acest lucru.

Materiale necesare: 1 bol cu 20 mingi de dimensiuni mai mici, 1 bol gol, 2 bețișoare chinezești.

Activitatea nr. 1

Care sunt metodele de educație incluzivă? (15 min.)

Obiectivele vizate: O1, O2, O3, O4, O5

Metode utilizate: prezentarea ppt, conversația.

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Vom prezenta participanților partea teoretică și metode de lucru potrivite în clasa incluzivă.

Materiale necesare: videoproiector, internet.

Activitatea nr. 2:

CE FAC EU? – CE FACI TU? (30 min.)

Obiectivele vizate:

O1: să identifice comportamentele eficiente în sala de clasă.

O2: să identifice elementele unui mediu sigur afectiv și a stării de bine în clasă.

Metode utilizate: conversația, fișa de lucru, lucrul în perechi și pe grupe.

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

1. Se cere cadrelor didactice să listeze 10 comportamente concrete din sala de clasă care sunt importante pentru ei înșiși .

ex. Transmiterea conținuturilor, cum se simte elevul, relația cu elevii, starea emoțională, emoția transmisă prin cunoaștere, etc și să le ierarhizeze în funcție de importanța pe care le-o acordă. După ce realizează ierarhizarea, fiecare participant este invitat să prezinte ideile colegului din dreapta (fișa de lucru 1).

2. Se cere cursanților să închidă ochii și să-și amintească momentele în care ei au fost elevi și apoi să-și imagineze că sunt elevi în școala actuală. Ce este diferit? De ce are nevoie elevul din societatea actuală? După acest exercițiu de imaginație, cursanții vor lista o serie de comportamente pe care le consideră importante de a fi însușite de elevi, comportamente ce îi vor fi utile nu doar în școală ci și pentru a construi o societate mai bună (fișa de lucru 2).
3. Comparând fișele rezultate din activitățile anterioare și lucrând în echipe (3 sau 4 membri), vor nota pe coli flip-chart comportamentele frecvente ale profesorului în sala de clasă și posibile emoții pe care acestea le generează în rândul elevilor. Rezultatele vor fi prezentate tuturor.

Materiale necesare: foile cu fișe de lucru, pixuri, coli flip-chart, carioci colorate.

Activitatea nr. 3: ASIGURAREA TRANSFERULUI (30 min.)

Obiectivul vizat:

- O3: să identifice metodele eficiente aplicabile în clasa incluzivă.
- O4: să utilizeze creativ metode de incluziune școlară
- O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Metode utilizate: conversația, lucrul pe grupe, problematizarea, proiectul.

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Cursanții se vor grupa câte 4 și vor trage la sorți una din cerințele din fișa de lucru 3. Apoi vor realiza un proiect cu ceea ce li s-a cerut și vor prezenta colegilor ce au lucrat. În realizarea schiței proiectului se va puncta:

1. Ce nu poate elevul...
2. Ce poate...
3. Ce metode pot folosi.
4. Ce metode nu mă ajută.

Materiale necesare: fișa de lucru, foi albe, creioane, carioci, coli flipschart.

Activitatea nr. 4:

EVALUAREA ACTIVITĂȚII (3 min.)

Răspunsurile participanților la sarcinile pe care le-au avut de rezolvat, precum și modul în care au interacționat și contribuit la discuții în timpul atelierului vor reflecta măsura în care au înțeles noile informații prezentate.

Va fi completat de către fiecare participant chestionarul de feedback

**PROIECTELE SNAC – OPORTUNITATEA DE PROMOVARE A UNEI CULTURI
DEMOCRATICE ȘI INCLUZIVE ÎN ȘCOLI**

Prof. consilier școlar Nichitean Maria Adriana,
CJRAE Suceava

Disciplina III: : Practici în școala incluzivă

Unitatea tematică 3:

Titlul activității: Proiectele SNAC

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Grupul țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității: dezvoltarea abilităților de implementare a proiectelor SNAC în comunitatea din care provin cadrele didactice

Obiectivele operaționale:

În această activitate se va urmări ca profesorii:

O1: să selecteze cele mai utile informații, în funcție de comunitatea școlară din care provin, în scopul implementării proiectelor SNAC;

O2: să analizeze documentul care legiferează SNAC în România;

O3: să conceapă în echipe câte un proiect SNAC

O4: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practica derulării proiectelor SNAC

Strategii didactice:

- **Metode și procedee utilizate:** conversația, brainstorming, dezbateră, observația, SINELG, turul galeriei
- **Resurse utilizate:** fișe de lucru/anexe, coli flipchart, markere, prezentare PPT, videoproiector, laptop

Forme de organizare: .frontală, în grupe de câte 4 coechipieri

Forme de evaluare: proiect, chestionar

Bibliografie:

- MEMORANDUM
http://www.snac.ro/database/others/_global_/memorandum_guvern.pdf
- Ordinul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului nr. 3477/08.03.2012, pentru dezvoltarea Strategiei Naționale de Acțiune Comunitară

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

MOMENTINTRODUCTIV

(10 min.)

Scopul vizat:

Facilitarea implicării active a cadrelor didactice participante la atelier precum și favorizarea unității grupului

Obiectivele jocului:

- Să sesizeze diversitatea nevoilor pe care le are fiecare persoană;
- Să exerseze verbalizarea propriilor calități și a calităților celorlalți, încurajând respectului de sine și gândirea pozitivă

Metode utilizate: jocul, observația

Activitate (Instrucțiuni de lucru): *Corul serii- joc de spargere a gheții*

Participanții se așază în cerc. Formatorul solicită participanților să numească o calitate a colegului din dreapta sa și apoi să ofere aceluiași coleg una dintre calitățile pe care consideră că le deține.

Ex: *Numește o calitate a colegului din dreapta, apoi oferă-i una dintre calitățile tale!*

După ce fiecare participant a identificat și oferit o calitate, activitatea se încheie prin răspunsurile participanților la următoarele întrebări:

- Ți-a fost ușor să găsești calități ale colegului tău?
- Dar să oferi una dintre propriile calități?
- Pe ce criterii ai ales calitatea de oferit? (îți prisosește/ consideri că ar putea ajuta pe cel care o primește să fie o variantă mai bună)
- Cum v-ați simțit atunci când ați lăudat/când ați fost lăudați de ceilalți?

Materiale necesare: nu sunt necesare materiale

Activitatea nr. 1

Prezentare PPT: Proiectele SNAC – oportunitatea de promovare a unei culturi democratice și incluzive în școli (15 min.)

Obiectivul vizat:

O1: să selecteze cele mai utile informații, în funcție de comunitatea școlară din care provin, în scopul implementării proiectelor SNAC;

Metode utilizate: expunerea, dezbateră;

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Se realizează prezentarea interactivă a informațiilor legate de Istoricul Strategiei Naționale de Acțiune Comunitară; Ce reprezintă acțiunea comunitară?; Finalitățile Strategiei Naționale “Acțiunea comunitară”; Beneficiile potențiale ale participării la “Acțiunea comunitară”; Activitățile SNAC.

Materiale necesare: PPT, videoproiector, ecran, laptop;

Activitatea nr. 2:

Documente care legiferea SNAC în România (25 min.)

Obiectivele vizate:

O2: să analizeze documentul care legiferează SNAC în România;

Metode utilizate: SINELG

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Participanții sunt împărțiți în 4 grupe, fiecare grupă având la dispoziție documentul care legiferează SNAC în România Ordinul MECTS nr. 3477/08.03.2012 (ANEXA 1)

Membrii grupei vor numi o persoană care va lectura materialul iar pe coala de flipchart participanții vor nota în echipă după metoda SINELING (**Sistemul Interactiv de Notare pentru Eficientizarea Lecturii și Gândirii**): Conținut similar cu ceea ce credeam că știu înainte de a citi; - informația contrazice sau este diferită de ceea ce știam până în acest moment; + Informație nouă; ? Idei confuze în legătură cu care simt nevoia de a cunoaște mai mult (ANEXA 2)

Materiale necesare: 5 coli de flipchart, 5 markere, 19 coli cu anexa 2;

Activitatea nr. 3: Conceperea unui proiect SNAC (35 min.)

Obiectivul vizat:

O3: să conceapă în echipe câte un proiect SNAC

Metode utilizate: brainstorming, problematizare, conversație, turul galeriei, lucru în echipe;

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

1. Care sunt etapele implementării unui proiect SNAC?
2. Care sunt direcțiile de acțiune ale unui proiect SNAC?
3. Ce domeniu de activitate poate avea un proiect SNAC?
4. Care pot fi partenerii în implemenatrea unui proiect SNAC?

1.

- Identificarea resurselor (umane, materiale)
- Identificarea beneficiarilor și a nevoilor acestora
- Realizarea planului anual de acțiune
- Monitorizarea modului de realizare a acțiunilor prevăzute în planul de acțiune;
- Transmiterea permanentă a informațiilor către organul ierarhic superior;

Modificarea, la nevoie a programului de activități sau conținutului unora, fără a modifica obiectivele și finalitățile propuse initial;

Evaluarea semestrială a rezultatelor acțiunilor realizate, în corelație cu finalitățile propuse;

Planul de acțiune (aprobat de către conducerea unității de învățământ și avizat de către coordonatorul SNAC județean)

2. Extinderea și dezvoltarea activităților de voluntariat.

- Desfășurarea de activități de ajutorare și integrare școlară și socială a persoanelor provenind din grupurile dezavantajate.
- Identificarea resurselor materiale și umane necesare realizării obiectivelor propuse

3. Domeniul cultural-artistic, Domeniul ecologie și protecția mediului, Domeniul educație civică, voluntariat, proiecte caritabile, Domeniul sportiv, Domeniul științific

Cine sunt cei care au beneficiat până acum de proiectele SNAC?

Care ar putea fi alți beneficiari ai proiectelor SNAC?

Care sunt nevoile pe care le-ar putea avea?

Beneficiari: copiii cu nevoi speciale (cu diverse handicapuri), cei cu dificultăți de învățare, copiii fără locuință sau cei instituționalizați, bătrânii, bolnavii, muribunzii, persoanele singure, tinerii, persoanele abandonate.

Participanții sunt împărțiți în 5 grupe și vor concepe în echipă câte un proiect ai căror beneficiari vor fi:

Gr. 1 copii cu handicap fizic

Gr.2 copii cu dificultăți de învățare

Gr. 3 bătrânii

Gr. 4 bolnavii

Gr. 5: persoane fără adăpost

La final proiectele sunt expuse și fiecare grupă va desemna doi reprezentanți care vor rămâne să prezinte vizitatorilor proiectul răspunzând la întrebări, în timp ce ceilalți vizitează celelalte proiecte. După 4 minute se schimbă cei de la stand pentru ca toți participanții să vizualizeze toate proiectele.

Materiale necesare: 5 coli de flipchart, 5 markere,

Activitatea nr. 4:

EVALUAREA ACTIVITĂȚII (5 min.)

Răspunsurile participanților la sarcinile pe care le-au avut de rezolvat, precum și modul în care au interacționat și contribuit la discuții în timpul atelierului vor reflecta măsura în care au înțeles noile informații prezentate.

Va fi completat de către fiecare participant chestionarul de feedback

Materiale necesare: 19 chestionare de feedback

REZILIENȚA EMOȚIONALĂ A COPILOR CU CES

Prof. consilier școlar Pavelescu Maria,
CJRAE Suceava

Disciplina: DISCIPLINA 3: Practici în școala incluzivă

Unitatea tematică II – Dezvoltarea emoțională – oportunitate pentru incluziune

Titlul activității:

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Grupul țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității: Dezvoltarea strategiilor de incluziune prin educația emoțională în școală

Obiectivele operaționale:

În această activitate, cadrele didactice participante vor învăța:

- O1: să identifice emoțiile elevilor cu CES
- O2: să utilizeze tehnici de dezvoltarea a rezilienței la elevii cu CES
- O3: să compare abilitățile elevilor cu CES cu ale celor fără CES
- O4: să utilizeze creativ metode de incluziune școlară
- O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee utilizate:** expunerea, conversația, exercițiul, joc de rol, reflexia, eseul de 5 minute,
- **Resurse utilizate:** fișe de lucru, ecusoane, post-it, markere, flipchart, laptop, videoproiector, creioane colorate,

Forme de organizare: frontal, individual, pe grupe.

Forme de evaluare: reflexia, autoevaluarea, observația, proiect.

Bibliografie:

Gherguț, A. (2016). *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Iași: Editura Polirom.

Gherguț, A. (2001). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale*. Iași: Editura Polirom.

Dr. Yoursry M (2015) *Descoperă-ți amintirile ascunse și adevăratul eu*
București Ed. Lifestyle Publishing

Crețu R.(2017). *Obiceiuri și obiective* Iași: Ed. Floare de Iris

Csikszentmihalyi M.(2015) *Flux Psihologia fericirii* București Ed.Publica

Bharwaney H.(2020) *Reziliența emoțională- Învăță cum să devii adaptabil și să-ți atingi potențialul maxim-* Iași Ed. Polirom

Senge P. (2016) *Școli care învață - a cincea disciplină aplicată în educație*, București Ed. TREI

Frankl V. (2018) *Omul în căutarea sensului vieții*, București Editura: VELLANT

Petursdottir, G. (2018). *Diverse society – diverse classrooms. Critical, creative, cooperative and intercultural competent learners and teachers – readz for the 21st century*. Intercultural Island.

Rogers, C.R. (1969). *Freedom to Learn*. Columbus, OH: Merrill.

Roșan, A. coord. (2015). *Psihopedagogie specială: modele de evaluare și intervenție*. Iași: Ed. Polirom

<https://www.educatiepentruviata.ro/blog/>

<https://mecc.gov.md/>

https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatie_incluziva_final.pdf

<https://www.facebook.com/REI.PLUS/>

<https://www.rei.plus/ce-este-r-e-i>

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

MOMENT INTRODUCȚIV (15 min.)

Obiectivul vizat:

Facilitarea implicării active a cursanților în activitatea propusă, realizată prin crearea unei atmosfere plăcute de lucru.

Metode utilizate: conversația, exercițiul.

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Salutul grupului, prezentarea temei și a obiectivelor activității.

Organizarea grupului: verificarea prezenței, distribuirea ecusoanelor și fișelor de lucru, prezentarea cursanților și a formatorului, stabilirea regulilor de comunicare eficientă.

Captarea atenției prin realizarea unor exerciții de spargere a gheții:

Participanții sunt rugați să aleagă un card și să descrie emoțiile prin care îi sunt sugerate de cardul respectiv.

Materiale necesare: carduri

Activitatea nr. 1 *Educația emoțiilor* (15 min.)

Obiectivele vizate:

O1, O2, O3, O4, O5

Metode utilizate: prezentarea ppt, conversația.

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Vom prezenta participanților partea teoretică și metode de lucru privind emoțiile și rolul lor în dezvoltarea copiilor

Materiale necesare: videoproiector, internet.

Activitatea nr. 2: Empatia – cum mă simt în papucii unui copil discriminat (25 min.)

Obiectivele vizate:

O1: să identifice tehnici de dezvoltarea a empatiei .

O2: să identifice elementele unui mediu sigur afectiv și a stării de bine în clasă.

Metode utilizate: conversația, fișa de lucru, lucrul în perechi și pe grupe.

Activitate (Instrucțiuni de lucru):

Exercițiul 1

Voi solicita participanților ajutorul și voi avea nevoie de 3 voluntari.

Aceștia vor primi o pereche de botoși și o fișă în care sunt descrise dizabilități/etichete- *elev cu sindromul Down*, elev cu tulburări din spectrul autist, elev cu probleme de vedere, TSI, elev bâlbâit, copil cu intelect de limită, elev dislexic, *elev de etnie romă*, *elev remigrant care nu înțelege bine limba română*.

În timpul în care voluntarii pregătesc ”rolul” din ceilalți participanți voi alege 3 care vor avea rolul de observator și vor nota reacțiile grupului.

Grupul va încerca să afle cine sunt cei 3 voluntari.

Analiza ex: Cum v-ați simțit?

Observatorii vor prezenta ce reacții a avut grupul.

Cum ați putea aplica la clasa acest exercițiu?

Lipsa empatiei

Așa cum fiecare om este diferit, și reacțiile la situațiile sociale sunt cel mai adesea diferite. Există câteva categorii de persoane care nu pot simți empatie:

- Persoanele care suferă de autism: acestea dezvoltă alexitimie (în funcție de gravitatea tulburării autistice), adică incapacitatea de a recunoaște și exprima emoții, atunci când vine vorba de sine și de ceilalți;
- Persoanele care suferă de psihopatii;
- Persoanele care suferă de tulburare de personalitate borderline;
- Persoanele care suferă de tulburare de personalitate narcisică;
- Persoanele care suferă de tulburare de personalitate schizoidă;

- Persoanele care suferă de schizofrenie;
- Persoanele care suferă de tulburare bipolară;
- Persoanele care trăiesc stări de depersonalizare.

Reflexie ...Ex de fericire.... Sunt fericit pentru că.....

Ex 2 Trenul toleranței

Săptămâna viitoare veți face o călătorie lungă de 5 zile prin Europa cu trenul.

Veți călători la cușetă de 4 persoane.

Persoanele cu care veți călători sunt:

- Un cântăreț la acordeon care este orb
- Un hoț de buzunare
- Un bătrân bolnav
- Un luptător irlandez
- O mamă cu un copil de 3 luni
- Un bețiv
- Un militar din legiunea străină.
- Un țigan

- Un tânăr bolnav de SIDA

Alegeți trei persoane cu care doriți să fiți colegi de cușetă.

Alegeți trei persoane cu care nu doriți să călătoriți.

Argumentați alegerea făcută: fiecare participant va scrie ce alegeri a făcut și argumentele.

Vor prezenta alegerile făcute cei care doresc.

Ați trăit o experiență în care ați fost discriminat?

Dacă da, vă rog să detaliați experiența.

Cum v-ați simțit?

Cum credeți că s-ar simți persoanele pe care nu le-ați ales ca și colegi de călătorie?

Materiale necesare: foile cu fișe de lucru, pixuri, coli flip-chart,

Activitatea nr. 3: ASIGURAREA TRANSFERULUI (25 min.)

Obiectivul vizat:

O3: să identifice metodele pentru dezvoltarea rezilienței

O4: să utilizeze creativ metode de incluziune școlară

O5: să împărtășească din metodele incluzive utilizate, care s-au dovedit a fi utile în practică.

Metode utilizate: conversația, lucrul pe grupe, problematizarea, eseul.

Activitate (Instrucțiuni de lucru): Alien city

Poveste :

Locuiți în orașul Alien City – este un oraș cu totul special. Aproape fiecare locuitor are o dizabilitate. Cei care nu se nasc cu o dizabilitate sunt considerați ”ciudați”, ”handi” și sunt tratați cu dispreț, sunt etichetați și discriminați. Pentru a merge la școală au nevoie de certificat de orientare școlară eliberat de CJRAE din Alien city. Locuiți în acest oraș sunteți o fetiță în clasa.... sunteți din categoria ciudaților pentru că nu aveți nicio dizabilitate...

Părinții dv: mama are sindromul Down iar tata are tulburări din spectrul autist.

Vă rugăm să vă imaginați o zi din viața dv ...

Descrieți emoțiile pe care le simțiți în interacțiunea cu ceilalți la școală, pe drumul către casă și acasă în familie.

În lume 1 copil din 20 are o dizabilitate. Acest lucru oferă zilnic oportunitatea pentru ceilalți 19 copii să învețe despre diversitate, colaborare, incluziune și prietenie.

Materiale necesare: fișa de lucru, foi albe.

Activitatea nr. 4:

EVALUAREA ACTIVITĂȚII (10 min.)

Lecții învățate.....

Activitate de reflexie...

Ce am învățat

Ce îmi este neclar

Vreau să știu mai mult despre....

Răspunsurile participanților la sarcinile pe care le-au avut de rezolvat, precum și modul în care au interacționat și contribuit la discuții în timpul atelierului vor reflecta măsura în care au înțeles noile informații prezentate.

Va fi completat de către fiecare participant chestionarul de feedback.

OGLINZI INTERIOARE. FOCALIZARE SPRE ATITUDINI ȘI APTITUDINI

Prof. consilier școlar Vlad Florentina,
CJRAE Suceava

Disciplina: Practici pentru o școală incluzivă

Unitatea tematică III: Starea de bine a profesorului - premisă a stării de bine a elevului

Durata desfășurării: 90 min./ grupă

Grupul țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar din jud. Suceava

Scopul activității: crearea unui cadru de reflecție asupra importanței mediului psiho-social sanogen școlar și a rolului atitudinii cadrului didactic în comportamentul organizațional

Obiectivele operaționale:

În această activitate, cadrele didactice participante vor demonstra că sunt capabili :

1. Să identifice surse, resurse și oportunități de dezvoltare personală și profesională;
2. Să pună în evidență atitudini cognitive, comportamentale și emoționale prin exerciții de autocunoaștere;

3. Să demonstreze abilități de folosire a metodelor de pozitivare a atitudinilor și de dezvoltare a aptitudinilor;
4. Să analizeze rolurile sociale ale cadrului didactic, paleta atitudinală și consecințele socio-emoționale;
5. Să interpreteze fapte pe baza inventarului de valori care stau la baza învățării sociale;

Metode și procedee utilizate: exercițiul experiențial, jocul de rol, discuția de grup, prelegerea interactivă, asaltul de idei, studiul de caz, fish- bowl, tribuna vorbitorilor

Resurse utilizate: fișe de lucru, carioci, flipchart, fâșii de hârtie, seturi de cuburi, jetoane

Forme de organizare: frontal, individual, în grupuri cooperante

Forme de evaluare: autoevaluare, jurnal reflexiv al grupei, feedback

Bibliografie:

Jude, I.(2002). *Psihologie școlară și optim educațional*. București: Editura Didactică și Pedagogică

Miclea, M.(2003). *Psihologie cognitivă*. București: Editura Polirom

Ștefan, M.(2010).*Teoria situațiilor educative*. București: Editura Aramis

Zani, B, Palmonari ,A.(2003). *Manual de psihologia comunității*, București: Editura Polirom

Neculau, A. (1996). *Psihologia câmpului social. Reprezentările sociale*. Iași: Editura Polirom

Vorderman, C.(2017). *Tehnici de motivare și reducere a stresului* . București: Ed. Litera

Colomeischi A.-A.coord.(2018)*Construind poduri. Promovarea stării de bine în familie*. PSI WEL, Proiect ERASMUS USV

Walker, T.(2018). *Să predăm ca în Finlanda*, București: Ed. Trei

Jeff Keller,(2017). *Atitudinea este totul*: Ed. Curtea Veche

APSCF,(2019). *Set de instrumente în sprijinul unui proces participativ de învățare realizat în baza Indexului Incluziunii*, Chișinău

<https://atee.education>

Organizația Mondială a Sănătății (World Health Organization) Profilul de mediu psiho-social WHO 2000, www.unicef.org

<https://www.openlearning.com/fundatioioiorizonturi/courses/odd-4-sanatate-si-stare-de-bine>

Gherguț, A. (2016) - *Educație incluzivă și pedagogia diversității*, Iași, Editura Polirom

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

MOMENT INTRODUCȚIV (15 min.)

Obiectivele vizate:

Stabilirea unui climat pozitiv în cadrul grupei prin:

- prezentarea formatorului și a participanților după formula TIM,(fișa 1) ;
- implicarea participanților în brainstorming- fixare pe tema rolului atitudinii în realizarea incluziunii;
- provocarea interesului participanților prin „Jocul fâșiilor/sforilor vorbitoare” ;
- manifestarea încrederii față de abilitățile și cunoștințele participanților prin valorificarea formulei de prezentare TIM;
- identificarea de surse, resurse și oportunități de dezvoltare personală și profesională;
- evidențierea atitudinilor cognitive, comportamentale și emoționale prin exerciții de autocunoaștere;

Metode utilizate: brainstorming, fish- bowl

Etape de lucru:

Salutul grupei, salutul competențelor(triunghiul competențelor)

Prezentarea temei și a obiectivelor activității

Pregătirea salutului perechilor rezultate din Jocul fâșiilor vorbitoare, organizarea celor patru grupuri cooperante

Luăm coronițele, lipim calitățile și ne prezentăm în cadrul grupei, conturând câteva aspecte personale, conform TIM:

Sunt.....

Ce-am făcut?/Ce fac?/ Ce voi face? (folosind verbe la persoana I)

Dacă aș fi o/un...Dacă aș ....(alegem un element specific tipului de inteligență predominant)

Sloganul grupei

Prezentarea fiecărei grupe

Se va marca în tabelul grupei tipul de inteligență evidențiat de fiecare cursant și se va insista pe ideea diversității și necesității respectării principiilor didactice, în special „respectarea particularităților de vârstă și individuale” pentru a oferi șanse la educație fiecărui copil.

Discuții pregătitoare pentru Atelierul 1

S1 din PPT „În cadrul școlii incluzive, variatele necesități ale elevilor trebuie recunoscute și trebuie căutată o soluție pentru fiecare dintre ele ținând cont de stilurile și de ritmurile diferite de învățare. (conform Declarației de la Salamanca)

Materiale necesare: fâșii/sfori colorate, sticknote, coronițe

Activitatea nr. 1

Titlul activității : Starea de bine a cadrelor didactice, oglinzile atitudinale în învățarea socio-emoțională (20min.)

Obiective vizate:

Să analizeze aspecte ale învățării socio-emoționale pentru a crea un program personal de potențare atitudinală folosind resursele puse la dispoziție în cadrul atelierului

Să analizeze rolurile sociale ale cadrului didactic, paleta atitudinală și consecințele socio-emoționale;

Fundamentarea teoretică

Cele cinci componente principale ale învățării socio-emotionale sunt **constiința de sine** (self-awareness), **managementul propriilor resurse** (self-management), **conștiința socială** (social awareness), **abilități de relaționare** (relationship skills) și **luarea deciziilor responsabile** (responsible decision making).

Concluzie:

Învățăm în fiecare zi!

E bine să investim timp și energie în propria noastră formare pentru:

- a identifica o problemă;
- a analiza situațiile în care suntem provocați la adaptare;
- a genera cea mai bună formulă atitudinală în rezolvarea situațiilor socio-emoționale.

Metode utilizate: exercițiul experiențial, prelegerea interactivă

Etape de lucru

Urmăriți cursul „poveștii” și luați mantia unui profesor gata să pornească pe un nou drum - un nou an școlar.

Povestea începe...

Încearcă să renunți la ceva vechi pentru a îmbrățișa noul

Viața merge mai departe chiar și în condițiile date de existența unor factori perturbatori – este important să te eliberezi de cât mai mult din zona veche/ trecută/apusă și să te deschizi pentru acceptarea „noului”.

-Ține ambele brațe în fața ta ca și cum ai îmbrățișa niste recipient uriașe umplute cu vechea ta viață, lucrurile/acțiunile/obligațiile/stările la care ar fi bine să renunți.

-Du un braț peste umar și vizualizează modul în care îți „lași în spate vechea viață” sau obiceiurile la care vrei să renunți. (repeat cu celălalt braț)

-Revino cu brațele în fața ta, palmele deschise către Cer, imaginându-ți cum un recipient uriaș, nou, se pregătește să se umple cu o viață nouă, cu clipe dedicate ție, cu momente care- ți vor aparține în întregime, cu acțiuni simple pe care ți le dorești de mult timp și acum chiar le vei face. Apropie brațele de corp într-o lungă îmbrățișare, sorbind conținutul recipientului.

Repetă exercițiul măcar o dată pe zi...doar pentru tine!

Compunem gulerul acestei mantii din elemente de învățare socio-emoțională pentru influențarea stării de bine în mai bine (cursanții lipesc hârtia „croiesc”gulerul și pun șiretul)

Repetăm!

Starea de bine nu vine din exterior!

Haideți să o compunem!

Vor da anumite forme elementelor, vor lipi elemente „ gulerului”și apoi vor pune șiretul:

calitatea somnului

mișcarea zilnică

momentele de reflecție și introspecție+ meditația

nutriția – când și ce mâncăm

o **viață sexuală** sănătoasă

deschidere spre nou

Restul .....

De unde vine?

Vine din relațiile sănătoase cu ceilalți

Completați „gulerul” pentru „mantia stări de bine optime”

Concluzie: Starea de bine se compune din ceea ce suntem și ceea ce vrem să fim!

Materiale necesare: fâșii de hârtie colorate, carioci, sfori, ace de plastic

Activitatea nr. 2:

Destinație: Starea de bine (15 min.)

Obiectivele vizate:

Să demonstreze abilități de folosire a metodelor de pozitivare a atitudinilor și de dezvoltare a aptitudinilor;

Să interpreteze fapte pe baza inventarului de valori care stau la baza învățării sociale;

Fundamentarea teoretică

Procesul rațional de schimbare a atitudinii în luarea deciziilor constă într-o serie de pași de management al sinelui pe care fiecare dintre noi îi poate urma:

- IDENTIFICAREA PROBLEMELOR - precizarea clară a problemelor ;
- GENERAREA DE SOLUȚII ALTERNATIVE- creativitatea, curajul și flerul profesional contribuie la propunerea de soluții;
- SELECTAREA ALTERNATIVEI OPTIME- evaluarea/compararea soluțiilor alternative
- IMPLEMENTAREA DECIZIEI- transpunerea în practică a soluției alternative selectate;
- MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA-„ managerii” eficienți compară rezultatele

reale cu cele prevăzute.

Povestea continuă. Folosiți stegulețele și intrați în atmosfera noii călătorii!

Școala bună este cea în care **fiecare copil** progresează raportat la ceea ce era el, iar ”dacă nu suntem împreună nu rezolvăm nimic”.

Dacă suntem împreună înseamnă că dezvoltăm ceea ce numim comunitatea profesională dintr-o școală. Nu poți să construiești un mediu incluziv dacă profesorii nu lucrează împreună, nu dialoghează, nu colaborează în ceea ce privește copilul. E greu, nu se construiește peste noapte. O comunitate profesională se construiește în timp, este un mod riguros și științific de a o face împreună...

Fiecare trebuie să propună și să găsească timp pentru întâlniri, pentru discuții... Profesorii , într-o școală care se vrea modernă, incluzivă, lucrează împreună. Fiecare învățător poate deveni motorul din spatele unei adevărate comunități de învățare(elev- părinte- profesor). Împreună, respectându-l pe fiecare, putem merge mai departe „din școală- spre școala vieții” (Folosind stegulețele:„Împreună”, „Fiecare”)

Să urcăm în trenul educației și, înainte de a porni la drum, să facem inventarul fiecărui vagon.(
fișa de lucru...)

Prezentarea fișelor de grup.

Destinație: Starea de bine

Etape de lucru:

- Decupați fâșiile și încadrați-le în *decorul educațional*”;
- Adăugați un element de creativitate care să potențeze scopul călătoriei și jaloane pentru a-i stabili traseul”;
- Stabiliți ordinea vagoanelor(priorităților) și lipiți „încărcătura”(1,2,3):
  1. organizare, responsabilități, cultură organizațională, echipe, scop comun, claritate managerială, misiune, viziune;
  2. sprijin, deschidere, incluziune, managementul conflictelor, dezvoltarea profesională, mindfulness și coaching;
  3. momente „de cancelarie” și extra... petrecute împreună, compensări, recompense și o sală de „libertăți emoționale” pentru profesori”.

Metode utilizate: jocul didactic, tribuna vorbitorilor, studiul de caz

Materiale necesare: foi de flipchart , lipici, carioci, etichete cu mesaj

Activitatea nr. 3   **Asigurarea retenției și transferului (15 min.)**

Obiectivul vizat: Să analizeze situații și să creeze un simbol al deschiderii pentru acceptarea diversității și incluziunii

Metode utilizate: exercițiul, conversația problematizatoare

Etape de lucru:

- decuparea „defectelor” din planșa primită după contur, conform „dimensiunii” percepute;
- lipirea părților în colaj respectând conturul inimii.

Concluzie: Îi iubim și-i înțelegem pe cei de lângă noi așa cum sunt: cu calități și defecte

Materiale necesare: fișe de lucru, lipici, forfecuțe

Activitatea nr. 4:   **EVALUAREA ACTIVITĂȚII (5 min.)**

Răspunsurile participanților la sarcinile pe care le-au avut de rezolvat, precum și modul în care au interacționat și contribuit la discuții în timpul atelierului vor reflecta măsura în care au înțeles noile informații prezentate.

Va fi completat de către fiecare participant chestionarul de feedback

